

A

458

—

—

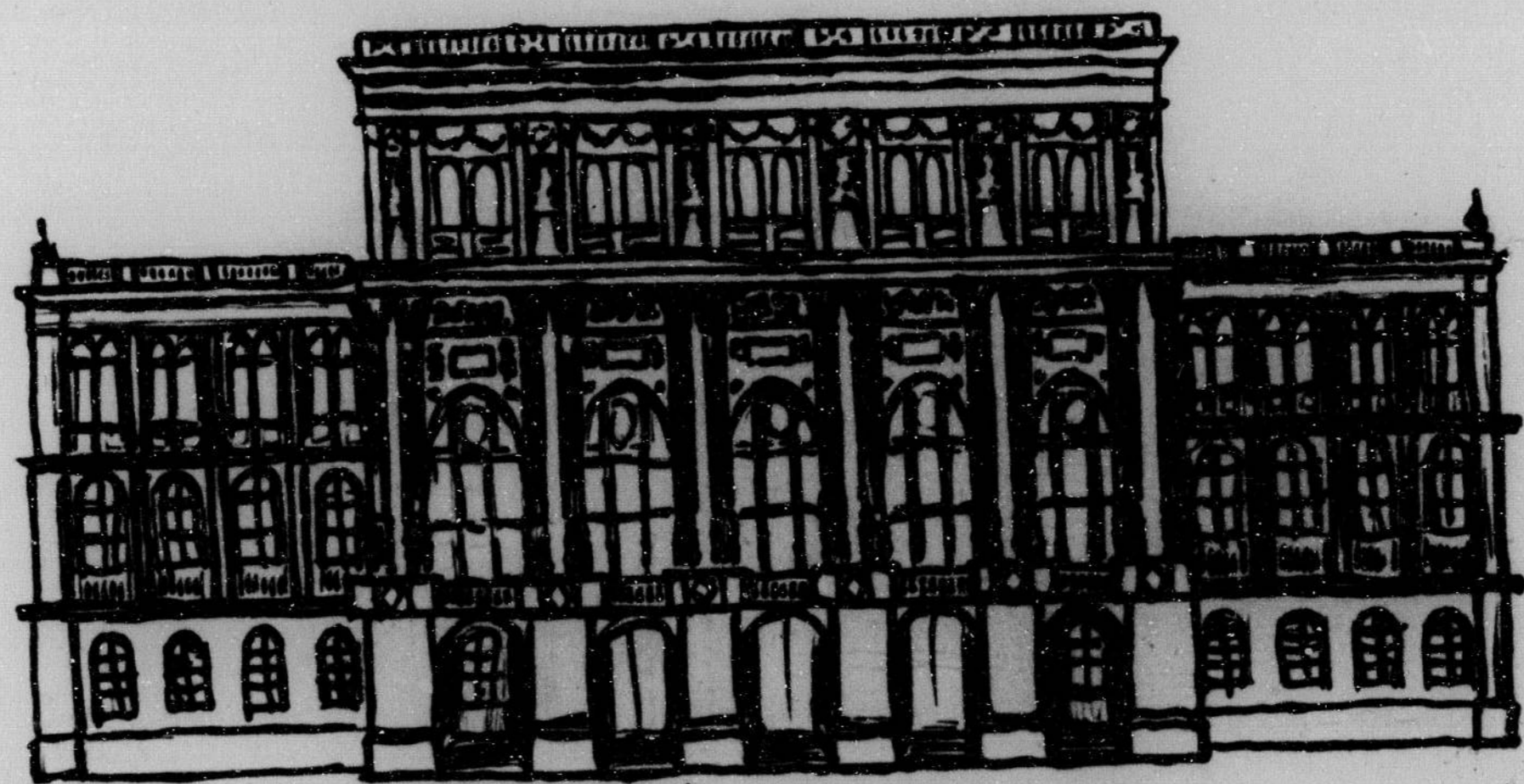
—
—
—

•

—

71

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MIKROFILMTÁR
KÖNYVTÁRA
*
BIBLIOTHECA
ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE
*
1959

BUDAPEST

FOTO
F. Sné.

MTA KÖNYVTÁRA
KÉZIRATTÁR

DISZMŰVEK 150.

ACTA PROTESTANTIUM
UTRIUSQUE EVANGELICAE
RELIGIONIS.

KÉZIRAT, 18.sz. 163 lev.

Segh. in Pötes.

Lorét.

15.

Diszertáció AD.

Acta Protestantium utriusque Evangelice Re-

gionis. (Lafpöskönyvek.)

Kemény kötet, bőrszemlel.

✓

4┐.

3┐.

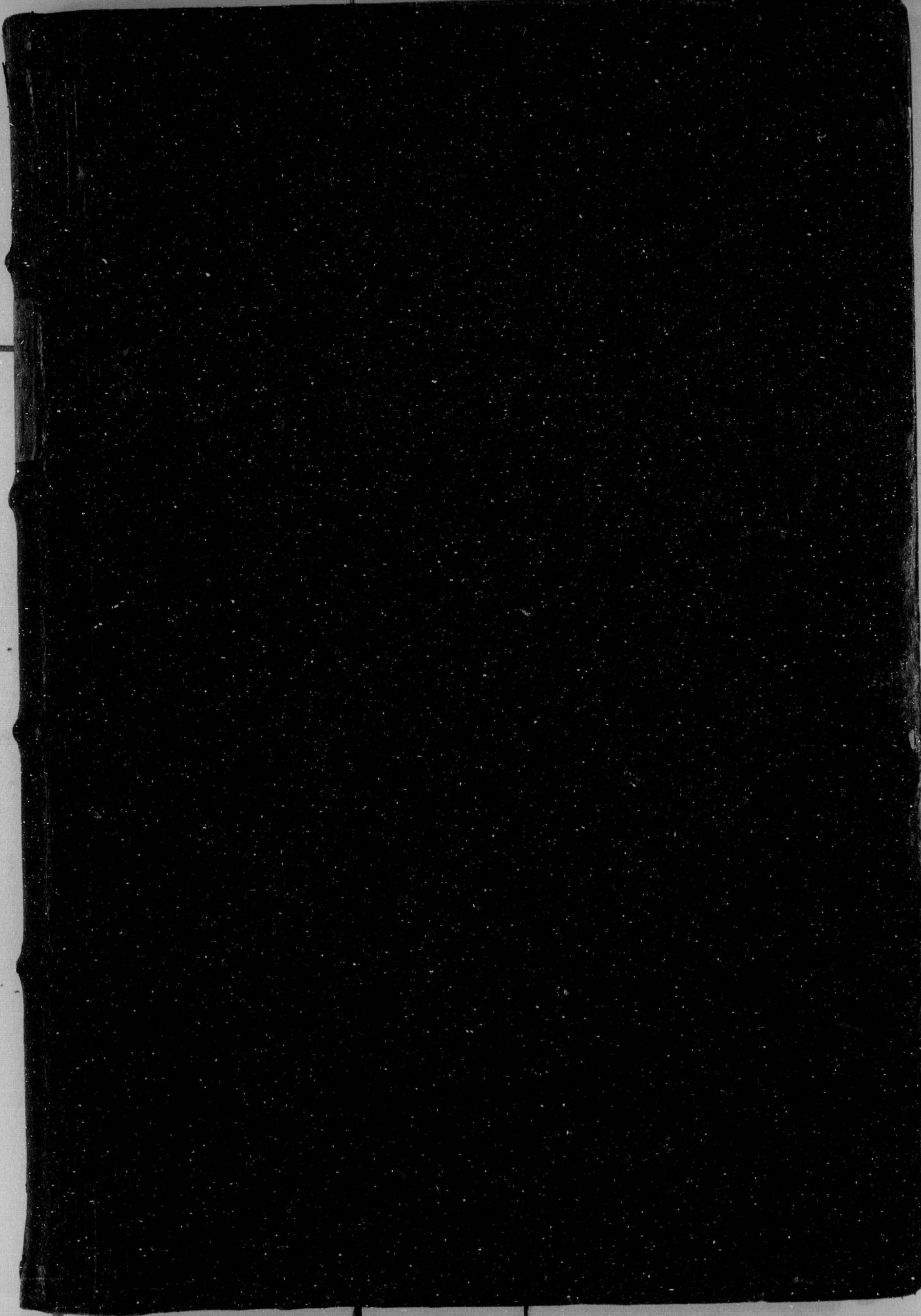
2┐.

1┐

1└.

2└.

3└.

┐1

┐2

┐3

└2

└3

└4

150

Egyl.
de Bötens
Zurich.
15. Juli 1848

4

3

4

Acta Protestantism utriusque Evangelicæ Religionis.

3

Ad

Sacratissimam Romanorum Imperatoriam,
ac Germania, Hispaniarum, Hungaria, Bohemiae, &c.
Regiam, Majestatem & Dominium Reverentissimum

Demissa Relatio, et simul opinio

In Negatio Religionis, respectu eorum, quae tam
ex parte Venerabilis Inlyti Regni Hungariae, &c.
quam et ex parte Augustanae et Helvet. confessioni
addictorum, coram Dietali, cum in finem ordinata comis-
sione, in quantum videlicet ad institutum ejusdem, et
signanter, quoad Articulos Sopronienses et Posonienses,
ultimarum Dietarum, contraventionum, abusum, et
ineffectuorum nomine, pertinere, dignoscebantur, tam
Generalia quam Particularia Praeviamina, et postulata
una cum Replicis et Duplicis Partium ab utrinque
proposita, pro et contra agitata, et examinata fuerit,

Intra scriptorum Augustanae,
et Helvet. confessioni addictorum
tam Articulariter denominatorum,
quam per Majestatem Vestram
Sacratissimam, Reverentissime
Surrogatorum Comissariorum,

4

Augustissime Imperator et Rex
Domine Domine Reverentissime.

In gratiam Majestatis Vestrae Sacra-
tissima devotissimam, eamque perpetuo summi-
simam debitam Comagialis Fidelitatis nostrae
Subjectionem

Memorable, ac in omnem Posteritatem Per-
rennatura dignum est. Nominis Gloria, quod Divus
Augustissimus Austriaci Sanguinis Imperator et Rex
Ferdinandus primus, Princeps Pontifex Memoriae pi-
entissimus, de Statu Religionis sui Temporis: Teste sa-
tone a Praesentem dixisse fertur: Inter summa, inquit,
qua Deus in Subernatione Imperii mihi concessit, Pri-
mum atque maximum vero animi Iudicio, optimaque
Conscientia hoc duco, quod ad Sedandas Discordias publi-
cas animum adieci, et Tollerantiae, ac Pacificationis for-
mulam Deus mihi in mentem dedit.

Et sane jam dudum Christianus agnovit Orbis, Au-
gustissimam Domum Habsburgico Austriacam, summo
impotentis Dei, Regis utpote Regum beneficio datam esse,
et constitutam, qua regenda et gubernanda Christianae
Reipublicae, vis praesertim temporibus, Reverentissime
maeset, dum turbis in causa Religionum, passim per
Europam subortis, in mutuam cuncta perniciosam, mutu-
is usque deo, miscerentur animorum dissensionibus,
cupus non minus gloriosissimo, quam Augustissimo Re-
gimini, soli post Deum per Sedatos sapientissima Mode-

ratione motus, reductam ac conseruatam Tranquillitate publicam, non immerito, jam antea in acceptis retulit, ac etiam nunc Refert Orbis Christianus.

Hanc quidem Singularem equanimitatis Virtutem, in singulos Primosquos eiusdem Austriaci sanguinis Regnantes Principes, hereditaria quadam Successione descendisse, prater ceterarum Historiarum monumenta, Decreta quoque publica, et annales Regni huius eloquuntur.

At vero Augustissime Imperator et Rex Clementissime! Luculentiori hodie Testimonio vicam Austriacae huius moderationis ac clementiae unquam exhibetella Iesta Vestra Sacratissima, dum diuisos in receptas Reliquias, fideles suos Regni huius Subditos, ad stabilendam animorum unionem, perpetuandamque Tranquillitatem publicam iuxta praescriptum publicarum Regni Legum, conseruare nititur, quem etiam in finem, statim ab initio suscepti auspiciatissimi Regimini sui, ne bil pruis nihilue antiquius sibi duxit, quam ut interruptum per pia fata Prui Iosephi Imperatoris et Regis, Fratris sui desideratissimi, Generalem Regni Conuentum, continuandum iudicaret, ac inter reliqua salubriter conelusa, non modo de complanandis, ac effectuantis, iuxta contenta genuini sensus Articulorum Pragmaticum 25 et 26 Anni 1681. Statum Religionis concernentibus Negotiis, cum specifica Regiorum et Regni Comissariorum denominatione, mediante Article 30, Paternae prouideret, sed et praestituto oportuno tempore, Praetalem hanc Comissionem, ad executionem exequendorum quam primum apperendam, bonoq; fine sollicito terminandam

Sua

3
sua cura Regia, eodique Interno Sumeret.

Postquam itaque benignis suis decretis, de dato tertio mensis Augusti, ac altero 16. Decemb. praeterlappi Anni 1720 ad Excellentissimum ac Illustrissimum Dominum Comitem Stephanum Pary Iudicem Curiae Regiaeque articulatiter declaratum Praesidem, aliosq; Regios Comissarios (Tit.) esse directis, ad tollendas quasuis in Negotio Religionis in futurum etiam quoquo modo emergibiles dissensiones, inhibitis serio uniuersis intentandis violentis actibus, et quibusuis praeensionibus, interea in statu quo relictis, praesatam articulatam in Negotio Religionis Comissionem, Primum quidem, in liberam Regiamque suitatatem Budensem, postea vero Pestinum pro die tertio Mensis Martij Anni praeteriti 1721 indicere, ac, ut praetitulati Domini Regi Comissarii, una nobiscum Regni Comissariis satolicis, aequae ac euangelicis, tum articulatiter designatis, tum loco aliorum benigne surrogatis, operi comissionali se accingere, mutuoq; labore, et consilio, simul et conjunctim procedere, ac praelibatum Religionis Negotium secundum genuinum Articulorum 25 et 26. 1681. itemque 21. 1687. nec non 30. 1715. Annorum sensum ac transmissa prouisione Decreta & Explanations Regiae examinare, ac tandem omnia ad benignam ratificationem, vel modificationem submittere, medio autem Comissionis huius tempore, emergibiles Difficultates demisse representare, superindeque a benigna Resolutione expectare, eique semet accommodare nouerint, clementissime demandare Majestas Vestra Sacratissima perbenigne dignata est. Nequoque Comissarii euangelici aequae fideles eiusdem Subditi, acceptis praetitulati Domini Praeficiis Literis conuocatorijs, clementissimam eo in passu abefata Majestatis Vestrae ordinationem, pro Suprema Sede

habent.

4
habentes, nosmet eisdem debito homagialis Obsequii Cultu
accomodare, ac partim in ipso prescripto termino, partim
paucis post diebus comparere, ac toto Commissionis decursu,
concredito nostro munere, iuxta exigentiam, Satisfacere, so-
tis adnitebamur veribus.

Utinam autem secundum benigna Sacratissima Majes-
tatis Vestrae vigore Decreti die 1ma Mensis Maij clemen-
ter emanati expressa iussa, de progressu ac eventu Actorum
Commissionaliu[m] tum in genere, tum in Particulari concordi
ac unanimi consensu, humillimam Relationem Commissiona-
liter facere, Ratio Status Rei permisset; At cum in Ma-
teria Religionis, re tanti momenti, non leues, inter nos ac
Dominos Romano-Catholicos occurrerint Difficultate, quae
ortique sint interdum, dissensus: praeterea autem, Domini
qui Commissionarii munus et Provinciam instituenda ac concinans
Relationis, utique sibi competere interpretabantur. Quam
et si debito suo modo concinatum exoperatumque iri confi-
damus: nihilominus tamen, ut Majestas Vestra Sacra-
tissima, per nos quoque, se in iis, quae tum ad majorem et
iusdem Generalis Relationis dilucidationem, tum ad demon-
strandam fursus actorum, dissensionem interdum occasionem
praebentium, Sinceritatem, deseruitura existimavimus, brevi-
terque annectenda, ac clementissimo Iustissimoque Ma-
jestatis Vestrae Sacratissima Iudicio, Submitte[n]da,
nostri officii censuimus, demum se informari patiatur, humil-
limae de genu supplicamus.

I

Et quidem, primum et ante omnia, intermittere
nequimus, quin Majestati Vestrae Sacratissima iusto

cum

4
cum animi dolore, delegamus, quod postea quam more
Christianum Orbem passim recepto, tum pro invocando san-
cto Spiritu, tanto Labore, in gloriam sui, publicamque, Regni tran-
quillitatem vergenti gratiam suam impertituro, tum continu-
ando iuxta ritum nostrum cultu Divino, liberam ministri
evangelici Introductionem, et quidem eo tempore, dum Commissionis
in medelam lazarum Religionis legalium Libertatum, et Juris
instituta fuisset, suppliciter sollicitatemus, ad insperatam
nonnullorum Informationem, deo deperatum esse, quasi nos
praesertim Helvetica Confessione addicti, sub ipsis quoque le-
gum Commissionis usum, ac Exercitium Religionis nostrae, habe-
re non fuisset soliti, ex Majestatis Vestrae Sacra-
tissima benigno ad Regios suos Commissionarios directo Descri-
pto, satis anxie intelligere ac experiri debuerimus. Ad
cum luculenter constat ab ipso, per Leges, in Regno hoc, Stabi-
lita Religionis Libertatis, tempore sub decursu quorumvis
Generalium Commissionum Regni, liberum cultu Divini, opera
ministorum suorum peractum Exercitium, continuo ac pa-
cifice, toties quoties, utriusque Confessionis Evangelicos, retinuisse
imo sub proximioribus quoque Annis 1631 1637. Diatae ac
novissimo insuper anno 1715 celebrata, eadem exercitii li-
bertate gaudios fuisset, quia etiam nunc, ad notitiam publicam
superdunt testimonia, hinc nec quod primum, ob informa-
tionem Commissionarii, pacifice, usuata cultus nostri Religiosi,
Diatali praei, futuris temporibus enascatur praevudicium,
Majestatem Vestram Sacratissimam, benigna reflexione gra-
tia, praei humillime informandam esse duximus.

II

Atterum, quoad reliqua ad relationem pertinentia, procul
ab omni favore, Odio et praevudicio, humillime hoc scripto

tracta.

tractaturi, postquam occasione celebrata die et. prefati Ma-
fisi Martii Anni proxime preteriti prima Sessionis, bene-
qua alte facta. Majestatis Vestre Mandata una cum an-
nexis et quidem signanter Resalutatione sub diuio olim
poldo Imperatore & Rege Borussia Reminiscencia, de-
10to Aprilis Anni 1691. emanata itemq. Sacratissimi olim
Principis Josephi, aq. Imperatoris et Regis 10to Novembris
Anno 1710. Nec non pia memoria Imperatricis Leonore
qua Regentis 28to Mensis Septembris Anno 1711. Ita et Ma-
jestatis Vestre Sacratissima de Dato 28to Aprilis, Anno 1714.
expeditis Patentibus, et pote intoto quadruplicibus Instrum-
tis, eo quo. pax est venerationis et subjectionis cultu per-
lecta et exaudita fuissent, non diffitemur, altera ex post
sequente, ac in diem 26to incidente, ejusdem mensis sessi-
one, habitis mutuis, de initiando rerum cursu ab utriusq.
Colloquiis, ejusdem nos fuisse sententia, et ad regulandam actio-
normam, facilitandamque operis tam ardui feliciter successum,
et euentum, pacitati et oticuli Soproniensis, tanquam substratum
comissionale objectum, primum et ante omnia simul et conuincto
mutuo Labore, et Consilio examinandi, ac iuxta expressa benigna
comissionis verba, in verum et genuinum sensum reponendi, pro-
damento assumantur, quo semel posito, & superato, cuncta particu-
grauiamina, eorumque circumstantialia, ac difficultates inde emer-
gibiles facilius ac comodius esse resecti et examinari, corrigi ac
effectuari queant.

Et enim vero, Dominis Regis et reliquis Concmissariis
Catholicis, primum partes esse audiendas, eoq. sine grauiaminum
presentanda fore, in contrarium sentientibus. Totis autem nos
in accelerationem perficiendi operis directis, leniter preteritis,
gentes Partium ad comparandum, exequendaq. munia sua admo-

nendos

nendos urgendosque esse, determinatum existit.

Hinc Agentes Evangelicorum altera imediate subsequen-
ti die, eorum comissione sese sistentes, praemisso debito salu-
tationis, ac appreciationis cultu, Prauaminum suorum Partem
quantotius exhibendam obtulerunt, per quos, postquam tan-
dem 31. ejusdem Mensis, Generalia eorum cum Annexis
sub litteris S. B. C. D. presentata, ac ex post successiue,
in continue celebratis Sessionibus perfecta fuissent, non de-
fuerunt ex D. Concmissariis Catholicis, qui modum a-
gendi Evangelicorum per Generalia Prauamina inconueni-
entem fore, diuersimode exprobrarent, ac in difficultatem
sumentes, a generalitate prorsus desistendum et ad particu-
laria, speciosq. factorum, et quis, quid, obis, contra veniti-
ones intentasset, cognosci queat, procedendum esse, magno Ca-
natu adsecebat.

Ut ut autem, nobis quoque non displicuerit, majoris mo-
menti grauiamina Particularia, suo loco et tempore represen-
tanda, ac exhibenda esse, qua Punctis grauiaminum generalibus
commode applicari atque adiungi queant, Verum enim vero cum
universas, ac singulas particulares quarelas, ac Inuirias sub
Generalitate contineri, ea vero semel examinata ac decisa il-
las quoque discuti pariq. modo, et iudicio determinari adeo
ceptum laborem per generalia facilitari posse, ratio ipsa na-
turalis dictaret, non esse de essentia Negationum, Leg. Ordie
ne Processus comissionalis, ad quolibet particularia conde-
scendere, plurimis rationibus, tanto magis disuadebamus,
quod per circumstantialium excedentium Personarum, specios-
umque facti declarationem, magnam animorum commotio-
nem, et exacerbationem emergeram, non sine metu prauidimus.

Non modo tamen non profuere adducta in-

hanc

hanc rem, sine sinceritate, iudicia nostra; sed potius in
contrarium flexis de terminationibus dum Generalibus, ad
ullo examine, in suspenso relicta fuisset, Agentibus E-
uangelicorum, iussu promissionali, a cursu actorum Praevium
retractis, volentibus, nolentibus, ad particularia tandem con-
cinnationem progrediendum fuerat.

Hae causa, hac ratio non ultima est. Rex
Clementissime. Si ingenue sateri liceat, quod non no-
do Acta promissionalia, in tam cassam scriptorum, a con-
scriptorum molem exereuerunt, sed et praescriptis confici-
endis Negotiis, Semestris terminis in longam haec tem-
poris intervallum, praeter omnem expectationem, magis
magisque extractus sit, quae tamen praemissis votis non
tris contrasentientibus, superari atque anteverti potu-
isse, tanto certius nunc expevimus, quod Particularia Prae-
uamina, magnis otibusque Partis laboribus, elucubrata, n-
nunc quidem in Caenam venerint; Perum praeter praelectis-
simum eorumdem, irrevocata Majestati Vestrae Sacratissime
non sine palpabili Insuria Euangeticorum, transmittantur.
Atque Praevium Praevium Generalibus suo tem-
pore applicanda restent, ac complananda.

III.

Postquam itaque Venissio Generalium Prae-
uaminum, ex Parte Euangeticorum representatorum in sus-
pendio relicta; Particularium vero Concinnatio, ac exhibitio
adurfa fuisset, quamquam Agentes Euangeticorum, postea
quoque iteratis Instantiis suis, ac sequanter demissis

Ne

Memorialibus diebus, 28 Aprilis & 5 May representatis, quo-
minus ad particularia descendere expediat, usque dum Ge-
neralia examinentur, ac ad genuinum Articulorum sensum
reducantur, demisse deprecati sint, iussis tamen parere
coacti, non diu post Sericum templorum ab Anno 1715. Tem-
pore videlicet celebrata novissima Dieta, directis et indire-
ctis violentis modis occupatorum, primo quidem absque
circumstantiali Personarum, et Actuum deductione, ne sci-
licet per hoc, exacerbandis animis ansa daretur, simpli-
ter, postea vero cum annotatione temporis, a quietertia
vice, iussu promissionis; quae prorem utriusque Ordinis
pro insufficienti reputavit, adeoque cum omnimoda facti
circumstantia, 15 May exhibuerunt, & cum illegitima huius
modi Occupationes, in modo, ac innegabili facto, ad publi-
cam omnium Notitiam existerent, adeoque nequa egerant
aut ad Disquisitionem Juris antea habiti, pertraherent,
ut potius de omni Jure, primum, et ante omnia spoliati,
in integrum restituendi venirent, idcirco ad nudum factum
restituenda Portionis agendo, suppliciter sollicitarunt, ut
videlicet in eum, quo tempore Dietaliter per Articulum 30
1715. Ordinata Commissionis fuerant, reponantur statum, cum
Interea nihil quicquam, in Negotio Religionis contra Autho-
ritatem & Determinationem recentissima Legis innovari, aut
contraveniri potuisse, verum ab euentu ejusdem Commissionis
suis, cuius oportet examini, ac Iudicio, Religionis Status quo
ad abusus, contraventiones, et in effectuatam substratus ex-
stitit. Directe Parti utrique expectandum fuisse pluri-
bus rationibus ostendissent.

Lud

4
Irae praemisae Evangelicorum postulata, ex attractis
motibus nobis videbantur esse iustissima, et quidem tum ex
eo, quod municipalia Patria Jura, neminem, praeterquam legi-
time citatum, auditum et confecto Juris Ordine convictum,
damnificari permitterent; tum quod neque revivam, neque de-
cisam Jurium praetensionem, ab executione Ordini, ac Judicio
in propria causa agere, prout Jura gentium vetarent, da spolia,
to extra Dominium in causa ejusdem spoli. Jura stare, natura
repugnaret. At vero sufficiebat Dominus Regis et Regni
miseris catholicos repoluisse, non esse Auctoritatis, ubi in-
stitutum hujus Commissionis, quid iam adimere, vel restituere
solum examini eidem competente; reliquis vero a Cesareo Re-
gia Ratificatione, modificatione et decisione dependentibus.
Quaquam autem intellecta hujusmodi resolutione denovo
gentes Evangelicorum nudum facti, et non Juris examen ur-
gentes, hoc ipsum: An videlicet, in exhibita serie specificata
Templa, absque praevio Commissionis examine, ejusdemque
ad Majestatem Vestram Sacratissimam Relatione,
nec non desuper benigna Majestatis Vestrae Sacratiss-
sime ratificatione, pos novissimam Dieta occupas-
ri potuerint? et an saltem occupata lesis ac spoliati
in conformitate Legum Regni Imperficiter restituenda
veniant? tanquam questionem multum necessariam exa-
minandam, resolvendam ac decidendam, saepius efflagitaverim
neque iam amplius respirationem, quam in Auctoritate Com-
missionis sitam non esse intellexissent, urserint; verum saltem
praetactam questionem praevio examinatum, ad Augu-
stissimam Aulam pro finali benigna resolutione transmitten-
dam demisse expetierint: Nihil tamen eos hac in parte ob-

finire

7
finire potuisse, prout genuine declarare nostri duimus esse officii
ita et nec iustissimum secus hoc Evangelicorum postulatum,
tanquam iuri gentium convenientissimum, et nimirum contra
praescriptum publicae Legis, ejusdemque expressam, ac positi-
vam Dispositionem, contraque Auctoritatem Diataliter ordi-
natae Commissionis, tum factae Templorum circiter plusquam
140 Occupationis Status in integrum restituatur Augu-
stissima Majestatis Vestrae Sacratissima Justitiae
Reverentiaeque Throno, clementer revidendum ac de-
terminandum, nunc quoque mediante humillima hac genu-
ina representatione ac opinione nostra substernere non
dubitamus

IV.

His ita actis dum iam Evangelicorum Agentes, tum Le-
gationalia sua Praevia, tum partem quoad particularia, tum
denique etiam Instantiam suam, cum producto sub Pontifici
etatem praetense resolutionis Regiae Anno 1691 cum Diatali-
bus Regis Resolutionibus, ac genuino Articulorum Symponien-
sum sensu, collatam, in se complectentem, Commissioni praesentab-
sent, ac exhibuissent, tandem Venerabilem quoque Cerum,
postquam, non tantum sollicitis Evangelicorum memorialibus
et signanter die 1° Aprilis praesentato Revertam virtute
benignae de Data diei 16. Mensis Maji Anno proxime praeteri-
ti transmissi altissima Majestatis Vestrae Sacratissimae
mandati, in verbo Regio, admonitus fuisset, iusto serius et quis-
dem non nisi 21. Mensis ejusdem, post decursum videlicet
a praefixo termino, semiterium ferme Mensium, coram Com-
missione comparuisse, ad ampliorem cursus Negotiorum Notitiam, reti-
cere, inconsultum confedamus. Eorum itaque Reverendissimi Po-

mini

4
mini Johannis Bist, electus Episcopus Andariensis, ac Francis-
cus Barbacis, Generalis Vicarius Collocensis, una cum Agen-
te Venerabilis Cleri Grego Szabo Szabovskij ita et eidem
Tribus e Statu Seculari Catholicis adiunctis, sese coram facie
Commissarii assistentes, praevis condecoratis salutatoris ho-
nore, prima ex Parte Venerabilis Cleri, exhibuerunt Scripta,
qua initium sumere a Generali contradictione, alteram pro-
terius Anno 1806 celebratam, verbotenus in se complectente,
paulo post Typis quoque publicis, contra cursum rerum com-
missionalium, insolite exposita, quas etiam ad Ineligitum Sta-
tum Secularem Catholicum extensas voluerunt, cum et prae-
mstratus Agens, ex Parte ejusdem Secularis Status, idem per omnia
a cum Venerabili Clero sentire, adeoque ad Acta ejusdem se refer-
re verbotenus declarauit.

Ingenue fatemur inuisum nobis fuisse hunc agen-
di modum, dum praefatum Statum Secularem Catholicum,
extra praemissam simplicem, de eodem sensu verbalem decla-
rationem, nec generaliter, nec particulariter, actis Venerabilis
Cleri subscripsisse, aut Testiua sua Scripta produxisse, vel
ad minimum eandem verbalem declarationem, scriptotenus
exhibuisse, animaduertemus. Habita proinde ad benignum
supra attractum Sacratissima Majestatis Vestrae mandatum
huius Tenoris: ut partes controuertentes ad representa-
tionem representandarum in verbo Regio admonerentur, de
missa Reflexione, Officiae Muneris nri esse ducebamus, ut
cum Venerabilis Clerus perpetuus fuerit, s. prouti et etu,
etiam quoque praeponderabat: si sique Contradictor, et neque
antea in editos neque nunc in confirmatos Articulos Topo-
nienfes, adeoque neque in deputatam etiam Commissionem

ficu-

8
ticularem Conserferit, ac consequenter, vi, ac ne vi, quidem,
Partes agere in hoc Processu et foro possit, penitus ac Stri-
ctius investigetur. Quinam nomine, Partium admonendarum
intelligi debeant? quo in passu cum inter nos, mixta Religi-
onis, Catholicos et Evangelicos non commissarios, vari, ique con-
trarii, ad inuicem agitati fuissent Discursus, et Partium
una Venerabilem Clerum, qua Pastorem Quum, nomine suo
Secularem Statum Catholicum dissentire crederent, aut si non
dissentiat, Scripto id palam declaret, et contra recessisset tan-
dem Dominus Praeses, ut, Status huius Quisitionis in Scriptum
redigeretur, inuixit. Hinc praetermittere nequimus, quin in
itionem Sententiae nostrae, proxima Statim in sessione men-
sem nostram, clare, ac distincte cum annexis rationibus scri-
ptotenus representemus, remonstrando, Statum Secularem Ca-
atholicum, a foro, et Processu Commissionali neutiquam semet ab-
strahere posse, tum ex eo
Quod et benignum supra attractum Majestatis Vestrae
Sacratissima mandatum, quo mediante partes ad praesentanda
sua Praeamia, dandaq. Super inde responsa, in Verbo Regio ad-
monenda iubentur, non saltem particulariter, de in specie, Vere-
rabilem Clerum, sed et Catholicos generaliter, expressis verbis
nominat, adeoque etiam Secularem Statum Catholicum, ut co-
ram Commissionali foro partes agat, vel maxime subintelligit.
Tum quod

Venerabilem Clerum a Seculari Statu Catholicis, offem et dis-
fatus Agens ac praespecificati Secum assumpti, satis clare dis-
finerint, cum non modo, nomine Status Catholici Secularis,
coram Commissioni comparuerint, sed et, praespecificata, per Ve-
nerabilem Clerum Scripta, disertis verbis declarauerint: se,

cu 2

4
cularem Statum Catholicum in omnibus cum Venerabili Clero
sentire, adeoque ad scripta eiusdem sese provocare, unde sequeres
eadem distinctione semel admitta, necessario fore, ut Secularis
Status Catholicus, vel Super eodem Consensu, suo scripto tenus
declarationem exhibeat, vel scriptis Venerabilis Cleri etiam
nomen suum in subscriptionem inserat, vel denique tum
Venerabilis Clerus, tum Domini Seculares Catholici Nominibus
Catholicis generice, in simul utantur. Quod si vero Secularis
Status Catholicus Praemissa agere nolit, fieri oportere, ut vel
oridie gravamina sua, in scriptis a parte representet, vel se, et
venerabili Clero in omnibus, et signanter quoad contradictione
minus consentire, declaret. Namque

III° Nisi Inclitus Status Catholicus hac in Parte seclariis
directe scripto explicaverit, periculosas magni momenti conse-
quentias exinde sequi non abs re metuendum erit. Quamquam
num ostendi nequeat, ab Anno 1606 tempore videlicet Stabilita
ta in Regno Negotio recepta Religionis Libertatis, usque ad
Annum 1647, ullam a Parte Status Catholicici Secularis, interve-
nisse contradictionem, imo manifestam sit, esse etiam per incon-
cessum, quae piam vel eorum, vel expositi intervenissent, semper
non obstantibus, nec vigorem in perpetuum habituris. Articula-
ter fuisse declarata, neque porro etiam nunc eundem Secula-
rem Statum, hac in Parte cum Venerabili Clero consentire velle
a Parte Evangelicorum fiducialiter praesupponatur, nihilomi-
nus ejusmodi adversa declaratione profus in suspensio relicta,
vix aliter judicari poterit, quam quod non tantum in renovata
onem praetensarum a Parte Venerabilis Cleri Contradictio-
onum, verum etiam in Ratificationem novarum consentire, et
Antiendo autem manifestum Contradictorem, cum Contradictio-
te agere velit, unde eo facto consequetur, quod non saltem ab-

fidu

iculos Sopronienses ac 30. Novissima Diata. Quibus per Ve-
nerabilem Clerum contradictum est. / aequae non admittet. Sed
nec in Commissionem hanc. ad quam pariter Venerabilis Cle-
rus cum cautela accessit. sicut Diataliter ordinatum, consen-
sire intendant, ut potius benignis etiam Regis eatenus ema-
natis Decretis, ac subsequente Actorum quoque modifica-
tione, vel ratificatione aperte refragabitur. Quod in passu
Necesse est, ut tam benigna Majestatis Vestra Sacratissima ad
solendas Regnicolarum inter se vigentes dispensationes, conservan-
damque publicam tranquillitatem, positivae propensa Intentione,
quam et arduus cum magnis sumptibus conjunctus Commissionis
Labor, effectu suo frustrentur. Neque enim vel contraven-
tiones, et abusus in Negotio Religionis contra Articulos Sopro-
nienses emersi, ad normam eorundem legaliter examinari, vel
si examinentur, quoque tolli poterunt, cum prouti Venerabi-
lis Clerus, per exhibita scripta sua, eliminationem Evangelicorum,
non tantum intendit, sed postulat pariter, ac adurget,
ita aequae Secularis Status Catholicus, Stante prore suo prin-
cipio, non in mantentionem et effectuationem Legum, per se con-
ditatum, verum in sonatum Venerabilis Cleri, conflictu, manusq-
ranget, ac futuris persecutionibus viam apertam relinquet.

Ex quibus porro
Universas et Singulas Sancitas in Negotio Religionis tam
prioris, quam proximiores Leges, adeoque sacra etiam Regum
Diplomata, quibus libertas recepta religionis Evangelica ra-
dicata, facta tectaque habetur, nullam vim Legis publicae ha-
buisse, ac prouti praesentationem Articulorum in Diatis per Sta-
tus et Ordines Regni, ad confirmandum, Sacratissimo Principi
offeri solitam, ita et Regias reciprocas approbationes, praetextu,
ofas saltem et elusorias. quod vel cogitare piaculum est. Flu-
isse, parique ratione, constitutiones etiam reliquas, publica

Cui-

quibus Status Regni Negotia surgentes, conciderere debent
 consequeretur, cum non minus illis, quam istis, utilitatem
 deus et prerogativa paritate gaudeant, Hanc tamen ex
 missis elicitam, et quasi suapte promanantem illegalita-
 tem, ut ipse Incolytus Status Catholicus secularis, contra
 prima Divini Patris et Gentium principia admiserit.

Ut autem haec inter Acta Commissionis, Majestatis
 vestrae Sacratissimae per Dominos Reges suos
 missariss, rite in specie transmittenda, non dubitemus, cum
 tamen Status questionis hujus, aequae ad nos, qua in com-
 muni Evangelicos pertinuisse, consideraverimus, Submitti-
 mus, cum profunda humilitate, alto, ac Clementissimo
 Majestatis Vestrae Sacratissimae Judiciis, annon iustae
 rationabili de causa hac per nos, tum praevisa, tum in qua-
 tionem ac controversiam sumpta sint, verum quanguam
 ea primam quidem non nisi in facie Commissionis, intra
 pariter acta, exposita vero apud Agentes quoque utrius-
 que partis, in Arenam Disceptationis proruperint, et con-
 tuit iteratis vicibus tum ex Parte Agentium Evange-
 licorum, tum a nobis quoque, et a parte Dominorum Catho-
 licorum secularium expressa, a categorica, Super praemissa
 sis daretur, resolutio ac declaratio, tam Verbo quam Scrip-
 tis adirebatur. Nihilominus tamen Venerabilis sermo
 Commissionis Decursu, non nisi proprio nomine egit, utque
 liter Questionem hanc inter nos ab utrinque agitatum, in
 presentiarum usque altissimo silentio esse praeteritam, non
 immerito conqueritur, et ad anteverendum futuram foveam
 inde quodpiam praevudicium, coram Augustissimo Ma-
 jestatis Vestrae Sacratissimae Throno, eo, quo pat-
 homagialis Venerationis Cultu ex iusto et a quo, de

claratorie representamus.

V

Quod clementissime, ex his metiri non obscure
 licet, qua fuerint sintque praconcepta ex parte Venera-
 bilis Sereni, in Evangelicos fideles Majestatis Vestrae Sa-
 cratissimae Subditos, consilia, dum Incolytum Status Catho-
 licum secularem alias ante haec, prout Acta praeteritorum Comi-
 sionum docent, erga seculares Evangelicos, qua suos ejusdem
 sanguinis proximis, et Patria sua Populares, concivis, Semper
 equanimem, in Societatem contradictionis sua trahere, ac per hoc
 a Diabolo ordinato Commissionali foro, et Processu, contra benig-
 nam Majestatis Vestrae Sacratissimae intentionem, auertere
 allaboraverit, luculentum ejus rei praebuit testimonium, dum pri-
 mum quoque suum scriptum contradictioni adiunctum, nomine
 generalis Instantiae insignitum, in convenientibus terminis, mi-
 nus officiosis, ac pungentibus eximinationibus, Dogmatica quo-
 que in se complectentibus, refertum exhibuerit, quo mediante pro-
 ut variis atque variis exquisitis Conventibus, in Religionem Evan-
 gelicorum, extra omne institutum involvitur, nec secus eodem
 quoad Status quoque externum, publicis, tum propriis, tum et
 exterarum gentium vituperis exponit. Et haec manifeste pa-
 tent, dum non sufficit diffames, Aduersariorum, Haereticorum,
 violentorum, tumultuosorum, Temerariorum, Apostata-
 rum, Seducorum, Titulos usdem impingere; Verum eodem
 semper ex intestinis Bellis augmentum sumis, Solam spem
 et fiduciam in eis poluisse, articulos in favorem sui armatis
 precibus extorsisse, in Ottomanica potentia plurimum refugii
 collocaisse, Titulo precario in Regno degere, Gratia et Clemen-
 tia Regia indignos se reddidisse, et hinc non solum prore-

clar.

verum

verum posteriores etiam, et consequenter omnes de liberis, et tunc autem diffidendum non sit, Agentes quoque Evangelicorum ter-
cilio Religionis sanctos Articulos merito abolendos, id ego Trauaminum horum Puncto de clausula Salus Iure
A Catholicos cum Evangelico Patre familias ad intrandum a Dominorum Terrestrium, alias Articulo 25 Anno 1681 in-
conueniunt: id est Ecclesiam si in compellendos ac iuxta san-
ctum Bernardum Padio coercendos esse cum iuxta Tertium van-
ti Pauli: Magistratus si frustra gerat gladium
suadente etiam sancto Augustino: Pecora errantia a
gregem flagello quoque esse reuocanda, expressis uer-
bis praementionato suo Scripto declarauerit, resoluerit, a
imane hanc Sententiam preliminariter pronunciauerit.

Abijt autem a nobis, quam longissime, et breui hac declaratiua
postulatione Venerabili Pater, qua primo e Statibus ac ordinibus
Regni, offensionem ansam dare, vel integritatem affirmationis
quoquomodo cadere, aut indignationem Pares Regiam erga eu-
prouocare sine praesumamus sine intendamus.

Hoc cum Majestati Vestrae Sacratissima benigno postre-
mo suo ad Dominos Comissarios Regios subdato Die 20. Julii
Anno 1722 Vinnae, Decreto, Quanam partium Dogmaticis,
et Scematibus ac extra vagantibus, disceptationibus ansam
derit, de humillima submittenda informatione comittere, clem-
tissime visum fuerit, nos quoque opera pretium et partem obli-
gationis nostra facturi videbamur, si ea, ex praedito Primo
Venerabilis Pater Scripto, praepriis emeruisse, ac reliquis a
Scopo Comissionali exorbitantibus, in Officiosis et Theologicis
internum Religionis et fidei Negotium tangentibus Scriptis
et rescriptis occasionem suppeditasse, candidet sincere, absque
ullo in unam, vel alteram partem prauidicio, humillimis ali-
quot Lincolnis representare non inter miserimus.

Ill

11
3
ter-
cilio Religionis sanctos Articulos merito abolendos, id ego Trauaminum horum Puncto de clausula Salus Iure
A Catholicos cum Evangelico Patre familias ad intrandum a Dominorum Terrestrium, alias Articulo 25 Anno 1681 in-
conueniunt: id est Ecclesiam si in compellendos ac iuxta san-
ctum Bernardum Padio coercendos esse cum iuxta Tertium van-
ti Pauli: Magistratus si frustra gerat gladium
suadente etiam sancto Augustino: Pecora errantia a
gregem flagello quoque esse reuocanda, expressis uer-
bis praementionato suo Scripto declarauerit, resoluerit, a
imane hanc Sententiam preliminariter pronunciauerit.

modo interpretati sint, sed et magna in Regni Parte, per occupa-
tiones Templorum, ac violentas ad deserendam Religionem su-
am, Subditorum compulsionem, actu ipso exeruerint, vix ac ne
vix quidem evitari potuit, quin praemissa hac clausula inter-
pretatio, in qua rationem Politico, Theologicam, multis rationi-
bus, motibus ac Argumentis leniter, moderate, ac absque par-
tialitate inuicem sumere tur, ac disputaretur, cum comuni
Dominis Catholicis Comissariis consensu, occasione instituti,
inter nos de continuandis actuum extractibus mutui discussus.

utinam autem utraque pars ea fuisset usa moderatione, et
circa hanc unicum quaestionem, seu materiam praemissa mode-
ste continuisset; Sed non saltem ad alia quoque interna Religi-
onis seu fidei Dogmata, verum etiam publicum vniuersi et alteri-
us Partis externum statum tangentia, primum quidem ex par-
te Venerabilis Pater, per varias criminationum conuicia offen-
dij, postea autem etiam Evangelicos per immodicas aequae Re-
sponsum, defensum, utroque autem satis longe a scopo, omni-

Iconi-

4
sonali excurrere, docent, et ostendunt ingentia partis
usque scriptorum volumina; Verum enim vere, cum Semel
Facta, infecta fieri nequeant, ac juxta benignam Majestatem
Vestram Sacratissimam Mandatum, praeserta Dogmatica,
matica & extravagantia, ex tanta scriptorum mole, a loquaci-
gissimo temporis Decursu laboreque immenso expungi, con-
gi, ac denique denuo concinnari nequeant, uniuersa quidem ex
Singulari Acta, alte facta Majestati Vestrae Sacratissimae tra-
mittenda extractum nihilominus breuiorem, eius in forma
Synopsis, per Agentes utriusque Partis concinnandum, om-
nium voto necesse fuisse censuimus; si qua tamen in extra-
ex parte actoratus Venerabilis Cleri occurrerit, quae Maj-
fati Vestrae Sacratissimae, siue Dogmatica, siue Scomaticae
siue denique extra vagantia visa fuerint, certe prout Agentes Euan-
gelicos ea, coram facie Commissionis deprecatos fuisse, ac ad Respon-
dendum quoque inuitos accessisse, Ita ne nos quidem ea tenus
sensum praebuisse, mediante Prae humillima informatione nosse
Sincere nec immerito Declarandum duximus.

VI

3
Hinc ad Locum denuo Redituri, demissa Relationi nostrae an-
nectendum censuimus, quod postquam Evangelici Generalia
ac particularia sua Praeuamina, una cum annexis Documentis
ad huc Pessini successiuis Sessionibus exhibuerint, ac infimul
men quoque, ac remissam eorum iteratis vicibus aduersus
cumque in finem, particularia quaeque, ac Singula sua cran-
mina, mandantibus Inquisitionibus se comprobatos obtul-
erint; licet quidem comuni Memoriam Regiarum & reliquorum
Commissionum voto, pro acceleranda negotiorum causa Depar-

13
instituta sit, quae conuocatis utriusque partis Agentibus, circa Reuif-
onem Inquisitionum, Laborem suum, adiri quoque non intermiserit, ist-
Agente Venerabilis Cleri, de factum grauium non negare verum
tionem facti dare velle, si forte declarante; e conuerso Evangelicis quo-
que factum ex propriis Venerabilis Cleri confessionibus, lat manife-
ste constare confederantibus, amplius censura Inquisitionum in opus
esse eorum adinuentum existit.

Postquam tamen Commissioni hac Diatali, Pessini ab Dilationem in-
terrupta, ac ex benigna Majestatis Vestrae Sacratissimae Dispositi-
one Pessinum translata, ac reassumpta denuo Nosmet ad conformi-
tatem priorum benignorum Secretorum, Operi continuando accingis-
semus, simulque Agentes utriusque Partis elucubrata Scripta sua,
successiuis vicibus exhibere non intermiserint, animaduertunt Euan-
gelici, ex comunicatis secum Replicis, V. Verum, ab assertionem sua, ma-
nissa modo Pessini facta, longe discessisse, dum tam occupatorum,
quam et nunc pra manibus Evangelicorum Habitatorum, plurimum tem-
porum professionem, qua Anno 1681. Occasione Diatae Saxonicae
fis, acta tenebantur, non modo in dubium vocauerit; sed et ex Actis
eiusdem Diatae impressis, contrarium euincere intenderit, qua de Cau-
sa necessarium iudicarunt, non tantum formata V. Cleri obiecti-
oni contraria, opponere Replicas, verum interruptam quoque
Deputationem, ad censurandas inquisitiones exigendam, denuo ad-
Protbonotarii Iudicatus Curia Regia, ad secl coram Neo-instituta
Deputatione sistendum, admonita fuerint; sed V. Clero Prae Agente
quis neitiquam comparente, postquam Reuisionem Inquisitionum,
absente parte contraria, frustraneam fore, ac denuo aduersam, velin-
longum tempus protrahi, vel peritus omitti, animaduertissent, to-
tam Inquisitionum massam, sub certis signis, subque cautela re-
sponsum vel danda Super Decipiisse Recognitionis, tandem die 16
Aprilis Mense Praeteriti, Commissioni representauerunt, Et quoniam

exposit, quoque una nobiscum examen, ac censuram eorum, ad aliam
 tes, ac obfacilitandum laborem, Seriem quoque Templorum, qua plur
 mis omnibus, praesertim Educationem edocendorum praerequirent, ex
 bibentes, una eademque factis representauerint, ac demonstrauerint
 multum interesse Evangelicis, quos Status Inquisitionum in tritu
 nam et examen assumatur, praesertim ex ea ratione, quod vigore
 29. articulo, In aliis vero Comitibus, et item Templis de iure
 Article 26 insertorum, plurima occupata Tempora, ex omni ex
 restituenda essent; Nihilominus rebus iam a Bispo euentum com
 pennis tendentibus, cum graui et Summa Evangelicorum Injur
 praemissas universas declarationes, ac sollicitationes, irritas fuisse
 se, non modo in se conuenimus, sed etiam Auctoritas regia remedi
 dum, alto, eique clementissimo, Sacratissimo Majestatis Vestrae
 Submittimus et Iudicio et Determinationi.

VII

Denique restat ad relationem hanc, ne reticemus principalem Ma
 et Summam omnium Difficultatem exortam inter nos Evangelicos, ab
 na, parte vero ab altera Dominos Catholicos condeputatos. Quas
 nem, qua de norma et fundamento Processus Commissionalis, ex
 demque Examinis, proponente Domino Praeside Tit. non modo motiua, percipienda, ac examinanda, nec prius, quam utraq
 quis inter nos colloquus, agitata, sed et superadditis seorsus parte Sufficienter audita, vota et opiniones submittenda, beni
 gulorum votis ad Majestatem Vestram Sacratissimam, que comiserit; Signanterque explanationum Regiarum inter
 medio Dominorum Regiorum Commissionariorum Tit. interpretationem, et declarationem, pravia partium Superinde me
 missa exstitit. Au nimirum praeter articulum 20. novissimae
 Diata, ibidemque citatos, in Negotio Religionis conditos
 ticulos benignorum decretorum, in copiis Commissioni transmissis
 Annexa pro norma et fundamento habeantur. Diffiteri non pot
 sumus

sumus, quia hic vota nostra Scindi oportuerit, opinionis par
 tis alterius in contrarium abeunte, qua, prout praecitato Arto
 20. ac annexis transmissis Decretis et Patentibus, Signanter
 autem Resolutioni Anni 1691. tanquam basi et Norma Legis
 loco, inniteandum censuit, ita nos e contra eundem Artum 20
 Anni 1715. et per eum confirmatos Sopronienses, ac ibidem con
 tentos, et confirmatos Qua publicas Regni Leges et
 Constitutiones, de Natura earundem, pro Norma et fun
 damento, et transmissa benignorum Decretorum annexa, iuxta
 expressa eorum verba, non nisi pro informatione habenda, neq
 ab aliis explanationes, pro talibus, quarum id Artus novissi
 Diata mentionem faceret, praeterquam Regias Diatales,
 publicas reputandas esse, per humillima vota nostra, non abs
 censuimus; Et quoniam uti praemissum est Majestatem
 Vestram Sacratissimam non modo ex transmissis seorsus
 us usdem votis nostris, verum etiam continentis humillimi
 Memorialis Vestri pro uberiori informatione eorum praesen
 ti, Statum controversi huius Negotii abunde intellexisse, tan
 tomminus ambigamus, quod de Dato diei 16. Mensis May, An
 praeteriti, motas has Difficultates & quaestiones cum Ve
 nem, eisdemque argumenta, rationes, et
 que comiserit; Signanterque explanationum Regiarum inter
 interpretationem, et declarationem, pravia partium Superinde me
 Commissionis auditione, sibi met cum primis competere cle
 mentissime declarauerit; cum nihilominus, tum ex ratione
 praemissa, tum quod Summam rei, totius processus Commissiona
 praecipue in hoc cardine versari animaduertamus. In
 ter:

3
mittere haud profumus, quoniam revisis iam, ac examinatis usque partibus elucubratis, hanc in rem scriptis ac rescriptis, ibidemque contentis rationibus, et motibus, prioribus votis nostris calculum addamus: Vel maxime dum praetensam Anni 1691 Resolutionem nullatenus inter explanationes Regias Articulis 1715^{mi} contentas referri, proque eis intelligi ac haberi potest, luculentius ac fusius adhuc dum ex Parte Evangelicorum superatum et remonstratum comperimus, et quidem per rationes hic brevitatis causa, non ex toto sed in parte subnexas sequentes.

1. Contat ad publicam omnium notitiam, quibus Status Augustae Sula Regia, sub dno olim Leopoldo, Imperatore, et Rege, gloriosissima memoria, Senatore allefata Majestatis Vestrae, desideratissimo, adhuc notus est, tempore quo praetensa Resolutio emanavit, Eminentissimum olim Cardinalem a Colonich, instituta eorum in rebus Hungaricis Commissionem existisse Praesidem, qui siquidem Jure etiam Officii sui, quod nunc Secretarius, cancellarius, cum Illustrissimo, ac Reverendissimo olim Ladislas Matyasovsky cancellario Regio-Austriaco continuam de cursu Actorum cancellariae intelligentiam habuerit, utroque Ecclesiasticos, adversus Evangelicos intemperatissimos, praedicta Resolutionis Concinnatores atque fluctores fuisse, eamque Agentibus Evangelicorum inivitis obtrusam fuisse, ex Actis eiusdem temporis etiam nunc exstantibus, in Demonstratum est. Hinc eandem tanquam abusus profectam, quorum non mediocriter, sed augere Evangelicorum afflictiones studium fuisse, tristis experientia multos docuit, non nisi Dicasterialiter absque praevia praememorati Principis sufficienti Informatione, eisdemque et de nomine expressa positiva Ratificatione emanasse, non

14
abs re dignoscitur, adeoque pro Regia explanatione haberi tanto minus potest, quod cum palam notum sit, eam esse in temporibus antiquissimis Cancellaria Regio Hungarico-Austriaca praxim, et uniusa et singula expeditiones Subscriptione propria manus Regia muniri solent, praetam Resolutionem nec Agentibus eorum Viennae constitutis, sub Regia Subscriptione extradatam fuisse constat, nec alibi exposit in Regno comode visam esse comprobari queat. Porro cum Negotium Religionis, praeter alios Regni Negotia maxime publicum esse ex Actis quoque Diatribus pateat, adeoque eisdem legalis Status, publicam etiam Diatribam Regnicolarum Notitia singulariter praerequirat, e converso autem praememoratam Anni 1691 Resolutionem, nec missilibus Decretis, ad Cancellaria Regni circulariter dirrigi solitis, nec mediantibus patentibus impressis, vel alio quocumque modo Authentice, aliquando intransmissa forma, publicatam esse, evinci queat, non immerito, controversis, eandem nequaquam ex Regia Scientia, et legali Ratificatione emanatam existisse, ideo, quod publicatio similium, praesertim, quae publicarum Constitutionum determinationes concernerent, necessario, ac quasi inevitabiliter praerequeretur, secus non publicata missa sit, s. Part. 2. Operis decreti Timpard. eo facto viribus suis definita mansit, nec quinquam ad observationem sui amplius obligaverit, aut nunc quoque obligare de iure possit. Ad omnia omisse publicationis, et non Subscriptionis est, quod Evangelicorum Agentes, statim post Receptionem ejusdem Dicasterialis Resolutionis tum in publica audientia, tum per iteratos Supplices Libellos, contrarietatem ejus, cum genuino sensu Socraticorum Sprovincium confrontatam, ostenderint, eamque hac de causa, humilissime deprecari sint, uti patet ex Orationibus eorum coram Sacratissimo Principe dictis, adiunctisque memorialibus etiam nunc super exstantibus, si necessum fuerit reproducendis

disi/unde euenit et penitus ex post silentio praeteriretur, usque dum
V. Ipsemet idem gloriose memoriae Monarcha, videndo Dicasterialem
hanc deprecata Resolutionem nomine suo expeditam, repugna-
re Articulis Soproniensibus, publica explanatione eandem sustu-
lit, et irritam reddidit, dum virtute benigni sui, de Dato die 20.
Junij Anni 1704 Decreti, ad Excellentissimum ac Reuerendissimum
Archiepiscopum Alacensem, Paulum Riediny, eo sine ut per
Regnum publicatum reddatur, contrariis expressis verbis de-
clarauit: Libertati, ac securitati truis in Regno rece-
ptarum Religionum, iuxta genuinum Articu-
lorum Soproniensium et Posoniensium sensum
se prouisurum, neque ut Domini Terrestres Jure suo abutan-
tur vel a quo eumque cuiuslibet consensu, ulla in inferat
permisurum, sed Regia manu impedituram, idque sanctum
et inuidabile esse, ac permanere debere: Ex quo consequitur, quod
etiam si praeterita Resolutio per in concessum, ex prauo cons-
su Regis emanasset, ex post tamen a melius informato Prin-
cipe, illa qua prior, per hanc, qua posteriori contrariam, an-
nihilata fuerit, Non secus

VI. Solem tenet sacratissimus olim Princeps Josephus, qui
occasione gloriose suscepti Regiminis, dum progenitoris sui
vestigia premendo, postquam Statibus et Ordinibus Regni
Generalem conuentum indixisset, inter reliquas suas datus
Super Prauaminibus eorundem Resolutiones, praememora-
tam quoque Legalem Declarationem Leopoldinam, quae
Negotium Religionis, iisdem expressis verbis repetit, Post-
quam enim Status Catholicus, occasione eiusdem Dietae
Legalia Evangelicorum Puncta, reliquis Regni Prauaminibus

15
3
bus inferere neglexisset; hi autem e conuerso iteratis Supplici-
bus Demonstrationibus, Articulos Sopronioses, in genuinum su-
um verbalem sensum per varias Dicasteriales, et Commissionales
interpretationes distractum reponendos uisissent, Clementissi-
me resoluit: Ut iisdem Articuli secundum formalia clara ver-
ba, in legalem genuinum sensum & statum reducerentur, et
si quaedam per abusus et contrauentiones in effectum essent,
ea quoque modalitate praemissa complanarentur: praeterea
VII. Haec Mens, haec benigna Intentio fuit Majestatis Vesp-
trae quoque Sacratissimae, dum occasione continuationis
eiusdem nouissimae Dietae, ad eandem Leopoldinam, et Jo-
sephinam, Penitoris, et fratris sui desideratissimorum,
praetactas Resolutiones, se se benigne prouocauerit, ac non
modo Negotium Religionis priori hac benignissima Reso-
lutione in Articulis Posoniensibus & Soproniensibus Dietarum
fundatum plene accomodandum esse declarauerit; Verum
etiam ne Domini Terrestres Jure suo abutan-
tur vel cui cuique conscientia Vis inferatur ma-
gnae et auctoritate Regia praepedituram denuo de verbo ad
verbum reiterare dedignata haud fuerit, ut hinc satis clare
pateat priorem illam anni 1691. Dicasterialem Resolutionem
per hanc Trium regnantium Majestatum contrari-
am explanationem, uti et posteriorem et Dietalem, et sen-
sui Articulorum Soproniensium magis conformem, eo ip-
so sublatam esse, ulterius quoque supplicantes fideles Sub-
diti Evangelici, et explanationem hanc vere Regiam, qua
sine laesione Auctoritatis Regiae, tam praedecessorum Su-
orum

orum, quam et sua propria, alectari, & conuelli nequit, de clara to
sensu Articulorum Soproniensium applicandam partem tectam
manere iubeat, Majestas Vestra Sacratissima. Namque

VIII Non alias Resolutiones seu explanationes, siue Dia-
riales siue Commissionales, quam directe ipsas Diatales, pro
quibus intelligendas esse praeiudicatum sub ipsa Diata, mediante
humillima declaratione sua Majestati Vestrae Sacratissimae
seruata exhibita, ac in Acta Commissionibus sub littera Fre-
producta palam et publice coram Statibus etiam Regni selecto-
pectorauerunt Evangelici, neque in Acto 80, alias Explanationes
Regiae se esse recognoscere vel recipere, et scripto & opere testati
sunt, siueque praetensam anni 1691. Resolutionem in Locum
Diatalium ex Parte V. feri Evangelicis obuertere, prout latio-
iusti & honesti non permetteret, ita aequae grauis foret injuria,
et quidem tanto magis, quod

VIII Non modo a tempore emanationis sua usque ad nouissi-
mam Diatam, Decursum ferme 20 annorum in Complectente, &
nec toto septennio celebrati Diatalis concursus, eadem praetensa
solutio, siue in Decretis, siue patentibus Regiis unquam de-
mine, et per expressum allegata, siue in publicis Diatalibus Pro-
positionibus attracta, tantominus stultentice in publicum produ-
cta existitis, qua profecto nullo modo reticeri vel potuisset, vel de-
buisset, si inter explanationes Regias, quarum praecipitatus Artic-
culus 30mo nouissimae Diata mentionem facit, Locum habitum
ra fuisset; notum est autem, quod

X Articuli Diatales, semper ex actis ejusdem utrosque Propositi-
onibus Regiis, ac reciprocis Statuum et Ordinum Explicitis, et Re-
solutionibus formari et concinnari soleant; At cum de praerog-
petita praetensa 1691. Resolutione, seu, veluti praetendatur Ex-
planatione, in publicis actis, altum fuerit silentium, praedecla-

rata

rata autem Trium gloriose Regnantium Majestatum
Resolutiones Acta intrauerint Diatalia ordo et Natura Rei, re-
ceptusque Stylus non admittit Diatalis, ut illa neglecta, & non ha-
qua Diatales in Articulum 30 inserta sint, aut pro ibidem inseri-
lis intelligi debeant. Et enim
condat, Explanationes seu Interpretationes Legum illas esse
propriam, sinceram et convenientem, qua ad uerbalem earum sen-
sum plus accedunt, dicente etiam Regula Juris. Et Proprie-
tate verborum non esse recedendum. cum autem
tensa Resolutio a genuino verbali Articulorum Soproniensium
sensu longissime recedat; Eandem pro Explanatione tantomi-
nus haberi pro se merito inferitur, quod Interpretationes pro
medela conseruandi et non euetendi Legum vigoris adhiberi
soleant; Nam secus si species, aut praetextu explanationum
contrarius Legis sensus induci deberet, id perinde foret id, ac
si cuiquam infirmo, loco medicina ea adhiberentur, qua mortem
eiusdem accelerarent. Ad hoc

II cum Articulorum Soproniensium reliqua clausula per se satis
clara sint, & in usu suo, maxima in Regni parte peribiterint
ac etiam nunc perstent, solaque illa intra Parentesim s. Saluo
Jure Dominorum Terrestrium, Articulo 28. Inserta per Ve-
nerabilem Seruum, et nonnullos Dominos Terrestris in variis
sensum trahi coeperit, sequitur illas, praeter banc, nulla expla-
natione indiguisset, ac eunde factum esse, ut clausula praerati-
facta ne vigore ejus, Domini Terrestris in consuetudine subdito-
rum abuterentur, auctoritate Regia, in genuinum suum sen-
sum per genuinam explanationem, reducta habeatur, quae cum
alteri interpretationi, in praetensa Resolutione anni 1691 inser-
ta, aperte contrarietur, unam eandemque Legis clausulam duas
contrarias, seu contradictorias Explanationes recipere in-
possibile est. Demum

XIII

XIII Quanam sint habenda pro iis explanationibus quarum Articulus 30. Dicitur 1715. meminit, vel exinde patet, quod et Diocæsalia particularia Decreta, instantibus modo præfatis contra dari solita, ad has occasione Diatarum publicatas Explanationes sese referant, uti videre est, ex benigno ad instantiam Civitatis Episcopalis de Dato 14. Augusti Anno 1715. emanato Mandato in hac Verba; Quatenus genuinis sensu et tenore Articulorum 25 & 26 ibidemque confirmati Anno 1647. itaque Patentes Regiorum Patentium & Resolutionum Diocæsialium efficaciter observandis, nec in Exercitio Religionis, nec in perceptione Solarum, ut Articuli 11. Anno 1647. Ministros impediri posse, nec Sacerdotes ad ceremonias Religionis sua contrarias adigi debere. Quod ipsum et alia quoque pari Tenore expressa, si necesse fuerit, reproduci poterunt. Sed missis his Diocæsialibus.

XIV Quam Patentes 1714 quantumvis ad Instantiam Venerabilis Sacerdotis non auditis Evangelicis expedita, nihilominus ad Resolutiones Diocæsiales in Negotio Religionis se prouocant, adque hanc, et non illam prætensam, qua nullibi antea positivè adhibitam Articulus 30. Tenori convenientissimam esse, dubitari non potest. Accedit

XV Conventionem Ratmarinensium, ob Seditos proximos motus, interuentam Diocæsialiter esse confirmatam, qua dum se ad publicatas, propter motus Declarationes, in formula Juramenti ibidem expressa, prouocet; nullas autem alias declarationes, quam, qua per Diocæsiam olim Leopoldinam Anno 1704 per Regnum publicata est, propter motus factas esse constat, infallibilis erit consequentia: Non alias, quam prædeklaratam benignam Leopoldinam uniuersis et singulis Regnicolis notam, vigore conventionis ejusdem fuisse ratihabita

tam

tam, atque adeo etiam in Articulo 30 intellectam. Et contra Toties repetitam Anno 1681 Resolutionem, postquam Anno 1714 per V. Sacerdotum, Solenni Legatione Maiestati Vestra Sacratissima pro mantentione presentata fuisset, benigne rejectam, & non admittendam esse, præter publicam eius temporis Notitiam, inde quoque expressè sunt Evangelici, quod præscriptam Puncto 3.º annexorum ejusdem Resolutionis Anno 1701. uti prætenditur, Resolutionum prænam, qua in Catholicos Evangelicam Religionem sponte ac beneuolè acceptantes aduersa fuit, Maiestas Vestra Sacratissima intus publicarum Regni Legum approbare renuerat. Cas itaque quo præmissum est, nec manu Regia subscriptas, nec per Regnum publicatas, nec Diocæsialiter productas, imo Truim gloriose Regnantium Maiestatum Declarationibus mediatis sublatas, ac erga iteratam V. Sacerdotum præsentationem non admittas, nunc denus pro Explorationibus Articulus 30. 1715 ibidemque confirmatorum Saxonensium reputari posse vel debere nulla ratio admitteret.

XVI Neque obstaret quod occasione instituta hujus Commissionis cum benigno Maiestatis Vestra Sacratissimæ de Dato 30. Mensis Augusti, Anno 1720 emanato Decreto inter alias Patentes, hæc quoque prætensa Resolutio, per annexum transmissa existerit, Namque eo fine saltem esse transmissam, ut Commissioni pro informatione deferretur, expressa ejusdem benigni Decreti verba satis innuunt, ac neque quo mediatis humillimis votis nostris Maiestati Vestra Sacratissimæ Perbino transmissis profunda cum submissione repræsentauimus. Evidens est autem id, quod pro informatione transmittitur non pro Lege, neque pro Basi, et Norma Agendorum censei posse. Nam

XVII Aut examinis Commissionalis Basis et Norma est Lex publica, ac deoque Articuli Saxonenses, in genuinis sensu suo confirmati, aut præcitata transmissa Resolutio. Si prius, tunc Resolutio prætensa vim Normæ amittet, & qua pura, puta informatio, non

contra

contra Legem, suffragari, sed eidem cedere debet. Si posterioris
iam in eo casu pro informatione transmissa praevaleret publicae
Legi: sum tamen *De Lex sit Norma contraveniens*
num & Abusuum proprietati et Natura omnium Legum
in summi repugnaret. Neque enim Articulus 20 novissimae
ata id statuit, ut resolutiones 1691 ad genuinum sensum, & in
tam reducantur, sed de articulis expresse id ordinat. Idque videtur
fieri amplius ex eo quod

XX Benigna quoque declaratoria seu interpretatoria Regia Mandata
circa Jura privilegiorum interdum emanare solita, legibus Patriis
mam absolute non praescribunt, Verum ex lege ad Leges discussa, fore
contradictoria submitti, taliterque accomodari solent, cum vigore
tuli undecimi partis secundae, Privilegia quoque Regia si rursus con-
muni derogent, vigorem et Efficaciam amittere censentur. Quam
minus ergo praetensa tot defectibus laborans Resolutio quodpiam
contra Leges robur firmitatis sortiri poterit. Hinc est

XX Quod et Majestas Vestra Sacratissima Virtute benigni
de Dato 16 Maji Anni 1721 ad Dominos Regios commissarios directus
Decreti, benigne ordinaverit, ac clementissime commiserit statu-
explanationum, quoniam pro talibus habenda
sint, Audita quoque ad rationes, et Motiva utraque Parte, examina-
tum esse, ex qua benigna Majestatis Vestrae Intentione, eusdem
ter sequitur praetensam toties dictam resolutionem, qua Examini-
tionem precipitur, nullatenus pro norma, Lege et Basilicorum Com-
missionalium vel transmissam esse, vel pro tali habendam reputari cum
et Articulus Anni 1687, Qui de nulla adhuc explanatione meminit,
et Articulus 20 novissimae Diata ut ab explanationis meminerit, ex-
preste tamen Articulos Sopronienses confirmat. Neque autem Resolu-
tiones Anni 1691. Sed eosdem Articulos effectuanos iubet. Inibus

XXI Quod eadem ipsa resolutio sibi met in Paragraphis aperte contradic-
cat, dum in prioribus expresse cauet: Ne Evangelici ad

respectendam fidem catholicam ubicunque per totum
Regnum cogantur. Epistolae vero paulo inferioris clausula:
Salvo Jure Dominorum Terrestrium omnino
standum esse, eamque non de subiectione solum
Sobbaquionali Jureque servitutis corporalis in-
telligit, sed ad conscientias quoque trahi debere dicitur.
Iam vero per totum Regnum non cogi, e contra Jura in-
conscientias exercere posse, ad invicem sibi repu-
quantia esse evidens est, id quod magis magisque vel
inde patet, quod cum Plebi Templari in Articulis locis
signata, secure sequentare, Ministros suos accedere
publicoque Exercitio suo sibi denique uti permittat. Si
contra Domini Terrestres Romano catholici vigore dicta san-
ctula subditos suos, ab his prohibeant, atque duo contraria in una
eademque Resolutione contineri, innegabile erit, contra universale il-
lud: Quod duo contradictoria simul confis-
tere non possent. Nam

II Quantumvis in Duplicis suis, respectu Producti sub P. Da.
is V. feri asseruisset: Quod inter Articulorum Sopro-
niensium genuinum sensum & Resolutiones 1691
nulla detur deformitas, aut contrarietas, at tamen Scripta, et
diverse eiusdem Duplice re ipsa contrarietatem comprobant. Nam
Duplice generali ejusdem contra Duplice, ad generalem Evangelicorum
super V. feri gravamenibus datam Duplicem 5to Decemb. 1721
Bosonii exhibita, signanter membro secundo, ad praetensa sua
ioni 16 oppositam Evangelicorum rationem, *per hoc est for-
male V. feri responsum.* Pacificatio Viennensis, ut sa-
pius dictum esset, si absque Praevudicio catholi-
cae

4
cae Religionis vixissent Domini Acatholici vel
in quantum per explanationes Regias et posteriores
Articulos mutata non esset intelligenda est; priora
siquidem tolluntur, et modificantur per posteriores.
Ergo, siquidem eiusmodi praetensas explanationes habere
per quas Articuli tolli possent, ultra easdem Articulis aduersa
ri testatur. Idem in membro secundo ad Rationem Evan-
gelicorum haec habet. Adeoque Articulum 25 et 26 Anni
1681^m sensus non secundum se, verum explanationes Regias
intelligi debet.

Sed his adhuc apertius inter genuinum Articulorum Soproni-
suum sensum, et Resolutiones Anni 1691 difformitatem, & contra-
rietatem V. serus confitetur, dum in contra-
Replia^m Dicoes^{is} Agriensis Articulis Soproniensibus duplicem genuinum sensum
difformem attribuit, asserendo Articulos 25 & 26 Anni 1681^m
quoad genuinum eorundem sensum dupliciter
se considerari.

I. In sensu genuino verbali seu materiali, ad litteram, prout
ipsi Articuli concinnati existunt.

II. In sensu genuino hactenus declarato, ut Articulus
1715 loquitur, seu in sensu genuino secundum explanationes Re-
gias quarum nomine semper Resolutiones 1691 intellectabou
sed iura sana Prudentia, multo magis legali ratione admitti
nequit, ut una eademque Lex duplicem, eumque diuersum ge-
nuinum sensum patiatur, contineat; Et quidem talem, cuius
utriusque non modo diuersus sed contrarius, ad iniuriam con-
periat Effectus.

Idcirco quomodo duo contraria idem esse et simul con-
sistere non possunt, ita genuino verbali Articulorum Soproni-
ensem sensum repugnant 1691. Resolutio, pro genuino Articuli
sensu

sensu summi nequit.
Sed etenim Natura verborum significationem
et usum hominibus indidit? Si alium a verbali genuinum sen-
sum Legibus appingere liceret. Profecto et genus humanum
proprietas Verborum, et vera Rexum vocabula amitteret,
omnia pacta publica elusoria fore, proteret, si diuersum, &
contrarium, duplicem praetensum sensum genuinum, legibus tribu-
ere fas esset.

Uterque porro in eadem Dicoesi Agriensi V. serus, quod sensus
alius, per Explanationes Regias praecitatae declara-
tus, priori litterali genuino non undiquaque confor-
mis, pro genuino per suam Majestatem Sacratissima
constitutus sit. Quae et similia, vel cogitare expanesit prout et fi-
delis animus. Quasi vero Majestas Vestra Sacratissima
Articulos in genuino sensu confirmasse, & simul loco genuini
sensus difformes contrariaeque explanationes intelligere vo-
luisse supponi possit.

Uterque in eadem Dicoesi Agriensi contra Replia^m
adducitur: quod praetensis Evangelicorum excessibus, et demer-
itis exigentibus prior ille irrestrictus et genuinus ver-
bales Articulorum sensus in meritissemiam praetens-
orum excessuum poenam, lenius limitatus coarctatus
& in nonnullis subfatus quoque penitus fuerit, ac exstiterit,
sed quia nec praetensi excessus comprobati, quin potius Articuli
in suo genuino sensu confirmati comperuntur, ideo non Articuli
sed genuinus sensus attendendus est.

Corroborat adhuc clarius V. serus praemis-
sam difformitatem dum asserit: Quod quidem per explanationes
quarum nomine praedictas 1691 Resolutiones arget. Decla-
ratum est, etiamsi non undiquaque corres-
pon-

pondeat, imo contrarietur & aduersetur nonnunquam genuino et Literali & verbali, non declarato Articulorum, eorundem Sensus, illud scilicet sublatum et abrogatum, quoad id genuino Sensus Literali et verbali non declarato ipsorum Articulorum per genuinum Sensem declaratum explanationum: non secus ac aliter in ipsius Articulis intelligendum sit, quam per explanationes Regias declaratum esset. Unde eo ipso quod per Resolutiones 1691. praeiorem genuinum verbum Articulorum Sensem sublatum et abrogatum praeferat, eadem Articulis contrariari, adeoque genuino eorundem Sensus minime correspondere ulterius testatur, quoniam non nisi contraria, nequaquam vero sibi subtrata & subalterna tolli consueverunt. Et hinc si quidem Articuli Saxonenses, in genuino suo Sensus per Articulum 30. 1715 sunt confirmati, Resolutiones autem 1691. non diffident te ipso V. Verbo verbali Articulorum Saxonensium genuino Sensus sui contrariari dignoscuntur. Ideo eadem per Postulatum quod Articulum 30. 1715 sublatum haberi posse evidens est. Porro

XXIII V. Verus in generali sua contra-replica ad generalem Evangelicorum Super V. Verbi Prauaminibus datam Repliam supra memoratam, membro secundo, ad rationem Evangelicorum in ordine 1. 2. 3. 4. 5. toto nisu in id contendit, ut praetexta praetensi Sensus declarati ipsum genuinum Articulorum Saxonensium Sensem evertat. Imo Articulum 26. 1681. mutilat, dum clausulam Saluis Semper esse Regni Diplomate Regio firmatis, cum ibidem in Saluo relictis et confirmatis Legibus

praetense declarato, eorundem Articulorum Saxonensium Sensus, repugnare, & non ita, quemadmodum eo, quo Articuli Saxonenses conditi sunt, tempore, late patentes esse asserunt. Imo hoc praetensive declarati Sensus praetextu per Resolutionem 1691. eosdem Articulos Saxonenses tollere & euertere conatur. Cum tamen Articulus 30. Articulus Saxonensis, non in imutato, sed in genuino suo Sensus conservandos renouat. Articuli autem Saxonenses Leges Diplomate Regio firmatas, Semper pro Saluis, nequaquam vero sublati pronunciarent. In haec

Per benignum Leopoldinum Diploma Regium, non solum Pacificatio Viennensis & 1608. verum 1647. quoque et aliorum annorum omnes Articuli confirmati sunt, atque adeo haec ad invicem connexa et quasi concatenata esse patet, ut eadem, et easdem ab Articulis Saxonensibus secludere et auellere, nihil aliud sit quam, genuino Articulis Saxonensibus Sensus, in Clausula: Saluis Semper eatenus Legibus Diplomate Regio firmatis prouari. Nec obstat in Articulo 30. duorum duodecim Annorum Articuli ac in his aliquos saltem expresse specificari. Nec sequitur exinde quasi verum unum alium in specie non expresse sublati essent, cum expressa sit Clausula in Articulo 26. 1681. Saluis Semper &c. & aliunde Sacrum quoque Leopoldinum Diploma, in quo priorum Annorum Articuli, renouantur, per Magistratum Vestrae Sacratissimae Articuli 1 & 2do 1715. clementissime confirmatum est. Et tamen

absoluum & inconueniens est, id statueri, ut quoties in Decretis Regni aliqua Leges in specie renouantur & reliqua in genere confirmantur, toties in genere omnes confirmatas praetextu hocce tolli oporteret. Nam ratione hac, ipsum quoque

quo Sacrum Majestatis Vestrae Sacratissimo Diploma 1715 Articuli 22 conditione Prima, siquidem huius Articuli 21. Andrea Regis Decreti mentionem faceret reliquas vero Regni Leges ibidem scriptas, nequaquam citari in genere duntaxat confirmaret, per hoc unicas Leges libertates Immunitates, sustulisse dici potest.

Quod tamen nec V. Serus facile admisit, si Legibus virtute quorum, tot quinque Ecclesiastica beneficia, et amplius vastissimos Ecclesiasticorum Donorum redditus, atque Fruitus suos possidet, id quod in ultimatis sacro Diplomate in genere duntaxat confirmata sunt, nec ulla earundem specifica enumeratio haberetur, privari posset, vel deberet.

Si praecise pro Tempore eo, ut Reverabilis per praetendit, quo Articuli Sopronienses conditi, eadem clausula late patenter intellecta fuit, & jam nunc taliter intelligi non debet, sequitur plane inutiliter Leges conditas, neque ulla publicis Legibus vis constabit, si robur et firmitas sensumque de intellectum pro sola ratione temporis metiri, & in contrarium pro arbitrio variare integrum erit, et tamen

Si per Resolutiones Dicasteriales Legibus publicis derogare aus et fas esset, immo Leges, quae monumenta publica fidei, et auctoritatis atque firmitatis sunt, eo ipso nec Leges essent, sed tales esse cessare deberent, dum antiqua Libertatesque Inchytorum Statutum & Divinum Regni approbatae, vel unica Excelse Hungarico Publicae Cancellariae Resolutione, subvertantur et subvertentur liberum esset. Unde apparet toties facta Resolutionem anni 1691 qua Dicasterialem consistere non posse, accederet porro

XXII Quod eadem anni 1691. Resolutio, cum illa qua typis

impresa per nonnullos ex V. sero & secularibus Dominis ad manus Catholicis circumferrebat, adeo ad invicem reperitur disformis, quod in praefata Typis exclusa per totum sequentes semper habentur Paragraphi. Inbique loca pro Tempus plus commoda & decentia assignentur Ministri pro exigentia Populi plures, quam unus inter se venendi permittantur. Item Paragraphus: Quantum porro liberam electionem Magistratum civitatum quilibet attineret in usdem, eos querulantes, absque tamen exclusione Catholicorum turbari non debere.

Ex Parte autem Dicepsis Nitriensis, quamvis V. Serus, in Super-Inscriptione Praeviam suorum, ad Dicasterium Resolutionem provocaverit, attamen semper Resolutionem provocaverit 1691. utique praemissa disformem produxit, saliterque iam triplex ad invicem disformis haberetur. Proinde tanquam aliunde sequis mutata & variata eadem Resolutio, pro immutabili & fixa Articulorum explanatione conferri minime potest. Sed reliquis praetermissis

XXIII Sufficit loco omnium rationum manifeste inter totas dictam Resolutionem anni 1691. quae singulas clausulas ab una, parte vero ab altera Articulos 25 & 26. Legum, nunciat eorundemque singulos eadem Paragraphos demonstrata contrarietas, qua adhuc Paphini ex Parte Evangelicorum in memoriali eorundem die 30 Aprilis anni praeteriti, eademque annexo producto in plannam quere subdit,

ra exhibita concinnata, ac Majestati quoque Vestrae
Sacratissime humillime transmissa, & praesentata est. Ex
qua amplissime patet Resolutionem eandem preter
tam Babilini, iustaque Tenorem ejusdem Status Regi
ni Religionis, in Articulanem Ordinem redigi, e contra praere
petitos Articulos Logronienses confirmari, inque genuinum de
sum et Statum reponi, adeoque per omnes clausulas, & periodos
subsistere, tanquam sibi inter ad invicem aperte repugnantia, ma
ram inducere, ac in se involvere contradictionem, ut in una
eademque Sede moveri, subsistere poenitus nequeant, adeoque
eamdem Resolutionem pro Dietali Regia in Article 20 anni 1711
comprehensa haberi & dignosci singula praemissae reclamant
rationes, nosque ex iis, pro tali eadem reputari non posse,
etiam nunc humillime censemus. Quam in finem etiam usidem
Productum sub D. una cum suis Replicis & Duplicis, non ex
tractualiter, sed in Origine, Majestati Vestrae Sacratissime des
misse representetur, commissionaliter adinuenimus.

Quantum denique praecitates benignas patentes, post Logros ult
marios intestinos motus subsecutos, attinet, ut ut se ad Dietales
Resolutiones prout supra seipius attactum est, preferant, sed
quoniam eadem interimales duntaxat & non nisi usque ad mo
dernam commissioem duraturas expeditas fuisse, atque id po
sissimum, ut videlicet negotium Religionis usque modernam
commissioem, in eum, in quo ante retroactos motus fuerat sta
tum, reponeretur, ordinatae Tenore, & contextus eorundem sa
tis clare exprimeret, ac proinde nullatenus easdem pro norma
legali examinandorum Praeaminum pretendi posse, Demum
se

se censemus, tanto fortius quanto evidentius Tenore ea
rundem Evangelicos, siquid vigore Articulorum, & Dietalis
um Resolutionum in negotio Religionis ad pretendendum
haberent, catenus ad modernam commissioem relogatos fuisse
se, nemo negare potest.

Quibus circa Resolutiones Anni 1691
in genere & Semel pro Semper praemissis

Inde

Sexuato commissionalium Articulorum Ordine
ad
Trauamina Generalia Evangelicorum

progreddendum erat
Luc ex Punctis § 20 constat
Quorum priora § 10 fundantur in Article 25
Anni 1681. cuius Pubrica haec est.

Articulus 25us

De libero Religionis Exercitio.
Et quia propter bonum pacis, Tranquili
tatemque Regni publicam, in Negotio Re
ligionis quoque, Sua Majestas sese beni
gne resolvere dignata esset ideo eandem
etiam Resolutionem, Articulis Regni Status
et Ordines inserunt, ac imprimis quidem: Cum li
berum Religionis Exercitium jam antea in Anno 1606.
vigore

vigore Pacificationis Viennensis concessum, his motibus a Parte nonnullorum interurbatum fuisse. Ideo consuetudine hic Loci Articulus 1us dictae Pacificationis, idem Exer-
citiū omnibus et ubique per Regnum s. salvo tamen Du-
ce Dominorum Terrestrium iuxta Articulum 1um An-
ni 1608 ante foederationem editum liberum permittitur.

Et autem

Generalis Evangelicorum Trauaminis Punctum in ordine No 1mo

id est

Primum

De Jure Ministros pro libero Religi-
onis suae Exercitii usu inducendi, inter tenu-
di eorundemque opera utendi.

Sequens

Non solum locis Evangelicis, Villanis, & Oppi-
datis, sed etiam integris civitatibus liberis, ex quibus
quartus Status Regni constat, imo etiam nobilibus,
tertium Regni Statum efficientibus, Praedicantes, pro
cultu diuino, et sacris juxta ritum suum peragendis,
interteneri, eorundemque opera in verbo Dei audiendo,
adhibere Sacramenta, Baptismatum, Popularum, & Sepul-
turarum uti non permittitur.

Respectu eius principaliter, ex Parte Venerabi-
lissimi reponitur: Idem liberum Exercitium ex Articulo

26

26. 1681. & Resolutionibus 1691 restrictum fore, hoc ip-
sumque fusius ratiocinando in Replis deducit, nihil
ominus tamen praecipue, ex eisdem 1691 Resolutionibus
virtute quarum distinguit Inter publicum et priva-
tum Exercitium, ac si Articulus 25 de privato, & 26
de publico Exercitio conditus fuisset, idem autem
privatum Exercitium in actis suis diversimode interpre-
tatur, intelligendum fore, jam de Lectione Postillar,
jam de privatis precibus Domesticis, iam de interna Fide,
seu, ut liceat cuius credere interne Dogmata Religio-
nis, externe tamen exercere, non nisi in Locis in Articulo
26. Non in genere, sed in Specie, et per expressum Denominat-
is & ibi quidem non nisi salvo Jure Dominorum Terre,
Arrium, seu donec Dominus Terrestris permiserit: praeterca
Evangelicos, contra Tenorem ejusdem Articuli 26, & ex-
planationes in serie enumeratorum Locorum, plus qua-
deberent pretendere, idque patere ex Combinatione Arti-
culi, cum praetensa explanatione seu Resolutionibus An-
ni 1691. Atque ideo rite ab incompetencia arceri potuisse, quod
Turbatio dici nequiret. Turbatio enim praesupponit
apparentiam Juris, Jure autem suo utens, abuti dici ne-
quiret, nemoque in proprio esset violentus.

Quo in passu, tam praemissa, quam et reliqua
a Parte 2^{ae} seri ad hocce generalium gravaminum Punctu
primum, qualitercunque per indirectum, ad Statum
sentis Trauaminis adducta, cum Evangelicorum Re-
plis, & Contra-Replis, ibidemque citatis Regni Legi-
bus

bus

bus, ad invicem collatis, combinatis, requisitis & Depen-
sis, examinando, adinuenimus quod, quia

Primo Sicuti Leges humanae externis & non internis de-
bus posita: Ita liberum quoque Religionis Exercitium, sa-
ge permittente, non de invisibili intra penetralia cordis po-
sita, sed de visibili Exercitio Religionis intelligitur, ut a-
idem absque Aedificiis & Solemnium Templorum comoditate
in loco, seu domo praeiata, horreo, imo etiam SubDio, no-
tamen absque Praedicatoribus, et eorundem ministerialium
functionum Opera, peragi possit.

Secundo Quia ante Dietam Soproniensem, a Tempore per Pa-
cificationem Viennensem concessi, ac deinde Sacris Diuor-
Regum Diplomatum perpetuo stabiliti liberi Religio-
nis Exercitii, similis usus, cum inductione ac interten-
sione Ministrorum, neque Austriacis denegatus fuit, quinim-

Ad Ipse etiam Status Catholicus, tempore Dietae 1647 in
sua, ad quaeramina Evangelicorum eorum data in
ente: Vastam quaerelam Syluam &c. Idem Liberum Re-
ligionis Exercitium his Verbis declarauit: Vis ipsa voca-
buli, id significat, ut Exercitium sit Liberum, neque in
quidpiam perturbetur, licet illud Exercitium sit in Do-
mibus tantum, aut in alio loco praeiata, sic enim etiam liberum
et quidem publicum Exercitium esse, non negari potest.

IV Id quoque recognouit, quod liberum Exercitium etiam quo-
ad Austriacos, secum trahat Praedicatoris Intentionem eius-
Ministerialem usum, quod ipsum tribuit quoque Artic-
lus Status 1647 in hac verba in Paragrapho secundo:
De non impediendis seu turbandis Austriacis in sua Confes-

sione declaratum & conclusum est, ut illi quoque propter
bonum Pacis & Tranquillitatis Regni, sine sint confini-
arii, sine Oppidani, sine Villani, in quorumcunque Domi-
norum Terrestrium & Fisci bonis, iuxta vigorem praescripti
Articuli, & conditionis, in libero sine Religionis Exercitio
ac Usu, modoque ut supra simili, a sua Majestate Regia, vel ex
iusdem Ministris aut Dominis suis Terrestribus, quouis
modo, aut quouis sub praetextu, non turbentur, aut impedi-
antur, hactenus autem impediti coacti & turbati, liberum
Religionis Exercitii usum reassumere, exercere et conti-
nuare permittantur.

Eodem anno 1647 Articulo 22 his formalibus sancitum est. Quod
si Mater Ecclesiae sit apud Catholicos, & filia apud Evangelicos
et e conuerso mater apud Evangelicos, & filia apud Catholicos,
una pars ab altera non molestetur ita tamen ut licitum sit
Evangelicis si voluerint Religionis ipsorum Ministros co-
ducere et intertenere, aut ad Conciones audientias alio ire.

Libertas haec intertenendi, & aliunde inducendi Ministros ante
Dietam Soproniensem vigent, per neminem, qui temporum illor-
cognitionem habet, negari potest, hinc eo ipso siquidem idem
liberum Religionis Exercitium, quod videlicet in Articulo primo
Pacificationi Viennensi & anni 1608 in Articulo 1. ante pro-
nationem, hoc verborum Tenore expressum habetur: Ut Religionis
Exercitium, tam Baronibus Magnatibus et Nobi-
libus, quam etiam liberis civitatibus ac universis
Statibus & Ordinibus Regni, in suis et Fisci Bonis, item in
confiniis quoque Regni Hungarici, militibus Hungaricis
sua cuiusque Religio & confessio, nec non Oppidis et Villis,

eam

eam sponte ac libere ac libere acceptare volentibus, ubique libere
 rum relinquatur, nec quispian omnium, in libero eiusdem Usu
 ac Exercitio, a quopiam impediatur. Idem inquam Exercitium
 rursus positivae, & in specie, vigore Statuti Articuli 25 Denuo re-
 stitutum est, ideo quale ante interurbationem, liberum Exer-
 cium ultra revolutionem unius seculi, usa receptum, & continen-
 atis Legibus, concessum erat, tale idemque nempe, cum libere
 ra intentione Ministrorum concessum
 restitutumque fore, sat clare ad litteram Praua-
 mini insertus Tenor Articuli exprimit.

VII Non probat id ipsum Predicantibus cedendi & Libera
 Religionis sua Professionem, ac Ministerialia functionis
 suae Munia exercendi, in Articulo 25 restituta Libertas, Ver-
 tute capis ad Notitiam publicam, post eandem Dieta
 Soproniensem, quam plurimi eorundem, in Pagos, extra Loca
 in Articulo 26 sive pro aedificandis Templis denominata,
 sive pra manibus Evangelicorum Possessorum relicta, prom-
 seue redierunt, & post reditum munia sua exerceverunt.

VIII In undecim enumeratis Comitatus, duo aut tria
 ca, pro aedificandis Templis excisa sunt, nihilominus cum
 rofissimi Religionis Evangelicae Homines habentur in Paga-
 et Oppidis, qui a Templis Evangelicis, partim duobus, par-
 tum tribus, quatuor, quinque, et pluribus miliaribus
 distiti ad Peragendum cultum et securitum Divinum ire
 distantiam Locorum non possunt, adeoque ex ratione ne-
 cessitatis intentione, et inductione Ministrorum opus
 habent.

IX Quia Articulus 25 non est per Articulum 26 limitatus

aut restrictus, sed ab invicem distincti uno eodemque tempore,
 & utrobique in favorem Religionis Evangelicae conditi, quod
 luculentissime pateret, tam ex intitulatione, seu Rubrica, et
 tituli 25ti De libero Religionis Exercitio & Ar-
 ticuli 26 De Templis esse prainserta, quam totali eorum-
 dem contextu, quorum continentibus, medianribus, idem Re-
 ligionis Negativum, pro evidentiori elucidatione Dupliciter
 considerandum occurrit: Pro respectu Actus & Respectu
 Rei, taliter quod prior Articulus 25tus e universalis illo
 liberi Religionis Exercitii, omnibus & ubique Baronibus,
 Magnatibus, Nobilibus, Civitatibus, Oppidibus,
 & Villis, per Regnum, idem sponte et libere acceptare vo-
 lentibus, concessio beneficio, seu ipso actu, aut usu Exercitii,
 posterior autem, nempe 26 de se, id est Beneficio Commoditatis
 Templorum, vel per excisionem locorum pro Aedificatione,
 vel articulariter relicta, tempore Dieta Soproniensis habi-
 tam Possessionis Actualitatem conditus sit, ut sic, ad invi-
 cem distinctorum distincta sit ratio, quae iustam ansam pra-
 suat, ne liberum Religionis Exercitium cum actuali legalis
 Templorum Possessionis comoditate, confundatur.

Quod occasione Diatarum, tempore concinnationis Actuum
 in Negotio Religionis, distinctio, inter liberum Exercitium, &
 beneficium Commoditatis Templorum, observata fuerit, quam
 distinctionem Articulus 25tus Aprilis 1047 exemplificative,
 in specie quoad Laurinum, his formalibus: In confensio
 Laurini permittitur Structura Templi in nova
 civitate, liberum Exercitium vero tam intra quam
 extra moenia ipsius Confensii, & ut Minister for-
 fess-

professionis Evangelicorum in traditi confessione mo-
nia habitare, atque etiam in Domo concionari
possent, sat clare declarat. *Lunimo*

XI Dum in Anno 1646 & 1647 Domini Regii & Regni
missarii, inter quos, ex Parte quoque Venerabilis Cleri ex-
p. & Deputati Episcopi in Effectuatione Articulorum,
ad restitutionem Templorum, & excisionem locorum pro-
cedebant, in Expeditionibus suis per Evangelicos prolu-
mine sub Litteris C. & T. productis, haec formalia expro-
mebant: Non solum ubique liberam Religionis
Exercitium in Regno Hungariae admitti, verum
etiam ea Tempia, quae sub iis Disturbis motibus
Regni intestinis, uti & post Pacificationem Vi-
ennensem, violenter utrinque occupata fuerunt,
tam Evangelicis, quam Catholicis restitui debent.

XII Non dissona per Inlicitam Commissionem Cathianam
in Comitatu Scopusien. vi. Articulorum Soproniensium
admissum fuisse, liberi Religionis Exercitii usum, per
tum Comitatum producta, in Particularibus specie facta
Pranamenibus, ad Comitatum Scopusiensem offenderent.

XIII Praeclaratus liberi Religionis Exercitii usus, in hodiernis
nam diem, in majori Regni Parte vigeret.

XIV Ex parte vero Venerabilis Cleri adducta Distinctio, in
ter publicum & privatum, Patris Regni Legibus ignota fo-
ret, neque ulla tam in praecedentibus, quam in recentioribus
Articulis publici, aut privati mentio esset, sicut in Ar-
ticulo 26. intuitu restringendi, ad certa loca liberi Reli-
gionis

gionis Exercitii, in 28. omnibus et ubique concessi trahi deberet,
evidentissime sequeretur, uno eodemque tempore, ac de una
eademque materia, duos ad invicem contrarios, sancitos
fuisse Articulos, quod, siquidem Natura Legibus repugna-
ret, ideo restrictio quoque liberi Exercitii, loco omnibus
& ubique, non omnibus, neque ubique, subsistere non valeret,
quoniam

XV Si per Articulum 25. tale privatum, liberum exercitium
intelligi deberet, quale V. Cleri diversimode interpretari con-
tendit, non fuisset opus eodem articulo mediante restitu-
ere interturbatum liberi Religionis Exercitii usum, quia
lectio Librorum, et preces privatae, quae potissimum in ope-
ratione Spiritus invisibili consistunt, & nihil aliud quam
privata Devotio domestica, etiam absque publico Legis in-
dultu, per se Christiana libertatis sunt, libera erant etiam
antequam hic articulus conditus fuisset, per consequens, id
quod neque sublatum, neque interturbatum unquam fuit, re-
stitutione per Articulum 25. haud egebat, praeterea

XVI Quod si liberum exercitium de ejusmodi privato intelligi
deberet, sequeretur id quod Evangelici, vigore Pacificationis
Viennensis, & Articuli 1. 1608. ante Coronationem, nunquam ha-
buisset publicum, atque taliter, revera liberum exercitium,
nam iuxta Affectum Venerabilis Cleri, tantummodo per Articulum
26. premium et ante omnia, illud liberum publicum exercitium
concessum fuisset, quod ipsum contra evidentiam legis a ve-
culo usus, statuere impossibile. Ac proinde intelligitur, liberum
exercitium, proprie & principaliter de illo actu publico exten-
no, quamvis in loco privato practicato, quo mediante, per illi-
citos erga sua Religionem addictos, sive in communi erga plures,
sive in specie erga quemlibet, Professio Religionis, non autem

ab 1790

abique ministro, a se ipso, et erga semetipsum, libere exercet,
et quidem eo plane modo, quod veluti apud Dominos Catholicos
liber Religionis Exercitii Usus, quoad Sacrificia Missae, usum
Sacramentorum, & omnes ministerialium functionum actus,
abique interuentu & assistentia sacerdotis, pro Ritibus Religio-
nis Catholicae, nullus esse potest, ita nec apud Evangelicos, ut sic

XVII Hocce liberum Exercitium priuatum preatendi, nulla leg-
gis ratione possit, nisi fors ex eo, quod ubi Tempora per Euange-
licos non possidentur neque iisdem vi Articuli 26. usque ad
tempus impetranda Diplomatica satisfactionis, usus et
Possessio Temporum competit, ac adeo, in locis, & Domibus
priuatorum mediante opera Ministri peraguntur, a sola De-
nominatione loci priuati, in quo peragitur, vulgo priuatum
dici possit, cum tamen re ipsa, veluti Inchyus Status Catholici-
cus, voculam liberi Exercitii, in anno 1647 deducit, etiam in Do-
mo priuata, reuera publicum censetur, ac adeo excepto loco pri-
uato, usque publicorum Temporum, reliqua omnia necessaria
uti essent: Ministrorum interuentio, libera omnium Ministeriali-
um functionum pro ritu Confessionis suae Possessio, Campa-
narum & sepulturae communis usus, & id genus accessoria in-
mentem etiam Articuli 11. & 12. 1647 & 26. 1681. ut nimirum, Ca-
tholicus Catholicis, & Evangelicus Evangelico, soluat plane adiu-
cta, et naturaliter connexa, haberet.

XVIII Sicut equidem apud exteros distinctionem pri-
uati & publico rigore, Evangelicos lateat, sed in ipso in Sacri-
ficationibus & publicis constitutionibus, expressum, definitumque
haberi, aequae constat. In Patris vero Regni Hungariae Legibus, ad-
ducta distinctionis altum silentium fore, nemo neque possit.

Quia

XIX In exteris Oris priuati etiam liberi Exercitii, ea natura Pri-
uati

vis & Consuetudo esset, ut quamuis lege publica priuatum nomi-
naret, attamen Ministri interuentio, operaque eiusdem conceditur.

Imo Si quoque ubi videlicet Negotium Religionis nullis Legibus,
minus Sacrificationibus, aut Sacris Diplomatibus admittum, re-
ceptum, stabilitumque habetur, nihilominus, cui exercitium,
quod alibi priuatum vocat, conceditur, interuentio ministri, &
Usus Exercitii, erga sua Religioni addictos, sacra accedere nos-
sentes, liber & publicus, extra usum Temporum publicorum,
non denegatur; quanto eminentius ergo in Regno, ubi liberum
Religionis Exercitium, sine distinctione publici & priuati, ac
nec restrictum, nec limitatum, sed absolutum, et uniuersaliter
Sacrificationibus, Diplomatibus, & Publicis Regni Legibus per-
petuo validum concessum, stabilitum, ac ita receptum, firma-
tumque est, ut nullus nunquam & nunquam, quouis modo,
aut quouis sub pretextu, turbetur, liber exercitii usus, cum
interuentio, ac omnigena ministrorum functione etiam extra
publicum Extra Templi, seu Ecclesiae locum, omnibus ubique,
per Regnum sponte ac libere acceptare volentibus, competere
dignoscatur.

Veritas multo plures, in serie actuum, in quibus res haec
prohabe agitata haberetur, eodemque non imento fieret prouo-
catis, quamuis adducta superexcelleret rationes; nihilominus
compendii causa, a prohibitioni deductione consulto praesumendum
dudum, tum quia, hos duos Articulos unum idemque non esse,
multo minus unum per aliud limitatum, aut restrictum fore,
verum toties citatum Articulum 20. De libero Religio-
nis Exercitio, sibi quod, in Patris cum Regni Legum, de
natura Proprietatis sua, quamuis absque Possessione, et Usu
publicorum Temporum, attamen, in quo cunque loco priuato, ubi

ne Ministrorum intertentione, atque eorundem Ministerii usu, neque exerceri potest; Articulus 26us de Possessione, et Commoditate Ecclesiarum et Templorum, cum Parochiis, Scholis, & suis appertinentiis loqui, neque hac duo infirmal, contra ordinem, naturam, normam, usumque publica Legis confundi posse, deor & contextus utriusque documento essent, tum quia, neuter veraret liberi Exercitii usum, verum potius eiusdem Turbationem absolute, sub poena prohiberet: tum denique, quia Religionis Negotium, per eosdem Articulos Soproniensis, & liberum et vetitum pronunciarer, sibi met naturaliter, ad invicem repugnarent, ante lata autem privati, & publici distinctio precise & per expressum, ex Resolutionibus anni 1691, nullatenus vero Patris Regni Legionibus, sine nomine, sine re ipsa de prompta evidentissime constat, quarum Resolutionum fundamentum subsistere non posse, quoniam in preliminaris superatum haberetur, eo ipso neque praemissam distinctionem, publica Legis auctoritatem vices, que obtinere posse, per se sequitur.

Quidus accederet, nihil contra Tenorem Articuli 26. nec ex eodem, sed ex Articuli 25, liberi Religionis Exercitii usum, qua omnibus & ubique, ergo & quoad loca in serie ad punctum primum speciei factorum enumerata, aliisque per se, de iure eisdem competentem, in praedicta duntaxat exercendum, Evangelicos praetendi: Quapropter, minus necessaria foret Articuli 26. de quo hic loci nihil agitur, cum Resolutionibus hunc in finem combinatio, sola perlectio Articuli 26. & in eo citatorum, non tantum apparentiam sed evidentiam Juris Evangelicorum, respectu liberi Religionis Exercitii, quoad omnia loca, manifestum redderet.

Quoties itaque Evangelici, ab hoc legali & Exercitii usu arcentur ac per hoc Articulari Jure suo per Articulum 25. iterum restituito, uti, fruique non permittuntur

tur, id alieni Juris perturbationem, et una Legis contraven-
tionem esse, dignoscere tur.

Quoniam, via publici Tractatus Viennensis, & tot publicis Regni constitutionibus, ac denique sacris Diplomatum Regis mediatis, mutuo, Divorum gloriosa Recordationis Hungaria Regum, cum Statibus et Ordinibus Regni, consensu, in fide, et Verbo Regis sancitis, Negotium Religionis Evangelica receptum, concessumque haberetur, per hanc autem concessionem Evangelicis in Negotio Religionis, eiusdemque Professione, ac liberi Exercitii usu, Jure publico, eoque proprio gaudent, eo ipso citra labefactionem publica concessionis, et citra incursum legalis poena, desuper sancita, V. scilicet Proprietatem suam in Proprietate aliena, seu legalitate Juris Evangelicorum praetendere & Regulam: In proprio nemo violentus, extendere non posse, eliceretur; Quandoquidem cum convulsione Juris testu, ipso iure, Jus eiusdem, per alium, nisi violento modo, adimi, deteriorari, & usurpari valeret, Quod ipsum Jure suo uti, dici requirit, verum pro abusu reputandum veniret.

Quantum vero ad Clausulam Salus Jure Dominorum Terrestrium, de eiusdem sensu in puncto 2to ex professo tractabatur. Hinc cum vigore citati Articularis Paragraphi, unusquisque Locis sive sit Civitas, Oppidum & Villa per Regnum in puncto Liberi Religionis Exercitii, deo sponte et libere acceptare volens, sine omni restrictione & limitatione, ad loca Templorum, de quibus in Art. 26. ageretur, articularis sit; imo nullus ab eodem exclusus; sed libera omnibus et ubique Religionis sua Professio & liberi Religionis Exercitii usus, ideo ubique Ministrorum intertentio, a tempore conditorum Articuli Soproniensium, sine non admittitur, sine interturbata, sine prorsus sublata, habetur, respectu non admittitur in effectum; respectu

respectu interurbationis, aut sublationis vero contraveniens.
quem Art. 25^{ti} fore comperimus.

Quapropter, ut virtute Articuli huius 25^{ti} ac ibidem cita-
torum, nempe 1° Pacificationis Viennensis, de Anno 1606.
ac ibidem 1. de Anno 1608 ante donationem editi, ad mentem
quoque Articuli 7. Anni 1647. etiam ibi, ubi aliqui publica
Locorum Tempora, seu Ecclesia cum parochiis, scholis, & pro-
ventibus, per Duos Catholicos, tempore Dietae Sopronien-
sis possidebantur & eodem Titulo, in Possessione quiete persistunt,
iisdem pro manibus Dominorum Catholicorum per omnia in-
tacte permanentibus, Solem nihilominus Decretaliter restituta
Libera Exercitia, eque ibidem a Tempore Dietae Sopro-
nensis pro Evangelicis vel non admittuntur, vel iam prius ean-
dem Dietam interurbatum fuisset, quoniam ejusdem Ar-
ticulare Beneficium, omnibus & ubique per Regnum, In-
clytis Statibus, & Ordinibus Regni Civitatibus item Oppidi-
& villis, sponte ac benevole acceptare volentibus, competit,
eum in finem, Praedicantes si voluerint, intertenere, eorum-
demque Ministerio, veluti superius declaratum, in Domo ve-
delicet, domo, vel alio loco privato, in omnibus pro ritu
Confessionis suae, & absque impedimento, uti, integrum sit,
perquam demisse censemus.

Punctum in Ordine

Numero II

id est

Secundum

De Jure libere adeundi per Evange-
licis

licos loca, quarumvis Religionis sua necessitate
causa, in quibus Ministri pro Usu Exercitii interte-
nentur.

Cuius Praeviamen

Non solum autem Praedicantes intertenere
Evangelici non permittuntur, sed in Comitibus pariter ac Ci-
vitatibus nonnullis, ad loca Temporum sive per Usus Possessorum
aut Nobilium Castellorum & Residentiarum, ubi denique prius
libertas exercitii habetur, pro cultu Religionis suae exercendo, vere
bo D^e audiendo, Conspiciendo, & Baptismatibus, & aliis modis necessita-
tis, ut ac Ministri sui opera uti, vetantur, Imo quibusdam in Locis
Deberet, ne Libros quidem Evangelicos, legere permittantur.

Ad cuius Praeviamenis continentias ex Sur-
se Venerabilis fere Republica loco restituantur, in Praecedenti Pun-
cto dicta.

Quod Praedicantium Intertentio extra
Loca articularia, seu specificis non denominata ac resolutionibus
minus conformia, bene accedantur.

In Locis vero excisis, sive Articularibus,
Non nisi salvo Jure Dominorum Terrestrium, quo nec extra
neos admittendos venire, nisi per soluta prius Romano Catholicis Pro-
latu.

Usus vero Temporum non pro Usu, sed Abusu reputan-
dum venire

In Castellis & Residentiis Nobilium, quod
non liceret intertenere Ministros, nec pro privato, minus pro
publico Exercitio, et saliter eorum accedentes, rite arceri ex-
tremos.

Lecturam autem Librorum Deberet interdici

publicum, si alii confluant, non priuatum.

Luxibus aque sicuti ad procedens punctum primum em
Replicis & contra. Replicis Partis utriusque ad iniuriam
combinatis, & examinatis, adiuuimus, quod quia

I. Status quaestioni respectu praesertim Evangelicorum
uaminis, quoad liberam Praedicationem Interuentum, non
respectu articuli 26 de templis, & Locorum Decisione sonante
sed respectu articuli 28. tanquam de libero Exercitio conditio
Subversatur, per quem, omnia Loca in Regno, qua acceptare vo
luerint articularia fore in procedenti puncto iam demonstra
tum ac per hoc, siquidem liber esset ex lege Decretum Usus
libera quoque Praedicationum Interuentio, absque quorum Min
isterio subsistere minime posset, esse deberet; Ubi enim concedi
tur principale, ibi necessaria denegari nequirent, admissaque
per articulum Libero Religionis Exercitio, necessaria ad Usus
eiusdem Media impediri non possent, sic

Sub sui vita conceditur, media quoque vita admittantur, necess
est, alias media denegando, per hoc vitam adimi, plus quam eu
sum est, ac per consequens

Sub Si liberum Religionis Exercitium esse debet, libertas quo
que Religionem exercendi, cur impediretur? non esset.

Ad Si Religionem, quam quis profiteretur ideo non exerce
ret, quia aditus ad Loca, ubi exerceri debet, praepediretur
Nomen potius, & non legalem Decretum Libertatem, contra
aperitam Legis Dispositionem, teneret,

V. Quod hoc modo Exercitium Religionis, non omnibus & ubi
que, sed paucis duntaxat, esset concessum, quod expres
sae Uniuersitati Legis aduersaretur.

VI. Quia Francie, Loca pro Cultu Religionis sua libere ad
ue

re, in articulo 7 Anni 1647 Per expressum sancitum est, imo
VII. In natura Legis, Libere Religionem Evangelicam profiteri
indulgens, hoc seum ferret, alias

VIII. Quod ex lege liberum est, tale esse, cessare deberet.
IX. Epi quidem libera est ex lege, Ministrorum omnibus in
eis interuentio, atque opera, quanto magis liberum esse debet, Loca
cultu Religionis sua libere exerceo, adire et frequentare ius,
sa illud. Pro

X. Qui licet quod magis est, ei etiam licet, quod minus est.
Quantum autem ad Loca Temporum, siue Titulo adificationis
sue excisionis, siue ex Caritate Possessionis tempore Diocesis
nienfis habita, articularia dicta, de eorumdem destinatione, atq
legali Usu & Possessione ex articulo 26 de Paragrapho in Par
graphum, in Punctis 11 12 13 & 16 de de Stola in 17 de Om
nibus in Articulis Castellis & Residentibus Magnatum et no
bilium in 18 tractabitur.

Cum praemissorum omnium cognitio, Discussio, Examina eundem
articulum 26. pertineret, Naturam praesentis Praesertim
ex articulo 26 de promptus fuisset, praecise ad id, ne prohibe
antur Evangelii, domi libero Religionis Exercitii Usu desti
tuti, ad talia Loca, ubi cultus Religionis viget, respectu
cujus nihil directe a parte Usuri repositum esse, testantur
Replicae.

Haec absimiliter, Lectionem librorum Pleberis, si alii
confluant, omnino interdici simpliciter affirmatur, sed an
licite vel legaliter? non probatur; Libros vero siue cultus
Diuini, siue ardentioris Deuotionis causa, siue pro se, & per
se, Legere, siue alios legendo exaudire, hoc aut alio modo
Cultum Religionis sua profiteri, cura essent accessoria, et ex
fectus liberi Religionis Exercitii, ideo legaliter interdici non
posset.

Hinc

Hinc, dum Sacrorum Religionis sua causa, aliosum ire p. prout
 ex specie factorum, ad hoc punctum circumstantialiter patet:
 alibi sub poena baculorum lectum, alibi sub multa florenor
 6, alibi 8, alibi 12, alibi 24, alibi 40, alibi 100, alibi sub am
 fione Bonorum, inhibebantur; alibi ex via repellabantur; alibi
 per Satrapas vias offidendo, inuadebantur, capiebantur, Libris
 & Rebus per se habitis, ac interdum vestibus, sine discrimi
 natis, sedus, & conditionis priuabantur, alibi ad sedem Dom
 nam citabantur, alibi stabulo includebantur, alibi facer
 dibus, alibi vinculis, alibi verberibus, alibi multis pecuniariis
 affligebantur, alibi ut Ecclesias Catholicas frequentent, & ne
 Loca Sacrorum Religionis sua p. contumeliose Synagoga
 appellando: p. accedere presumant, poena florenorum 10. in
 missibiliter desumenda, dictabatur. Itis & id genus simili
 bus aperte Dispositionis Legis satis grauitur controuentum
 fuisse elucescit. Ideo ubi Locorum, ob inopiam & tenu
 tatem sortis fetus Evangelicus, non est in statu, vigore
 ubi tunc Ministrum in gremio sui intertendi, ut u aliosum
 pro cultu Religionis in verbo Dei audiendo, usu sacramentor
 opulis, Baptismatibus, introductionibus, & aliis partibus
 re non prohibeantur, neque impediuntur, multo minus hoc
 ut hactenus ideo, quia Sacra sua Religionis frequentabant,
 & ministrorum suorum opera utebantur, multis aut aliis verber
 bus affligantur, aut cum ablatione Librorum, Vestium & id genus
 in aditu vel exitu, dampnificentur, perquam demissa cen
 femus.

Punctum in Ordine
 Numero III
 id est

Tert

Tertium
 De

Leniuo Senu fausula Saluo Iure Dominor
 Terrestrium, huicce Articulo, per Parentesin inserto.
 Grande autem elicium hoc est Evangelicor Trauamen.
 Quod et ad mutandam Religionem variis
 modis, & pretextibus Evangelici coguntur, cum Minis et Ter
 rioribus, nec non Multis, & Perillagorum exactionibus, imo Verbe
 rionibus, Carceribus, Bonorum dirceptionibus, ab Officiis Charum et
 Curatatum, Metallifodorum Conserchio, amotionibus vel de ejusmodi, & ali
 orum communium Beneficiorum, non concessionibus, ac aliis variis dis
 crectis & indirectis modis et oppressionibus, ad amplectendam Reli
 gionem Catholicam, compelluntur, partim, imo alibi, & nobiles, &
 ne copulandorum uterque Evangelica Religionis sine diuersa sit, non
 copulantur nisi mutata vel mutatione promissa Religionis. Pu
 tura etiam, nisi mutent Religionem, longo tempore non introducun
 tur. Prolium alterutro Catholicis existente Parente, pro Arbitrio
 Parentum Educatio interturbatur, neque ita terminatur miseria,
 sed ne mortuus quidem, quos ipse Deus sicut humana vite, ita in
 uirius humanis exemptos esse voluit, paratur, dum incolis sua
 Patria Evangelicis, alibi in loco consueto sepultura ipsi
 acclimatur; Alibi Pulsus campanarum non admittitur vel pro cere
 concessio, insolita Relutiones, exiguntur, nisi Evangelicam suam
 dereliquerint Religionem.

Et sane quidem, introductam insolitam suam vitam orzati
 onum, & Afflictionum, viam modumque maxima ex parte praecita
 ta fausula: Saluo Iure Dominorum Terrestrium, per
 V. Serum sinistra interpretato, tribuunt, exindeque permanere
 non modo credunt, sed et passim experiantur. Aditi & Pho
 borum Evangelici, Vigor, cupus Domini Terrestres in eosdem,

corum.

eorumque conscientias libere exercent, exercereque permittant, et legale omnibus & ubique adeoque etiam Augustis concessum liberum Religionis sua Exercitium, turbent, ac impediunt, imo et Templis per articulum 26 in Possessione Evangelicorum relicta, praeterea eiusdem Clausula, non curata Poena, legali, Licentiose occupent, & vel saltem a tempore nouissima Dieta plus quam 140 occupata, etiam num detineant, haec Evangelici, tum in praefato Puncto tertio, tum et alibi passim, iudicant

Est Venerabilis serus ex Parte Dominorum Catholicorum, quoad Substantialia huius Praeaminis respondet.

Licite fieri posse et debere adhiberi compulsiua media amplectendam unam saluificam fidem, adeoque nullam etiam coactis propterea fieri injuriam, qui & pro libitu Plebanorum Catholicorum tractari possunt, siue denegato pulsu Campanarum, siue ut quosque sepeliantur, tanquam qui saluificam fidem amplexi non sunt. Sed autem Dominorum Terrestrium patere ex articulo 26 in suo esse relictum, & id quidem sustentat pro Catholicis, secundum explanationes & Resolutions Regias, quarum articulus 30 Tro 1718 mentionem faceret.

Qua ut ut hic de verbis ad verbum extracta aliter notata sint, copiosius tamen in Replica ad hoc Punctum & alibi allegantur

Quibus ab utroque in scriptis, & Descriptis, per reciprocas citationes & argumentationes sparsim, hinc inde, sat superque disputatis, ac per nos tum Comissionaliter, tum perinatim reuicis, examinati, ac calculatis, quae maioris momenti, ac alicuius ponderis esse videbantur, easdem sincere excerpere, ac utraque inuicem conferre & confrontare officii nostri esse iudicamus, inter quas, has

principales censuimus.

Est quidem & parte Venerabilis Seris, ante omnia Resolutio de 1691. emanata, tam superius fuse memorata & fundamento et Pasi Substrata est, vigore cuius Clausulam praecitatum Saluo Jure Dominorum Terrestrium ita esse declaratam ac explanatam ut in conscientias Subditorum extendi possit et debeat, idque expressis verbis ibidem contineri, allegatum est. Et

Est Evangelici respondere eandem Resolutionem reputari non posse, inter explanationes ead, quarum articulus 30. non semel Dieta mentionem faceret, ex rationibus motiuis, & argumentis, superius clare & fuse deductis, eandem perimentibus cum aliunde eadem Resolutio, hoc in Puncto Abimet contradicatur. Sum expressis verbis retaret: ne ullis per totum Regnum ad amplectendam Religionem Romano Catholicam cogatur. In alio Paragrapho autem per Clausulam: Saluo Jure Dominorum Terrestrium, sed Dominis in possessione Subditorum competere, admittit, & ideo tanquam in duplicibus his Clausulis sibi ipsi contradicens, coeque saliter, se ipsam irritam reddet.

Est reperit Venerabilis Serus Clausulam illam: Ne ullus per totum Regnum ad amplectendam fidem Catholicam cogatur. Non alio sensu sumi debere quam quod Evangelici in articulo 26 sub Sociis, per totum Regnum, non cogantur.

Replicatum tamen est ex Parte Evangelicorum Clausulam eandem, hanc sensum allegatum non admittit, se nam licet genuino sensu Legis uniuersa subditata, & illa de articulo 1718 sunt articulares, quae

quia tamen Articulatoria Loca, extra liberas facultates, non nisi in undecim Comitatus existerent, a Parte Venerabilis fieri preterduntur, Equeretur Paraphrasi illam: Per totum Regnum, saltem ad undecim Comitatus & Civitates Regni restringi, quod sine contradictione aperta, admittere non potest. Preterea vero, cum precepta Resolubio, libere loca articulatoria ad eundem facultatem subditis permittat, eodem, qua preterpue extra loca articulatoria habentur, ac semel & libere hac in parte pronunciatos, ad hanc legem vobis adversantem, amplectendam adigi posse, & quod contrarietatum, ac sepe absonum foret.

Ad Haec argumentatur Venerabilis
 Verus ab Templo

Quod & Evangelici Domini Terrestris olim Auctoritate et Potentia praepollentes, semel in suos subditos Catholicos exercuerint, dum non modo eodem ad Religionem suam amplectendam aequo violentaque adegerint, et Tempora, Parochias, Scholas, & ea pertinentia prout usus ac Beneficia, a Catholicis occuparunt, se nunc quoque multa ex eis retineant.

Verum Repoluerit Evangelici.

Simplem hanc esse Assertionem, qua Probata indigeret, cum in contrarium, tamen secretis Regni, et annalibus, clare et distincte demonstrant, nullos hujusmodi violentos actus a Dominis Terrestribus Evangelicis, in conscientias Subditorum suorum Roma

no Catholicorum, fuisse unquam exercitos, non tantum, quia Religio sua principis, a coactione conscientiarum alienis, directe ad, repugnaret, sed et quod Religio Evangelica, per solam Verbi Dei praedicationem, in hoc Regno propagata sit.

Postquam enim adhuc ante cladem Macbaesi enses pulchre coepisset, statim est tunc Rex Judaicus secundus, Scytham, qua in Anno 1328 exstetit, contra Lutheranos, ac illorum fautores tulit sententiam, qua perterritos quempiam vi ad Religionem suam protrahere, aut Tempora Catholicorum adimere ausos fuisse ne cogitari quidem potest.

Post vero concertantibus invicem De Regno Johanne Zapolya, ac dno Ferdinando 1mo Regibus, cum utroque Zelanti spiritus Religionis Catholicae Patronos fuisse, constat, nihil aequo, ut temporibus, Evangelicos, vi quapiam, Catholicis extorquere potius se inferant, sum praesertim, docente articulo 8to praecitati Anno 1548 factam Unionem ac Religionem, ad pristinam normam esse redigendam, sancitum indigetetur.

Indubitatum itaque est Religionem Evangelicam, in huiusmodi Circumstantiis, nihil per vim tentare potuisse, ut potius de Die in Diem, magis magisque per proconium Evangelicis, incrementum sumplisse, pateat, dum, non modo Villae, & Opida, sed et integri Comitatus, ac Districtus Regni sponte eandem receperint, ac Tempora ante, per se qua Catholicos possederant, qua Evangelici, retinuerint, ac in eis, eorumque beneficiis, tanquam in suis propriis, rite legitimeque successerint, neque postea ex Parte Venerabilis fieri obijceretur, si eadem vi, aut Annis, occupaverint, id quod, vel exinde patet, quod a clade Macbaesi usque ad Annum 1604 plusquam 70 Annorum Decursum, in se complectente, nulla, vel in Decretis Regni, vel Annalibus, sine Patris, sine exteris, tumultus alicujus, sanctaminis, moram, obstatum et Negotium Religionis, in Regno ex-

citatorum, mentio haberetur, quinimo a tempore recepto
Religionis Evangelicæ, septantibus Regis Diplomatum, et
per ad Instanciam Evangelicorum Leges, de non turbando
sufficiens in sua Religione, ardite leguntur, credi itaque
potest, ut si Evangelici, in subditorum conscientias
sufficiens voluntati sua contraria lege, securitate subdito
providere, tantopere non studuissent: Unde etiam præten
sam Venerabilis seri objectionem, qua simplicem assertio
nem, ipsique veritati facti, et tot Legum publicarum Docu
mentis, contrariam, rejiciendam esse concludunt.

Denique insert Venerabilis serus.

Omne id tangere negotium fidei, quod tangit conscientiam
sane autem est, dum quis adigitur ad deponendum juramen
tum, restitutionem rei alienæ, atque cohibetur a factis homici
diis & aliis criminibus conscientiam tangentibus, atque
adeo, dum Magistratus Christianus, & Domini Terrestres Ju
re agunt, circa hæc, in sibi subiectos, pari, iure agere possunt,
cum subditis etiam quoad negotium fidei, in eor conscientias.

Verum enim vero

Negant Evangelici hanc consequentiam, eoque sine
distinguant illud, in iuris dictionem internam et externam,
quarum illam ad officium Status Ecclesiastici pertinentem,
de negotio Religionis & fidei, in conscientias, interne
Verbo Dei agere, hanc ad civilem Magistratum spectan
tem, circa negotium Religionis & fidei, externa cura versari
intelligunt, atque distinguunt Libertatem conscientie, &
actiones Imperatas et elicitas. Et quidem illas, in
esse iuri externo, has vero nullam agnoscere, comuni omnium
sapientum sententia contendunt: Quamquam enim Juramen
ti depositio, & aliena Rei restitutio, subest legibus
ma Potestati, ut actio imperata, non tamen ut elicita, e

um cogere interne non possit conscientiam, quin peieret, sive
lit, aut interne consentiat in restitutionem, si nolit.

Demum Lex naturæ, dicat, ut suum cuique
tribuatur, aut si ablatum sit, restituatur, eadem æque docet ne
minem esse lædendum, adeoque nec furandum, nec occiden
dum, quæ sunt a peccatissima etiam Barbaris Gentibus, ideoque
merito iuri externo substant; aliam tamen fidei et conscientie
rationem esse, quæ sine vera, siue falsa Sectetur, in internis
Intellectus et voluntatis recessibus latitat, Et quæ in
terna, solius Dei Iudicio subest; Hæc, et si quandoque, per
externa signa se prodant, cum tamen Societatem Civilem
per ea non lædat, neque Iuri Externo, quod finem suum,
atque Tranquillitatem publicam, præprimis respicit, ex
quo obnoxiiabitur, alias sequeretur hoc inconueniens.
Quod dum Gentiles quoque a subditis suis, vel Iura
mentum exposcant, vel aliena restitui committunt, vel
fusta & homicidia cohibent, et puniunt, si quandoquidem
hæc flagitia, iuxta inductam, a parte Venerabilis Cæri
consequentiam tangunt Religionem & Conscientiam: Illi
quoque jus in conscientias eorum, non ex lege naturæ,
& gentium, verum ex principiis Christianæ Religionis
sibi vindicant, ac exerceant, ac consequenter contra Chri
stianos quoque subditos suos, si quorum in Imperio Tur
cico, Sinesis, ac Indico, infinitus numerus est, libe
re vindicare, ac exercere possunt, quod, vix V. Cærus
ipse admisit.

Neque porro, recte fluere eandem con
sequentiam censent, nam respectu præmissorum, &
signanter coherendum, & puniendum Criminum, ex
precepta Dei omnipotentis, existant præcepta, strictiori
tatem Magistratui eatenus deferentia respectu vero
Dominii in conscientias, ne apex quidem mandati super
est, cum ea corporaliter, erroris vero infide spiritu,
valiter punitioni subiacent.

Deinde inducit V. Cærus.

Per prænotatam clausulam, articulo 25 insertam
non intelligi Ius Dominorum Terrestrium quoad cor
poralia, et externam subditorum Libertatem saluam
esse reliquum, id enim per se saluam semper esse
debet; Sed Ius internum quoad negotium fidei
et in conscientias subditorum in eodem articulo esse
comprehensum.

Hæc huic objectioni, et reliquis aliis, sequentes
rationes opposuere Evangelici
Et quidem

Quod ipsa vocula by Terrestrium, ostendat, non ali
ud

ad, Ius Dominii Terrestribus pro saluo esse relictum, quod terrenum, quod ipsi ante competuit: Ius autem in conscientia, Subditorum non esse terrenum, Sed spiritualia, quod terreus contra distinguendum esset de quo Articulus caueat, ut nimirum Iuxta Status terrestres, non obstante concessa religionis libertate, Salua permaneant, utque uisodem, Sive per Parochiarum, eorumdemque appartenentiarum, ita et ceterorum liberam dilationem, Sive ex stipendiis Agrorum et foecundum, vinearumque Iuris Dominialis, Redemptioni obnoxiorum, vinea pia legata fiendam ab alienatione, decimarum, & nonarum denegationem, ac reliqua huiusmodi praecandiosa: quae ab utroque facile contingere poterant, contigi sequere non pauca Evangelici experti sunt: Idcirco damnum quoddam infestat: hinc deducunt

I Nullum aliud Ius superesse Dominii Terrestribus, quam quod Leges Regni iisdem tribuerunt, in tit. nonum et vigesimum quartum partis primae operi descreti Triplicitati ac alibi, fusi in iisdem descriptum, quodue Donationes Regiae iisdem conferre ac impetiri solent, Est Iuxta haec mura terrena esse tum ea contextu legum Praetatarum, tum ex tenoribus Doctrinalium instrumentorum, euidenter patet, adeoque etiam non aliud Ius, quam quod ibidem continetur, per Clausulam Articuli infestam, pro saluo relictum

III Aut habebant Domini Terrestres ante vel post stabilitam in Regno religionis libertatem, Ius in conscientia, ad Subditorum suorum aut non? Si habebant ante: quod tamen expresse nequaquam ex legibus Regni elici potest: Illud per Articulum primum, Pacificationis viennensis, qua priores huiusmodi publicas constitutiones, pro non obstantibus declarauit, nec non per Articulum I. Ann. 1608, ante Coronationem editum, qui Libere Religionis exercitium, etiam Subditis concessit, quam in Articulis Soproniensibus confirmatae leges iam sublatum est: Posterior certum est, cum omnes posteriores, in negotio Religionis conditae leges, ac Saecra Regum Diplomata, nullum quemquam, in Religionis suae usu, nec a Räte, nec a Dominis Terrestribus, quoquomodo turbari posse, sanxerit, unde etiam consequitur, Ius in conscientia, Subditorum, quod, ante Dominii Terrestres non habebant, vel et si: per inconcessum: habuerint, modo tamen praemisso sublatum erat, non fuisse per clausulam praenotatam, saluum relictum, verum terrenum illud, de quo immediate supra actum est. Tantoque magis quod

IV Natura eiusdem Clausulae secum fert, ut iuxta vim Amilium clausularum, Semper, Rei, de qua agitur, contra distinguatur, similitudine etiam clausulae

Saluo

Saluo Iure, alieno Donationibus Regiis inserti solite, aliarumque similiarum plurimarum per corpus Decretorum Regni, sparsim occurrentium, quae aliorum Iuxta salua quidem relinquunt, si quae pian ante praefuere, nihil tamen profluxit noui Iuris illis de quorum saluo iure, quae alieno loquuntur, unquam attribuunt, Argumento Tituli gi Partis ad operis descreti Part. De natura huiusmodi Clausularum fontantis: Nunquam etenim extenduntur ad tollenda ea, quae per legis latozem vel contrahentem, in lege vel contractu, expresse conceduntur; Sed ad ea dumtaxat praecauenda, quae nunquam per leges concessa habentur, alias consequeretur, vnam eandemque Legem, & contractum, sibi ad inuicem simul esse, aduersantes, & profluxit contradictoriae. Hinc Clausulam quoque, Saluo iure Dominorum Terrestrium, nullum nouum ius iisdem attribuisse, neque ad sublationem Libertatis Religionis, eodem inso Articulo concessa, extendi posse, pari ratione consequitur, nisi unum eundemque hunc Articulum, quod vna manu tribuit, altera id ipsum denuo auferre per a-pertam contradictionem censeri possit, cum in Contractuum Leges & actus publici huiusmodi elusione contra bonam fidem non admittant, Et hinc

V Inherendum est Legibus et quidem supra citato Articulo lmo 1608 ante Coronationem edito, villis etiam sponte ac libere acceptare volentibus Libere Religionis exercitium, concedenti, qui per villas, Subditos ibidem degentes, tanquam contentos, pro contento, intelligit, eisdemque in libere Religionis suae exercitio, ac usu, nequaquam turbationis praecipit; Adeoque praedicta Clausulae expresse condidit Villanis Religionis Libertatem sustulisse, nullo modo dici potest, tanto magis

VI Quod idem Articulus, eandem Libertatem Religionis in vniuersorum Statuum et ordinum Regni, ac signanter fisci quoque bonis, saluum esse voluerit; adeoque si Regia Majestas, sibi jus hoc non referuauit, tanto minus Dominis Terrestribus a-referuauit, tanto minus Dominis Terrestribus a-etholicis, tale jus in conscientia Subditorum attribuit.

VII Quod et Saecra legum Diplomata, a Diuo Ferdinando Secundo, Floriofae memoriae Imperatore, et Rege, usque ad Diuum Leopoldum, inclusiuere et Rege, religionis libertatem, etiam rusticis concessam, conditione VI complexa, sint, ac expressis verbis, a Dominis Terrestribus non esse turbendam cauerint,

quae

quae Diplomata per ultimam Clausulam Articuli 26 Soproniensis, pro Saluis pronunciata, ac per Majestatem quoque Regiam modo felicissime regnantem Articulo tuo nonagesima Dietae confirmata esse constat.

8. Clausula Articuli 26 in Paragrapho posthac verba: id est post Annum 1681: in nullae temporum Scholarum et Parochiarum occupationes, vel exercitii Turbationes, ab utrinque sub poena in Articulis 6 et 7 expressa fiant, salvis clari cuius conditum Articulum nullum fuit tantominus vigore praemissa huius Clausulae, vel in Conscientia Subditorum, quoad exercitii Religionis eorum Turbationem, vel in occupationes temporum, seu appetitionem, abque in Cursu poena, extendi potuerit, alioquin Clausula haec frustranea penitus fuisset; Imo

9. Praeditati Articuli Soproniensis in favorem Evangelicorum propter tranquillitatem publicam: uti verba sonant: absentibus conditi pro forent, namque ut loco pro aedificatione Temporum nomine tenus specificata, quae per V. Cerum tantopere in Difficultatem non admittuntur, vigore toties dictae Clausulae: per Dominos Terrestres Catholicos, in quorum Territoriis nonnulla ex iis habentur, si paxi ratione occupare possent, quod prout nec ipsi Domini Catholici admittunt, ita de contra eo admisso appetitam subsequi absque inconuenientiam, ne esse esset, qualis etiam foret, pro

10. Quod nimirum, cum saepius usu veniat, ac ab Experiencia notum sit, Dominos Terrestres in Possessione Dominorum, saepius, tum per legitimam Successionem, tum impignorationem, perque alios diuersos casus mutari, ac nunc Catholicum, nunc Evangelicum alternari, mixtam confusionem enasci debere, si toties, quoties, vigore eius Clausulae, jus in Conscientia Subditorum, competente, aequalis utriusque Domini Terrestris, de Lege Regni praerogativa, hactenus nunquam restricta, exinde qua formanda ulteriore Consequencia, euinceret, sed et,

11. Si toties facta Clausula, hanc interpretationem admitteret, ut libertas Religionis per tot leges, Sacrorum Regum Diplomata, Rusticis quoque, si uti supra demonstratum est, concessa per eam tolli possit ac debent, praeterquam quod id contra Titulum secundum Partis 11da non nisi expressis verbis Legis fieri possit, consequitur etiam Clausulam Saluis Jure Dominorum Terrestrium Articulo 28 infestam, cum altera, Articulo 26 ad calcem adiecta: Saluis Sempex Legibus Regni Diplomate Regio firmatis, qua libertatem Religionis Rusticorum in Diplomatis contentam con-

firmat,

firmat, ita profus ad inuicem sibi esse contrariam, ut una alteram funditus euerstat, quod Regem & Regnum intendisse, incredibile est, dicere autem, periculum, Praeterea

Quod per Legem concessum est omnibus id prohibendum dignoscitur nemini. Hinc siquidem in Articuli 28: 681. Exercitium Religionis omnibus, & obique per Regnum, adeoque etiam Subditis, sponte ac libere acceptare volentibus: prout supra comprobatum est, per Leges Regni liberum relictum sit: Nullatenus atq; ab eadem sponte ac libere, semel recepta, Jure Dominorum Terrestrium, siue modo quocumque violento, absque aperta Legis contrarietate, eidem retrahi, ac ad aliam Conscientiam eorum, verum, prout vigore Articuli 28 Soproniensis, omnibus et obique praesentibus priuatum Religionis, internum Exercitium, cui hic denuo contradicitur, siam sub Puncto grauiamini

12. Expressis dictare Articulum eundem, ad calcem: ut Evangelici ad ceremonias Religionis suae contrarias compellantur, qua ratione itaque compelli possunt et debeant, ad deserenda Dogmata Religionis suae, quae pleno interno conscientiae sensu profitentur, ac absque dispendio salutis animarum abnegare, se non posse firmiter credunt.

13. Certum est, Iuxta aliorum externa, absque incursum poenae violentiae, sed et propria Subditorum, absque laesione Iustitiae, vigore municipalium Regni, iurisque naturalis, inuitis adimi non posse, neque relative, inuitum eadem alteri ab alienace obligatum esse, certum atque est, ad celebrandam passionem, vi metu, doloque, iuxta Iura Regni, et signanter Matthiae Regis Decreti Tertii, Articulum 26to non esse quenquam adigendum, quanto magis Religionem inuito imperare, ac tranquillitatem conscientiae, qua summum animi Bonum turbare, nec non ad amplectendam contrariam Religionem, vi metu, doloque, libertas hominum, mente, adeoque etiam Subditorum, adigere, summa foret iniuria, scilicet

14. Quid aliud efficiunt violentis his agendi modis, quam Hypocritas, qui cessante coactione, dataque prima occasione ad priorem Religionem, quam interne fovebant, externe deserere videbantur, iterum redeunt; Est Hypocritarum ex natura sua grande peccatum esse, quod simul mendacium secum trahat, neque autem faciendum esse bonum, ut eueniant mala receptae, sit veritatis. Cum porro, qui fit causa causa, causam quoque esse causati, negari nequeat: Hinc infallibiliter consequi, vim externam in negotio Fidei, et Religionis, jure Dominorum Terrestrium, non esse adhibendam, non modo, quod nullum violentum sit durabile, sed et quod iuxta praemissum, mortali Hypocritarum peccato, causam, aliisque plurimis malis occasionem praebet: namque

si libere

16. Si Libertati receptarum trium Religionum, omnibus
ubique per Regnum sponte et libere acceptare volentibus
propter bonum Pacis et Publicam Regni Tranquillitatem
publicas Leges concessa, et stabilita sit, ac huic funda-
mento, precipue innitatur. Quale bonum Pacis, et quae
blica Tranquillitas erit? Si pace externa jam per De-
gratiam in Regno florente, alteram interna, externa illi
longe preciosorem, publica Regum et Regni Fide firmata
Privatis Dominis Terrestribus, per sinistram praesepel-
clausulae interpretationem, turbare fas erit? Quod Pa-
bonum, dum miseri Evangelici Subditi vexantur, multantur
vexantur in carceribus, sicque ad Religionem, conscientiam
tiae eorum aduersantem, acceptandam, si trahuntur, quae
miserum est, ex Bonis persequentium Dominorum Ter-
restrium, prout abire non permittuntur. Ita si abeant,
ac Conscientiae quietem sibi quaerant, denuo qua mancipia
ad eandem, mille vexationum sortem, ipsa morte ducio-
nem, retrahuntur. Proinde multum interest, ut Principum
hoc, quod Libertati Religionis, in hoc Regno fundamentum
erit, ulterius quoque, in eum finem, qui pro scopo fuit
tum tectumque conservetur. Sed plures viae operis esse
consent Evangelici, cum &

17. Divus olim felicitis reminiscantiae Imperator et
Leopoldus: prout iam supra declaratum est, in dia-
te benigno Decreto suo, Anno 1704 die 20 Junij, ad-
Reverendissimum ac Excellentissimum olim Archie-
piscopum Gloccensem Paulum Kechenij, ad publicandum
per totum Regnum directo, publice declaravit, ac cle-
menter appromissit: Libertati, ac securitati Tri-
um in Regno receptarum Religionum, juxta ge-
nium Articulorum Posoniensium et Soproniensium
suum abutantur, vel a quocumque cuiuslibet Conscientiae
vis inferatur, permissurum, sed Regiam manu impedi-
turum, idque sanctum et inviolabile esse, ac perma-
nere debere. Quis dubitabit hanc esse veram, sinceram
ac genuino Articulorum sensui convenientissimam,
praetensa Clausulae interpretationem? Quae
prout per complures Dominos Terrestris Catholicos
in abusum trahi coegit, ita aequae per explanationem
Regiam, in suo sensu, contra sinistram eorum inter-
pretationum declarari debuit, unde apparet Reso-
lutionem Anni 1691: sti iam supra ostensum. Non
tam Regiam, quam Dicasterialem fuisse, cum una
alteri e Diametro contradicat; At, si per incongruum: et si
pro Regia quoque reputari posset, hanc tamen, qua posteriori
priori derogare, vigore etiam tituli Secundi, partis Secunda
Tripartiti manifestum erit. Et quidem tanto certius, quod
non tantum Divus olim Iosephus Rex, occasione coe-

ptae

37
tae novissimae Dietae Posoniensis eandem Leopoldinam
Resolutionem, in suis datis ad Status et ordines Regni,
Resolutionibus, et Resolutionibus iisdem verbis expressit,
sed et exposit in continuatione ejusdem, sermo quo
Majestas Vra, per haec Dictalia saepius eandem
repetierit, simulque clementissimam aequae ac hac Decla-
ratione, non modo Afflictos Subditos suos Evangelicos, con-
solata sit. Sed et orbem Christianum, eadem impleverit.
Impossibile itaque est, Triam hanc Trium Praesepel-
Regnantium Regiarum Majestatum concatenatam
benignam Resolutionem, qua posteriori, qua Publi-
cam, qua Dietalem, ac in conventionibus etiam Patma-
tiam, qua Sedatorum motuum, ad spem Evan-
gelicorum firmatam, per privatam Dominorum Ter-
restrium sinistram, et directam resugnantem Interpre-
tationem, tolli, nisi nec legis sua vis, nec Regiae Expla-
nationi, sua Auctoritas amplius constare debeant,
namque stante praetensa hac interpretatione
Necesse esset infinitas absurditates sequi, ac omnes stri-
usque, et 25 et 26 Articulorum Soproniensium Clausulas in-
vanum esse sanctitas, ac proferis irritas, ac elusorias fo-
re, quod prout iam supra, in Puncto 2no breviter attan-
ctum, ita hic per omnes paragraphos deducere, ac demon-
strare, operae pretium fuit. Namque

Dum Articulus 25, omnibus et ubi
que per Regnum liberum esse Religio-
nis exercitium dicit.

Respondet sinistram Clausulae interpretatio.
Nullibi et nulli in Bonis Dominorum
Terrestrium Catholicorum Permittit
Articulus.

Liberum proscriptorum Praedicatorum
in regnum reditum, liberamque Religionis su-
ae Professionem et Exercitium

Respondet aequae Clausula sensu V. Peri-
Nonnullorum ad Bona Catholicorum Vetat Articulus.

Evangelicos ad ceremonias Religionis suae con-
tractarias compelli

Reclamat Clausula sensu inversus:
Libera est compulsio in Bonis Catholicorum.

Dictat Articulus 26 statim sub initium:
Tempora per Evangelicos aedificata, et necdum
Catholicos reconciliata, per Commissarios esse eis-
dem significanda.

Requerit itidem Clausula de ortu Interpretatio:
Non esse assignanda, si in Bonis Catho-
licorum aedificata sint. Demum.

Demum
Ejusdem Articuli Clausula: In aliis vero Comitatus
2° relinquit Evangelicos in Comitatus idem
specificatis in actuali usu omnium Templorum
1688 apud eos habitorum.

Negabit iterum Clausulae solitae Interpretatio:
Quod ea relicta fuissent, quae in Donis Do-

minorum Terrestrium Catholicorum habentur
Idem loquitur consequens S^ophus
De con
Negat tamen eadem tota Clausula
Deinde concedit:

Liberis Regis Civitatibus, omnibus, Loca pro
Templis, Scholis, et Parochiis assignanda.

Refragabitur hic ea denuo, Respondendo.
Civitates esse peculiis Regis, quae Catholici Prin-
cipis, & Dni Terrestris, adeoque loca assignari non
possent.

Præterea Generaliter relinquit subsequens Articulus
li S

Evangelicis omnia Tempora, per eos eo tum
possent, una cum Parochiis, Scholis, & eorum
Proventibus, usu Sepulturae, & campanarum, & que
pro Catholicis libero relicto.

Reclamat e contrario Clausula contradictoria
interpretata.
Nec Tempora, nec Scholas, nec Parochias, nec
Proventus relicta. Nec Sepulturae, nec denique Cam-
panarum usum, esse Evangelicis concessum, in
Donis Catholicorum.

Denique expresse et Generaliter cauet idem
articulus.
Nullas exopt, Templorum, Scholarum et Paro-
chiarum occupationes, vel Exercitii Turbationes
sub poena in articulo Vladis: Regis fieri debe-
re. Quid hic iterum Clausula: Praecipit contra

Vetitum ubique turbandum esse, Religionis
Evangelicae Exercitium, occupanda Tempora in
Donis Dominorum Catholicorum Terrestrium.

Postremo
Non praeccludit ulteriores viam Evange-
licis Instantias suas in futuris Dicetis, rati-
one praetensionum suarum promovendi: non
obstantibus Terri, et aliorum secularium Catholico-
rum Contradictionibus: ac Leges Regni Diplo-
mate Regis firmatas salvas semper relinqui-
declarat.

Insurgit e contra hic quoque peregrinatio-
ties

tes dicta Clausulae Torvis, ac praemissa evidentis-
sima, per totum negabit, nec dubitabit dicere.
Et contradictiones obstare, et Leges Diploma-
ticas, quoad Dona Dominorum Terrestrium Catho-
licorum irritas esse.

Et haec, quidem, contraria ac peregrinae Ar-
ticuli 2° et 2°, praemissa interpretationes, passim
ex scriptis Venerabilis Ceteri elucescunt, ac ostendi
poterant.

Est an ex demonstrata hac clausularum
articulorum, cum praetensa interpretatione Juris
Dominialis repugnante Confrontatione, Penultimus
articulorum Soproniensium sensus coalesce-
re queat, prout ne cogitari quidem potest, ita de qua
Clausulam Salvo Jure Dominorum Terrestri-
um, sensu venerabilis Ceteri stare, et stabilire ni-
hil est aliud, quam utrosque articulos, quoad om-
nes Periodos tolli, everti, et annihilari, cetero certius
debere.

Quae adhuc restant Magni Ponderis ratio-
nes quas Evangelici in scriptis et Rescriptis suis
fusse deducunt, et concatenant, ostendentes, tum ex
natura fidei, quae Imperii humani, et coactionis negli-
genda est, Donumque Dei esse creditur; tum ex do-
ctrina Salvatoris mundi, tum ex Praxi S. Apo-
stolorum, et Primitivae Christianae Ecclesiae;
tum denique ab auctoritate sanctorum Patrum
Ius Terrenum in conscientias arrogari non pos-
se, quas hic loci non nisi attingere placuit.

Quamquam enim, Commissionaliter deter-
minatum sit: Quaestionem hanc ex Clau-
sula Articuli 2° exatam, ejusdem esse natu-
rae, et tanquam Politico-Theologicae de necesse mixtum quoque
tractari ac disputari possit, ac debeat.

Nihilominus, intellecta benigna ultimo decreto fuisse
praemissa aeternae Majestatis Vrae Sacrae Intentione, et
scriptis utriusque partis, Dogmatica expungi praeci-
pente, ex debito hominialis obligationis vrae, sponte
utroque a rationibus Theologicis opinionem nostrae inse-
rendis abstinemus.

Sufficiet vero adhuc dum Politicas nonnullas ab aucto-
ritate Sapientum, nec non Principum, tum Gentilium,
tum Christianorum idem sentientium petitas ad junge-
re; et quidem

Videre est etiam Gentiles Philosophos, ex lumine
naturalis, iam ab antiquo sensisse, frustraneam esse men-
tis coactionem, quae non nisi rationi aedit, ac bene praer-
parato pectore vim externam flocci pendit. Sic enim
Alanus antiquissimus, ad Alexandrum Magnū
scripsisse fertur, testante Philone: Amici tibi suadent
ut cogas Indorum Philosophos corpora de loco in
Locum

Locum, transferre animis inuitis nullam vim inferre
Itaque Philosophatus est sapientissimus Seneca, de
Libro III. de beneficiis Cap. 20. Errat, si quis epistimat
3 meliore excepta est. Corpora obnoxia sunt, et ad excipienda
3 Dominis, Mens quidem sibi Iuris, quae ad deo liberat
3 vaga est, ut ne ab hoc quidem carcere, cui inclusa est te
3 nexi queat, quominus Impetu suo utatur, et ingentia
3 gat, et in infinitum, comas coelestibus exeat.

Certe hos et complures reliquos Pentilium Sa
pientes, Ius Terrenum in sensu hominum inter
nos a Spiritu rationali dependentes, neutiquam com
pelere, bene intellexisse, ac Dominium corporis a
Spiritu distinguere, dubitari nequit. Ant

24. Descendendum est ad Principes Terrarum
aeque Pentiles ac Barbaros, quibus eadem de non
turbandis diuersis Religionibus, seu violentandis con
scientiis fuisse sententiam.

Tam olim Romanos Imperatores, NERVA
nec non Antonium pium, generali Decreto ve
tuisse: Ne qua in Religione cuiusque fieret
inquisitio, refert Pape in Historia Ecclesiastica
Id ipsum considerauit Alexander Seuerus: Cum
ipse Pentilis Romae Christiano Templum concesserit.

Nec absimiliter, idem sentiunt Otthonami qui
diuersa Religionum genera, in Imperio suo ferunt
nec vim in Conscientias hominum exercent, Singula
ri exemplo Imperatoris sui Sultanni Soliman
ni in obsidione Aigethiensi extincti, qui cum a su
is admoneretur: Ut Christianos Duces & alios di
uersi ritus Incolas Regnis suis eiecisset, vel
muzulmanizare cogeret, loco Responsi hortum va
riis floribus refectum iisdem ostendit, ac explicauit
Varietatem Religionis Imperio suo nihil ob
esse. Si enim flosculos varii coloris euelleret, non
nisi hortum deformaret.

Quanto magis ergo mitiorem sequi senten
tiam decet Christianos, qui Regnum DEI in homine
esse docente Salvatore agnoscunt, ac illud in ani
mam et coelestia Terrenum autem non nisi in Corpore
exereri posse, satis experiuntur.

25. Commode, ad Christianorum Imperatorum Re
gum et Principum feta, et facta, prouocatur
inter quos Constantinus Magnus Imperator Chri
stianorum, primum aequae meretur habere lo
cum, qui Pentilibus pariter, ac Christianis, ut certa
stataque loca haberent, in quibus conuentus suos
agerent, prudenter permisit, neque eos, vi et armis
ad Chri

Christianismum amplectendum compellendos, extra a sum
peditiois censuit.

Hanc pariter praesit viam Theodosius Magnus, ut et
capitalis Praenorum osor, quos tamen s. Teste Bodino:
nullis suppliciis coercere voluit.

Eadem moderatione usum fuisse Valentinianum
qui inter Religionum diuersitatem medius steterit, nec
quenuquam causa Religionis inquietauerit. Ammianus
Libro 20 memorat.

Idem sentiebat olim gloriosissimus Austriaci San
guinis Princeps Carolus V. Imperator Anno 1532 in
proxiomis confirmationis Iuris Criminalis Imperii Ro
mano Germanici continente in hac verba: Nullam ali
am, compendiosiore esse viam, a fide Christi alienos,
in aucta delapsos, in viam reducendi & ad spontane
um DEI cultum reuocandi, quam si verbo, & Spiritus
Potentia Haereticos conuincantur, errantes sanabilesque
cum mansuetudine tractentur. Atinime, vero quisquid
vi, carcere, tormentis, flagris, Ferro, Funi, flumine, flam
ma, ad colendum DEUM, cui non nisi voluntaria mentis
nostra victima probatur, cogatur, ut neminem unquam

Pentissimi Imperatores Constantinus Magnus, Valen
tinianus, Iouianus et alii, quorum exempla Legis
vicem praebent, et nos eorum vestigiis insistere, laudis
opus arbitramur, violenta coactione ad suscipiendam Re
ligionem adigebunt: Pentile enim, et Bestiarum nimis
est, et eorum qui homicidam spiritum ductorem,
et doctorem habent, Religionem Carnificum, Taure,
is, et Eculeis inculcare malle, quam placide senten
tias conferre, quod Decium, Diocletia Maxen
tium, Maximinum, Iulianum, Parabatam, Pa
rganos, et Valentem Arianum, quos omnes Traji
cus fere, excepit, exitus decet.

Quare dum hac multi Episcopi orthodoxi et Ecclesiae re
vera Catholicae Doctores sentiant, cum contra qui sentit non so
lum nihil sed impie sentire credere, fas est. Et nos illis in
re tanti momenti suffragari ac subscribere, quid vetet?
hac Carolus Vtus.

Atque hinc sententiae subscripsit Diuino
Affato suo Maximilianus secundus ajenus.
Eum, qui conscientis Dominari cupit, Arcem Celi inua
dere, velle.

Nec absimile est huic dictorium Principis
Hungarici Sanguinis Stephani Bathorei Re
gis Poloniae, qui DEUM omnipotentem Trium sibi
resecuasse, ac inter hac: Dominum in Conscientias
pientissimae animaduertit, ac ad magnatem quoque Po
loniae Stanislauum Testificium s. Teste Iosepho Castimi: in
hac verba scripsisse fertur: Ego nunquam Sangu
me, nunquam persecutione Religionem propa
gandam existimo, ac etiam si non iurasset ipsa
res et Reipublica Constitutio me, id luculenter docent.
Neque

Neque multum ab his discrepavit Rex Navar-
ra, in litteris ad Nobiles Aquitaniam datis: teste Dinetho
Non gladio sed persuasione, ac vi Doctrinae in Cordibus
hominum Religio plantatur, et honesto vitae exemplo
confirmatur.

His aequae Consilii usi sunt, Henricus IV in Gallia, nec
non Sigismundus III, et Vladislavus IV in Polonia, alijs
alibi plures, quos enumerare longum foret.

Satis est palam ex his cognosci posse, praememoratos
gloriosissimos ac pietissimos Monarchas, et Princi-
pes, ne cogitasse quidem, ut Jus Terrenum in Conscienti-
as Subditorum exerceri possit, vel debeat.

At violentum ejusmodi agendi modum compluribus
viti ex scriptis v. Ceteri patet: justificare placet praetextu ha-
ereses Evangelicis impacta, ut omnino Dominio Terre-
stribus Catholicis, Subditos suos ad Religionem suam ad-
gere, quam vnicuique salutem credunt, de incumbente Au-
thoritate, et munere licitum sit. Verum enim vero

23. Reponunt Evangelici: vti iam supra breviter at-
tactum: distinctissimum esse Regimen Politicum, ab
Ecclesiastico: Illud enim Placido Corporali, hoc vero spi-
rituali gubernatur: Illud circa Corporalia et Tempora-
nea, hoc circa Spiritualia et aeterna versatur: Illud
Iustitiam Civilem, et salutem Reipublicae pro fine, et
scopo habet: hoc vero salutem animarum providet. Unde con-
cludunt Evangelici: Non pertinere ad munus Domini-
orum Terrestrium, ut se officio Ecclesiastico immisceant,
cujus curam non aliter, quam modo a Salvatore mundi
praescripto agere competit, et quidem tanto minus siue
Dominis Terrestribus, siue Ecclesiasticis adeoque v. Ceteri
Ius in Conscientias Subditorum exercere fas est, quod
Rex et Regnum, ut pote universi Status et Ordines ac
consequenter ipsi Domini Terrestres singuli liberum Re-
ligionis Exercitium, Subditis suis, sponte ac libere ac-
ceptare volentibus, Lege publica concesserint, nusquam et
nunquam turbandum.

Neque quidquam ponderis adfert, Praetextus praetense
Haereses, ob quam, ad amplectendam Religionem suam
eosdem vi externa compellunt: Namque non nisi circa pe-
titionem Principii laborant: Cum enim inter Theologos et di-
versitates Religionum, adhucdum de veritate earum sub In-
dubitate sit, Religionem autem Evangelicam, in hoc Re-
gno iam non pululantem, rerum publica fide et lege ver-
ceptam, in aliis quoque pluribus Regnis, vix non totius
Christianitatis Pars media receperit, ac etiam num conser-
uet, quis Index Contronessiae futurus sit, nisi Deus o-
ptimus maximus aliam suppeditaverit viam, vix ac
ne vix quidem concipi potest, adeoque vel sola ipsa politi-
ca ratio suadet, ne jura Terrena, vices Iudicium hac
in Parte subeant, tanto minus Conscientiarum arbitros
agant, alias enim amplius et persecutiones et rerum in-
volutiones

40
volutiones ac confusiones per orbem terrarum aperiret. ^{ampius.}
Haec sunt Augustissime Imperator. Quae in re et
quaestione tanti momenti, quam omnium Persecutionum scaturigi-
ne, ex sinistra totius fatis clausulae interpretatione enatata,
per plures, et longiores rationum argumentorum et motiva-
rum deductiones conglomerare, ac Limpidissime ostendere o-
perae pretium duxerunt Evangelici: Ius terrenum quae ex-
ternum in Conscientias hominum, quae in terrenum habi-
tum Dominio solius Dei reservatum exerceri non posse.

Hinc nos quoque tanta mole praemissarum praegan-
tissimarum rationum persuasi et ferme obtuli: quandoqui-
dem et praetensa Clausula: Salvo jure Dominorum Terre-
strium ipsa nomenclatura Lij Terrestrium ostendat, ju-
ra Dominorum ad coelestia trahi non posse. Neque porro
eiusdem aliud jus, pro salvo relictum sit, quam quod ante
per Leges Regni obtinuerint; Econverso constitutiones pu-
blicas, Subditos nec a Regia Majestate, nec a Dominis
terrestribus quovomodo turbandos, indigent; Imo vilius,
etiam, sponte ac libere acceptare volentibus, adeoque etiam Au-
thoritate, ibidem degentibus, et quidem in universorum Statuum
et Ordinum Regni, signanterque Fisci etiam Bonis liberum
Religionis exercitium, generaliter omnibus et ubique permit-
tant, Demum, sacra quoque Regum Diplomata, hanc Reli-
gionis Libertatem, conditione b. expressis verbis firmaue-
runt; Leges vero Regni iisdem Diplomatum contentae, ri-
gidae sunt. Insuper Turbationes Exercitii Templorumque occupa-
tiones, post eandem Dietam Soproniensem, sub poena ibidem de-
clarata, relictas habeantur.

Deinde si juxta Tenorem Articuli 25 ad calcem:
Evangelici ad caeremonias Religionis suae contrarias
compelli non possint, tantominus ad deserenda ejusdem Do-
gmata, eos adigi posse ex aperta Consequencia pateat.

Praeterea cum praefatam Clausulam sensu v. Ceteri
admittere, ac e contra Clausulationes et Paragraphos Ar-
ticulorum Soproniensium pro confirmatis habere, adeoque
stabiliri et subsistere, meram involvat Contradictionem, quae ni-
mirum singulari periculosos Articulares tollat ac evertat.

Ad haec, violentis conscientiarum in negotio fidei,
et Religionis turbationibus Doctrina sanctissimi Magistri
Dei hominis, Salvatoris Jesu, e diametro repugnat,
Praxis Sanctorum, Apostolorum e primitivitate Christi-
anae Ecclesiae contradicat.

Immo Gentiles quoque philosophi, ex solo Naturae
lumine Dominium corporis, a spiritu distinguerint, ac
voluntatem internam cogi non posse, aut debere, animae exte-
riori.

Deinde Principes quoque Ethnici, complures ex-
antem de Conscientiis haud violentandis, sententiam foue-
runt. Christiani autem Imperatores et Reges maxima
ex parte: vti ex praemissis patet: a persecutionibus Consci-
entiarum abhorruerint, & abstinerint. Neque

Neque porro Natura Fidei, quæ Donum Dei est, jus Terræ
admittat, consequenterque Dominus Terræ, jus illud
arrogare, et vindicare quod sibi Deus reservavit; absque
lesione juris Divini, fas est.

Sed his denique prætermisissis, sola trium Borussiae
Regiarum Majestatum, de sensu clausulae
toties repetitæ, facta in interpretatio Leopoldina, Jose-
phina, et eadem confirmans Majestatis Vrae Sacra
Resolutio, qua nimirum Dietalis et publica, adeoque
liquis, quibusvis Resolutionibus Dicasterialibus longe
eminentior, ad tollendam peregrinam Clausulae interpreta-
tionem, necnon quæ intentator ac intentandos, ac turban-
das in Negotio Religionis conscientias, sufficiat, firmum
que sit Pfidium.

Hinc nos quoque: uti præmissum est: non possumus non cen-
sere ac sentire humillime, jus Dominorum Terræ, non
ad conscientias Subditorum, in Negotio fidei et Religionis
referri ac extendi non posse.

Qui si et in quantum ubicunque per Regnum ad am-
plexendam conscientiam adversantem Religionem
sternis, mulctis, verberibus, carceribus, siue bonorum dis-
tributionibus, violentè adacti, et compulsi sunt: uti signa-
vit in Dominio R. R. Patrum Societatis Jesu, Borussiae
si et alibi passim accidit: meram et apertam esse Felicitatis
lorum Soproniensium violationem, contraventionem et
abusum, non immeritò iudicamus. Atque adeo, dum dir-
rectis et indirectis modis siue Nobiles et cives ab of-
ficiis et dignitatibus de Lege Regni hactenus nunquam
sublata, absque discrimine Religionis bene meritis con-
tinua retro actorum annorum serie, concessis, accen-
tibus, siue Stocchanici et Metallifossores, ad Charum con-
tubernia non admittuntur siue sponsi et sponsæ ad in eundem
et confirmandum matrimonium, non copulantur. Puerperæ
vero aliè per biennium, triennium, imò et septennium non intro-
ducuntur, ac tam diu domibus egredi non permittuntur, taliter
que viz non in perpetua quasi captivitate detinentur. Se-
pultura porro demortuorum denegatur, ac alii infiniti in
Præaminibus Evangelicorum Conscripti, sat superque-
graves excessus sub conditione, mutandæ Religionis patran-
tur, et quævis atrocitas in Evangelicorum exercentur, non mo-
do apertam esse persecutionem Religionis, de Lege receptæ,
sed et eam, contra expressa Legum, Regiis Diplomattibus fir-
mata, signanterque Articulorum Soproniensium conten-
ta, Turbationem exercitii sub poena, retentia fieri, adeoque
Infortitate Majestatis Vestre Sacra Regia serio inhiben-
da neque admittenda; Tempora vero præterita jure Dominali
violenter adempta Evangelicis restitui, ac consequenter toties
dictam Clausulam in suum genuinum sensum et Statum siue
Explanationem Leopoldinam, Josephinam et Carolinam Ma-
jestatis Vrae Sacra confirmatoriam, publicè et Dietaliter
deklaratum: Respondendam humillime censemus ac fideles Sub-
ditos Evangelicos et signanter miseram Regni plebem illi
vicio Regio maxime proficuum ineffabili hoc persecutionis
generis;

generis, tanquam aliis omnibus occasione præbente, conservan-
dos, absolubndos ac protegendos demisse existimamus.

PUNCTUM IN ORDINE

NUMERO IV

id est

Quartum.

De

Jure et jurisdictione Superiorum seu Superinten-
dentium Evangelicorum Ecclesiastica.

Vi Articuli I^{mi} Anni 1608 ante Coronationem
Vediti cujus contextus sic se habet.

Quinimo ad præcauendam inter Status et ordi-
nes odia et Dissensiones, ut quælibet Religio sua Prof-
fessionis Superioris, seu Superintendentes habeat, Sta-
tutum est.

Intuitu cujus, ad liberum Religionis Exercitium
spectans, legalis indulti, Evangelicorum Præiudicium, sic
sonat.

Merito maxime querulamur, restringi liberta-
tem habendi Super-intendentes, et qui pauci habent,
statorum concursus, dum siue de suis in ordinem redigendis
siue de causis reuendendis, siue de excessibus corrigendis
agendum esset, fieri non permitti. Facultatem causas
matrimoniales inter Personarum Evangelicorum vigentes,
reuendendi, adimi. Ecclesiarum visitationem, et in Mini-
stros, quoad functiones eorundem Ecclesiasticas epamea
et jurisdictionem, Iudicandi facultatem, ab Episcopis
et Sacris Sedibus prætendi, et vindicari, et hinc ad Sacras
Sedes, prætextu impensis per functiones suas, violatè
jurisdictionis Parochialis, citari, et nisi velint citati com-
parere, sub Poena Excommunicationis, Litteris monitoriis
et Valualibus, impeti, eaque propter redimendæ quietis et
majorum expensarum auertendarum causa, ad grania-
Dixsagia solvenda cogi.

Imò illos quoque si qui Catholicorum, ultione et spontè
acceptarent Religionem Evangelicam, aut si metu poe-
næ, vel aliis modis exterioribus Evangelici ad amplecten-
dam Romano Catholicam fidem, coacti, denuò ad Evange-
licam Religionem redeant, eodem pariter ad Sacram Sedem
citari, imò captiuorum, aegro detineri.

Hinc Præiudicium in contrarium ex Parte Vene-
rab. Cæri verosum est.

Admittere quidem Venerabilem Cærum, quod
Articulus I^{mi} 1608. Mentionem Superintendentium, faciat
non tamen sequi, numerosiores tolerari debere, unde restri-
ctis Ministris plures numero intertenere Superinten-
dentes, Superuacaneum fore.

Concursus item et Congregationes Ministrorum et
Superintendentium, quod Articulus 31us Anni 1715 retinet.
Quisio

Revisionem causarum Matrimonialium, ex quo sensu Articuli
in 1^{mi} Pacificationis Viennensis, Auctoritas Sacrae Sedis
in suo pristino usu esset relecta, per hoc eidem Sacrae Sedis
competere.

Et quod Articulus 15. 1647. Per quem facultas et
iuris Evangelicorum, circa causas matrimoniales habitus
et continuatus, praetenditur, Articulis 30. 1715. 25 & 26.
1681 & 28. 1687 Annorum confirmatus non sit, quia
mentio ejus in iisdem non habeatur, et ideo nullam mere
atur considerationem.

Item Articulum quidem l. 1608 de Superinten
dentibus loqui, non tamen per hoc facultatem causas
matrimoniales revidendi, iisdem datam haberi.

Utque catenus praetensum non usum, sed
abulum fuisse.

Visitationes porro Ecclesiarum et Reliqua, quae
tali occasione per Archi-Diaconos Visitatores fiunt,
penev Mandatum Majestatis sua Sacratissima fieri, et
execeri.

Imo praeterea sensu Articuli 10. 15 & 17 Visitationes Ec
clesiarum, in his Archi-Diaconis delata esse. Item quod
Ministri Evangelici prout Seculares, Regnicolae, Foro Ec
clesiastico, Sacrae Sedis Romano Catholicorum de Rege
Regni subiecti sint dictantibus Articulis q. 14 & 8. iti
dem q. 15 & 6. Annor.

Deficientibus ad haec a fide Romano Catholica,
tanquam in causa fidei censuram, et imponendam ius
dem poenam, ex Dictamine Mathiae Regis Decreti 1^{mi}
Articuli III, Sacrae Sedis Auctoritati subesse, ex quibus
concludit, quod Superintendentes et Ministri Evangelic
orum, a functionibus Executusque, in Praeviamibus
Evangelicorum expressis, recte arceantur, et Ministri ad
Sacras Sedes citentur, ibidemque ob non venientiam con
vincantur, et aggraentur.

Non Secus et Seculares Evangelici, in Casibus
dem con
xi potuissent. et Similibus jure conveniri et mulctari
Hic ita modo enumerata, ac alias in Re
p et Duplicas, adeoque generalibus quoque V. Peri
Praeviamibus in Rep Evangelicorum, ad decem
membra reductis, in quantum, ad eas quoque se pro
nocarent Partes reperibiles rationes, pariter et Leges
nec non Protocollocum a Parte Evangelicorum, ad
consolidandum, tum ipsum Sphum Articuli 1^{mi} 1608.
De Superintendentibus sonantem, adductas, tum usum
catenus habitum, confirmantes, possim in Actis, pro
et contra positas, ac hic subnepti in quantum fieri
potuit, insertas, pensitantes, compere

Et quidem, in ordine
Respectu praedecaratorum Concursuum
et Revisionis causarum Matrimonialium

Quod
Prin

Prinfectus Articulus 1^{mi} Junii 1608 per 25. 1681.

per expressum confirmatus irrestrictam Libertatem
habendi Superintendentes, admittit, et Statuit, qui Ar
ticulus, sicut et aliae Leges, numerum nec Superintenden
tiam, nec Ministrorum restringunt, Sed tot, quot neces
sitas exiget numero, in-textenere, permittunt.

Et cum Liberum Religionis Exercitium de natu
ra sua, non solum Cultum Divinum, ad P Scriptum
cujusque Religionis Sacrorum, verum et circa Dog
mata, mo necessariamque Disciplinam Ecclesiasticam,
atque eidem annexarum reliquarum Ecclesiasticarum
Rerum Pubernationem, administrationemque praerequi
rere, et secum ferre: Ideo praecelatus Articulus, Su
bere positivae concessit, quem in finem, eorundem, cum
Ministris in Contubernio seu Consistorio Ecclesiasti
cis congressus seu Concursus per V. Rerum impediri
legitime non possent.

Quod si enim hunc in finem servandi boni
in Ecclesiasticis Ordinibus, et matrimonialium, ac ali
arum causarum, et Casuum, Ecclesiasticorum, reviden
dorum gratia, Superintendentes, cum Ministris, in v
num convenire, congregationesque celebrare debeant,
atque eorum habeant, per hoc nec in Perniciem Regis
vel Regni, quidpiam moliantur, et nec factum Lege reti
tum exerceant: Nam si neglectis congregationibus, in Mi
nistrorum cura, et inspectio debita, ac, quae secundum Dog
mata propria, ritusque inde promanantes, ordinanda,
et administranda essent omitterentur, adeoque disordi
nate, extra Regulas, et praescriptas Leges Consistoriales
ipsi, et Auditores, vivere permitterentur, Confusionem
mixtam sequi necesse esset. Igitur talismodi Congrega
tiones, legaliter minime relaxari qui ent.

Similes porro, ut praemissum est, concursus, et congre
gationes, sub glorioso Augustissimae Domus Austriacae
Regimine, semper a Revolutione Semi Alexius Seculi
practicari solitas fuisse, imo et nunc magna in Regni
Parte practicari, neminem genuinam Status Regni co
gnitionem habentem, fugit.

Articulum demum 31. 1715, ex Ratione Synodi
Rosenbergensis, sub nefariis motibus Rakotzianis, et
illegitimo Magistratu celebratae, conditum esse, tenor
ejus testatur, per quem, et si facta, et acta, ejusdem
Synodi, annullata habeantur, attamen inde nullo modo
sequitur, neque inferri potest, quod videlicet per hoc, seu
intuitu spiritualis Superintendentium jurisdictione
nis, seu tam pro Casibus matrimonialibus revidendis,
quam servando bono ordine, nec non corrigendis ex
cessibus institutorum Concursuum, jus illud pri
vilegium Evangelicorum, eiusmodi inquam ante mo
tus soli

tus, solitos, et semper licitos concupis celebrandi, et causas
matrimoniales reuidenti, inuulgatum, siue abolutum, et
consequenter ius sacris, sedibus Romano Catholicis, in
uangelicos fuisse concessum, et attributum. Neque ideo
Synodus Soluensis, Parisiensis, Papiensis, Tridentina, et
alioe consimiles tempore legali pacifico, et sub legitimo
Magistratu, celebratae constitutionesque in iisdem condi-
tae sublatae extiterunt: de quibus enim Articulus 31. P.
et 32. anni, siue directe, siue per indirectam non solum,
subsequentem 32. ejusdem ultimatē dietae, per quem uni-
uersa sub praetextu motibus, publice vel priuatim,
acta vel facta cassata fuerunt, non ea, quae ante Tu-
multus Legibus Regni, et communi libertati congrua,
ac concessa fuerant, in simul pro irritis et cassatis
sunt declarata, sic, nec prius Articulus 31. ad ea, quae
tempore legali, pro exigentia Legum, in spiritualibus
obseruandi ordinis, et manutenendae tranquillitatis
causa, statuta, ordinataque, apud Evangelicos fuerant,
tollenda, detorquei ualeat; Et hinc, ordo legalis, et ju-
risdictio Ecclesiastica in suis, Evangelicis, et ju-
ris, sublata nullatenus dici potest: Quippe de iure
Regni, Leges non alias quam mediante noua Lege,
siue modificari, siue tolli asoleant, et hoc quidem
ejusmodi modificandam, aut tollendam Legem, posi-
tione citando, aut per expressum modificando.

VI. In causis Evangelicorum matrimonialibus,
earundemque accessorius, et quidem uirtute Articuli
1^{mi} 1608. More consueto procedendi, ius dicendi et
decidendi, superintendentes et habuisse, et eandē
iurisdictionem exercuisse, etiam Articuli 1° 1647
contextus haec formalia habens euinceret: Euange-
licis uero de vigore Articuli 1608 ante Coronatio-
nem ad primum editi in matrimonialibus in
usu consueto, permanentibus: qui Articulus 16. sub
latu, uel inuulgatus dici non potest, quia is non solum
uirtute Cause Articuli 26. 1681 saluis semper
Legibus Regni Diplomate Regis firmatis, in prio-
ri suo uigore relictus, sed etiam confirmatus est
quod Articulus 1. anni 1608 statuit, et exprimit
in se contineret, essetque identicus. Hic autem Articulus
1. anni 1608, omnino in Articulo 26. 1681 per ex-
pressum renouatus reperiretur. Nec abs re; nam

VII. In usu causas Matrimoniales reuidenti, et iudi-
candi, contubernia et consistoria, siue sedes spiritua-
les Evangelicorum, ante, et post Pacificationem Vien-
nensem fuisse, et in potiori Regni Parte hodieum
quoque persistere, tam antiquissima Protocollo Ec-
clesiastica, in origine, occasione, Sessionis diei 20
Maii 1722. per Agentes Evangelicos Commissioni re-
monstrata, et pluribus ad demonstrandum oblata, quae
recentissima quoque Matrimonialium Processuum Exam-

plaz nec

plaz, nec non a parte V. Ceteri, in suis generalibus
Præaminibus in membro VI posita, hoc in pas-
su Ptenfina Præamina in negabile exhibent
Testimonium.

VIII. Et profecto, rectissime Iudicium causarum Matri-
monialium in Evangelicos, Evangelicos contubernis, et
Consistoriis, etiam publicis Regni Legibus tribuitur; Tum
propter controuersias Evangelicis tum Romano Catholicis,
quoad huiusmodi causas, intercedentes atque eo ipso,
Religionem, et Conscientiam tangentes, tum propter E-
uangelicorum Constitutiones Ecclesiasticas circa eandem,
et reliquas causas obseruatas, et longo usu firmatas, tum
propterea, quod eo in casu, si in Foro sacrae Sedis Roma-
no Catholicæ, Evangelici causas suas agere deberent,
tunc causam ipsam, alterutra Partium appellante, ad
summum Pontificem, seu Curiam Romanam deuolui
necessum esset: Quod tamen, ueluti Dogmatibus Religi-
onis Euangelicæ, ita Legibus, ius Libertatis in negotio
Religionis indulgentibus, e diametro repugnaret.

IX. Cum autem spiritualis Romano Catholicæ Sedis
iurisdictionis, quoad Religionem, conscientias aliæque
spiritualia, in Personas Evangelicorum, per In-
iustitiam et Helueticam Confessionem, sit sublata;
Harum uero Confessionum addictis Regnicolis, liberum
exercitium, ejusdemque usus, et Lege, et fide publicam
admissa haberetur, utique et in causis matrimonialibus
Ptenfina V. Ceteri iurisdictio in Evangelicos, non sub-
sisteret; Quippe Potestas Diocesana nulla daretur,
alis, in eor. V. Ceteri Potestas Diocesana nulla daretur,
ea etenim, non Territorium, seu Tractum Diocesani
uti civilis Potestas: sed omnia Personas sua Religio-
ni addictas, ibidem habitantes, in tuitu Diocesis Spi-
ritualis iurisdictionis concerneret.

X. Præterea, constat Reuerendissimos Dominos
Vicarios Generales, ad tale iuramentum præstan-
dum teneri, quod in Decisionibus etiam Matrimo-
nialibus, uelint Statutis Concilii Tridentini in-
uulgatis, atque Casus sui fori ea Norma decidere:
Teste autem Reuerendo Patre Martino Bent-
Ivanij in dissertatione paralympomenica, Evangelicos
Decreta Concilii Tridentini, ejusque de laxatione
non tantum quoad solennitatem Matrimonii, et Re-
formationem eorum, sed et quoad Articulos fidei
reijcere. Ergo quod secundum ejusdem Concilii De-
finitiones: cujus Damnati haberentur Evangelici, in
Imò per quas Damnati haberentur Evangelici, in
tam attrahi, et iudicari non possent, plus quam ma-
nifestum esset. Interim

XI. Quod aliqui Evangelicorum pro Dispensationibus
occasione Matrimoniorum recurrant ad sacras se-
des, id non esset iuris, sed facti, quod ipsum contra
Leges, contra naturam Liberi Religionis Exercitii
ac contra

ac contra libertatem Conscientiarum, in Consequentiam et obligationem trahi non posset, multo minus, facta quarundam Personarum Evangelicarum, siue ex ignorantia, siue tot Etationum metu, etiam innocentissimos affligi solitarum, etiam Iuris dictionem sacrae Sedis, Stabilitent; Sed Persecutionis Evangelicorum, manifesta Documenta darent; Imo, non dum sublatarum, et nunc darent, essent Contraventionum. Siquidem hac ratione, Vis Conscientiarum inferri solet, et per huiusmodi praetensas Dispensationes, ad mutandam Religionem cogentur, error autem, et metus non nullorum, haud solidaret, nec inferret Consensum Evangelicorum communem, quorum Religioni aduersaretur, recurrere ad caput Spirituale, quod non agnoscunt. Ceterum quamuis

XII. A Parte V. Ceteri in Favorem sui citati ante Pacificationem Viennensem, conditi Articuli, causarum matrimonialium cognitionem foro spirituali (atholico) deserunt, dum Praelatorum etiam, et Vicariorum mentionem faciunt: Enimvero iidem Articuli et Leges, contra Evangelicos allegari non possunt: Quandoquidem rursus e contra admissis publica Lege Evangelicorum. Superintendentibus eorundemque iurisdictione, ac denique receptione Religionis Evangelicae, per Pacificationem, Diplomata, et Constitutiones stabilita, eisdem amplius praerogandi care hand valerent. Id, quod Articulus 1. 606. Pacificationis Viennensis, ad oculum demonstrat, dum Superius citatos a Parte V. Ceteri Articulos, ac alias eiusmodi Constitutiones, una cum 22. 1604 qui eas quoque confirmasset, pro sublatis, et non obstantibus habendas, per expressum declaravit.

XIII. Neque ejusdem Pacificationis Articulus 7 Evangelicos efficiet, aut contra Evangelicos V. Cetero Suffraganeatur, quia ibi, praetensa sacrarum Sedium Romano Catholicarum in Evangelicos iurisdictionis, et Auctoritatis, nulla mentio haberetur; Secundum autem Regulam juris 195 Expressa nocere, non expressa non nocere solent. Et prout ante Pacificationem Evangelicos in usu Exercitii Religionis, pariter ac Iurisdictionis Ecclesiasticae, praefuisse, Protocollo comprobatur, ita per eandem Pacificationem Viennensem usum illum non fuisse sublatum, sed potius in eodem Articulo 7 confirmatum, exinde quoque patet, quod idem, et Sedes spirituales maneant, statueret. Hinc eo ipso, Evangelicorum quoque, quae tunc existebant spirituales Sedes, confirmatas esse, evidens foret. *Th. ad si*

XIV. Ceteri eundem Articulum 7mo Evangelici sacris Sedibus Romano Catholicorum Subiecti praetendantur, vis Articuli primi ejusdem Pacificationis, qui liberum Religionis usum et Exercitium, ac jus et iurisdictionem Superintendentium permittit, effectu suo destitueretur, et tolleretur quod de paciscentibus ne cogita

re quidem fas esset qui legibus Regni recipienda Religio- nis Libertatem Stabiliendam, non tollendam, voluerunt et sanciverunt.

Respectu autem visitationum Ecclesiarum Evangelicarum, et in Ministros Evangelicos, quoad functiones et praetensas eorundem ex assus, Illustrissimis et Reverendis Sibus Dominis Episcopis, et S. Sibus Romano Catholicis iurisdictionem Spirituales competere non posse, remonstratur.

Quod iurisdictionis Ecclesiasticae non solum circa revisiones causarum matrimonialium, Ministrorum, ac sed ordinationem etiam, et visitationem, quam et Auditorii tam in, Doctrinam, et vitam eorum, quam et Auditorii inspectionem, casuum conscientiae Discussionem, secum trahat, et Libero Exercitio Religionis inseparabiliter cohaereat, ac ideo tali iurisdictione, Evangelica, libero Religionis Exercitio, ejusdemque usu privari non possunt.

Quod per Dominos Archidiaconos Catholicos visitatio Ecclesiarum, eo fine fieret, ut videlicet explorarent, an cuncta pro ritu Religionis Romanae Catholicae Ecclesiae administrarentur, et an Parochi Ecclesiarum Dioecesis suae subjectarum officii, et voti sui limites excedant. In Augustana vero et Helvetica Confessionibus secundum praescriptos eorundem Canonum, in similibus, diversus mos, et ratio observari solet, sed et

A quibus Evangelici Ministri, nec vocati, nec ordinati, neque Ecclesiae praefixi essent, multo minus Leges, et Statuta, in titulum functionum suarum acciperent ab aliis, adeoque ab Illustrissimis et Reverendissimis Dominis Episcopis, et sacris Sedibus Romano Catholicis in actionibus, sui muneris dependere, aut coram iuste ad iuristandum compelli posse, Naturalis ratio ipsa non admittet.

¶ Nam cum Lex Superiores, seu Superintendentes quilibet receptam Religionem habere statuit, iam eo ipso Ministros Evangelicos, suis, suo modo subesse voluit.

¶ Et ipsa ratio ordinis, utpote sine quo, nulla potest tanto minus Ecclesiastica Subsistere potest, id exigat, sed et Natura Societatum et collegiorum id requireret, ut quisque a suo, et non alieno Superiore, dependeret, ac ut quisque a suo, et non alieno Superiore, dependeret, ac ut quisque a suo, et non alieno Superiore, dependeret, ac ut quisque a suo, et non alieno Superiore, dependeret, ac ut quisque a suo, et non alieno Superiore, dependeret.

¶ Itaque, cum per toties citatum Articulum 1. 1608 anni Superintendentes servandi facultas ad evitanda odia, et Dissensiones non praecaverentur, quin potius confusum inde Chaos enasceretur. Et Dissensiones tantum abest, ut evitari possint, quin potius foveri debeant, si inuitis Evangelicis, in Ecclesiis, et Ministris eorundem, alioquin de Lege Religionis, ac Professionis sua, propriis Superintendentibus subiectos,

Subiectos, prætitulati Domini Romano Catholici Episcopi
 eorumque sacra Sedes, jurisdictionem Superintendentibus
 competentem, et vi muneris eorum propriam, sibi met vni
 dicant, et Legali in Negotio Religionis Libertati Dogma
 tibusque Evangelicorum adversaria placita et statuta
 præscribere valent, et taliter constitutio illa Articuli
 ob bonum etiam Pacis confirmata legitimo suo sine
 profus destitueretur, ac sicut id ipsam inconuenienter
 munit foret, et vulnera alicuius, illi curanda comittantur, qui
 vulnerati interitum, in dubio, et aduenturissime cupit immo
 et ipse vulnerat: ita etiam, absolum foret, ut visitatio
 ned per prætitulatos Reuerendissimos et illustrissimos Do
 minos Episcopos, vel Archidiaconos, quia in eliminatione
 Evangelicorum rituum ac Dogmatum, plusquam zelose
 intentos, in Ecclesiis Evangelicorum, et stunio Ecclesia
 sticis peragerentur. Nec tenet: à paritate rationis: Do
 gmaticorum, et rituum Evangelicorum per Dominos
 Romano Catholicos possibilis visitatio, quam utriusque
 Exercitus, Partium intra semet ligentium, vniuse
 jusdemque Ducis, practicabilis Directio, Statueretur.

VIII. Quod attinet ad mandata, seu Patentales Regias,
 quibus ful prætitulati Dni Episcopi, et Archidiaconi
 procedere in visitationibus Ecclesiarum solent eorum
 contextus expressè ad jurisdictioni suæ subiectos Ro
 mano Catholicos, non vero Evangelicos legaliter exten
 ditur: Respectu quippe Evangelicorum, in forma dun
 taxat non vero Diocesana visitationis, continentia
 ac earundem sonare, palam dignoscitur. His accedit.

VIII. Quod si ejusdem Romano Catholice Religionis
 Ecclesiastici pro diuersitate Religiosorum ordinum, ju
 risdictioni Dominorum Episcoporum non subsunt,
 neque vnus ordo alium iudicat, quanto magis ad eoi
 tandam, et ex Lege, et per se, vi Dogmatum, ad inuicem
 distinctarum jurisdictionum conuulsionem, interce
 ptarum Religionum superiores, quemlibet eorum
 intra cancellos jurisdictionis, pro diuersitate Re
 ligionis suæ perseuerare interceset, et oporteret. Quo
 præuiso.

IX. Ipse V. Cæsar in generalium Prauaminum suorum
 Instantia, per Evangelicos ad X membra reducta, vbi
 sacra Sedes jurisdictionem et signanter in membro bte
 defendet, admittit Ministros et Superintendentes Evan
 gelicorum, circa Dogmata, non subiacere iurisdicti
 oni Fori Spiritualis: Vnde consequitur, quod si circa
 fidei Articulos, à sacra Sedis Romano Catholice iuris
 dictione, exempti habeantur, quod circa visitationem
 etiam inspectionem item, functionesque suas Potestati
 ejusdem minime subiacere possent, deberentque. Tanto
 magis

X. Quod siquidem secundum, producta sua idem
 venerabilis Cæsar Augustani et Helueticae Confessi
 onis addictos, Ministrosque eorumdem omni ritu
 Liberi &

liberi Exercitii priuare, immo Regno totaliter eliminare in
 tendet, ac vi Contradictionum suarum Partem agat, iam
 de ipsa legaliter naturali ratione Iudicatum et actoratū,
 simul in V. C. DIVI Ministros Evangelicos exercere
 non potest: Semoto enim favore, et odio, Iudicium ex
 cendū esse Titulus quæ Prolog. suaderet. Id quod à Partere
 venerabilis Cæri, ex ratione postulata eliminationis, præ
 stari haud posset.

Præterea, media processus sacra Sedis, nec commu
 nibus Legibus, nec Evangelicorum legali libertati, accon
 scientiae congrua adhiberent, et admitterent eum et Inqui
 sitiones per solas Personas Evangelicas peragi soleant
 et per seculares peractis, locus non detur, remedia ju
 ris Fori sacri sequi, Religionis Evangelicorum adversaret.
 Immo Procuratores Evangelici ad defendendum causas nisi
 Religionis suæ contrarium iuramentum præstent, rari
 me admitterentur, hisque et aliis modis legitimis defensi
 onis mediis, contra jus naturæ citati Evangelici pri
 uarentur, inde citra manifestam lesionem, et euersionem
 Religionis Evangelicæ, ac simul iuris ejusdem legalis
 conuulsionem, prætensa sacrarum Sedium iuris dictio,
 stare non posset. Ad hæc

II. Quia Dogmata, Ritus, Ceremoniae, et alia id genus
 in Ecclesiis apud Evangelicos cum instituto venerabi
 lis Cæri, eorumdemque Anonibus, plerumque non concor
 dant, quo ipso jurisdictionem, in Evangelicos tanquā
 in Religionis discrepantes, diuersitas Dogmatum, non
 admitteret exercendam. Accederet

III. Quod si Iudæos, Præcos, aliosque Schismaticos inde
 gno quidem degentes, sed nullatenus Indigenas, nihil
 ominus V. Cæsar ad Festiuitates celebrandas non cogit,
 nec ceremonias seruandas, eisdem præscribit: Causas
 Matrimoniales eorum, non iudicat, nec Sepulturarum
 usum ad se pertinet, tanto minus Evangelicos Lege Regni
 fideique publica, ac in sacro verbo Regio, receptor, et su
 perioribus, seu Superintendentibus, circa Ecclesiastica
 et Dogmatica prouisos, deterioris conditionis efficiere,
 ac à tramite Legum publicarum dimouere, adeoque
 potestatem circa Personas, et iura sacrorum, Religio
 nis Evangelicæ, antea quoque non habitam, neque
 exercitam, sibi met vindicare valeret, quinimmo

IV. Si nec Dentiles in eo, quod si quidpiam publico Re
 gni Statuto eisdem competeret, turbari possent, quanto
 ergo magis Christiani Evangelici, per Pacificarum Di
 plomata, et Articulos recepti, in Negotio Religionis ex
 parte V. Cæri turbari et Fori sacra citari, ibidemque mul
 ctari, non possent, et non deberent. Insuper

V. Nec Iustitia Evangelicis in sacris Sedibus Roma
 no Catholicis legalis administrari potest, dum per V. Cæ
 rum Leges Regni Dictales, in Negotio Religionis condita
 pro talibus non agnoscerentur, sed impugnarentur, et pro
 nullis

nullis reputarentur. Itaque si ea, quae Religionis Evangelicæ spiritualia essent, per Sacram Sedem Romano Catholicam, examinari et judicari deberent, sine confusione absolutio, sine convictio in causam attracti, neutrum à sacra sede præstari posse, speraretur. Cum si factum Religionis suae contrarium, per absolutioem in causam attracti, in favorem eius iudicaret, Leges sequi deberet, quas tamen, modo etiam impugnar non cessaret atque eo minus in Foro sacro observaret. Quod verò contra expressum, Legis tenorem convinceret liberum Religionis exercitium turbaret, ac per hoc obligationem Iustitiæ legali, necessario, atque inevitabiliter, contraveniret.

XVI. Et quia V. Cæsar Evangelicos Ministros duntaxat pro Laicis reputat, idcirco respectu functionum Ministerii sui instar Cæsarum suorum nec in ius attrahere, nec iudicare eisdem potest. Unde aequè patet, quod Ministri Evangelicorum in spiritualibus Superintendentium suorum, in profanis autem Magistratibus, Politici iuris dictioni, subesse debeant. Haud absimiliter

XVII. Quos V. Cæsar Canonibus suis damnatos, à communione sua spirituali exclusos, nec Ecclesiae suae membris esse profiteretur, in eorum iurisdictionem Ecclesiasticam exercere non possit, præsertim enim, qui non essent de Republica Hollandicorum; Illi nec Legibus, ac Iurisdictioni eorundem subessent; Rectè hinc Regula Iuris 170 concurrunt. Factum à Iudice quod ad officium eius non pertineret raturum haud est. Evidens autem esset, Sacram Sedem Romano Catholicam, nec Iurisdictionem, nec Iudicatum in Evangelicos habere, nec ad officium eorundem pertinere, Ministros Evangelicos, variis sub pretextibus, contra Leges citatum facta et alioquin contra Leges, per se irrita forent.

XVIII. Si quisquam ordinariam Iurisdictionem in aliquem præterit, Lege et constitutione publica, id legitime dicitur, secus, ubi Iudicatus præteritus, Lege vel ratione legitime non stabiliretur, sed contra Leges, et rationem sumeretur. Iurium Dictamine redderetur et per similes illegales, Iudices, Iustitiæ potius vis inferretur, quam ea promoveretur. Venerabilis Cæsar autem, nulla Lege, nulla ratione, in Evangelicos et eorundem Ministros præteriti Iudicatus sui competentis Iudicii, Præteritam, eiusdem incompetentem Iurisdictionem, non legitime, ac hinc citati per Sacram Sedem Romano Catholicam Evangelici, ibidem non comparentes, nec contumaciæ argui, nec poenæ obnoxii reddi legitime possent. Processus autem illegitimos virtute Diplomatici Regii tollere, et non admittere Regi semper munere forent.

XIX. Leges per V. Cæsarum citatæ, utpote Vladis: Decretum, Articuli 26, et reliqui ante Pacificationem Viennensem de Foro Sacrarum Sedium conditi, non obstant Evangelicos, quia si eodem et respectu Evangelicorum valere deberent, in Pacificatione Articulo 1. pro non obstantibus

obstantibus, declarate non fuissent; Immo non solum in Evangelicam Religionem sponte ac benevole amplecti Libicum fuisset, sed etiam omnes Evangelici quæ contumeliose per V. Cæsarum præteriti hæretici et forosacrae Sedis, et poenæ in eodem in Evangelicos destinandi Subjecti, obnoxii, reddi debuissent, et semper taliter habiti fuissent, quod Pacificationis Articulus 1. qui nemine Regnicolarum, in sua Confessione et Religione nusquam et nunquam, sine per Regiam Majestatem, sine per alios, adeoque et per V. Cæsarum turbandum, impediendum promitteret, et alios, eandem Pacificationem Viennensem subsequentes Legibus de Negotio Religionis conditis adversaretur, Legalis enim in Negotio Religionis Libertas, et Præterita, Competentia Iuris dictionis Sacrarum Sedium Romano Catholicarum in Evangelicos, ad inuicem subsistere requirent, ac hinc, quæ inter se, Natura essent contraria, ea nec intelligi, nec admitti valerent, ac denique

X. Quod, quia etiam respectu Catholicorum vis aliqua causarum in Articulis per V. Cæsarum citatis denotata reperitur, quæ iudicatum competentem Fori spiritualis, recognoscere, confirmante id Articulo 15. Anni 1715. Ergo tanto minus debet illa Lege contra Evangelicos allegari possunt.

Hinc quoniam Lege præteritam huiusmodi in Evangelicos iurisdictionem, sacris Sedibus Romano Catholicis non tribuunt, usus verò ex Lege eo minus probari potest, quod et nunc potius in Parte Regni Hungariæ iurisdictionem Ecclesiasticam, gaudeant super intendentes Evangelici, quinimmo unum, vel aliud, ex iurisdictione in Evangelicos, usum non probaret, quin potius quia secundum præteritam Regulam 170 factum à Iudice, quod ad officium non pertineret raturum haud est. Evidens autem et luculentum esset, quod neque iudicatus in Evangelicos sacris Sedibus competere neque ad eorundem officium id pertineret ut Ministri Evangelicorum, variis sub pretextibus, contra Legem citentur, incarcerationentur, mulctentur, ac sinepentur; idcirco facta ejusmodi per se irrita, ac ipso iure nulla forent. Quinimò

Nullibi præterea Locorum, ubi Religio Evangelica recepta est, Evangelicorum Ministros, vel eorum Audita res V. Cæsarum Romano Catholicæ Foro subiacere, atque iurisdictioni Superiorum, alterius Religionis, quantumvis, subesse, ipsa testaretur communis experientia.

Finaliter præteritam etiam Apostasiam causam seu eximen, in Puncto Libere receptarum Religionum Professionis, quod Foro sacrae Sedis, non competit, probaretur.

X. Quia cuius in Regno sponte ac benevole acceptare Religionem Evangelicam licet, virtute Articuli

huculi 1. Anni 1608, quo ipso neque contumeliosum nome-
Apostasie Evangelicam Religionem sponte ac bene-
uolente acceptantibus legaliter obici, valeret, aliunde
ticulo 3. Mathiae Regis Decret. 1. per pacificationem
viennensem et subsequentes in Negotio Religionis
conditos articulos sublato existente, hinc

II. Vt Religionem Evangelicam, iuxta eundem Articulum
1. 1608, Anni per 26. confirmatum, sponte acceptare
volentibus liberum sit, et e converso sponte acceptantes,
ut qua ptenfi Apostatae, iure, in Foro sacrae Sedis conu-
niantur, ac poena obnoxii reddantur, duo contradic-
toria forent, unde, quia verum prius, per se tollitur posterius.

III. Quod Lex indulget, imo sancit, illud Crimen non indu-
cit, ac ideo ubi nulla Lex, per spontaneam Religionis
acceptationem contrahentis, ibi nulla culpa, ac consequen-
ter poena subsequi valeret. Tantoque minus

IV. Quod Evangelici neminem ad Religionem violentis
mediis, cogent, nec id ipsum profiterentur, et quis Do-
ctrinae causa, et ad Religionem Evangelicam acceptan-
dam vi humana, vel brachio seculari compelleretur.
Quam obrem

V. Licet occasione ultimae Posoniensis Dietae, mutatio-
nem Religionis, seu spontaneam ac beneuolam recepta-
rum in Regno, Religionum acceptationem q. Quous poe-
nam illegale huiusmodi Postulatum, tamen Dietaliter et
quam exstitit. Quin potius per Majestatem Vram Sa-
cratissimam, Articuli Soproniensis et Posoniensis, ibidem
que citati, omnibus et obique liberam Religionis Evan-
gelicam exercitium, satis diferte, ac per expressum de-
clarantes, ac pronunciantes, in genuino suo sensu,
sunt clementissime confirmati, et quidem tanto ma-
gis.

VI. Siquidem, expositissimum Apostatarum nomen in
eos, qui Evangelicam hoc est, Christianam Religio-
nem profitendam amplectuntur, penitus non ca-
deret, multo minus quadraret, quippe quod iis hoc ipsum
indisolutum fuerat, qui agnitam semel, veritatem Chris-
tianam abnegantes, ad Pentilismum deficiebant, id quod
exemplo Iuliani Apostatae palam constat, et ex Historia
Ecclesiastica ejusdem cultoribus, apprimo notum est.

Um ergo virtute praecitati Articuli 1. 1608 ante corona-
tionem, et quaelibet Religio, suae professionis Superiores,
seu Superintendentes habeat, Dietaliter Statutum habeat-
tur, hocque ipso publice legis beneficio mediante, Superio-
res seu Superintendentes Evangelicorum utriusque Con-
fessionis, omnia illa munia, quae de natura officii, et pro-
fessionis suae, pro ritu Religionis Evangelicae, in geren-
dis et ordinandis Ecclesiis Evangelicis, eorundemque
Ministris ac quibusvis Casibus Ecclesiasticis, Muneri,
Auctoritati, et iurisdictioni eorundem incumbunt, atque
competunt, iam ab auro unius et medijs seculi exercebant.
Non absumiliter, in causis quoque Matrimonialibus non tan-
tum vigore praecitati Articuli 1. Anni 1608, sed etiam
eundem

eundem subsequenti, et simul Stabilientis Articuli 16. 16-
47. si In iudicandi, Foraque, seu Sedes Spirituales cele-
brandi, in gradibus prohibitis, dispensandi, Divortia in
Casibus apud Aug: et Helvet. Confessiones, consistoria
liter usu receptis, pronuntiandi, usum, non solum, a-
Temporibus recepta in An: 1608 Religionis, verum eti-
am, adhuc ante tempora Pacificationis Viennensis no-
tabili sanorum Reie habebant, nec non tali sine pro-
ut . . . videlicet occurrentium Casuum et Casuum
qualitas requirebat Ministrorum, cum super inten-
dentibus consistoriales congregationes, seu Concursus
indicare, ac instituire libere semper, ac licite potuerint.
Visitationes Ecclesiarum sibi subiectarum
peregerint, et tam in Personas Ecclesiasticas, quam se-
culares, de suo iurisdictione, si muneris sibi
met propriam usurauerint, ac denique in praemis-
is, ac id genus similibus functionibus usum realem
in Magna regni parte, hucusque continuant, eademque
per Legem publicam concessa facultate exercendi, per-
seuuntur.

Hinc ubique, et quotiescunque Superiores,
seu Superintendentes Evangelicorum, utriusque
Confessionis, in usu In iudicandi, sua, circa Ecclias. Prae-
dicantes, iura, et Personas Evangelicas, pro dixer-
sitate Casuum, sine in causis matrimonialibus sine
aliis Ecclesiasticarum Casuum occurrentibus sine
a sacris Sedibus Romano Catholicis, sine s. tit. Do-
minis Praelatis vicariis, Archidiaconis, et Pleba-
rum, Imo etiam secularibus prout ex specie facto-
rum cuncta circumstantialiter patent, satis gravi-
ausus impediti, Ecclia Evangelicorum per Superiores
Religionis Romani Catholicae visitata, Ministri exa-
minati, iisdem Leges seu Regulae, contra Professionem
Religionis suae, et vocationem muneris, ad observandum
praescriptae.

Non secus ubi non minus Superintenden-
tes, quam eorundem Ministri nec non seculares E-
uangelici in causis et negotiis Liberae Religionis
suae Professionem et conscientiam cum usu ministeria-
lium functionum et exercitii, quoquomodo convenientibus
immo ii quoque, qui motu proprio, et interno Liberta-
tis conscientiae ductu, Evangelicam sponte, ac bene-
uolente amplectuntur Religionem ad sacras Sedes citati
in ius attraherentur, ibidem aggranabantur alii
multis Pecuniariis, alii penis corporalibus afflic-
bantur, alii Carcerum squalore macerabantur, alii Prae-
dicantium, seposito, iudiciali Reliberatione medi-
ante, benigno inhibitorio-declinatorio mandato, in no-
tabili summa conuincabantur: Libri Praedicatorum
qua potissima, eorum rei domesticae sub-
stantia,

stantia in executionem sumebantur, iis vero in sufficien-
tibus nobilibus Evangelicorum, quae Patronorum, Syri
executioni subiciebantur, non secus seculares Evangel
ci, iam ob intentionem Ministrorum, et exercitium
Religionis in Curia peractum, iam ob praetensam Bla-
phemiam in Articulo 42 Anni 1563 revisioni et ju-
dicio seculari subiectam iam propter librorum sacrorum
prose, vel etiam alios presentibus Lektionem, et continua-
tam in aedibus propriis deuotionem, iam propter de-
mortuam uisum, per Ludimagistrum Religionis sua
institutam sepulturam, et alios id genus speciosos pre-
textus, sub specie exercenda Legalis Iurisdictionis, et
ministranda Iustitiae, citati, si ueram amicabilem trans-
actionem non redimerunt, conuincuntur, et nimium quan-
tum onerosae eiusmodi conuictiones Iudicialiter, interdum
etiam mille, ac ultra florenorum Iudicialiter defume-
bantur: Taliterque nonnulli pauperiores ad extremum
damnificati, ferre omnibus priuabantur, alii uero, per
iteratas eiusmodi citationes, nunc sumptibus, nunc in-
quietudine defatigabantur quod haec et similia, in specie
factorum, pro illustratione obsequii deducta, ab usus et
contrauentiones Articulo 25, et per eum confirmatarum
sint, legaliter compeximus.

Hec proinde ut vigore supra citatarum Legum
ac signanter Articulo 1. Anni 1608, et 15. 1616, 24,
Superiorum, seu Superintendentium, circa gubernanda
sacra Ministros, Ecclesias, earundemque beneficia, ju-
ra, et Personas Evangelicas, pro diuersitate Casuum
sive in causis matrimonialibus, cum iure, si Consi-
storialium Legum, et canonum, respectu Evangelico-
rum, Diuortia pronuntiandi, et in gradibus dispen-
sandi, siue aliis quibusuis Ecclesiasticarum Casuum
occurrentiis, iisdem de Lege Religionis et Professione
muneris propria iam abolim introducta Iurisdictione
Disciplina, et auctoritate ulterius quoque exercenda a
modo impofterum, siue, a Parte V. Ceteri, siue per Do-
minos seculares Catholicos non impediatur; quin pro-
tius restabiliatur, visitationes Ecclesiarum Evangelica
Prælator, et Archidiaconos, in præiudicium Superinten-
dentium potissimum recenter practicari coeptæ, non
Rebus Ecclesiasticis, et reuendendis, decidendis que cau-
satum Casibus, per Superiores, et Seniores Ministros
passim usque ad nefariam Revolutionem Reformationem
imperturbate practicati non prohibeantur: Sed usus et cur-
sus, ubi, et in quantum hactenus impeditur est, reassumen-
dus permittatur.

Citationes ad sacras Sedes Romano Catholicas, ex cor-
municationes, conuictiones, pecuniariae exactiones, incar-
ceratio-

cerationes, siue Ecclesiasticarum, siue secularium Perso-
narum Evangelicarum in iisque Negotium Religionis
eiusdemque usum, ac Professionem in conscientia Libe-
ram, necnon Ministerialium functionum munia, ea-
rundemque accessoria, praesertim sub praetextu violatae
Parochialis Iurisdictionis, aut alio quocumque tandem
modo, et ex qualicumque causa, conceperent, pro exigentia
Legum Supremae Majestatis Vrae sacratissimae Au-
thoritate Regia, positue, ac per expressum inhibeantur,
et omnimode propediuntur: Per illegales eiusmodi Sa-
crarum Tedium conuictiones damnificati, in integram
restitutionem, Casus in processu, ac sententiae nondum
executioni date, cassentur: Matrimonia Contractantes
et iam semel, per Prædicantes copulati Evangelici, ea
propter non mulcentur, multo minus post euolutionem
vnius Anni per Dominum Elebanum, si prout non ita
pridem factum: Nouiter copulentur, Religionem Evan-
gelicam sponte ac libere acceptantes, ideo neque, per sa-
cras Sedes, neque Dominos Terrestres, aut Magistratus
seculares, siue pecuniarios, siue corporales panis
afficiantur: Immo ea de causa, in captiuitate constituti si
adhuc detinerentur, libere dimittantur, ac iam tandem
huc modo fidelibus Majestatis Vrae sacratissimae Subdi-
tis Evangelicis, diu desiderata animorum quies, et confi-
dentiarum tranquillitas reducat, ac quæuis denique,
si lex loquitur: Dissensiones, et odia, inter Status et
ordines præcaueantur, neque amplius, pro diuersitate re-
ceptarum in Regno Religionum, publicae Diuorum Re-
gum, et Regni Auctoritate Introducta Iuris Dictiones
Ecclesiasticæ conuellantur, atque confundantur, sed pro-
ut Religiones ad inuicem, et confessionum Dogmatibus,
et Ritibus, modo, atque forma, in Ecclesiasticis, distincte
sunt, ita etiam in Iuribus suis, et consuetas longissimi
usus Iurisdictione, clementissime manuteneantur, demis-
se censemur et quidem tanto efficacius, quanto nihil cer-
tius, quod nisi hoc in passu circa promissa omnia, le-
gali Majestas Vestra sacratissima serua Regie Aucto-
ritatis plenitudine, cum animaduersione efficaci, beni-
gnissime obuiare dignata fuerit omnibus quotidiana-
rum afflictionum, et oppressionum iniuriis affici-
endi, seruandi, damnificandi immo acerbius quam hac-
tenus, Evangelicos persequendi, atque hoc modo interna
pacem domesticam perturbandi longe lateque patens
uia aperta manebit.

Punctum in ordine
Numero V
Id est
Quintum
de

Iure, in quibusuis Casuum Necessitatibus, quo-
uis Lo-

uis loco libere proficendi, et exercendi, per Prædicantes
Evangelicos, Ministerialia functionum suarum Munia,
casatis eatenus etiam ipsorum Reversalibus.

Ex verbis Art. 2.
Prædicantibus quoque et Scholarum Magistris
Munia sua Professionis exercere non volentibus, libere
in Regnum regressus liberaque sue Religionis Prof
fessio et Exercitium, casatis eatenus etiam ipsorum
Reversalibus, conceditur.

Sequitur Trauamen
Evangelicorum.

Quod contra mentem Legum expressam,
a multis Ecclesie Evangelicæ Ministris, et nostris
Tempore Reversales denuo sunt extorta, et non solum
ab Ecclesiis quibus pexant amoti, sed etiam, in non
nullis locis integro territorio prohibiti, alibi et si nec
loco pulsi, nec Ministerio renunciare coacti Prædican
tes, agratos tamen et captivos visitare, eis opera sua spi
rituali adesse ad supplicia comitari, vetantur, in quibus
dam Civitatibus, nequidem intra Munia, ad sua Pro
fessiones homines morituros, solatio et ope eorumdem
sa admittuntur, alibi si vel priuatarum rerum sua
rum causa intraverint Civitatem, noctem ibi agere
non permittuntur. Præterea, proles ex diversæ Religionis
Matrimonio progenitas, pro Parentum arbitrio baptisat
re: Personas diversæ Religionis, vel et si unius sint, sed
Sponsus in Catholicorum Parochiali loco, debeat copulari
Evangelicos Ministros prohibent, ac si hoc et simili in
passu, ministerialia Munia peregerint, ad Sacram Fidem
citant, in comparere nequentes, vel intermittentes, ut su
pra attractum, poenas destinant.

Ita agitur cum Ministris Evangelicis Templorum
suorum Munia peragentibus, sed longe durius tractan
tur iudem ubi extra loca, residentiarum suarum etiam
pro Nobilibus Personis, et eorumdem familia Domesticis
pro ratione summa necessitatis, et puerperii, Patri
monii, Articuli mortis, ac aliorum consimilium Casus
eos incitari, et ire contingat.

Præterea in locis etiam in articulo
specificè nominatis, p sextim, in civitatibus Prædic
cantes ad certum numerum, et alicubi unum, alicubi du
os restringuntur, nec plures iisdem interteneri per
mittuntur.

Ad quæ ex Parte V. Teri replicabatur
Quod loca duntaxat Articularia sint, et
Ministros intertenendi Capacia, alia vero nequaquam
Supponeretur autem in locis Articularibus, nul
las datas esse Reversales, nisi et ibi plures, quam
numero deberent esse, interteneri attententur, quia
id exp

id explanationibus, sumisior Executionibus & benignis
1714. Patentibus vetitum esset.

Ac ideo, bene poterant revellari, tanto magis, si extra
loca Articularia exercere præsumpserint; quia Reversalium cas.
satis illis duntaxat suffragaretur, qui non contraveniunt
Articulis, & explanationibus, a paritate accomiatis; iuris bene,
siquidem non melior, qui contra legem committit. Et quoque iud,
qui a Libero Exercitio desistere nolunt, aditus Territorior,
iure Dni Terrestris, vel auctoritate magis, seu tali ipsi præ
cludi potest.

Quod agratos, ac captivos visitare ad supplicia comita
ri non permittantur ministri Evangelici, quoad agratos;
si proles sint in loco Articulari, & Evangelicæ Religionis, ne
gat V. serus suppositum, quod prohibeantur Ministris ipsos
accedere, nisi ubi auctoritas Regia secus demandasset.

Captivi, esto etiam Evangelici, quia tamen ita repræ
tantur, ut extranei id est, tanquam extra loca Articularia con
stituti essent, & quamvis in talibus Civitatibus, ubi Exercitium
Evangelicis concessum esset, verum non essent sub iuris dictio
ne Ministror, sed Magistratus qui supponitur habere Pleba
num Catholicum.

In civitatibus autem non Articularibus Ministror nec
extra vel intra moeria functiones suas peragere posse, in
Articularibus autem non nisi in suburbis functiones Ministerii
sui peragendi facultatem habere, ac ideo etiam, nec intra ille
mæ Civitatem pernoscant, prohiberi posse, periculum quoque
ne civitates ministri intiantes Evangelici, Munia sua exer
ceant.

Si Proles ex diversæ Religionis matrimonio geni
ta, per Plebanos Catholicos baptisantur, vel Persona dicitur
de Religionis, Matrimonium contrahentes, copulantur,
id est Catholica Religionis Excellentie tribuendum esse, et
eo hic quoque debere operari, auctoritatem Catholicor.

Vetitum porro esse explanationibus extra loca Ar.
ticularia, etiam in domibus Nobilium, Ministris suan
tiones administrare: ac ideo ad Domos & Plebanos
excurs

excurrentes durius tractari posse, ac omni quo fieri poterit modo arceri debere. Quibus cum Evangelicorum servitiam ac utriusque Partis Replendis & contra Replendis confrontatis combinatoris acurateque persitatibus,

Siquidem.

1. Superius ad punctum primum luculenter patet, quod per Articulum 25. 1681. in eodem renouatum primum Art. 1608. ante coronationem factam, omnibus et ubique per Regnum Sinitatis et apud Villis, Religionem Evangelicam, sponte et libere acceptare volentes, est concessum, et consequenter totum Regnum, et in eo contentas ea, Religionem Evangelicam sponte et libere acceptare volentia, sunt respectu liberi Exercitii Articula, nec pro.
2. Nulla Lex datur, quae Ministros intertentandi, aut aliam de induendi facultatem admissit, quinimo
3. Reversales per Articulum 25. 1681. generaliter cassatae, et annullatae habentur, ab ideo respectu huius duntaxat, vel illius loci, Particulae, cassatae esse; respectu reliquorum vero in Regno locis, in quibus suum de timore non possunt.
4. Quae autem generaliter Lex damnatae et cassatae sunt, ultra labelsationem Regis publicam, a nemine iure extorqueri possunt, ex hoc inferri posse inevitabiles consequuntur, quod et respo. fieret, dum illi causa, Reversales Articulae cassatae sunt, prohibentur.
5. Resolutiones 1681. tanquam gesturas, etiam in quibus non sensui conformes, pro Explana omnibus articulis conferri non posse, in prioribus remonstratum est, sed &
6. Nullis reueta ille contractus, qui Articulae omnibus, & ubique per Regnum Statibus & Ordinibus Regni, et in illis Oppidis, & Villis concessum liberum Religionis Exercitium, ut Antea, nullo modo aut preterito turbandum, aut impediendum aliis, & fere omnibus ex cogitatis modis, & mediis, turbare et impedire non dicitur, non veritas, qui iuxta Concessionem et Indultum Publica Legis, Sine liberi Exercitii utitur, ac taliter iuris beneficio fruendo, cum per se Lex, iuxta Art. 25.

ipso

ipso nemini inferri, neque fante Lexe, inferre potest, iniuriam & hinc

7. cum pateat ex Art. 25. 1681. veluti liberum Exercitium omnibus & ubique per Regnum concessum, ita in eodem Art. contempto, Praedicatoribus quoque munus Professionis sua exerceant, facultatem restitutam haberi: Quod autem, Lex concessit, id, fante Lexe neque vetari, neque pro illicito reputari potest. Nam

8. Lex tanquam uniuersaliter liberum Exercitium concedens, eadem nullis circumscriptis limitibus, quos Ministri Ecclesiae, sive in priuatis Negotiis itinerantes, sive ad infirmos, Religiosi sua ad dictos vocati, necessaria Ministerii Munia iisdem imperitantes, transgredi, argui, ac ideo aditu Civitatum vel Territoriorum adeo contumeliose prohiberi possent cum aliunde, probari haud potest, vel unquam Legibus Regni, Dominis, seu vestribus, et Magistrate, eam concessam fuisse auctoritate, qua viliissimos etiam hominum itinera, priusquam sceleris cupiditatem conueto Iuris Ordine conuincantur, aditu Territoriorum prohibere liceret; Multo minus ergo Evangelicos Ministros, adeo contumeliose arceri fas esset.

9. Sive in locis Templorum, sive aliis quibuscunque, sua Religionis Agrotos visitare, operari, spirituali adesse, Ministris nulla Lex prohibendum haberetur. nam

10. Sicut locis duntaxat Templorum, & quidem praesertim, quae in Terris Loca Agraria, vocat, infirmos visitare liberum esset, in multis Regni locis, ubi diu a summo Tempore possident Evangelici, vix centesima, & tertia pars, extrema huic, ius consolationis, & in administranda sacra Domini Coena, re, ceteris Ministris functionis particeps efficeretur, e conuerso vero multa Ecclesiarum millia, extremam Ministrorum suorum opera extreme anhelantia, communi Legum, & libertatis Ecclesiarum beneficio, frustrarentur, quinimo.

11. Magnatum quoque & Nobilium extra loca Templorum residentium, pro longe infelicior, et angustior redderetur, quam sufficere, adeoque propriorum etiam eorumdem subditorum, in Villis Templorum habitantium, si extra Templorum loca, agrotos visitare, Ministris vetaretur.

12. Art. 25. 1681. Patuit, ut nullus Regnicolarum, in libero Religionis sua Exercitio turbetur quocumque modo, aut impediatur; sed maxima fere omnium ea Turbatio, & impedimentum est, dum agrotis et agonizantibus Evangelicis, usus sacre Domini

ni

ni pena, eorumque in Igne, opera Ministri Religionis sua adaugen-
ta solammodo afflictionis causa, non permittuntur.

XV Quod ipsum, nec ipse V. Clerus, aut ullus e Dominis Catholicis, diffiteri
quirit, quam per acerbam univium accuat, in extremo mortis articulo
confutatis, consolatione spirituali privari, & cupiam Catholicis, ope-
ra sacerdotis Romano Catholici uti, non permittentur, ac ideo

XVI Cum iustitia et aequitati nihil magis congruat, quam ut de Le-
ge natura quod sibi quis fieri nolit alteri nefecerit,
tunc in conformitate ejusdem axiomatis

XVII Non abs te Acto 26 1681. sancitum est, ut exposita nulla liberi
exercitii turbationes ab utrinque scilicet tam per Evangelicos con-
tra Catholicos, quam per Catholicos, contra Evangelicos, sub poena
ibidem denotata fiant, qua propter iustum quoque est, ut quem-
admodum officii Liberi Catholicos exercitium non turbant, neque
Sacerdotes Romano Catholicos circa impedienda Catholicis ministri-
ri, eorundem illanda, quoquomodo impediunt, ita reciprocè Evangelici,
per Catholicos, nullo sub pretextu turbentur aut impediantur.

Quod si vero, penes expeditiones benignos illandatos, in libero exer-
citiu, et functionum Ministerialium usu, iuxta dispositum V. feri, in-
bari possunt Evangelici, hac ratione Leges, de libero Religione exer-
citiu Evangelicorum, et usu contra publicam pacificandam fidem
& sacra Regionum Diplomatum monumenta, et contra et suprema
Auctoritate Regia, Diabolice formate, nullam securitatem praestarent
Evangelicis. cum V. ferus, virtute expeditionis benignorum Man-
dataforum, visitationem agrorum, ubique, imo etiam in Locis Templor-
Evangelicos, impediri posse, statuat, quamvis V. ferus ipse, penes De-
natura Ministeria nihil in iuribus privare, & de Donis suis, sibi ad im-
permittat, imo legitimis et ad denique illandatis declaratoris, sub poe-
na amissionis officii & beneficiorum de lege observandis, ad insubstantiam
vel maxime Evangelicos, elementer emanatis, in aliquando sacra de-
des Romano Catholica obsequi consueverunt.

XVIII Captivi huc unum qua extranei, huc alios confiderentur, nulla at-
tamen iusta et legitima ratione, necessaria Ministeriorum Religionis
sua opera frustrari possunt, nulla etiam Lex subiecit Ministeris
Evangelicis, captivis quoque opera sua spirituali adesse, & alia
quod siquidem ubi omnibus et ubique per Regnum suum

libus

libus oppidis et villis liberum reliquerunt Religionis sua exerci-
tium, ideo quod in Regno Loca extra articularia respectu liberi
exercitii non dantur, expressis, in speci ad Punctum 1 patet.

XIX Quomodo admodum captivos sub Jurisdictione Magistratus
quoad corporalia duntaxat, existere, ita in spiritualibus, et libera
Professionis derisa Religionis sua, eo ipso, non alterius, veram suam
Pastorum & Ministeriorum Jurisdictioni subesse certum est, quod opera,
& consolatione eisdem privare incongruum, et plane illegale foret,
nulla namque Lex hoc praescribit, vel permittit, ut afflictis captivis
santa addatur afflictio, qui non modo corporali poena privantur,
verum ministeriorum quoque suorum extrema opera privantur, et desti-
tuantur, sicut contra tenorem Actuum Baronensium, non esset
libera, semper unicuique Religionis sua Professio.

XX Quoad Civitates vero, quae pro Adificatione templorum, Para-
scholarumque & Scholarum, loca in suburbis civitatum per Actum
26 sunt nominata et excisa, per hoc universalitati omnibus & ubique
concessi liberi Religionis exercitii, sine idem intra, huc extra moe-
nia, pro ratione casuum necessitatis peragatur derogari nequit, nam
et si inquit Adificandorum Templorum, in nonnullis Comitatuibus,
& civitatibus certa loca sunt denominata, respectu liberi exercitii
exercitii, & sanctionum Ministerialium, totum Regnum est factum,
neque omnia Ministerialia munia ad Locum templi, seu Oratori,
sunt ita restricta, vel ita restringibilia, ut non possint, aut nec debeant
pro necessitate interuentium casuum, etiam erga eos, qui intra Civi-
tatem degunt, exerceri, cum ad ipsius usus, et usus Liberi Religionis
exercitii, ut tradentes ministerii sui functionis, toties quoties neces-
sum fuerit, libere exercere possint, sola comoditate edificandorum Tem-
plorum, seu Oratoriorum, in quo comodius solennia sacrorum pro
virtu Religionis Catholicae peragantur & administrantur, ad subvertia re-
stricta existente. Proorum vero Commissionum acta ad normam potius
Legum, et non in verso rerum Ordine, leges ad normam Commissionum
Actorum, Commissionum hujus examini subiacere, neque functiones Mini-
steriorum, contra Legalem Religionis Libertatem, et continuatam plas-
quam a seculo usum, restringi posse, evidens est. Ac proinde

XXI Cum Ministri Evangelici Professionis sua Munia, sane
quam per Actum 26, & in eadem civitate, omnibus et ubique per Re-
gnum Libere peragant, id ipsum tanquam manifesta Actuum, & legalis
pro pecculo obverti nequit, nisi omnes
legales concessiones, & Libertates, pro periculosis, contra omnium Legum

Principis

Principia censeri possint.

XXV Adhuc plurimi Ministrorum Domos proprias etiam intra Mura Civitatum possident, quarum comoditas, et Inhabitationis Beneficio privari non possunt, dum de regula Juris 103 Nemo de Domino sua inuitus extrahi debet, quoniam

XXVI Liquidem ab eiusmodi Domibus obuentia Onera ferunt, dum in publicum proportionate contribunt, iure Naturae, iuxta etiam eandem Regulam Juris decernam: aequum est, ut quos sequuntur proprietarum Domorum incommoda, eadem comoda quoque sequerentur.

XXVII Respectu Copularum, diuersae Religionis Personarum, prouti & Baptismatum prolium, ex simili Matrimonio susceptarum. si quidem non minus in Regno hereditarii essent Regnicola et incola Christiani, ac Rom. Catholici, nec ulla Lex daretur qua contra liberam voluntatem, et arbitrium huiusmodi diuersae Religionis Personarum Matrimonium contrahentium, copulas, & prolium Baptismata, soli Religionis Rom. Catholicae deferret, ac tribueret, aut arbitrium Parentum hoc in Passu excluderet, quoniam et si Virtute Acti in 1608 ante Coronationem, etiam Religionem Evangelicam sponte ac libere acceptare volentibus Liberum est, multo minus ejusmodi diuersae Religionis Personis, huc in copulando, huc in baptizando, ejusmodi sponte voluerint opera & ministerio uti, legitime vetari potest, nam de Regula Juris 104 si quod magis est licet, non debet quominus est non licere.

XXVIII Quod demique nobilibus tanquam aliis etiam sensu Arli in 1608 post Coronationem, tertium Regni statum constituentibus, vi Acti 1. Junii 1606 & ibidem 1. 1608 etiam concessum est liberam Religionis Exercitium, sicut in omni in ordine, pro Puncto clare pateret, tum vero inferius, 18 Juneto, de Oratoribus Magnatum & Nobilitate sonante, ubi eo deuentum fuerit, uberior ad huc elucescet, Quare nec sufficere, multo minus Nobilibus in suis necessitatibus, opera Ministrorum legitime frustrari possunt. Resolutiones 1608 & 1714 Parentes pro Coronationibus genuini in Regno huiusmodi sensus quia eum non replant, sed eversum permittunt, censeri non possunt, pro eodem loco, remonstratum habetur.

XXIX Denique ut Ministri Evangelici, ad certum numerum restringantur, id verbis Statutis, quo restrictam redeundi, & minima sua Professionis peragendi Ministris facultatem generaliter concesserunt, nec quicquam de restringendo Ministrorum numero, expresserunt

presserunt quippe hoc ipsum principium, et ipsi natura Liberi exercendi ubique de lege Omnibus et ubique concessi Liberi Religionis Exercitii, ita aduersatur, ut

XXXVII Huc Relata Libertas Religionis Liberi Exercitii hinc enata inde, accessorium necessitas consideretur, plurimum illius, hoc oero circa huc, sicut ratio dei postulat, libere disponit, necesse potest. Accessorium enim a Principali dependet. Pono

XXXVIII Quod alicui in fauorem, & commodum concessum, id in aggravatum, et Detrimentum ejusdem trahi non debet. Et

XXXIX Si virtute regula Juris 122 Libertas omnibus Rebus favorabilior est, adeo, ut sensu alterius Regulae 22, quoties dubia est Interpretatio Libertatis est, secundum Libertatem respondendum foret, tanto euidentius, ubi Ministrorum in Exercendis Professionis sua Munio Libertas ex lege sat clare liqueret, eidem Praejudicium quod prae imponi eandemque constringere integrum haud est. Atque

XXX An unus, vel duorum, aut plurium Praedicatorum operam, necessitas sacrorum apud Evangelicos exprocat, nemini melius quam in eodem, quod privatis medicis, & non ex fundationibus, & magnis beneficiis quentibus, Praedicatoribus, sustentantur, constat, & confiteri potest, quorum privatorum medicorum necessitas et penuria, si paulatim penitus consideretur, cofacto deprehenderetur, quod non pretendatur ultra et superfluum, sed a necessitate sufficiens numerus, & hoc modo, tan respectu sacrorum, quam respectu Comunitatum, quotidiana necessitas, et legem et numerum ponit.

Atque quoniam ex specie factorum ad hoc punctum et reducto, & applicatorum longe adhuc graviora, quam quae in huius scripto generali gravamine continentur elucescunt. Nam alibi Superintendentes et Ministri Evangelici in publico pro incaptivati, alibi in integro Comitatu exterminati, & abque omni Juris ordine quasi proscripti, alii in amore partim per Plebanos, partim autem alios Rom. Catholicos, graviter in via libera verberati: Scholarum vero studiosi & mendicantes apud Patrones suos Evangelicos, cum carita elemosinam implorantes a vestra et fere leta, liter. baculorum plagis concussi; alibi Ministri Evangelici publico malefactorum instar, Vestibus confecti, ac penes ligum adducti, huiusmodi captati: alibi in Parochia etiam benignis et christatis vestra sacra, summa, & sectionalibus munita, violentex comprehensi, et in amiserunt

verber-

verberati; Imo interdum sufficientia eorumdem medio ad id ordinatum mili-
tum direpta, et in praedam conuersa, alii Ministrorum Evangelicorum Di-
uis, Carcerum squaloribus afflicti, unius Parochia in tempesta nocte ex in-
promissa hostiliter circumdata, ad motus simul & simul undique ignibus
non sine horrendo & detestando apud Christianos exemplo funditus com-
busta; alii Ministrorum medio Hardorum comprehensu, caligae alligatus
dirissimeque cruciatus, & verberatus, alibi per numerosos armatos Equites
& pedites Comitatu aque nocturno tempore, exaltatione selogi, quasi di-
gno insultus dato, in, & ad Dispositiones Nobilitates reuertes, non modo Mi-
nistri Evangelici, ac Ludimagistri, verum Nobiles etiam ejus Dispositionis
Domini Terrestres, flopetorum ictibus petiti, et cum enormi etiam nobi-
litaris Progenie Lapide crudeliter colligati, ad carceres abducti, fecer-
unt compedibus constricti, ac tribus aut quatuor hebdomadis detenti, nec
fecus quam praestitatis pro se obsequibus, datusque mille florenos Reuersa-
libus dimissi. In nonnullis liberis Regibus Civitatibus hujusmodi intra
moenia aegrotis opera Ministrorum hujusmodi uti non permittitur, a potu, u-
sum sacra Domini loca anhelantes, cum extrema caritatis factura se-
met ad suburbia, in lectis vel scellis efferendis curare coguntur. adeo,
ut quibus plerumque etiam spes recuperanda sanitatis esset, hac ratione
tamen debilitati, cum nonnulli de Domo sua, aut ad suburbium efferenda-
tur aut eodem referantur, exspirasse, non sine sensibili Christianorum
compassione, cernebantur.

In liberis Regibus, ac etiam Montanis Civitatibus, per Commissionem Came-
ratis pro restauratione Magistratuali, contra patrias Leges in manifestum
totius huius Status, et Prajudicium et aggravium. Imo contra expressum
etiam Tenorem Filii & ultima Diata, hactenus exspectata, jam per tu-
Instructionis Regia, iam sub specie benignae voluntatis Majestatis
Vestrae Sacratissima, iam sub titulo Regia Auctoritatis, mediantibus De-
cretaliter scripto extradatis, commissionibus Dispositionibus negativis
Religionis, ac si neque publicum, neque Legibus Regni, & Diatalibus con-
suetudinibus firmatum foret, ut semper magis atque magis coactetur, vel
praedicantes Evangelici intra 24 horas, prout responsum factum amoveantur, vel
numerus eorumdem restringitur, vel functiones de Jure, et usu liberi Religi-
onis Exercitii, libero multifariam, sicuti ex specie factorum videre licet
& hic brevitate causa praetermittitur, circumferantur, de ne uide-
factorum causa eo ex vicinis & contornis locis, aduenientes, Reli-
gioni huc addictos ad templum admittant, prohibentur, et promulga-
tionibus, Copulis, Baptismatibus, & introductionibus, erga ducesse
Religi-

Religionis Personarum, quamvis uideantur sic volentibus peragendis, nihilominus
dicentur, his comminatione stationis ad Sacram Sedem, ut contra dictamen
Conscientiae, & muneris sui Professionem aduenientes ex Pagis, a comunione
factorum, et usu Sacrae Coe. repellant, a Dnis Rebanis in goshue pra-
audetur Denodochia intrare, ibidem, & in Carceribus publicis existentes
sua Religionis, praesertim aegrotos, visitare, Sacram locam uideam ad mini-
strare, ad supplicia comitari interdicitur.

Ac promide, ne in posterum, siue de non peragendo libero
Religionis Exercitio, a Ministris aut quibusuis tandem Evan-
gelicis Reuersales extorqueantur; extortae vero tanquam alumni
de ipso Jure nullae, omnino pro nullis & inuicorose habeantur.
Ministri vero, siue priuatorum Negotiorum causa profecti, siue
per Religionis sua addictos, et vel maxime miserimos, aut alios quos-
uis necessaria eorumdem ministerii opera indigentes, cum in fi-
nem vocati, & inuitati, aut ab aditu quorumuis Territoriorum,
Oppidorum, Civitatum, & villarum, aut a comoratione, et perno-
statione, aut denique ab impertendis, pro us, qui egent et anhe-
rant necessariis eorumdem Ministerialium functionum Munis,
ne arceantur, impediuntur, et inhibeantur, intra moenia Civita-
tum habitare, ac simul etiam ibidem aegrotos Evangelicos, et ca-
pitulos visitare, nec non ad supplicia comitari permittantur. Pra-
dicantium intertentio, tam alibi, quam in Liberis, Regibus, ac etiam
Montanis Civitatibus praesertim per Commissiones Camerales, sicuti
hactenus occasione Restaurationum Magistratualium factum
ad certum numerum ne restringantur, multo minus functiones
eorundem, tot et tantis exquisitis, iam speciosis, iam violentis pra-
extibus non nisi ad eversionem Liberi Religionis Exercitii, omnino
de tendentibus, per multifaria decreta Sacratissimo Majestatis
Vestrae nomine, etiam sub grauibus pecuniariis poenis praecipiendo,
Praetibus extra data circumferantur. Denique diuersae Religionis
Personis matrimonium inuentibus copula ne denegetur, aut iuxta
arbitrium & voluntatem eorumdem, in administratione copulae
Ministri Evangelici opera, uti volentibus ne prohibeatur, aut quorum-
cunque praemissa, vel simili de causa, siue Ministri, siue alii Evan-
gelici, ad sacras sedes Rom. Catholicas ne citentur, neque puniantur.
Quin

quum potius, haecenus impune attentati & perpetrati huiusmodi abusus seu contrauentiones, tanquam manifesta Liberi Religionis exercitii turbatio, et impedimenta, et generis vetita et prohibita, per Actos Sopronien. Clementiae remedeantur, demisse censemus.

PUNCTUM IN ORDINE

NUMERO VI

Id est

SIXTUM

de
Scholis Euangelicorum eorum Magistris
Audiis, Libris, atque Audiis

super grauamen cum priori semet propter conuincta
verba articuli conexuue habens, sic sonat

Non secus Scholarum Magistris facultas erudiendi
Iuventutem pracluditur, vel et ad Gramaticam, et Syn-
taxin, imo ad Lecturam duntaxat restringitur

Libri quoque Euangelicorum, ut essent Publici et his firma
importari vetantur.

Audiis vero ab exteriis oris redeuntium, maxime
eae materiam compositi praesertim Dogmatici et Theologi-
ci intercipiuntur, quo ipso quantum turbetur Exercitium
Religionis, in propatulo est.

Respectu eiusdem grauaminis ex parte V. fieri in
Actis eiusdem replicatum:

Quod quamuis Acti 25 et 26 Anni 1681 Scholarum
in suo statu facerent mentionem; quia nihilominus in effectua
eorundem Acti commissarij praecedentes, in locis duntaxat Atrariibus
i. Nempe quorum ea praecipue loca, qua pro aedificandis Templis Euan-
gelicorum denominata sunt intellecta vult. Trivialium Audiis

sum nec alius permittendum ordinasset; in Locis vero extra Atrariis,
gentibus exclusissent, et sua Majestas id ipsum quoque ratificasset, imo
benignis quoque modo gloriose regnantis sua Majestatis Sacratissima
de Anno 1714. Die 28. Mensis Aprilis emanatis Patentibus, restri-
ctionem superfluum Pedagogorum, Tudiagogorum, & aliorum
Scholarum prohibentibus, quod altiores Scholae vetita haberentur cui-
dens esset.

Quibus accederet quod in haereditario hocce Regno Hungariae, Ro-
maniae, Academiae, & Uniuersitates, absque speciali iussu seu
Privilegio, et Regere non liceret

Libros pro priuata cupisuis lectione non vetari. Sed si
unde sequatur in forma publici Exercitii alius confluentibus Le-
ctio, id bene fieri posse, tanquam a plarationibus Regis vetitum.
Quibus cum aliis in actis Commissionibus, ab utrinque deductis
Replis, rationibus, motiuis, atque argumentis combriatis, pen-
satis et examinatis adiuuimus. Quando quidem

Diplomata, & Acti. sicuti Praedicantes ita & Scholarum
Rectores ad certum numerum, vel ad certum Studium, nullo loco
restringuntur aut restringunt, imo potius

Restrictio Auditorum Libero Exercitio salam repugnaret,
quia prout ebs humana fert, illi in et Scholarum Rectorib;
annis atatis emortuis, alii locos illorum succedere non possent; Nisi
doctrina de eundem facultate, rite instruerentur, et erudirentur, id
quod absque Magistris Scholarum, eorumdemque Libero Professionis
Exercitio, fieri nequiret: Nam reuera

Schola sunt Emmaria, & non elleta, non solum Ecclesiarum
et Regni, unde publico & priuato comodo, sacris et profanis, qui
has quinq; Diuina Mens destinauit, idonea subiecta, succedere & prode
debent.

Secus sapientiam, & liberalia studia praepere nihil esset aliud quam
Exercitium religionis Legibus Regni Libero tollere, vniuersum ad illam
Cultum peludere, neque vero est, cur Libri quoque Euangelici pro usu Ec-
clie inuicibiliter necessarij, importari vetentur, & Audiis in pro-
pria Patria redeuntium, intercipiantur, cum sicuti in Legibus utrius-
que Augustanae et Heluet Confessionis Religio libera est, ita ea quoque
qua Religionis Usus concernent, impediri non deberent, nec possent.

Quippe
concesso sine li. Libero nempe Exercitio, media quoque ad id necessaria
qualia

qualia sunt Scholarum Studia, librorum importatio, emptio, venditio, impressio, & usus, eadem manifeste dignoscuntur, quoniam

VI Ipsa Studia non secus, ac quidem nervi & nervi in corpore, adeo cum libero Exercitio inter se coniunguntur atque uniantur, ut sese mutuo excipiant, nec citra perturbationem Liberi Religionis & Exercitii, Actuariter per absolutam vetitatem, a se invicem divelli valeant, cum absque huius Ministerii Solide Doctrina exemplarique probitatis eundem non possint. Sed est

VII Quodlibet imprimis ut Solide erudiantur, publici boni Latitudo, & Sagesse, qui quanto magis aliis Civili Conditione possunt, tanto magis eodem Doctrinarum Studii Excellere aliis oportet.

VIII Nec merito Studia ad ea referuntur, quae rem publicam plurimum adjuvare solent, Amic & Arario Regio, & publico Bono non parum accederet, si in gremio Regni non secus Mercatus Libera quam aliarum Mercium haberi possent.

IX Ad Trivialia vero, et uti interdum fit ad Lecturam cultum Auditorum seu liberalium certum restringere, ab eisdemque addiscendis filiis in Patria spem et expectationem natos, arceri et impedire, sane non aliud est, quam Barbariem imbecere, quam tamen Liberalis animus, naturaliter desepatur atque abhorret. Imo

X Quanto quis ex Munificentia Altissimi, ingenio spoliatur meliore, tanto magis idem liberalibus excolere artibus, ex juris natura Divini mune obligatur.

XI Ca proinde Studia, quae ad humanitatem huius formant, non admittenda esset humanitati repugnare, ac ideo

XII Interesse potius publici Boni, ad Studia et Cultum filios Patriae stimulando, Sentium aliorum Laudabili Exemplo excitare, promovendo & adhibere, ut tum privati, tum publicis Rebus, ad Majestatis & Sacratissima Servitiae praeparantur.

XIII Leges ad haec Patria cumulatissima existant, quae Evangelicos ab officio publicis minime excludendos, quoniam potius absque discrimine Religionis ad eadem adhibendo percipiunt, imo Aequalitatem in illa, quae Stratuale Auctoritate & Senatu Liberae Regiarum, ac etiam Montanarum Civitatum observandam iubent, ac ideo, ut ad talia Munia & utiliter tractanda Regota se idoneos posse legi quoque liberae epistemoni Studia, tanquam necessaria, & omnimode ad futura Regis & Patriae Servitiae, deservientia media, iudem vetari non debent.

XIV

XV Quosque enim felices sunt, veluti Respublica, ita & Civitates donec in eisdem possunt, qui studii quibusvis debite ex culti, bonum publicum promovendi valent.

XVI Allegata vero benigna 1714 Patentales quoniam potissimum in fine, ut negotium Religionis usque ad modernam Commissionem, in eum in quo ante praemissis legitis institus fuerat, statum reseratur, clementer emanate fuissent, neque per hoc Legalibus Ecclesiarum Praeviamibus ad Legalem remissione efflagitandam, Satisfactionem Vram pelusissent, quoniam potius teste earundem Patentium verborum contextu, ad modernam Commissionem relegant, eoque et non alio sine praesens Commissio instituta fuisset, quod proinde neque pro strictionibus explanationibus, neque pro norma Legis obverti possint, Superius ubi de Resolutionibus Titulo explanationum ex parte V. Veri insignitis actum superatum iam est, quamvis contentis totius citatarum Patentium superfluum Praedicatorum, Administratorum, & Informatorum, Pedagogorum & Ludimagistrorum, mentionem faciant, non autem eum in finem, prout quantitas, & qualitas, tum Locorum tum Personarum, exigat, necessarios intertentionem & Scholarum usum excludit.

XVII Priorum autem Commissionum acta, tanquam Legalitati et locum evidentem contraria, quod pro norma examinandorum Praeviamium deseruere haud possint, quin potius quoniam per et propter ejusmodi illegales Commissionum dispositiones, querela et Praeviamia Ecclesiarum non postreme aduacta fuissent, saltem autem grauammium intuitu, mox, hanc Commissionem, Praeviamiter ordinata fuisset: adeoque omnia ea, ab usum, et contraventionum nomine, ad normam legum, moderna Commissionis Examini subiacerent, per se sequitur, quia acta Commissionum, publicis Regni Legibus, eorundemque fidei auctoritati, et firmitati neque derogare neque derogare possent.

XVIII Quomodo in usum Evangelici Praeviam Legum muniti, iudem in haec contenti in usu Scholarum, Collegiorum, et Gymnasiorum, in quorum nonnullis, altiora quoque Studia profiterentur, acta quoque persistant, ac per hoc enunus Legis usus, manifestus est.

XIX Et licet quidem beneficio publica Legis, et absque indulto Praeviamibus Privilegiis, tum praeviam tum recentioribus perinde ac modernis quoque temporibus, in Scholis, Gymnasiis, et Collegiis Evangelicorum Studia altiora tradi, dubium non sit, attamen non sequitur per hoc

Sua

Sera Universitatis, Academiae, aut quidquam non elibet
 angelicos vendicare: Quia sicut eisdem non latet absque spe
 Summi Principis Privilegio Sum Universitatum, Rectores magne
 eos, et Decanos, facultatem eligendi Doctores, et Magistros creandi
 ac id genus aliorum Graduum Titulos & premia conferendi ne ma
 ni competere, ita etiam apud Evangelicos nullibi similia usur cari
 patam omnibus constat, quamvis non tam sperarent quam indubi
 considerent fidelis Majestatis Vestrae Sacratissima
 Subditi Evangelici, quod pro minata tua gratia et Clementia, iustis
 Sera Academiae sit imperitura, atque ita Regnum in Flore
 aternis Regnis, et Incolis Christianis finitimis aequalem, vel et
 majorem, adducturam: ut cum opus esset Scholis, quo, in tempora
 ea addiscantur, quae vita comode et bene transigenda adsumen
 tum adferre debent: Sic et Academiae rite constituta, ad ea ma
 clia referuntur quae Rem publi. ut plurimum adiuvarie solerent, et
 Arario Regio, publicoque Dono, non parum conducere, praeter
 si in Premio Regni, idem Mercatus Liberrarum, qui apud Aleros
 haberi posset, ne ejusdem Gratia ceteros ditare, et Decania e
 quo ferri necessum habeatur. Praeterea

XIX Inuitu Liberi Religionis Exercitii / cuius alioquin in separabilibus
 comed scholarum usus est. / Liquidem nullus in Regno Locust, idem sp
 se, ac benevole acceptare volens extra articularis esset, corpore negress
 tu scholarum, quae de Natura sua, vitam dant libero Religionis Exer
 citio, neq. ab invicem separabilia sunt. Loca extra articularia, quae poss
 citio, neq. ab invicem separabilia sunt. Loca extra articularia, quae poss

XX De libere lectione Bibliothecarum, Bibliorum, et aliorum in genus Librorum
 sine pro se, et per se, sine praesentibus aliis cum sint solummodo ac
 cessoria, Liberi illius, Omnibus & ubique concessi Exercitii et
 privatae Devotio domestica, non autem Publica in Puncto 2do in Ipho
 nand ab Similiter incipiente, dicta sufficiunt.

XXI Admissa iam semel per pacificas omnes Sacra Diplomata, et publi
 cas Regni Constitutiones in Hungaria, Religionem Evangelicam, corpore
 libros quoque Dogmaticos, sine quorum inevitabili et necessari
 medio, ac beneficio, negotium Religionis, ejusdemque liberi Exer
 citii usus, nullomodo subsistere posset relaxiter concessos fore, u
 nusquisque admittat, necessum est, alioquin sequeretur, sufficere

si alicui vita concedatur, etiam si usus Joulentorum, et potulentorum
 ad sustentationem vita inevitabiliter necessarium, non comederetur.
 Tanto magis

XXII Quod Librorum Dogmaticorum, sive ex Vicinis Regnis, et Pro
 vincius inductiones, sive intra Regnum Emptionem, et Venditione
 mo excusationem seu impredionem, nulla Lege vetitam fuisse, verum
 semper Liberam, notorium sit. Insuper

XXIII Quod etiam consuetudinarium Juris, apud omnes Christianas Sen
 tes, ut Religionem, semel Legibus admessa, usus Librorum Dogmatico
 et aliorum, pro usu profitendae confessionis sua necessarium, nunquam
 denegetur, quod ipsum tanto verius, quanto evidentius, etiam in Episc
 ditionibus, et sub Jugo infidelium comorantibus Christianis, usum
 Librorum nequaquam impediri, experientia ad notitiam publicam
 loqueretur, Necus neque per V. Aleram absque admiculo missi alium
 Librorum Sacrificia missa iuxta Ratum solitum perage, multo
 minus sine usu Librorum, eum in finem necessarium scilicet mi
 strui et erudiri possent.

Utic quoniam multifariam, sicuti in specie factorum videre esset, Cur
 sus studiorum in Scholis Evangelicorum multibetur, ac cum primis
 in Libris Regis, ac etiam Montanis, Praetibus, per Commissarios Ca
 merales, occasione restorationum, Magistrata alium, non tantum
 Ministri Evangelici, eorundemque fideles, prout et continentibus
 Puncti imediate praecedentis patet, restringuntur: verum etiam
 numerus Instructorum, Magistrorum, Pedagogorum, Rectorum & dudi
 magistrorum, a quo per Decreta commissionalia, in verbo Regio,
 seu Summi Majestatis Vestrae Sacratissima restringitur,
 facultas ostendi studia, ad futura huc politica, sive Ecclesiasti
 ca vita genus, sume necessaria, circumferibitur. Classis iam ad
 ntaxim jam Dramaticam, iam ad Trivialia, iam ad solam Lectu
 ram limitaretur.

Urus nigri vestitus, antea etiam ab olim licite ab us usurpatus, s
 Rectoribus & Conrectoribus vetat, concionor, etiam in Casu miseri
 mitatis, aut alterius legitimi impedimenti, Ordinariorum, et Ministrorum
 contra communem ubicunque Terrarum Evangelicos apud Praetm,
 prohibentur, Conciones autem arceantur, Schole etiam tales, in quibus nu
 cri =

eritiam ingreffi infantes, utriusque sexus prima Letterarum
elementa cognoscere, & legere discunt, extra Mœnia Civitatum
amandantur, licet infellis, 4. vel 5. Annos infantibus propter
frigus, et occurrentem humidam aëris intemperiem, ad Loca sub-
urbiorum remota exire vix possibile sit, alibi instructio in ver-
tutis totaliter, imo Lectura ediscenda inhibetur, alibi in Can-
is Nobilium, Praeceptorum Privatim intertextio vetatur, alibi si ad
sunt amouentur, alibi factores & Scholares verberibus, iniuriis
& contumeliis efficiuntur, alibi, ne filios ad Scholas Evangelicorum
Studiorum causa expediant varij generis mulctio, quibus sub-
na florent 100. Evangelicis interdicitur. Libri Evangelicorum
pro usu profitenda utriusque Confessionis & excolendis Studiis summe
necessarii, Studiis ex oris ceteris redeuntibus, eripiuntur, alibi ne per
extraneos in Regnum inferantur, sub poena confiscationis prohibentur,
alibi venum expositi, confiscantur, alibi etiam ex Dominicis, non solum
ignobilium, sed et nobilium auferantur; imo et comburuntur, alibi pro
ut Biblia Helvetica Confessionis addictorum, Cassovia arrestantur nec
restituuntur.

Denique ex Capite certi quidam Privilegii, et quidem iam Stan-
et durante moderna Commissione, die nempe 30to Martij elapsi Anno
1721 emanati, tam alibi quam vel maxime, respectu Typographi
Leusobouienfis, contra longissimum usum semper liberum neque
quando impeditum, tam Dogmaticos quam Scholasticos Evangelicorum
Libros suis censurandi, modificandi, mutilandi, immovandi
ac totaliter etiam prohibendi, nec non hoc modo uniuersa profitenda
ligionis inevitabiliter necessaria media infringendi, tollendi, ac per-
mendi, a pluribus Reverendis Patribus e Societate Jesu, quod non tam
tum ostendatur, sed et exerceri effectivè attentatum fuerit, medio spe-
cialis demissa Instantia, una cum aliis, medio durantis Commissionis
tempore interuentis, sat gravem afflictionem Evangelicorum expro-
mentibus casibus, 17 Decemb^{ris} 1721. In publica sessione exhibita re-
presentatum haberetur. Haec omnia & reliqua in specie factorum
comprehensa, quae concessio Libero Religionis Exercitio, ejusdem em-
usui, summe praevicaciosa, imo manifestam ejusdem turbationem indegen-

tantia

tantia, pro abusi bus et contraventionibus Altorum Sopromensi-
um comperimus.

Ne proinde nem postero Culpas Auditorum
mi Scholis Evangelicorum, altioribus et minoribus, per quos eun-
tandem impediatur. Neque per quem piam, ac vel maxime in liti-
ris, Regis ac etiam Montanis Civitatibus, Regio, Camerale
Commissiones, dum annuis Magistratualibus restorationibus
interfunt, quicumque Docentium, siue quoad numerum Personarum
siue quoad Vestitum, siue quoad facultatem a temporibus re-
cepta Religionis, tradi consuetam Studia, profitendi, pro suggesta, si-
ne in casu necessitatis, siue causa Exercitii concionandi, reseruantur.
Neque Classes, seu Studia iam ad hanc, iam ad illam Classem, imo Tri-
nalia, seu Lecturam, et quidem sub gravioribus mulctis circumferri
bantur. Docentes et discipulos verberibus, et Injuris ne afficiantur,
multo minus per imbecillitatem aetatis communiter privilegii,
ueritiam ingreffi utriusque sexus infantes ad suburbia et Loca
remotiora addiscenda Lectura causa relegentur. Sed neque Paren-
tibus Evangelicis, sub mulctis, siue maioribus, siue minoribus, pro-
lis ad Scholas aliorum mittendi, nobilibus privatis Pedagogos
et comunitatibus, Evangelicos Ludimagistros, utpote, respectu quo-
dus, eo plane modo, veluti respectu Liberi Religionis Exercitii, omnia
Loca per Regnum Aetaria sunt, intertextendi facultas interdicitur
Fand absimiliter Librorum tam Dogmaticorum quam
Scholasticorum, pro usu & cultu profitende Religionis Evangelicae,
et excolendis artibus Liberalioribus, in publica Regni comoda re-
ludantur, imo modo necessariorum, in Regnum importatio intra
Regnum vero emptio, & venditio, imo excusio, seu impressio nequa-
quam turbetur, & impediatur, neque Libri legitimis eorum Possessoribus
siue vendentibus, & impermentibus, confiscentur, siue ementibus si-
cuiusmodi auferantur.

Quum potius, ut tam Auditorum Evangelicorum, utriusque
Confessionis, qui hactenus ab ceteris leduntur, quam et aliorum,
sine propterea necessitatis, ut Debrechtianam Cassovia detenta Biblia, si-
ne

re quassus gratia importati, hucusque areffati, Libri restituerent
Ufus Synographica, Leutschovica, et alibi apud Evangelicos utrius
Confessionis, in priori statu, absque leuisione, et censura plurimum
Reuerendorum Patrum Societatis Jesu, alit Dominorum secularium
Rom. Catholicorum conseruaret; multominus ex Capite Genesi Priuilegii
legi, recentissime huc censurandi, modificandi, inuovandi, et totaliter
am phibendi, Libros euangelicos, cum Legali omnibus et ubique ad
missis per Regnum Religionem Euangelicam libere acceptandi, exer
cendi, Possitendique Euangelicorum huc incompatible, venditur.
Verum, Usus Scholarum & Librorum in per turbate, element
fime manuteneat, demisi tanto magis censemus, quanto certum
sum vi Dogmatum, sum vi homagialis, erga Maiesta
tem Vestram Sacratissimam, qua Augustissimum
hereditarium Regem nostrum, perpetuo fidelis Subiectio
nis Libros eiusmodi, sicut formalia Priuilegia forant, no
mes, peniciosos, & Diuino Numini, superisque iniuriosos, adeo
scandalosos, Euangelici ultronea abominantur et detestantur,
sic tales, prout antea praesertim Leutschovica, non in per miebantur,
ita neque in posterum, in pressumiri, iustus metus super ece posse.

Punctum in Ordine
Numero VII
id est Septimum

De Euangelicis, in Libero huc Religionis Exercitio
nullo unquam modo turbandis & veris eiusdem articulo
si 25 sequentibus
Nullus Regnicolarum, in Libero Religionis huc E
xercitio, a modo in posterum quoque modo turbetur.
Iramentum Euangelicorum

Post, post hos etiam conditos Articulos, quo
modo Euangelici turbati fuerint, tam ex praemissis
quam et ad articulum 26 luculenter patebit quibus hic
pro repetitis, haberi cuperent.

Respectu eius ex Parte I. Peri in Actis
seris Replacatum.
Euangelicos hoc loco priora repetere, ad qua sufficiens
datum fuisse Responsum.

Quibus cum serie reliquorum partis utriusque actum
in simul collatis adiuuamus, quod quia

Per hanc Clausulam uniuersaliter omnis modus, quem mens
et Ratio concidere posse videtur conclusus designatur, & licet sub
toto Parte, ita sub genere species comprehenduntur, eo ipso ad
omnes omnino hanc omnium species uniuersalitas Clausula eius
extenditur, extendendaq. venit.

Quidquid itaque contra Articulos Sopronenses moderna Comis
sioni pro fundamento et instituto Comissoriale Diuinitate posita
contrauentum, & abusuum representatum habetur, id totum et
omne, vel ad solam normam, & Regulam, vigore Articularis, & simul uni
uersalis clausula huius, de praeteritis Legaliter mideri, & de futuro
similia condigne et omnimode peaueri posse, humillime censemus.

Punctum in Ordine
Numero VIII
id est Octauum

De non compellendis Euangelicis, ad
peragenda Ceremonia Religioni huc contraria.
Cauetur vero idem Art. his Verbis.

Per

58
Sed neque Augustanae et Helvetiae Confessioni
inducta ad ceremonias Religionis suae contrarias, compellantur
quod & Articulus 5. 1647. eodemque inserti Divi Ferdinandi III.
Sacri Diplomatis conditionis Secunda Tenor, hic sonans: Neque
ad aliam Religionem ipsarum contrarias ceremonias peragenda
compellantur, exigent, et taliter omni ex parte Libertati Religionis
Evangelicae provisum esset.

Sequitur Praeviam

Primum ad ritus et ceremonias Domini Romani
Catholicorum, Evangelici sum alibi, tum in primis in Liberi
Regni nec non Montanis Civitatibus, Privilegiarum
Chalium, ac ex scripto quoque Commissionum Cameralium, aliis
modis, in Processionibus, festorum horum celebrationibus, & aliis
milibus Occurrentiis, ad ritus et ceremonias eorundem spectantes
sub variis muletis, et poenis adigi, et semet ab inde subtrahere
tam decuria muletari, ac ab officiis & communibus Beneficiis, Cur
libus, Praerogationibus, Educationibus suspendi, nonnulli & arresto
niri, plurimis in Locis solent, contra evidentem Legem, et Diplomat
cam Evangelicam factam concessionem.

Respectu cuius ex Parte V. Cleri, in Actibus
quidem hoc potissimum reponeretur.

Articulus quintum 1647. tanquam in Negotio
Religionis, per posteriores emissum adeoque oblivioni traditum
fore.

Et quamvis omnis Articulus ad calcem faceret hanc mentionem
Ne ad Ceremonias compellantur, in contrariam tamen obverti
Resolutiones et Explanationes Regiae de anno 1691 ubi expresse
formalia continerentur. Adamen feriis, & Festivitates Cathol
corum, quoad publicum, & forum externum observare tenerentur
et id tanto magis opifera seu Mechanici, in quorum privilegio
id ipsum per expressum inseri assoleret, adeoque si placet, in Reli
gione gaudere eisdem Privilegiis scripta quoque conditionis
nisi subire, multominus displicere debet, Unde inferri quod non ob

59
Ante finali Articulo 25. Paragrapho, tanquam sic explanationibus
Regis ^{de} declarato, Evangelicos ad observationem feriarum & festorum
obligari, etiam quoad Decretalium iuxta Caput 38. Sancti Basilii
Libri 1.

Quorum beneficium, si in exceptionibus personalibus obser
vant, non debent in alio etiam denegare.

Legis conveniret hereditariis Catholicis, non obser
vanti festorum derogare, & scandalum inferre.

Idem quem propositi Praeviam Statum, cog
nata Partium penitus evolvendo, & examinando,
admiuimus, quod quia

Propriis Principis cupis Religionis repugnaret,
Ceremonias Religionis suae contrarias sequi

Libera vero esset ex Legge unicuique Religionis sua Profes
sio, & non coacta aut circumscripta, talis autem esset, si ad Ceremo
nias Religionis suae contrarias cogere, vel compellere alicui integrum
esset, quod ne fiat

Articulus ad calcem positus & per expressum statuisse, & de
terminasse.

Quia per eiusmodi Coactionem Devotioni Domini Romano
Catholicorum nihil adederet; afflictio autem Evangelicorum augetur, cum
tamen Deus, Libertariam mentem in altu sibi recessando exposcat,
coactam vero et manem Offentationem, hinc Hypocrisin aspernetur.

Pracitatus autem Articulus 5. 1647. quia non esset in Articulo
promissibus per expressum citatus ideo oblivioni traditus, mal
tominus sublatum ostendi potest. Et enim una cum reliquis, per
Articulum 26. in Clausula ad calcem, de qua in puncto vigesimo agit,
in salvo relictus, & confirmatus, tantomagis

Quod idem Articulus 5. Verbis Articuli 25. 1681 nullatenus contra
rius, sed per totum Denticus, eadem ipsa formalia verba, quae hic
in Articulo 25. reocurrunt exprimeret, & contineret. Imo

Quoniam in Titulo 2. Oper. Decret. Freytag. Part. 2. 23

Leges

Leges prioris per posteriores silentio praetermissas, suum re-
nere consueverunt vigore, tanto magis Leges illae, quarum alia
- genere alia in specie, sicut Sopronien. inserta & pro salute
nunciata, pristino vigore suo privari & exui, non poterunt

8. & Resolutionibus etiam 1691. de prompta Clausula, tanquam
praedictis articulis clausula verba contraria, cum non ad Exple-
nationem, aut Declarationem, sed eversionem genuini sensus et
sorum Sopronien. in quo tamen Diataltiter clementissime con-
mati sunt, verget, sufficere tanto minus possent, quanto evidentius
ad ipsum

9. Formalia & Parte U. feri in Verbis: Sed cum Articulus 33.
faceret mentionem, ne ad ceremonias sua Confessione contrarias com-
pellantur, in contrarium obverti Resolutiones, item in Verbis: non
obstante citato articulo etc. exprimerent. Quibus omnino, ea, quae
in ultimo circa Resolutiones 1691. quod Legis eiusdem essent, de-
sta sunt, non secus se habere opere ipso deprehenderetur.

10. Cum Lex aliunde in genere, & Universaliter loquendo, eo ipso ne-
minem puta: nec Nobilem, aut ignobilem, nec militem aut
servitorem, nec mechanicum aut Opificem, neque Civem, Meta-
lifforem, Rusticum, aut quemvis alium, ad Ceremonias Religi-
oni sua contrarias compellendum, tantominus a Consortio civi-
sum, Opidorum & Collegiorum, arrendum venire palam publice
statuit.

XI. Privilegia autem mechanicis extra data, iuxta Titulum 7. Partis 2.
Operis Decreti Tripartiti, Opifices Evangelicos in iis, quae negativum
Religionis eorumdem tangeret, ut videlicet, seu quoad solennia Ma-
jarum, siue Processionum, siue quoad celebrationem Festerum in iis
muletis compellantur, propter publicam Legis expressam in Con-
trarium Dispositionem, non obligarent, taliterque postius Regni Le-
gibus, ac iuri Evangelicis derogare non possent, ut potest quocumque

XII. Per Clausulam Privilegiis inseri solitam Salvo Jure alieno,
aliunde quoque in salvo relictum haberetur, eo magis si
quandoquidem

XIII.

XIII. & specie factorum videre esset, similia Privilegia, cum inserti
one. ejusmodi Clausulae, partim per Commissionis tametiales occasione
Restauratorum & Magistratuum, partim ipsos Magistratus Civitaten,
sed, partim nonnullos Opifices Castros, ab specie, vel noviter impetran,
torum, vel confirmandorum Privilegiis, in iis Evangelicis induci,
quibus nihil plus comodi, & beneficii, quam ante insertionem ejus-
modi Clausulae, vigore antiquorum Chalicum Privilegiarum gau-
debant, accedere, quinimo

XIV. Si in nonnullorum antiquis Privilegiis, ejusmodi Clausulae
inserta habeatur, nihilominus tamen, quae usus ejusdem ad E-
vangelicos Opifices legaliter extendi non potuit, ideo superin-
scribis retroactis annis, vigore illius, ad Ceremonias Reli-
gionis suae contrarias, & Leges et Verbo Regis Vesti-
tas non cogebant, veluti de facto introducere nitentur.

XV. Titulum S. Ladislai Libr. 1. cap. 38 ut Testa Decre-
talia, quoad publicum et forum extremum, etiam ea, ad quod
videlicet observationem Evangelicam, vi Religionis suae non obli-
garentur, per eodem celebrentur, Libertati Religionis Anglicae
hocce in passu nihil obstat, siquidem Pacificationem Vinnerse
praecedentia Decreta, non Evangelicos, ad observationem eorumdem
quo in quantum in Negotio Religionis Libertati Evangelicae
repugnarent, nequaquam obligarent, si verum solos Dnos Romano
Castros concerneret. Idem enim Pacificationis Vinnerse articulus
prioris Leges in Negotio Religionis, respectu Evangelicorum,
pro non obstantibus, aperte, & per excessum declaravit.

XVI. Praxis vero Judiciana Processualis occasione ejus respe-
ctu Testa Decretalium Exceptio Juris intercedere soleret, esset to-
to Collo diversa a Negotio Religionis, & a Dogmatibus, ac Ceremo-
niis earundem distincta, iuxta enim Judiciorum, cum annuis exce-
ptionum, & Juris Beneficis, sicut Dominis Catholicis, ita & Evan-
gelicis est communis. Est ne ad Ceremonias cogantur. Leges et ver-
bo Regis prohiberetur.

XVII. Quia vero, Judaei, Praei, Rutheni, schismatici, alios
nec Regni Lege Excepti Testa Dominis Catholicorum non celebran,

do

do, Scandalum Dni. S. atq. non in se, multo minus ad
Eglicis legitime adstrui possit, q. s. t. m. iam nunc possit integrum
cui unius usum, in quo Eglicis hucusque in maxima Regni Parte,
persisterent

Imo quoniam multis modis, & exquisitis sub
pretextibus, in specie factorum, ad Punctum hoc pro Illustratione
adductis, q. s. t. m. Evangelici Civis, iam per Decreta Regis
meritum Commissionum, iam Illa Magistratu auctoritate; q. s. t. m. in
ro, & Villani, iam per Decretum eorundem Terrestres, iam Comiti-
tensem Magistratum, ut in Strigoniensi, iam per Decretum Plebanorum
ad Processiones, et alias Religionis sua contrarias Ceremonias, &
horum item Celebrationes sub muletis Leg. 12, 110. florentium
Iam per Exclusionem a beneficiis quibuslibet inhibitionem o. Propri-
tione Opificum: imo etiam publicis carcerebus, & divinis verberibus
pelluntur. Ca. vero omnia, contra publica Legis prohibitionem pas-
sim ita licite fieri, atque rigide observari verbis, & scripto prece-
retur, non secus, ac si etiam ad calcem, loco: negogantur: omnino
de cogantur diserte statuisset, ac insuper, in non cogendos; ut cogi
possint, poenas patibulas quibus affliguntur, dictasset, & in
setque Quos in parte multifariam Arto contraventum fuisse, et
am nobis tacentibus, res ipsa loquitur.

De promissis amplius, & de futuro, Evangelici, sine uide
Nobiles, aut Ignobiles, hinc Milites au Servitores Mechanici
aut Opifices Civis, Metalliflores Rustici aut cupiscung
tandem Status aut Conditionis sint, ad Processiones frequentan-
da sacra, exaudienda missarum solemnia, aliisq. Festis Catho-
licis, nec non Festivitatibus ac quasvis Ceremonias, Religionis
contrarias, nullo sub pretextu, per quemcumq. adigant, ac propter
a beneficiis, et Incolatu Civitatum Opificum, et Ingenus aliis huius
fond. vita mediis excludentur, muletis pecuniariis, et po-
nis corporalibus afficiantur, ut finalis etiam clausula
humillime censemus.

Punctum

Punctum in Ordine Camera IX

Id est Conium de

Officiis, tam maioribus quam minoribus sine discrimi-
ne Religionis conferendis.

Institu cuius Praeviamen
Trauatos etiam in eo, se sentiant Evangelici: quod non so-
lum in Civitatibus Civis, Sed & Magnates & Nobiles, propterea so-
lam, quos Eglicam Religionem profiteantur, Indigena licet et i-
onei, ad Officia maiora et minora, non pmoveantur, quamvis Legi-
tus Regis, signanter Arto 21. 1681 Anni, ibidemque citatis prouisum
set, quatenus, sine discrimine Religionis ad Officia
que adhiberi debeant. Quemadmodum Superiori seculo no-
tum est, Evangelicos non tantum civilibus Officiis praefectos,
etiam ad Tabulam Regiam admissos, imo et post Regiam
Matthem primarias Dignitates tenuisse & administrasse.

Respectu cuius ex Parte V. Cleri in Repli-
cis et Duplicis reponeretur

Exclusionem Evangelicorum ab Officiis esse Reciprocationem,
per eodem dum potentiores fuissent, contra Decretum Catholicos
practicatam. Tommas vero Cardos eminentius et proximius Jus
habere ad Officia quia et natione et Religione essent indigena. Evan-
gelici vero, non nisi natione, non autem Religione, tanquam aliunde
adventitia.

Idemque Viti Regni Mariam per Sanctos, ut Arto q. m.
Bladislai Regis Decreti Tertium turare recusarent

Articulos 25 & 26 Anni 1681 21 Arto 1687,
nec non 1° 1686 & 1688, eque 1. ante Coronationem,

Promo-

promouendi, ad officia, nullam facere mentionem
Articulos autem, cum in finem per Evangelicos citatos, per Actum 18°
prout conuentum fuerit ac per 30° 1715 fuisse sublatos.

Adhuc, collationem Officiorum Regni, et in Dicasteriis iuxta
5. 12. 15. 26. 1409 & 40 1628 inuicem a sua Majestate Sacratissima
dependere. Propter administrationem officiorum per Catholicos neque
gestatem defectum, neque Republicam Ecclpsiam passam fuisse.

Neque de facto dari vacantiam qua preteriri
posset. Libertatem a Principatu Transilvaniae allegatam claudicare, quae
ibidem recepta Religiones, hic autem tolerate essent.

Eadem Resolutiones de Anno 1609 facere mentionem,
spectu Magistratuum Electionum in Ciuitatibus, absque tamen excep-
tione Catholicorum, quas Resolutiones, quia Evangelici non repugnarent
eandem Beneficio indigni semet reddissent.

Et aliunde posse suam Majestatem Sacratissimam in Ciuitatibus, quae
Dominium Terrestrum dispensare, prout uellet.

Denique Actum 31 1715 a Conuentibus inhibere Evangelicos
ac proinde, publicos Officiorum incapaces fore.

Quae omnia, modalitate in prioribus punctis obseruata, cum
Comissionalibus Partis utriusque Actis, ad inuicem con-
portando reuidentur & examinando adiuuamur. Quod quicquid

At tempore Pacificationis Viennensis fere in
omnibus Regni Comitibus, publicis Regni Legibus, sancitum haberetur
ut Dignitates, & quaeuis maiora & minora Officia, Indigenis Regni, sine
respectu & Discrimine Religionis conferantur, et signanter De
latinali Dignitate per Actum 3° Anni 1608 ante Coronationem
in Verbis Quas ex Statu Romano Catholico, & tota
dem Evangelica Confessionis Personas.

De iusticiis Sacrae Coronae, in Sacris Diplomatiibus
Ferdinando Anni 1622 & Leopoldo de Anno
1659 utrobique in Conditione 10 in Verbis, utriusque Religio-

onis Seculares.

Respectu aliarum Dignitatum, & Officiorum Regni, similiter
in Cancellaria, & Consilio Hungarico per Actum 10, 1608 ante Coro-
nationem in Verbis. Et ordine quoque Nobilium in presenti ad
huc Dieta collecto, absque Discrimine Religionis eadem
sua Majestas uteretur.

Respectu Officiorum, & in
sepreuocatu, qui Barones ex officio vocantur, & Tabula Regia in
Sacris Diplomatiibus, Ferdinando de Anno 1622 in Conditione 5.
Leopoldo de Anno 1659 itidem in Conditione 5ta in Verbis: Et
iuxta eundem articulum, tam in Tabula Regia, quam
appellationibus, sine Discrimine Religionis Iudices
hant, ac alius Legibus Regni, passim proutsum haberetur.

Haec absimiliter, Acto 13. 1608 his Verbis: Ut in li-
beris, Regibus, nec non Montanis Ciuitatibus, absque
respectu nationum, Iudices primarum, & Senatores de mi-
nors eligantur, ac alia etiam quouis Dignitates, sine
ullo Discrimine Religionis, mixtum et alternatim, de cetero tribuantur
sancitum est, idem ex prioribus Actibus 44. 1609 & 12. 1619

Quae in conformitate Statutarum Regni Legum, & Sacris Regis
cum Diplomatum, Evangelici, ad quosuis Dignitates, et officia promouere
sancitum.

Neque inuicem eorum, in aliqua Dignitate collocatorum fuisse
seruatis, in Patria pariter, ac Regum emolumentum, & cetera rerum
Statuum testatur monumenta.

Nec conueniret de omni iure, eos qui sub uno Rege, in eadem Patria,
eadem libertate gauderent, sedque erga Regem aliis non concederent, a
publicis ejusmodi Comitiis, & Patris Beneficiis, quibus alii fruere-
ntur, gauderentque accere, cum permittit

Ubi non minus pro utili summi Principis seruitio, quam Patria com-
modo, siue a Natura facti, siue ex culti haberi, instrumenta si ap-
plicarentur idonea sese prestare possent, & praesent Evangelici

atrorde

aliunde
VI Publicarum rerum gestibus notorium hoc est, publici boni, et
administratione officiorum, promotionum, non in eo, quid, cupis
gionis, sed qui habilior, confisteret, nam, a minus idoneis cupiscuntque
ligionis fuit, publico nequaquam satisfieri. At e conuerso ab idoneis
cuiuscunque Receptorum Religionis sint, subiectis, negotia ex ac
us dirigi, ac eo ipso, feliciores recum florere successus, experientia pa
pim per orbem Christianum testatum redderet.

VII Qui per Aegyptios, captivos Iudaeos, quamuis diuisa Reli
onis fuerint, nihilominus idoneos, ad honores & Dignitates euectos
Historici memoria prouiderunt, Unde

VIII In vicinis Principatu Transyluanid, tam in Subernis quam
bula Iudiciaria, & reliquis, absque Discrimine Religionis
hodie dum applicari, palam omnibus notum est

IX Quod Euangelici etiam ubi Potentiores fuerint, etiam Domino
Catholicos, ab officiis exclusissent, id neque Annales Patrios, neque pro
ferita neque moderna testari tempora. Lumino semper promiscue pro
Subiectorum qualitate, secundum meritos Legumque exigentiam, eade
bitos fuisse, palam docuit experientia, Cuiusmodi prorsus in Euangelicos
exercendae Reciprocatio praeferri haud possit, multominus

X A parte Dominos Catholicorum sus proxius et eminentius ad
officia, ut promoueantur adstrui, non potest. Cum non solum, Altum
de eo in Patris Legibus silentium, verum eadem metro contrarium ut
sine Discrimine Religionis adhibeantur, in tot publicis Constitutionibus
sanctum haberi, iam deductum est. Quibus medijs, per in con
cesum, quodh etiam decisum haud fuisse, sufficere videretur, ad non delu
nem Euangelicorum tractam Iuris Naturae Regulam: Quod tibi non
vis fieri, alteri nefeceris, & communis Iustitiae Aequitatem:

Ne eodem solo nati, iisdem Legibus Patrii, iisdem Libertatibus
et Priuilegiis ornati, earundem publicarum calamitatum, & Temporis Inuiriarum loci, in omnibus denique
aequalia Regni comembra a publicor beneficiorum societate
excludantur, vel maxime

XI Quandoquidem Euangelici ideo quia Euangelicam sponte accepta
runt

ant Religionem, nihil de Indigenatu au Hereditate propria,
ante habita amiserunt; qui potius, qua parat Dnis satellis, & aque re,
ri Indigena, nec obstante eo, quod in Acti 1. V. ad. Decret. 3. ad formulam
per sanctos, non iucassent, nihilominus tamen indiscriminatum, ad publica
officia admissi fuissent, eademque, qua tales antecederet par in Regem & Patri,
am Fidelitatis & Utilitatis Solo, gessissent; Religio vero publica quantum
ad transplantationem in Regnum Hungaria attinet, perinde ac Galica, aduen
ticia dici possit.

XII Articulos 25 & 26 Anni 1681 & 21 1684 nec non 1us
Anni 1606 & 1608 aequo Artum 1. equidem nullam promouendi ad officia,
sed neque excludendi facere mentionem; sufficit de officiis conditis & chape
rui iam citatos, id positum, & per expressum, ut sine Discrimine Religio
nis promouerentur, pro Anglicorum fauore sancisse,

XIII Quos per Artum 18 & 2 prout conuentum fuerit, nullibi sublatis,
neque modificatis fuisse, probari possit. Quia sublatio, vel modificatio
Artum positum a Legem, per expressum, fieri asseret, in Titulo secundi
part. Secunda Operi Decret. Tripart. sicut enim Leges de publicis Liber
tatis, et immunitatibus, eide in genere, respectu Incolitorum Sta
tuum & Ordinum Regni, sicut priuatorum Iuribus occasione
ultimarum Diata Synonensis in Actis 1715 per expressum
non citata, per Artum 18 & 2 in oculis, prout conuentum fuerit,
pro ommissis, mutatis, abolis atque sublati Legaliter habe
re non possent, ita, neq, Acti, huc in negotio Religionis, sine lege,
hu officior, non citati; & e conuerso, sicut ideo, quia in genere omnes
Leges, & Decreta Regni confirmata sunt, etiam talia, quae sigillatim cita
ta aut specificiter enumerata non fuissent, pro confirmatis reputantur, &
obseruantur, & obseruantur; Ita de Acti in negotio Religionis, etiam si per
in concessum, sigillatim, & per expressum, in Actis Synonien. citati haud
fuissent, nihilominus pro confirmatis habendos, obseruandosque uer
similium enim similitud habenda ratio; ac ubi eadem Legis
ratio, eadem quoque Legis dispositio; quibus accederet,

XIV Leges priores, respectu officior conditas, per specialem quoque
in specie trauiam citatum articulum 27 Diata Synonien. S.
per expressum renouatas haberi

XV Iuxta citatos a Parte V. per Articulos, 5. 12. 15 & 16 Anni ad huc
1439 & 40. Anni 1526, collationem officiorum Regni & Diasterior,
non ab alio, quam sua Majestate Sacratissima dependere, neminem lateb;
sed

sed frustra benignam Majestatis Vestrae Sacratissimae
luntatem, ita posse, ut Evangelici excludantur, erga solos Dicos at Bol
eos pensam obiecti, fiducialiter confidunt Evangelici, indubium quippe
est, Majestatem Vestram Sacratissimam, equanimi benignitate
Regia, sicut erga Leges, ita & fideles Regnicolas suos ferri, atque eo
nignus Legum officio gubernentur, ideo non tam immediate quam mediate
Licentia sua, perquam clementissime collationes officiorum resolventur: At, quod
Catholicos subiecta in propositionem non assumunt; Quinimo ac si leuora du
ge incapacia essent, data opera insinuat, Statuiturq, nihil mirum Evan
gelicos, neque maioribus neque minoribus officiiis hactenus consolatos, sed
proptentus fuisse.

XVI Quod si, sine discrimine Religionis, Evangelici, aq ac Domini Catholicos
sic prout uniuscuiusque videt, qualitates, & merita exposunt, accommoda
rentur & in publicis applicarentur, an non utilius seruitium Majesta
tis Vestrae Sacratissimae, & totius Regni commodum promoveretur, pra
cis ista, optimo esset documento, ubi res ad casum deueniret, aliunde non
nullas Liberas Regiasq, ac in Parte, Montanas Ciuitates, in quibus
benemeriti Evangelici, ab officiiis exclusi, iam Eccliyti Laborare, res
ista loquitur.

XVII Non esse in Quaestione: An detur vacantia quae optendi
posset? Nec ne? Sed Natus S. Trauaminis in eo Legaliter
radicaretur. Quod per & propter solam Dicos latibollicorum pro
motionem ab officiiis Evangelicis excludi non possent.

XVIII Pacitatem a Transylvania Principatu adductam, haudqua
quam claudicare. Publica namque fide mediante, via Pacificatione
Veniens adeoque mutabili Gentium iure, demum publicis Statu
um & ordinum Regni, constitutionibus nec non sacris diuorum Regum
Diplomatibus, Religionem Evangelicam receptam, non vero toleratam
esse Decreta Regni, vno sunt documento quoniam benigna etiam Trium
gloriosa Regnantium Majestatum Diatales Explanations, sed in
Regno Hungaria receptas esse Religionis, disiectis Verbis, per ex
pressum testarentur.

XIX Resolutions A. 1691 de non turbanda Magistratum iurisdictione
electione, sicut nullum ius Evangelicis, quod iudem antea ex Lege non
habuissent, attribuissent, ita per impugnationem eorumdem Evangelicis
de iure suo, nihil amittere possint, multo minus iudem in hac re

necessum haberent, etenim
Lugonis ex Parte V. feri obueritur, in Liberis Regis, ac
etiam Montanis Ciuitatibus, Majestatem Vestram Sacratissimam
tanquam Dnum Terrestrem, in suo peculio dissonere posse, prout
benigne vult, inde tamen inferri, non potest, neq, sequitur: Velle Maie
statem Vestram Sacratissimam, Evangelicorum ab officiiis ex
clusionem, aut publicarum Legum, & Privilegiorum iudicium Labo
racionem, dum manifesta, & innegabilis sit, Majestatis Vestrae
Sacratissimae benigna in contractum, postius Regni Legibus
deklarata Legalis Voluntas, qua mediante, etiam occasione ulti
ma Diata, Arbitrari clementissime determinare, Liberaeque &
Regias, nec non Montanas Ciuitates, plusquam paterne in Verbo
Regis assecurare dignata fuisse, per Actum 36. 1715 quod omnes
omnino in libera Magistratuali electione, in per turbata reuinet
neque Commissionibus famoralibus aggrauabit aut impediet, con
firmando priores Actos, de non impedienda Magistratuali libe
ra sine discrimine Religionis electione, in omnibus fere Diatib,
in fauorem 4 Status Liberarum Ciuitatum, publica Auctoritate
conditos.

Denique Acto 31 Anni 1715 prohiberi conuenticula, non negareh.
Antea quoque, in discriminati Dico Catholico, perinde ac Evan
gelicis Legibus vetita, non autem Legalia, consuetata & publica, pu
blicum Regis & Regni seruitium tangentia, a quorum concursu neq,
Lex neque Majestas Vestra Sacratissima propriata erga
perpetuam Legum sanctionem Pretate, Evangelicos excluderet,
qua potius, sub collectiuo Statuum & ordinum nomine, Evangelicis
eos quoque clementissime convocare, non designaretur, nullatenus
proinde pro incapacibus declarari posse.

Hinc, quoniam nullus Evangelicorum ad publica Dignita
tes, Baronatus Regni, supremorum Comitum officia, nec non Ta
bula Regia Baronatum, Prothonotariatum, Assessoratum applicaret,
haud dissimiliter:

In excelsa Hungarico Italica Cancellaria, quo Instantia &
Negotium Religionis expedienda diriguntur:

Pariter

nece

3
Baciter & peres Inclitas Cameras Hungaricas, ad
siliariatum, & Secretariatum, imo & iniora ut cancelli, facan
nulli Evangelici admittuntur.

Ac quod majus, nec Nobilium Evangelicorum filii, pro Ducatis
bula Regia: seu ut scribas apud Prothonotarios legere possint
recipiantur, per statuta Tabulari, quod tanquam Legi contraxerunt
in Actu 18 Anni 1637, ipso nunc nullum esset, arcentur.

Præterea in nonnullis Comitatus, in specie Factorum em
meratis pro Vice, Comitibus, neque candidantur, imo et ad alia pa
rifer, tum majora, tam minora Officia, non Promouentur.

In iudiciis vero prout ex specie Factorum videre esset, alibi ab
omnibus prois Officiis excluduntur; alibi per Commissiones
Camerates, tempore Restaurationis Magistratum, contra positas Le
ges hæcenus exmissas, sub specie auctoritatis Regia bene meriti In
gena, & possessionati remouentur; extranei vero, & incapaces, imo disto
reclamantibus sicuti Comitatus obtrudunt, alibi de anno, in an
num magis atq; magis restringuntur, ac deniq; non attentis publicis Re
gni Constitutionibus, aut Sacris Diplomatum, non curatis Priuilegiis
& postpositis longæuo seculor usu receptis salutaribus Municipali
bus consuetudinibus, ac publicis internationes & Religionis, mutuo
consensu initis transactionibus, tot et tantis Cameralium Commissionum
Decretis, atq; Ordinationibus, pro & contra emanatis, nomine Regio
coarctantur, orcum scribuntur, & moluuntur, ut aliud Lex Patriæ
longo usu roborata, aliud e Diámetro Commissiones Camerates, & ea
fus ad inuicem diuersæ, & sibi met contrariæ, quod vel ex annexio
ex parte ciuitatis Nouisoliensis satis elucescit, perperant, per hoc
perpetuas lites, & mutuas Diffensiones augeant, sumptuosas solli
citationes causent, ac non nisi sumam, cum graui iactura & Detri
mento publici accelerent.

His proinde, & aliis speciosis sub pretextibus, in supplantat
onem, et totalem oppressionem Evangelicorum tendentibus, supra
citatis Legibus, & Diplomatum, tempore Diæte Sannoniensis
renouatis

65
renouatis & confirmatis, hæc leuiter contrauentum fuisse conperimus.

Quapropter ne in posterum Fideles Maiestatis Vestrae Sacratif
ymæ Regnicolæ Evangelici, solius Religionis causa, ab Officiis excludantur
pro Ligentia Patriarum Regni Legum, sine Discrimine Religionis,
Laudabili & officio vicini Principatus Transiluanie Remolo, tam Domi
ni Catholicici, quam Evangelici secundum conditionem status, ac quali
tates, et merita Personarum, ad publica Regni, et quorumvis Dicasterio
deruata: In tabula item Regia, ac nonnullis Comitatus, & Ciuitatibus
ubi nimirum hæcenus exclusi fuissent, ad majora et iniora Officia
admittantur, & Legate, et æquam, & obsequio Maiestatis Vestrae
proficuum humillime censemus.

Junctum in Ordine

¶ Titulo X

¶ id est

Decimum

de
Non cogendis Evangelicis ad Juramen
ti Formam Religionis suæ contrariam

¶ Ratione cuius Trauamendum prior se
met conuenit habet, in hæc Verba.

¶ Sed non solum, ut præmissum ad Ceremonias
ibi contrarias, Evangelici compelluntur, verum et plarimis in
locis, si ad aliqua Officia: ad quæ tamen contra publica
Legum Dictamen perducere aditus, quicquam Evangelicorum
duerentur, dum non permittente igitur hæc in Parte Religionis, verba
sua confessioni contraria recitare nolunt, iuramentum ab iisdem non
acceptatur; imo perungue Testes etiam Evangelici, taliter ut præmis
sum est, iurare lenientes poena non attestacionis terrentur.

Respectu

Respectu cuius ex Parte V. sexi in Replicis & Dupli-
cis replicatur.

Articulus. V. Variis. Decret. 7. Prescribere Juris iurandi
formulam, neque aliam, absque exemptione sanctorum dari hinc si ad
gantur Evangelici, non ad aliud, quam scriptum Legis adigi, statuta
vero, ne ad ceremonias Religionis hinc contrarias adigantur, non possunt
applicari ad Juramentum, patere, tum ex Resolutionibus Anno 1697
tum quia non esset ceremonia, sed essentialiter legesitum.

Si non designantur nomina sanctorum in Baptismo assumen-
tur difficultant in Nomine ipsorum Jurare?

urbus modo quia ex Actis Commissionibus utriusque Partis reuocatis
combinatis, & Communi admittimus, quod quia

I Si in vigore inserta finalis Acti 25. Clausula, Nemo ad ceremonias
qui debet, in tantum ad alia Verba profecunda, & recitanda, quae in
Dogma Religionis inobstant, hinc compellendus est.

II Cum vis consentiens inferenda non esset, sequeretur etiam, ad Verba
sua Religionis contraria, in ostendo Juramento, neminem cogi posse
siquidem aliud corde sentiens, aliud credens, manifeste vim propria
consentientis miseret.

III Quia Formalitas Jurandi per sanctos, neque constituit Effenti-
am Juramenti, multo minus, si absit, vitiat, eo plane modo, ut exemptione
per sanctos jurandi formalitate, positum ab Ecclesiis Per sacrosan-
ctam Trinitatem Juramentum, solenne, sufficientis, validumque
esse, neque Venerabilis seorsus, in dubium vocare potuisset, nolens, prout

IV A temporibus Recepta Religionis Evangelica eadem proficentes
absque formalitate per sanctos ad Juramentum admissi, & absque clausu-
la eadem positum, ita pro valido solenni & Legali acceptatum reco-
gnitumque, fuit, ut communi omnium Statuum consensu ab
in Palatinos electi, alii in septemviratu, in Curia, ac Tabu-
la Regia Dignitatum honoribus & officiis laudabiliter praesentibus
& non attempta Clausula illius per sanctos formalitate, capaces offi-
cium fuerunt. Unde

V Non in erito dum occasione ultimariae Dietae Posoniensis
Incliti

Incliti Status ex Parte Ducum Catholicorum Juramentalis illius for-
mula per sanctos formalitatem, in Evangelicorum Personis, nouo medi-
de Acto extendendam aduissent, Majestas Vestra Sacratissima ses-
pignum suum hanc obediens assensum, illegalem eiusmodi contractum, prorsus
irritum reddidisset. Quibus accedit

Quod usitatus quoque Mandatorum compulsoribus Stylus, omni Legis lex
solens, ad fidem Deo debitam, fidelitatemque Regi & Ma-
jestati, & sacro eiusdem Ducemati obseruandam, Testibus
curandum inuenerit; quinimo

Si occasione homagii Fidelitatis Majestatis Vestrae Sacratif-
simae postari soliti, quod alias inter omnia Juramenta maxime solenne
atque precipuum est, Evangelici etiam si Verba Religionis hinc contraria non
recitauerunt, attamen Sacratissimi Principes idem Juramentum benigne
acceptare & pro sufficienti agnoscere, non dedignabantur. Quanto magis
Juramenta, circa officia, vel attestaciones occurrentia, tanquam homagii
fidelitatis minima, acceptari, ac nequaquam difficultari deberent, ut
a factiori

VI Quod dum in peculiarem Iudaor. Christum, & Deam suam Virgi-
nem blasphemantium, formulam, Iudaismo consecram, postquam Leges, sta-
tus & Ordines Regni, iam pridem conseruauerunt neque ad Juramentum,
Iudaicis contrarium, eodem adigere voluerunt, quanto acquies & emmentius
Evangelicis, Christianae fidei sua consecram, & quidem quoad fundamentum
Juramenti cum Ducibus Catholicis, communis libere relinquenda venit, secus

Si Evangelici ad Juramentum Religionis hinc contrarium, stringi pec-
mitterentur, cuius, plus arbitrio per similia Juramenta eosdem ducebantur,
multarumque, & Disgratorum aggravationibus onerandi, via ada periretur,
tam quoties verba Religionis hinc contraria recitare lenuerent, toties potius
obsequii recederentur, ac per consequens, nulli Religionem Evangelicam profiten-
ti, de Legali securitate confidere posset, hinc

Decem sacro Romano Imperio, nec in aliis Majestatis Vestrae Sacra-
tissimae Principum, Evangelicos ad formulam Juramenti Religionis hinc con-
trarium compelli, ex periculis docet.

Statutus autem Variis. Regis Decret. 3. Articulus 7
quae Pacificationem Viennensem Passisset, deo in quartum Forma-
las Jurandi per sanctos, ad Evangelicos extendenda ostenderetur, in
factum

tantum in genere aliarum Regni Legum, Religioni Evangelicae praesentibus
diciis, pro non obstante per eundem Sacramentum
ennensis declaratus haberetur. Imo

XII. Dum Evangelici, ad formulam Jurandi per sanctos adigerentur
non ad aliud, quam scriptum Legis adigi, dici non potest: quoniam
per hoc, contra apertam Regni Legem, ad ea, quae Religioni eorum
contraria sunt, adigerentur, vel maxime

XIII. Cum genuinus finalis, huiusmodi clausula: ne Evangelici ad cere-
monias Religionis huius contrarias adigerentur, sensus omne id complecti
retur, quod proprie Evangelicorum Religionis, ex vi Professionis eorum
contrarium est. Formalitatem autem per sanctos, Dogmatibus Religi-
onis Evangelicae contrariari, evidens esset, eo ipso, clausulam hanc arti-
culi, ad formalitatem quoque Juramenti per sanctos, pro Parte Evan-
gelicorum legaliter extendi, negari non posset, hinc

XIV. Licet Juramentum non Ceremonia sit essentialis Religionis, de
quodammodo fit, inde tamen non sequeretur, formalitatem per sanctos
esse essentialis Requisite Juramenti, quia potius

XV. Si non diffidente V. vero Evangelici ad Ceremonias Religionis huius con-
trarias, cogi non possent, tanto minus ad id, quod magis est, nempe:
Dogmati Religionis Evangelicae, contrarium Juramentum

XVI. Neque sequeretur, non dedignari Evangelicos Nomina sanctorum
in Baptismo assumere; ergo per nomina sanctorum Jurare, difficultate
re non deberent, quia Juramentum est cultus Religiosus divini Im-
minis in Testimonium, auxilium & vindictam Invocationis. In
Baptismo vero nominis sanctorum assumptio, praeter Lavacrum
Sacramentalis regenerationis, esset actus ad proprietatem denomina-
tionis Persona tendens, ita quoad delectum recipiendi nominis in
Libertate Christiana constitutus, ut nec Domini Catholicis, sem-
per sanctorum insigniantur nominibus aut super eorum, quorum
nominibus promiscue utuntur, iurare necessario in Religionis huius
a obligentur. Hinc, quoniam Evangelici, sicut ex specie facti,
ad Punctum hocce videre esset, ad formulam Juramenti Religi-
onis huius contrariam, iam poenis iam illis compelluntur,

201

97
iam ea de causa ab Officiis huius majoribus, huius minoribus, aut
aliis beneficiis civilibus excluduntur, eo ipso, supra citato Ar-
ticulo 28. ad calcem, palam contrariam fuisse compertum.

Idcirco neministerum Evangelicorum, cuiuscunque Status, & Con-
ditionis sint, qualicunque tandem occasione, et per quemcunque, ad pro-
standam formalitatem Juramenti Religionis huius contrariam com-
pellantur, ea vero formalitate Jurare tenentes, deo nullis poenis
subiciantur, multo minus ab Officiis aut Beneficiis excludantur.

Vi. Legis

Humillime censemus
Iam sequitur eundem Decretum de
anno 1681

Præcedenti connexive & contigue
coherens

ARTICULUS XXVI

In quo fundantur reliqua Generalium
Evangelicorum Praeambulum

Puncta eisdem numero decem, et qui-
dem de Paragrapho in ephum secundum ver-
ba articuli procedendo cuius Rubrica

De Templorum, & Locorum pro iisdem ad-
ficandis assignatione
Sequuntur Verba Acti.

Adhaec Tempora quoque, per Augustanae & Hel-
vet. Confessionis addictos adificata, & ritu catholico
nondum reconculata, per certos commissarios assignan-
da.

Est autem respectu huius Paragraphi

Generalis Evangelicorum Praeambulum
Puncta

Summum in Ordine

Numero **XI**

Quod est

NDCCMLXII

de

Templis per Evangelicos edificatis, & ritu
Catholico non reconciliatis, Evangelicis assignandis

Inde apparet per incipientem voculam
adhuc, aliquid libertatis in precedenti Articulo 25 in genere omnibus
et ubique ignobilibus non minus, quam Nobilibus concessa, additum
haberi, non autem libertatem in 25 Articulo absolute concessam ubi
men etiam, abiq. Templis, in aliqua Domo priuata, vel sub Dis.
peragi possit. In autem per Decretum Religionis comoditate, in Tem-
plis, Oratoris, Sacellis, Capellis & Scholis consistente ad Ar-
ticlem 25 in Articulo 26 additum sit, cuiusmodi additio, haud
Detrimentum priuatis, sed in augmentum referri poteret, & Di-
plomaticam quoque, satisfactionem intuitu Templorum concedit. In
Articulo 26 de missis insistendo, tantisper, dum futuris Tempon-
bus, vel in Diata vel extra eam clementia sua Majestatis, exten-
to, Diplomaticam consequantur satisfactionem, eorumque ubi qua-
quam prouocaret, Evangelicis, suis sumptibus edificata, Ritibus
Catholicis eorum necesse reconciliata Tempora cedenda, & assignan-
da venire. Verum tamen talia Tempora, et Capella, per Euange-
licos edificata, Ritibus Catholicis ante conditum ritum necesse
reconciliata, nonnullis in Comitatus, & Locis occupata usque
ad presentem, per Dominos Catholicos detenta, neque restituta esse,
contra sensum ubi prescriptum, & Iustitiae communis dictamen,
unicuique, suum tributis et restitui debere percipientibus.

Respe:

Respectu cuius, ex Parte Venerabilis Terri-
m actis replicatum

Si Artulus 25us sensu Evangelicorum omnibus et ubique
absolutum, et illimitatum Decretum admitteret, tunc esset in
capax additamenti in Artulo 26 expressi, quod siquidem reciperet,
Limitationem quoque recipere euidentis erit.

Etiam alia, aut eadem Decretum esset Libertas in Artulo
quo esset in 25° aut non? si eadem? cuitari non posset, quod in Pri-
tato Artulo 25, concessa Libertas perfecta non sit. Natura enim per-
fectorum nullum additamentum reciperet; si non. eandem sequi
deberet, distinctionem publici & priuati, seu ut aliud sit publicum
liberum, aliud liberum priuatum Decretum, quia Tempora non ali-
o fine essent, quam Liberi Decretum ergo. Et sicut ratio distri-
cta est Templorum, a Locis, Templis carentibus, ita etiam distri-
cta ratio dari deberet, Libertatis Decretum, in Templis, a Liber-
tate extra Tempora.

Voculam adhuc, ad maiorem Limitationem intelligenda
esse. Tandem

Quod praeterea Tempora duntaxat per Evangelicos edificata
et Ritibus Catholicis nondum reconciliata assignanda essent: alia vero,
quae, esto per ipsos edificata, ritu tamen Catholicis reconciliata
forent, manere debeant pro Catholicis.

Productum ex Parte Evangelicorum sub Literis
F. de Anno 1646 ita & decretus 1647 cum in Negotio Re-
ligionis confirmati non essent, quidpiam operari non valere
In quoque Domino Terrestrium non solum ad Corporalia,
sed et ad Conscientias sese extendere, adeoque, Iustitiam Evangelicorum
Libertatem sufferre posse.

¶ Paragraphum ubi dicitur, ut nulli Regnicolarum in Libe-
ro Religione sua Exercitio turbetur: Item alterum 20° ubi Para-
graphum: Posthaec vero nullae Templorum occupatione,
vel exercitii turbationes fiant, Iurisdictioni Dominorum

Ter-

Terrestrium subesse

Quibus cum Evangelicorum Leviticis, ac Partis utriusque, p
et contra Reptit ad invicem confrontando, & penitus examina
do adveniunt; quod quia

I. Articulus 25, de quo hactenus in precedentibus Punctis Numero 10
actum est, esse clare eundem contextu de libero Religionis Exercitio
et quidem tali, quod a Temporibus recepta Religionis Evangelicae,
semper et ministeriorum Interventionem, & quarumvis functionum
sum, locum trahit, et per huncce articulum 25 in ea quoque Parte, in qua
videlicet medio tempore interurbatum fuit, omnibus & ubique per Res
quum, illimitate et irrestrictim restitutum est, ac deniq; respectu
ius, omnium in Regno Hungariae Evangelicorum, par et aequalis de
iure esse ratio, conditum sit.

Articulus vero 26 per et ultra uniuersale liberum Religionis Exer
citium, eundemq; usum, adhuc, pro ampliori Legis Beneficio, comode
sate quoque Templorum cum Parochiis, Nobis et Ecclesiarum puentibus
et quidem, vel ex capite edificationis, qua nondum reconuatiata fuerit,
restituentorum: vel ex capite excisionis Locorum, pro correctione, vel
fundamento tempore Diata Saxonicae habitus usui, et possessionis
partariter stabiliti, superaddidit.

II. Ha duo Articuli sunt ab invicem separati, & distincti: ita etiam uniu
ersale liberum, ut Articulus 25 Religionis Exercitium, quod aliud, et ta per
fessionem, et usum publicum Templor, seu Ecclesiarum ab Articulo, & quo
excedit, peragi solet, a Commoditate, ut Articulus 26 Possessionis et Usus Pu
blicorum Templorum, seu Ecclesiarum, ad invicem distincti sunt.

III. Et licet in Puncto Liberi Religionis Exercitii, quantum ad
ius, seu ipsum actum, liberè exercendi Religionis Exercitii, eadem
est Libertas Exercitii in Articulo 25, qua in 26 & utrobique eadem finit,
nihilominus tamen, per hoc non est anam idemq; utriusq; Articuli Leg
gale Beneficium; respectu rei: quia Virtute Articuli 25. Liberum Religi
onis Exercitium non in publicis Templis, seu Ecclesiis; sed in domo etia
aut alio loco privato, exercetur, Virtute vero Articuli 26, cum adueto
Beneficio Possessionis, & Usus publicum Templorum, seu Ecclesiarum
eandem puentibus comodis peragitur, peragitur potest, & hoc modo pro

N. cur

Cam aliud sit oblatum beneficium & comoditas possidendorum & usu
andorum Templorum, aliud in loco privato extra tale beneficium
et publicam Templorum comoditatem liberè exercere, hinc omnino di
stincta esse intuitu comoditatis Templorum Latianem, a Leuiti
siculari Possessione Templorum destitutis, per se sequitur.

Et sic Libertas Exercitii, Articulus 25, qua absoluta et irrestricta, n.
respectu actus, & respectu rei, i.e. intuitu solius Templorum com
moditatis, recipit additamentum, quod compatibile esse ostendit Disti
ctio inter Libertatem & Libertatis Commoditatem; missis proinde em
ca perfectum & imperfectum & absolutum, quod tale, rationationibus
Philosophicis Legum patriarum signis insistendo, pro

II. Virtute eorundem, & dilucidatione promissorum & superabun
danti exemplificatione adduceret, et remoueretur: quod videli
cet, nobilitatis quoq; Progratiua Libertas, quamvis ab eo, Domis etia
am cupiam collata perfecta sit, ad mentem Tituli Secundi Partis
secunda, attamen cum Nobili cupiam, Dona quoque conferuntur, ea
dem ultra nobilitatem, quantumvis perfectam, pro comodiori, & magis con
spicua Subsistentia, empenes superadduntur, huiusmodi nobilitatis
Dona additio, uberiori nobilitatis Libertatis Perfectionem ne ta
leret, nec limitaret. Adeoq; par est Liberi quoque Religionis Exer
citi ratio, quod licet in Articulo 25 omnibus Baronibus, Ma
gnatibus & Nobilibus, civitatibus item Oppidis & Villis
absolute concessum sit; attamen per articulum 26 modalitate ibidem
contenta, superaddito, Templorum comoditas & Usus, uniuersale
Exercitii Libertatem, in priori articulo concessam, nullo modo limitaret
respingeret, aut imminueret nisi additamenta loco diminutionis
& Favores Legum, pro aggravio censerentur: cum tamen nego
naturalis ratio admitteret, ut ea qua in fauorem alicuius adduntur
non augmenti, sed Detrimenti vires obtineant.

III. Neque ex promissis necessario inferri potest, aliud liberum publicum
aut Liberum privatum Exercitium, quia Distinctio hac ignota Patri
us Regni Legibus, imo uiderem, et legali a seculo usui, in magna Re
gna Parte, in hodiernum usq; Diem continuato, contraria est; ut pote
respectu cuius, in eo, sicut in actis promissionibus, ex Parte 2. Peri
glossatum haberetur, illegali sensu, ac genuina, tam pressa eius de
den

dem Distinctionis quam nos binos esse proprietate, indole et naturali Distinctione; de quibus in puncto. Respectu Plerumque vero in conscientias sunt Dominus Tenentium in puncto.

Item quod ibi anni 1647 hinc in aliis ita in negotio quoque Religionis, ad instar reliquarum legum confirmat. sint, in puncto ubertim tractatum fuisse, hinc rursus reiterare haudquaquam necessarium existimamus; Verum eodem nosmet demisse vocamus tanto magis
VIII. Quod ex Parte P. Peri, hinc in finem adducta, ut plerumque neque ad materiam puncto hinc expressi, ex articulo Paragraphi, neque ad statum exinde deducti Trauammis, pertinet, Verum ad destinandum Liberi Religionis Exercitii usum tendere, palam dignoscere, quippe quod hic Paragraphus satis discrete Tempora illa, quae per Evangelicos edificata Tempore Dieta Soproniensis per Dnos. P. Peri possessa & nondum, id est usque ad annum 1681, ritu Catholicis & reconciliata fuere, Evangelicos per Commissarios assignanda facerent, et status Trauammis hoc puncto comprehensus, seise ad restitutionem Templocum per Evangelicos edificatorum, et nondum tempore Dieta Soproniensis reconciliatorum, vergeret, in dubium nullo modo trahi potest, quinimo hoc ipsum de quoque Actus deficiente non valens, his formalibus, quod praeterea Tempora duntaxat per Evangelicos edificata, et ritu Catholico rēdum reconciliata ipsi assignanda essent, alia vero, quae esto per ipsos edificata, ritu tamen Catholicis reconciliata essent, manere debere pro Catholicis, recognouisset.

Item quoniam in specie factorum Anglicorum Agentes, huiusmodi Dominis Tempora, Oratoria, & Capellas, seu Sacella, cum suis accessoriis, circumstantialiter, quod a Tempore Dieta Soproniensis, restituta non fuissent, vel iam a tempore illo occupata deduxissent, eorundem itaque, succemitarum Socium, subnectere obligationis nostrae esse duimus admi sequenti et quidem.

In Comi

In Comitatu Thurocziensi

In possessione Solfo Zatur, Priobitz & Della Capella. In cl. Solfo & Solfo. Subonyo vero Tempora.

In Comitatu Cadrifereci

In libera Regia Civitate Rosog. Templum Paroeciale Hungaricum & oratorium Nationis Germanicae

In Comitatu Soproniensi et quidem

1. In liberis Regia Civitatibus

Soproniensi Templum Germanicum in foro Civitatis, alias ad S. Salvatorem dictum, cum Gymnasio eidem immediate annexo pariter et Hungaricum nunc Monialium Ordinis Ursulitarum cum Bibliotheca & certa Domo

Szent-Georgensi Templum forense

Dakiniensi idem Templum forense, una cum Sacello.

In Medor Templum Germanicum.

Tyrnaviensi duo Tempora, alterum Augustanae Confessionis, addictorum, sacro sancta Trinitati dicatum, pro nunc, per P. P. Ordinis Trinitariorum possessum, alterum Helveticae Confessionis addictorum.

Oppidis item

Samarina, Templum Augustanae Confessionis addictorum, cum uno Oratorio per eodem, altero per Helvet. Confessionis addictos edificatis.

Uagy Levan Templum magna in parte demolitum & Oratorium in Locum eius per Evangelicos constructum. Possessionibus

Solfo Sely, Csig, Kiszalua, Joka, Sigan, Deakij, Kec, da Sely, Takony, Nemet, Turab, Sataj Tempora

In Scepusiensi

In

In Possessionibus, Abrahamsfalva, Petri-Benzalva,
Petroz, Sepona, Gergo, Datisfalva
Templa, qua etiam per Incolytam Concessionem Casuarum, prout &
In Possessione Sances Domus Parochialis, cum terris, prae-
tiis & hortis, Evangelicis restituta fuerit
In Civitate Leutscheniensi, Parocchia duplex & cum

Scholis In Abba-Ujvariensi
In Civitate Passoviniensi, Templum Helveti Confectioni advo-
catorum, perhenniales Ordinis S. Ursulae, actu possessum, Scho-
la & Parocchia in Alodium concessa cum appertinentiis
In Oppido Sepsy Templum cum Parocchia

In Harostienensi
In Civitate Peris Templum Ungaricum & Canonice
cum collegio

In Tomorriensi
In Oppido Rohyobanyia Templum foveense

In Frenckiniensi
In Oppidis Puchov, Atzka, Deirk
Possessionibus S. Kil- Udras, Marik, Lednice, Rog Roz
Achanos, Galupic, Meltsic, Morua, Lepko & Sacellum
Kanzlik, saluense vacuum

In Fauviniensi
In oppido Epusdem nominis interiori, Oratorum in profano
Ufus conuersum & diuenditum

In Comaroniensi
In oppido Kis-Comaron, Templum

In Mottoniensi
In oppidis Ouar, Templum, tam Augustana, quam Helveti
Confectioni advocatorum, Parochia, nunc quoque utrobique desolata
Kopcseny, vacuum, Mottony Pallot,
Possessionibusque, Fura Doff, Level, Nemet Fagen Doff, Le-
belo, Kent, Mollot & aliis

In No.

In Nitriensi
In Oppidis, Vagy Ujhell, Salgoz Templum tria, foveense
Nauorum, Aenodociale Hungaricum, desolatung, Germanicum
item, In Possessionibus

J. tura, Vagyoes, A Radel, aqne Templum et Sacellum
In Barstienensi

Templum in Possessione Viebra
In Lipstovienensi
Capella in Possessionibus Ololiana, Dobronnik, Otrualfal-
ua, Benedikfalva, Nemet Poruba, Rodava

In Solienensi
In Civitate Sarpona, Templum oratorum, Domus cum
certo fundo Roczkoviano

In Comitatu Soproniensi
In Civitate Aust, vigore benigni Divi Olmi Ferdinandi Em-
peratoris Privilegii, edificatum Templum cum accessoriis

Et haec omnia & singula quae modo enumerata, per
Evangelicos aedificata, Tempa, & Capella, cum universis Paro-
chus, Scholis Terris item Arabilibus, Vitis et quibusvisque ap-
pctinentiis, eorumdem, accessoriis, per eodem Legatis, collatis
& comparatis intelligenda venient.

Respectu quorum & si in particularibus Re-
plicis, & Duplicis huius V. Arus iam Reu. Catholi-
co, potissimum propter administrata ibidem sacra,
reconciliata fore, partim non per solos Evangelic-
cos, sed concurrentibus quoque Catholicis, aedifi-
cata, partim nonnullis ex Dominis Terrestribus
Conpossessoribus, Religionem Romano Catholicam
amplexos fuisse, afferuisset, partim quia in dis-
fessionibus eorumdem Tempore Dieta Sopronien-
sis satisfacti fuissent, ideo nequaquam restituenda
fore ostenderet.

Verum,

Verum in vero, siquidem tam concubitus in Adversum
per Dominos Catholicos, quam reconciliatio, quae intercessit, imp
iter assereretur, probata non fuit, sola autem sacrorum celebratio,
altarum Devotionum Exercitium, exemplo ceterorum, postulozum
modi & Tentoria, solennem rituale in illam Episcopalem reconcilia
tionem non induceret, quae, etiamsi ne fore, quod videlicet a tempo
bus Dieta Soproniensis intercessit, probari posset: Nihilominus
quia Naturalis Proprietas, Vocula nondum, tempus Præritum
nempe ante annum 1681, & non futurum denotaret, & exprime
ret, ac Res in statu eo, in quo tempore conditi erant, iure confi
deranda veniret, eo ipso successiva etiam solennis et ritualis reco
ciliatio Legalitatem restitutionis contra Evangelicos, remocari
et impedire nequere.

Haec id quoque quod nonnulli ex Dominis Terrestribus
& Conpossessoribus Nobilibus medio tempore Religionem Romano
Catholicam amplexi fuissent, reliquos condessores, et Legales Evangelicos
Sua, contra expressam publicam Legem Dispositionem, nihil obsta
ret multominus possessio, tempore Dieta Soproniensis habita, Vi
tero suffragaretur, quia ideo, quoniam per manus Dominorum
Catholicorum, eiusmodi per Evangelicos edificata, & nondum recon
ciliata Tempora, tempore Dieta Soproniensis fuerant, ut per Com
missarios assignentur, auctoritate statutum quicquid, aliis huius prae
manibus Evangelicorum possessio eorundem Tempora fuisset, non
fuisset opus facienda restitutione, seu per Commissarios assignandi
que proinde quia restituta non fuissent, eatenus in affectuacionem
in quantum a tempore eo occupata sunt, in tantum Contrauentio
nem Art. 26 respectu huius Paragraphi, fore comperimus
Quapropter, in praesentia serie specificata Tempora & capita
edificationis, et non reconciliationis, ut Art. huius paragraphi
Evangelicis quorum agentes, probam, partim mediis Inqui
sitionibus, partim aliis Literalibus documentis per annu
cum produxerunt restituenda, seu assignanda, humiliter
hinc censemus.

Quare

Punctum in Ordine
Numero XII

id est

DODECIMUM

de

Dispositione Locorum pro erigendis Templis,
Scholis & Parochiis

Paragraphus secundus eiusdem Art. 26
sonat in haec verba

In aliis vero Locis, iuxta benignam Ma
gestatis sua Sacra Resolucione Loca & edificandis Templis,
Scholis et Parochiis erigendis, pro comoditate eorundem August
et Helvet Confessioni addictorum per eorundem Commissarios designan
da, omni infra scripto decernuntur: quemadmodum etiam in omnib
Regni Comitatus & quidem signanter: In Comitatu Astracensis
illis, qui Augustanam Confessionem sequuntur: in Dombok & Nemet
pro Helvet: vero Confessionis Incolis.

In sollo - Cor: In Comitatu Sopronien: in Vada & falva
& Nemet Her: In Posoniensi in Rötze, & Puszta Földmes; In Nitria
in Nitra, Berdakhelly, & Strássa, penes Dagum. In Partrensi in Si
monyi & Belesster. In Solienfi, in Oktraluha & Szam Regd. In
Surocienfi: in Neczpal, & Szan hazalva. In Liptouenfi, in Hobe
& Nagy - Palagya. In etruenfi, in sollo Rabin & Hednye. In Tren
siniensi, in Bulo & Fay Agroc. In Scepusienfi, in Bergo
& Topocz, vel Datis falva, non obstante quacumvis contradicti
one sunt permissa.

Sequitur Generale Prauamen

sed nec hinc per omnia satisfactum esset: nam alibi,
nulla Loca exsisa essent, alibi vero incomoda, vel remota, in iung

sufficiant

sufficientia; alibi utcumq; duntaxat demonstrata, ac ex eo, quod
circumstantiis illis, diffinitive non excisa, consequenter, quoad
cumferentiam facultati, nec cognita essent, in aliqua Possessione,
licet auctoritate denominata, propter defectum tamen aditus
Evangelicorum, remotius degentium, tam Prædicantibus, & Magis-
tris Scholarum subsistere, quam Auditoribus ex remotioribus
Locis eorum accedere, non modo nimis difficile, ac incommodum, verum
plerumq; vix possibile foret; alibi in loco et caso, Templi adifica-
tio impedita, imo etiam alibi loco auctoritate denominato, con-
ditiis Possessionis, in alia minus comoda fundus excisus haberetur,
ac ex eo, secundum hanc constitutionem, pro necessitate, & comoditate
excidenda, & accomodanda venirent.

Respectu cuius ex Parte Venerabilis Serii, in
Actis huius Replicatum

In antelatis II Comitatus, eo, quod Loca denominata essent
eadem vel essent designata, vel non? si designata, non habere Evan-
gelicos cur quæculentur. si non? pendere a Præsentia Regia, an de-
signari debeant.

Quod præter similia denominata Loca, velut in Nitrivensi pro-
vincia extra auctoritate tenerent Evangelici, quæ Catholicis restituenda pe-
terent, idemq; esse etiam in aliis Comitatus

In Comitatu Barthelemiensi, duo Loca haberi auctoritate desi-
gnata, sed quia in Possessione Simonij locus defuisset auctoritate, ex eo,
quod huiusmodi Terrestrium idem sustulisset, amplius in eodem
Comitatu non possent splendere, alium Locum, quia esset nimis cla-
rulus Juris Domini Terrestrium, quod si propter sublationem
eiusdem, alibi deberet alter Locus auctoritate excidendi, potissimum
cum alijs Domini Terrestrium huiusmodi admittere velaret

Legem publicæ fidei ullum Derogamen propterea fue-
ri, si similia Loca denominata, & excisa Juris Domini-
rum Terrestrium, pariter evanescant, quia id ex
Articulo 2º Saluum est

Quibus cum Verbis Acti. & partis utriusque
ratio

rationibus, & motibus, & invicem combatis perpersisq; et examina-
tis præmissis, quod

In specificatis II Comitatus, ante annum 1681 plurima Tem-
pla Evangelicorum, cum Parochiis Scholis Precentibus, & Donesi-
is non contemnendis, in tantum adempta, & occupata fuisse, ut in
quibusdam de numero undecim Comitatum, pauca, in nonnullis
vero paucissima, per Evangelicos amplius possiderentur, usarentur,
nemo est temporis illius superstes, quem lateat, latereq; possit. Quod
maximè Legalem restitutionem, dum Evangelici occasione Præsentia fo-
roniensis in desesse aduersissent, eorumdem vero restituenda Restitutio
contra positivas Leges, ac Præsentia Sacra Regia Diplomata, denegari
non potuisset, sine articulaciter relicta in saluo, pro Parte Evan-
gelicorum Diplomatica Satisfactionis Præsentia in futuris Diatibus
prosequenda, præter & ultra actualiter, tempore Præsentia supponens
Evangelicis in his quoque Comitatus possessis, quæ in Locum, mul-
torum ademptorum, occupatorum & restitui petitorum, certa Loca pro en-
dendis Templis designentur, & excidantur, articulariter sancitum est.

Loca si pro necessitate & comoditate Templorum, Parochiarum, Scholarum
et accessoriorum comoda & sufficientia competenter excisa fuissent, nullus
amplius huiusmodi Præsentia super fuisset Locus, prout neq; de designatis
sufficientibus, atq; comodis, quæpiam incontinentis Præsentia, contine-
ri. Verum Articulariter effectuatorum effectuationem, efflagitari,
perspicuum est.

Respectu non designatorum autem, an designari debeant? non
esse necessarium, ut Leges effectus Præsentia gratia Regia, in dubium vocet,
æquanimis namque, et plus quam Paterna erga aequales fideles Regni-
colas, & Incolas Evangelicos Maiestatis Præsentia Sacratissima
gratia, & Cæmentia in eo vel maxime videm affuisset, quod non alio
sine, Eccelsam hanc Præsentia benigne ordinare dignate fuerit,
quam ut Acti in quantum necesse effectuatori fuissent effectuentur.
Et sicut Præsentia summi Imperantium non tollit Legem, ita
Leges non excludit Præsentia: ubi quippe Præsentia Locum occupat,
ibi Præsentia posuit Legum Justitia.

Y. Ratione

V Ratione Templorum in Comitatu Nivernensi & aliis, quae V. sermo
qua extra se, non articularia Evangelicis tenere & ideo restituen-
da praedicta, quod eadem non fecerit, hac, per Dominos Comites
assignata, omnino civiliter, neque Legaliter, nisi via facti,
ab Evangelicis adiri possint, in Summo Legum, Numero 110.
Dicitur XVII ad caput classis pertinet, ex Verbis Legis sufficienter
conducitur.

VI Respectu Clausulae: Salvo Jure Domnorum Terrestrium
Satis ubertim actum est superius in Summo III & quod ibidem de P
sa illegali clausula hujus interpretatione dicta sunt, hoc quoque
in Summo ex Parte V. sermo confirmantur, dum in Comitatu Parisiensi
Locum in Simoniji civiliter denominatum, sub Domnorum Terre-
strium sustulisse, alium autem pro eodem assignari non posse, asserit,
addens, pro ratione, cum ubique, sub Domino Terrestrium, idem admi-
tere vetaret, alias esset manus Juris Domnorum Terrestrium clausu-
la, in parte cuius, quod sub Domino Terrestrium, ad Negotium Religio-
nis, & conscientias de Lege attendi non possit, modo dicta ex Parte
V. sermo sufficienter sunt Documenta, si enim sub Domino Terrestrium
Loca articulatim denominata fuissent, et Liberum Territorium
ubique vetare potest, eo ipso in Negotio Religionis publicam fidem
nullam, Pacificationes manes, Duorum Regum sacra Diploma-
ta vana, et tot publicas Regni Leges ac ipsos denique, supponens
Dicta articulos, quos Maiestas Vestra sacra, tempore glorio-
se inaugurationis Dicitur in sacro Verbo Regis clementissime
confirmavit, et effectuosos constantissime decrevit, contra et pres-
sum Legum mentem, et positivam clementissimam Maiestatis Vestrae
Sacratissime Voluntatem, quod in perpetuum absit, & elusoria sit
ac propterea a Corpore Juris exulare oporteret, quoniam

VIII Si quidem in Regno nullus Locus esset, qui respectu in con-
formitate patriarum Regni Legum, peculiarem quempiam sine
Ecclesiasticum, sine Secularem, cuiuscumque, tandem Status & condi-
tionis sit, mox prout libera Regis ac etiam Montano civitates
bonae Formae ac etiam Fidei Regni, Maiestatem Vestram sac-
ratissimam Domnorum Terrestrium non habere, hoc ipso pro,
suo

senso V. sermo sensu infallibiliter sequi deberet, quod omnes arti-
culi in Negotio Religionis frustra conditi fuissent, & quidem fra-
stra 25. Delibero Religionis omnibus & ubique, per Regnum con-
cesso Decretis, eundemque, Usu. Frustra 26. de Templis: frustra
ut edificata per Evangelicos restituantur; frustra, ut Dicitur
tempore supponens, per Evangelicos possessa, pro manibus
possessorum maneat, neque, amplius occupentur, aut Evangelici
urbentur, eo plane modo, ut articuli non solum elusoria, sed nul-
li, ac contra omnium Legum apud quos sunt sententia, de
non ente: quod cogitare nefas, conditi fuissent. Et profecto
III Si clausula illa, iuxta suppositum V. sermo, ideo ex parte
positio Legis derogare deberet, ne elusoria sit, quanto magis
publici pro Rege & Regno interest, ne Leges, Pacificationes
& sacra Diplomata, quae omnia publica fidei, & auctoritatis
sunt, vel maxime in Negotio Religionis elusoria reddantur,
quod finis, esse eundem claro contextu, Salus et Tranquilli-
tas perennis, non autem Curiositas Artium, cum sit
V. sermo de manifeste & manifestabiliter videtur, quod sub
Domnorum Terrestrium, sicut in aliis omnibus Regni Legibus
Patris, ita et articulis in Negotio Religionis, Naturaliter
deus & non alio fine conditi, immediate subiectos esse, & ad eorum
semper ad implementum, atque observationem de omni Jure obli-
gari.

Hinc quoniam praefertur Paragraphus
Loca pro comoditate exigendorum Templorum, Scholarum
et accessorum, idonea & sufficientia designanda determinas-
set. Interea vero urgentes Evangelicorum in specu factorum
sive particularium Praesentium, ad hoc Punctum humillime
quamvis magis circumstantialiter, attamen hic in compen-
dium reducta representassent, & quidem

In Comitatu Soliensi
Jr

In possessione Saram. Regis exili, & Incolis fere destituta, locus obscurus & incommodus in Ripa fluvii Saram, ex cuius habetur, ubi etiam, edificato Oratorio Ligno, idem fluvius rapiditate sua, Ripas demulendo, in dies riuum immutat.

In Possessione Astrea-luka, Templum in Anno 1681 per Evangelicos possessum ante Septem circiter annos per Plebanum eorum Verero-Loliensem, clauis oblata occultum, ac ob id, ad hoc que Tempus, in Castello familiae Ostrovecski Exercitium peragere debet.

In Comitatu Sopusienfi

In Civitate Lesmark Locus commissionaliter designatus, per D. P. P. Paulmianol restringi et limitari intenditur.

In Pofoniensi

In Possessione Puzha-fojmes, nullus Locus excisus, quinimo Evangelici Pecunia emere fundum pro edificando Oratorio & accessuorum sunt coacti.

In Litvieni

In Civitate, penes Vagum, nondum loco exciso, in Tarnoc ves. 1681.

In Barbiensi

In Civitate, loco nondum exciso & Templum in Anno 1681, per Evangelicos Possessum ademptum.

In Synonij nondum exciso Loco, in Nemes Rosatolany comodo designandus demisse efflagitatur.

Tacitaque omnia, respectu non admissa impedita, aut insufficientis excisionis, et totorum inefficiationem, a Tempore vero designationis, respectu subsecuta quocumque, tandem ex lapsitate, huius Occupationis, sine interurbationis, contraventionem, & ab usum Legis esse, comperimus.

Ac proinde, ut in promissis, de subsecuta congrua, & adagnata artariter effectuatorum effectuatione, & ab usum sublatione, praefato etiam Paragrapho, de congruo & condigno, factis, fiat

fact, humillime censemus.

Punctum in Ordine

Numero XIII

id est

Primum Tertium

de Jure Templorum in Comitatus hocce Paragrapho nominatim specificatis, habitorum, ac ex lapite Tempore Diata Soproniensis actualis fere omnium Possessionis, & Usus, per leges artariter Possidentorum.

Ex sequenti Tertio Art. 26 Paragrapho, qui sic sonat.

In aliis vero Comitatus, veluti in Szaladiensi, Vesprimiensi, Szarvasiensi, Somarcomiensi, Abaujvariensi, et Barossiensis, Zempliniensi, Ugodensi, Szeregiensi, Tornensi, Somoriensi, Dorosodiensi, Kontensi, Neogradensi, Spilnok et Heres, nec non Pestis, Pilis & Solt unitis, item Szabolcziensi, Ungis & Szatmarensi, siquidem de presenti essent in actuali Usu omnium fere Templorum ibidem habitorum, i, deo eadem, pro actualibus eorumdem Possessoribus, i, suanda re, licita sunt.

Sequitur Generale Evangelicorum Prauamen.

Quanto tamen violata sit ab Anno 1681 praefata Lex, remonstrat facile numerorum, in memoratis Comitatus, a Tempore eiusdem Diata Soproniensis interventa Templorum nostrorum Occupationis, & ademptio, quae omnia, pro nobis eo tunc actualibus Possessoribus relicta esse, evidens ac extra omne dubium foret, ac cum eiusdem etiam, modo citata constitutio, omnium Templorum Possessionem, penes Evangelicos tanquam actualis in Anno 1681

recorder

eorundem possessores, reliquisset, nullo modo, aut aliquo sub precepto
sui iure proprio Domini, hinc, quoniam Loca, nomen tenus non specifi-
ficarentur, eadem occupari potuissent, sufficeret namque integro
Comitatus in genere nominari, & exprimi, qui omnia singula
Partes in ambitu hinc quaque versus comprehenderent, ut omnino
quavis Loca, Oppida, Ville, in individuo Beneficio Possessionis
Templorum, in quorum actuali Dominio in supra dicto Anno
1681 perstitissent, ulterius quoque in idem uti frugis possint, ac
debeant.

Respectu cuius Evangelicorum, Praemissis
ex Parte V. sibi in suis commissionalibus Actibus
et scriptis repositum reperit.

Quod clausula patet non tam late, patenter
et simpliciter, verum in consuetudine proceden-
tium, & subsequentium aliorum quoque, eiusdem
Articuli singulorum, ostendentium
Particulis connexis, quemadmodum in omni-
bus Regni Comitatus, item modo supra sit
intelligenda, nimirum.

De Templis per Evangelicos edificatis aut
etiam ritu Catholico non reconciliatis, in quo
Ufu, Evangelici fuerunt.

Quod hoc ita debeat intelligi, Deducitur ex Arti. 1.
Sacificationis Vindoburgensis Anno 1686 Paragrapho ultimo,
absque tamen iudicio Catholicae Romanae Religionis, & ut Clerus
Templa, & Ecclesia Catholicae Romanorum sibi id est, per eos edi-
ficata, vel ritu Catholico reconciliata, intacta & libera perman-
neant, cum omnia alia, ab usu Evangelicorum esse exempta.

Quae Explanationes Regiae, hoc punctum denotata
Templa, ad Commissionis exitum usumque reliquissent, adeoque
Ufus ille, tantum ad tempus restrictus fuisse, Praerea
non neg, Evangelici, de aliorum Templorum occupatione,

querunt

querulari possunt, nisi, si qua post Diatam Soproniensem, absque
mandato Regio, vel iure Dominorum Terrarum Catholicorum,
hinc Confinium ratione non cessante, aut alius legitime ex ra-
tionibus, in generali gravaminum V. sibi instantia contentis
ad quos se V. locus hoc puncto provocasset, occupata fuissent.

Cum praemissis autem V. locus obijcit, quod Evangelici Tem-
porum Diata Soproniensis, extra Possessionem, inter forum Tem-
plorum fuissent, hocq. ex Actibus eiusdem Diata patere, in quibus
multa Tempora esse apposita, quae eorum Catholicorum possiderent,
tam vero proprie Acta, facta, & omni fassio, 1000 testes reprae-
sentarent.

Induper quantum se Evangelici provocarent ad testium in
etiam Catholicorum fassiones, id iure naturali repugnare, etiam
contra expressa Soproniensia Acta, Evangelicorum verum fassiones
in causa propria, simpliciter nihil valere. Praea quae praemissa, pari-
tatem praemissis in commissionalibus Actibus ab utraque allegatis Legibus
motibus et rationibus in tantam sumptibus, examinatisq. admi-
nemus, quod siquidem

Secundum clara supra citata Actibus verba in supra adducto Pa-
ragrapho de nomine specificati Comitatus, & ex ea ipsa ratione, quod
videlicet Evangelici, tempore huiusmodi conditi Articuli, in actuali Ufu
omnium fere Templorum & accessoriorum fuissent, ideo etiam, ex capri-
to tunc habita Possessionis, in utriusque Possessione et pacifico Ufu eorumdem
relictis, ac taliter ut in perturbata permanerent, Articulariter con-
clusum & decretum est, hinc

Clausula haec Articularis sic intelligi non potest, quam praeterea
clara Verba eiusdem sonarent, quae siquidem, absque omni exceptione
atq. modificatione, & per consequens inexpressim, Tempora eorum
per Evangelicos possessa, praemanibus Possessorum relinquenda san-
set, frustra secus ex Parte V. sibi glossaretur, quae si vero ea duntaxat
Templa, intelligi deberent, quae per Evangelicos edificata,
et ritu Rom. Catholico necdum reconciliata fuissent. Nam ex
Fundamento Adificationis, & non reconciliationis, iuxta clausula

in

in pmissis Juncto II. per expressum contentum, de distincta ad inveni-
entem Templorum statum, & quidem Tempore Diata Soproniensis non per
Evangelicos, verum Rom. Catholicos possessorum, aperte loqueretur, nam
illa tanquam per Evangelicos edificata, & per Duos Rom. Catholicos
occupata, sed ritu Catholico nonum reconciliata, Catholicis restituenda,
da; hac vero, tanquam videlicet alimne publica spectante, vi Sacra-
cationum, Sacrorumq; Regiorum Diplomatum, ac per tot et tanta
qui constitutiones, Jure optimo, iam ab olim per Evangelicos Posses-
sionis, tum quoque habita possessionis, pro utdem relinquenda
neque ullo Edificationis Discrimine, aut restitutione habita, amplius
ab ipsiis ullo pacto adimenda, articulatim declaratum est. ita

III Clausula: Quemadmodum etiam in omnibus Regni Comitatus
cum precedentibus & consequentibus recte combinata, ad solam, vel
Locorum pro Edificatione Templorum excisionem, vel Templorum
ex capite edificationis, & non reconciliatoris restitutionem, resti-
gi haud quaquam potest; Verum ad universas eundem articuli sub-
sequentes, inter se distinctas, speciales clausulas, pertinet. Respon-
namq; non tantum, &

II Comitatus illos, in quibus Loca & erigendis Templis excidentem
sed etiam

III Comitatus in Paragrapho Puncti presentis specificatus, ac
III Comitatus huius specificatos, huc specificari omisso indifferen-
ter, ut sic per Vocula I. In omnibus Regni Comitatus, nullus
huius Vocativus & huius nominatus, huius non nominatus, a benefi-
cio presentis Acti excludatur.

IV Item Clausula modo prior secundum expressum Verborum
textum; Item ad Clausulam Paragraphi presentis, in aliis vero
Comitatibus refert, quia tam huius, quam eundem subsequente
Templa demum incipientis Paragraphi unum idemq; est, nempe a
actualis tempore Diata Soproniensis habita Possessio, Legale Primum
cognitum & fundamentum, ac per consequens, neque prior Clausula
modo prior, neq; posterior. In aliis vero Comitatus respo-
tanquam de iam possessis per Evangelicos, sonantes, ad Templa per

Evange

Evangelicos edificata, & ritu Catholicis non reconciliata, qua tanquam
per Evangelicos nondum Possessa, eidem assignanda veniebant, referri aut
restringi; Quoniam illa unica Clausula: Ad haec Templa quoque Augu-
stanae & Helveticae confessioni addictos edificata, & ritu Catho-
lico nondum reconciliata, per certos commissarios eidem assignanda,
non constituit articulum 26. Verum idem articulus qui eundem
Paragrapho Ad haec Templa, incipit, sed in Verbis, Satis sem-
per catenus Legibus Regni Diplomate Regio firmatis, desi-
nit non ex una duntaxat, sicut contra unam vocis articuli verba,
insertur, clausula; sed distinctis ab invicem, & suo modo & ordine con-
sistit, quae omnes articuli huius clausulae de una eademq; materia sonant,
sed tamen diversae rationis respectu, ad unum eundemq;
tendunt et verunt Regnum: quippe distincta conditione, et sorte Pos-
sionis Templorum, quoad Comitatus, et Civitates Sanctas fore,
membratum articulo insertus eandem contextus, ita dare ostendit,
ut necessario ad invicem distinctorum distincta sit ratio neque
contra expressam Dispositionem Legis, in simul confundi possint.
Item itaque hoc puncto insertus articuli 26. Paragraphus pro
fundamento Mantentionis Templorum, actualitatem curis Posses-
sionarii, in anno 1681 habiti, ita per expressum statuit: ne posthac ul-
la Templorum, Sedolacum occupationes, sub poena in contravenientes
statuta fiant, adeoq; non pro tempore solum, sed in perpetuum Possessoribus
Evangelicis usanda ut permanent. Sola Particula Post hoc tan-
quam indefinitum tempus denotans exprimeret, et hinc clausula:
In aliis vero Comitatus &c a precedenti, de undecim Comitatus
sonante diversum statuens, nullamq; ab eadem dependenti-
am habens, non dependentem, sed suo distincto ordine concepi-
ad eam se habet. Sed nec paritas ab undecim Comitatus ad omnes
Regni Comitatus respectu Templorum induci valeret, cum non om-
nium Comitatum par; sed ex fundamento possessionis tempore Diata So-
pronensis habita, quoad numerum et actualitatem possessionis
templorum, distincta foret ratio, et conditio.

Contra

Contra expressam vero Legis dispositionem, in similibus similibus
locum non habet, neque procedit ubi paritas, ubi Disparitatem
Naturae, & determinavit.

Idem etiam per se ad h. Comitatus commissarij profecti
sunt, quoniam in his duntaxat, in quibus Tempora pauciora
ut plurimum occupata fuerant, loca commendata veniebant, non
ad Comitatus in hoc Paragrapho specificè denominato, quoniam in
Evangelici, in Possessione Temporum iam habita, Arbitrè relictis
sunt, ut siquidem in Domino, seu possessione, vi Legis publicae habeant
amplius neque videri dari, neque admitti potuit, nihilominus effectuatione
Articuli egebant.

V. Quare vero notata parsula pacificationis, alij tamen iudicio
de. sit adiecta, ipsa eatenus effectuatio & Declaratio Diplomat
tica Divi Matthei Archiepiscopi Imperatoris, deinde & Regis, 25
Septemb. 1608 Vienna emanata, docet, quod sicut omnia in eisdem
Pacificationis Viennensi tractatu bona fide acta, ita etiam dicta
parsula non mala fide adiecta est, sed ut utraq. Pars in sua De
gione & Exercitio, & Templis, quae eorum respectu, non turbetur.

VI. Manifestum hunc sensum clausula redderet Ducalis Anno
1608 Augusti qui non obstante eo, quorum confessio Religi
onis Evangelica, tanquam in Dogmatum in Religione Romano Ca
tholica distincta, eidem iudicio censetur; Nihilominus Libera
Religionis Exercitium, sponte & benevole acceptare volentibus
Civitatibus, Oppidis & Villis concessit, unde nunquam eandem clau
sulam intellectam esse, prout Venerabilis Pater vellet,
pateret. Nam

VII. Si sensu I. Novum eadem clausula intelligi deberet, non so
lum ipse Pacificationis articulus, sed & omnes Leges, in Negotio
Religionis condita, manes esse, contra fidem, & pacta publica de
berent, nec Libera Religionis quocumque Exercitium, sed nul
lum, multominus Temporum Possessio, & restitutio admissa fu
isset, cum tamen.

VIII. Ipse

IX. Ipse Pacificationis Viennensis Articulus in verbis ad calcem, ex
qua hoc disturborum Tempore utrinque occupata fuerit, rursus restitu
antur, sanxisset, non tantum Catholicorum, sed & Evangelicorum Tem
pla, sub eisdem disturbis occupata, restituenda. Sed et
Ipsos Dominos Romano Catholicos Episcopos, qua Diplomat. Re
gi, et Actor. Executor. occupata per Romano Catholicos Tempora
Evangelicis, qua legitimis proprietariis restituisse, acta Annorum
1646 & 1647 scriptis Evangelicorum copiosè ydueta, ac som
missioni exhibita testarentur, quoniam non Evangelicos Dominorum
Catholicorum, sed duos Catholicos Evangelicorum Tempora occu
passe, & possidere, occupata & possessa restituere debuisset, tam ex
Articulis quam Actis eorundem Annor. plusquam manifestum
evaderet.

X. Vbi vero V. Verus legitima rationes, prout propter quas hoc
Puncto specificata Tempora occupata fuissent, in Generali suorum
Pravaminum, & respectu sua Replice Instantia, se dedisse af
firmaret, & eatenus ad eandem Instantiam, semper provocaret,
a parte quoq. Evangelicorum e contrario ad ibidem in Membris
datae Replice & Duplicas facta est provocatio, siquidem
occasione Actoratus fieri utriusque Actus receptuntur & combi
nabuntur rationes tam respectu mandatorum, quam in Neaqui
sticorum: Imo respectu quasi Juris Dominorum Terrestrium,
in Puncto supra dicto; Respectu autem rationis confirm. Puncto de
quente 14to in factum dignoscitur hinc repetere eandem, su
pervacaneum foret. Galias in questione Legis tendens Ratio, tan
toe Legi & legitima obverti & censi requiret.

XI. Quantum ad Consignationem, seu licentiam ademptorum &
occupata Temporum tempore Dieta Soproniensis per Episcopos
exhibita attingeret, eandem nec V. vero deservire, nec Evangelicis
officere potest, demonstratum est. Argumenta

XII. Si enim ea Tempora, qua orationibus per Evangelicos
occasione Dieta Soproniensis copulantur, ansam praebuisse,

reuelantur, in comperto erit, propter iniuriam variorum Delo-
 ac interfectum motuum diuersas passim, & primum quidem, per do-
 mos factos ab Evangelicis, demum, ab utroque interuenisse Tem-
 plorum cum suis accessibus occupationes, ac reoccupationes, quarum
 causa dum Evangelici, partim propter varias, intermedium Temporis
 illegales Transactiones, & illegitimas Reuersales s. sicut idem V. P.
 sub finem Memorialis sui Actus Diata Soproniensis in verbis: non
 nulli recenter contra expressa & beneuola hinc Transactionis puncta
 Ecclesias violenter occupare nihil pensi duxerunt meminit, par-
 tim propter metum, subsequenda ne fors occupationis, non obstanto
 possessione facti, nihilominus de ulteriori ejusdem sorte, et imper-
 turbata futura permanencia, haud secum fuissent, ideo facta est
 si minus accurata in statu nondum pacati Regni occupationum
 commemoratione, Restitutionem eorundem, non tam ad factum V. P.
 sessionis, iam aliunde habita, quam Diplomatici Juris publica
 quos, Lege, ut non amplius turbarent, stabilendam, solidandam
 urgebant & sollicitabant, quod ipsum.

2. Articulus quoque 20. 1681. euidentissime comprobaret, in teralibus ex-
 plo Comitatum Baroensis, Tornensis, Sempliniensis, Abauia-
 variensis, & aliorum, in quibus, partim omnia, partim potissi-
 me in locis Actuum, quomodo inter occupata Tempora conueni-
 bantur, attamen idem articulus, quod Evangelici in iisdem
 & reliquis ibidem Comitatus commemoratis, in omnium fere
 plorum Usu & possessione actu eorum existit, manifeste
 cognouit, & confirmavit, iam autem

3. cum in omni proba leges publicae tanti essent vigoris, & in-
 vincibilis firmitatis, ut secundum Verba Art. 19. Polos: Oper:
 Decret. Teipactit: contra eandem probatio minime admittat,
 hinc quia Acta Soproniensia, uti in summo exemplo Comitatus
 suum Baros, Torna, Semplini & aliorum remonstratum, par-
 tim omnia, partim potissima, inter occupata enumerant, e con-
 verso vero Actus Evangelicos, in antelatis Comitatus, in omni
 usque fere Temporum Usu & Possessione, tempore Diata, fuisse
 clare assererent, ideo euidentissimum foret, contra publica
 Legit.

Legis manifestum Testimonium, ex iisdem Actis de prom-
 ptam, quatenus probari, nullo modo subsistere posse, ulterius pro
 eadem et Actis Evangelicorum, et argumentum probe Venerabilis
 seu idcirco quoque inducere nequit, quod sub eadem Diata, ante in-
 facta Possessionis Ecclesiarum, mediante memoriali suo modernae
 sua intentioni, e diametro in contrarium egerit, sicut inter alia vi-
 dere esset, ex propriis eiusdem Venerabilis Actis, nimirum
 Ex Parte Evangelicorum in feri, Ex Parte V. P. hinc contrarium
 occupatorum enumerabantur. afferebatur obvertendo.

Et quidem

In Comitatu Liptouensi
 Ecclesiae circiter quadragni, Contra non nisi duas Catholicas,
 Graecorum vero 40 reperiri Ec-
 clias.

In Sathmarensi

Templa in arce Sathmar & op. Prater Totalitia Sathmar
 pido Csed, Harmad, Tarpa, Tenje & Csed, ne nomen sacerdotis
 audiri, Templum nullum per
 Catholicos possideri

In Sempliniensi

Ecclesia circiter centum quindecim, In iisdem Comitatus
 ne inter eas, Hannusfalva, qua nun- utpote
 quam ad eundem Comitatum Sem- Sempliniensi
 pliniensem, verum Baroensem pertinebat. In Unguariensi
 Ecclesia circiter 38

In Beregensi

Ecclesia circiter duodecim, In iisdem Comitatus
 In Abauuariensi utpote Scepusiensi, Tornensi
 Ecclesia circiter 65 & Somoriensi

In Scepusiensi

Ecclesia circiter nouemdecim, Prater ciuitates Libera &
 In Tornensi pauca Oppida, Parochor vares,
 Ecclesia circiter viginti septem, eodq. etiam non nisi, in Dumetis
 In Somoriensi aliisq. occultis Latebris, deli-
 Ecclesia circiter quadraginta quatuor, tesecere et cum periculo vitae
 luxam fidelium habere posse
 Pradicantes vero clam et palam
 plures, Ante etiam Diata
 introductos

Quae ex ratione ptensum probandi modum ex eadem enumeratione
 cui

cui ipse venerabilis fides in contrarium agebat, obiectum non posse
 proprium eius enumerationi contrarium factum, eam ceret
 de Regula Juris 153 fere quibuscumq; modis colligantur, uide in
 contrarium etiam liberamur, cum quibus modis agimus, uide in
 contrarium etiam amittimus; Imo iuxta Regulam Juris 188 ubi pu
 quantia inter se inveniunt, neutrum ratum est, hinc accederet
 5. Quorum ipse etiam V. l. r. u. s. in modernis actis & p. t. e. s. i. s. v. a. u. a. m. m. e.
 bus hinc Tempora, etiam p. m. a. r. i. b. u. s. c. a. t. h. o. l. i. c. o. r. u. m. e. x. i. s. t. e. n. t. i. a. p. e. r. e.
 uangelicos possideri affirmaret, hinc restitui p. t. e. n. d. e. r. e. t. u. t. i. e. s. s. e. n. t.
 inter alia

- In Comitatu Carthageniensi
- Templum in Possessione Amiatod
- In Comitatu Castellanensi
- In f. s. l. s. o. - M. e. s. t. e. r. i. s. R. a. d. e. C. y. h. a. z. e. s. - H. o. l. o. s.
- In Comitatu Barabiniensi
- In Rakasfalva, in Suaga, Rakasfalva ac praeterea in eode
- Sarothienensi
- In Comitatu Papiensi, Lobitracis nominat, quorum
- dem nec fama extat.
- In Comitatu Abauariensi
- In Civitate Afforinensi in Possessione Barosa & oppid. s. p. s. s.
- In Comitatu Dordouinensi
- In Haidary.
- In Lempsinensi
- In oppido Tokay & Batak Possessionibusq; Magyica &
- Kyraly. A. h. y. n. e. s.

Quid mirum itaq; si per Evangelicos quos
 tempore Dieta Soproniensis, ubi propter pravam partium
 in possessione Temporum mutationem, & potissimum causa fu
 turae securitatis, in serie occupatorum enumerabantur Tempora
 quae tamen eorum per Evangelicos possessa fuisse, ex Lege publica, con
 tra quam, uti commissum est, probatio non admittitur, constat, imo ip
 quosq; possessio, in Actu Longo usu roborata, id ipsum manifestum et
 innegabile redderet.

Non tam de necesse cum Lex per se clara utriusq; proba ad

miniculo non indigeret; quam ex Superabundantia, ea in parte il
 lorum, quibus res et circumstantia Temporis apprimè constant
 constareq; possunt, & debent, & quidem in quantum fieri poterat
 & iam factolicoz Titatis fashionibus, & Testimoniis in inquit
 tionibus conditionaliter productis, contentisq; remonstratum est,
 quod talia Tempora, quae in serie etorum Soproniensium inter
 occupata enumerabantur, Evangelici eorum possederint, acce
 deret adhuc, pro

Quod nec commissum etota, ut quampram Authenticam scripturam
 sed ut seriem, querelarum, et simplicem conotationem, pro la
 hione tumultuosos illorum temporum exhiberent, ideoq; prout
 nunc Coactioni obnoxia erant, ita et tunc a proba dependebant.
 Quia adducta series occupatorum, & ablatorum per Evangelicos
 coram commissariis pro restitutione restituendorum disputans
 dis uberius & clarius specificari appromissa, erat, quod ipsum
 eiusdem seriei adiecta clausula testatur, accederet, quod
 De omni in publicis etis recepta consuetudine, confessio in his
 milibus instantis facta, potest declarari, ac p. t. e. n. d. e. r. e. t. u. t. i. e. s. s. e. n. t.
 gi, ac emendari.

Et aliud quippe esset, aliquid enunciative, aliud dispositive conste
 ri, aliud in vigore et solemnitate iudicii, parte altera, confessione
 alterius acceptante, aliud in Actis publicis, et quidem parte alte
 ra negante, ac hinc proprium foret Negotiorum publicorum, ut
 ibidem rei gestae veritas potius, quam de super Narratio spe
 ctetur, ea propter

Quoties Instantia quaedam, quarelas in se continentes, in publi
 co proponerentur pro conservanda rei Veritate, & taliter admi
 stratione Justitiae, si tante Dieta non complanantur, et effecta
 entur, vel ad ordinariam, vel commissionalem viam remitti solere,
 plurimarum Diatarum copiosissimi etoticali offendunt
 Heccadem serie per reciter sub Littera D. in annexo, in
 Duxalium Praesammum Instantia productionem ratificata
 dici potest, cum ex Tenore commissi, memorata Instantia non si-

ma Evangelicorum apereret, eandem fuisse annexam, ad continuan-
quae relaxum remonstracionem, simul et cum patella ad denucia-
deni, corrigenda, exigendi, saepius in Memorialibus Evangelicorum
repetita, cui accessit.

13. Quod et Literales Documenta, superusu et Possessione
et pleniter et cite emanata, ut tamen per se ea, usus doceret
requirunt. Fensu Tituli, 82. 86 Part. 1 Oper. Decret. Tripart.
tanto magis simplex specificatio huius Possessionis, huius violenta
erictionem aserens, in quantum Virilitem & efficaciam, ea habere
re debeat, edoceri deberet.

14. Quia igitur de Possessione qua non excedit memoriam humana
in qualibus negotiis ad mentem tituli 30. 47 & 82 Part. 1 Oper.
Decret. Tripartiti, Ritsoniciana Directionis Capituli 6. Lu. 2
admitti solent, cum circa ea, qua essent facti, nulla melior proba
fieri posset, quam per testes, quorum vocibus certior esse videtur
quam scripturis, & signaturis simplicibus, & erroneis.

15. Recobstat V. per obiecto, quod vero in negotio Religionis, nec
Catholici nec Evangelici, qua inter se pati, attestari possent, quia in
libi in Lege, ex discrimine Religionis, attestari Regula prohi-
berentur, nec enim de Religione seu fide intra se sed de facto
ea Religionem propehibenda veritate adiuverent. Nam

16. Si hoc ptenso per V. sexum allegata intercesserit, a per biter
do, in negotio Religionis quoad Possessionem Templorum Veritas
testimonio alterutrius, vel utriusque Religionis adductos, excludere po-
ssit, inconuenienter sane consequeretur. Quod omni Testimonio
proba admitticulo, contra ipsius equitatis Principia, in qua
cunq; Religionis causa Evangelici frustrari deberent, cum po-
sam constet, in tota Hungaria eiusmodi testes reperiri non
posse, qui alterutrius non essent addicti Religioni.

17. Sed et ipse V. Perus testaretur contrarium dum in modo
nis omissionibus et ceteris, cernit ad testimonia proccaret,
adeoq; obiectam ptenso intercesserit Difficultatem, facto
proprio tolleret, quod enim V. Pero licet, fur id ipsum non
licet

licet Evangelicis, aequalis iustitia ratio non permitteret.
Deniq; quanto certius est, iuratas cuiuscunq; confessiones validas
esse, simplicibus assertionibus, vel connotationibus, adhuc a
proba et Ratione dependentibus, tanto evidentius, quod illorum Rom.
Catholicorum, vel Evangelicorum, quibus optime Veritas Possessionis
constat, iuratas confessiones contra se magis, quam simplex Evangelico-
rum confignatio contra eodem in omni iure robur, & pondus obtinere
debet 19. Et profecto innegabile esset, veritatem melius constata-
re potuisse eis, qui certam Veritatem habebant, & oculis cernebant
Possessionem Evangelicorum, quam qui absentes ex auditu forsan, et in-
quis relationibus quaequam conata sunt.

¶ In eo quoniam in specie factorum, Puncto hoc per Agens
es Evangelicorum intuitu Templorum, partim ab Anno 1681 post
diatam Copariensium: partim ab Anno 1715 occupatorum Seruis pro-
rior representata fuisset, eiusdem succinctam Specificationem sub-
iungimus & quidem. In Comitatu Galatrensi

Post annum 1715
In Oppido Lentis-Prot, duo Tempora, in alio vero Reguar-
vatorum.

In Possessionibus item
L. Georgij- Völgye, Yemes-nep, Millej
In Veszpremiensi
item post annum 1715

In Oppido Veszpremi Templum, Parochia & Sebala, in altero
ro ag, Oppido Papa, quanguam Templum ab Heluet Confessione ad-
dictis, possideatur, ab Exercitu tamen in eodem peragendo sunt in-
hibiti.

In Possessionibus
Jok. Tesser, Eszj Vanyola
In Laurmierensi
in Possessionibus

Porcu- Kacac, Somoro, Raba, S. Midaly, Nagy & Kis Sarati,
Moris, Tuda, S. Ivany, Per, Meso-Cors, Tappi, S. Miklos, Tap
Pa

Parmanus, Nyalka

In comaromiensi
in possessionibus

Mocsa, Akar, Davi, Tempia, oratorum autem in his locis et
nullis aliis locis

In Abauvariensi

In Oppidis, Szepi, Domes, in possessionibus Comoni, Horuat,
Glagy, Borsak, his Borsak, Borsak, Mchrauer, Enyic, Borsak,
ha, Sacta, Kicze, Mille, Borsak, Dolosko - Vifalu Rozony,
Osbuar, Zebel.

In Comitatu Barosensi

In Oppido Nagy Baros
in possessionibus

Mogye, Orkuta, Nyarfedo, Gorgelaka, Urfalu, Sz. Dyo,
Tol, Tebes, Siroka, his Baros, Varallya, Doroslo, Buda meo,
Delatse, Peosi - Urfalu, Planyica, Nagy Vites, Tarkes, Frab,
Ternye, Kinye, Sz. Midaly, Aoiata, Leoben, Lapis - Patlak, Sebfa,
va, Mocdnya, Sarpataka, Rokito, Ternye, his viti, Derbenice,
Kostofany, Kectex - Voklen, cum filialibus Lipce, Mudroc,
Bunyta, Sata - Szo, Fiste, Tolsi - Volya, Ledice, Kovassany, Koko,
lya, his falu, Salkois, Ofalu, Kinye - Urfalu, Arany Patata, Dico,
vald, Horvato & Tiba, Finta, Keszerte, Nagy Silva, poro
ma.

Post Annum autem 1715

In Oppido Hanusfalva, possessionibus

Megyic, Ptervagat, Sapi, & Kectex, Pal Vagas, Distra, Her,
many, Rapronca, Orfoc, Varsu falva, Rodany, Kara, Kommezo, Na,
pataka, Lutska, Lofalva, Lipoc, Molezo, Lenarto, Sz. Hovpataka,
Bogogyan, Senye, Padac, Dobo, Totb - Selymel, Derki, Ber,
Lenko, Sueda - Dolma, Sz. Imre, Veres - Vagas, Tuedima, Dolya,
Ruszo, Kankoc, Bekfalva, Sakabfalva, Tarcza, Viroka, Como,
Szent Peter, Salsfalva

In Comitatu Temphniensi

Templum Oppidi Tallya, Parocdia et Schola cum beneficiis
Mia

Mia, Tris - Denge, Tarczall, Tokay, Bodrog, Kerep - M. Liska,
Tolcsa, Vamos, Urfalu, Clapi, Sator, allya - Urfellu, Vacans -
Duo Tempia Nagy Midalyen, Topolyany, Stava, Parocdian -
Seb, Imregb, Dottyany, Zeten, Kiraly - Seprec, Kad, Invehe pro
Parocdiali Efficientia fundus proprius sumptibus per Heluetica
Confessionis adiectos comparatus ademptus, Sed, in Parocdialy
Templum exstat desertum, Parocdia occupata, et hac quidem & Part
Helvet. Confessionis adiectocum fuit adempta

In parte Augustana Confessionis adiecto-
rum vero

Templum Oppidi Varano, Dottyany, Goringnye, Tarnya,
Zetoc, Tanhocz, Soles - Kofu mezo, Herkoz, Matyasocz, Salsu-
bina, Abagya, Kofu mezo, Kucden, Kert velyes, Salko, Komorocz,
Kofu cum Tot, Jestreb cum filiali et gyagos, Ledar, Sz. Jap. Na,
Salyko, Dobra, Stpakocz, Nagy Dobosa, his Dobosa, Kottarogienfe
manet oclusum, Totkarka, Denkoz, Kediokke, Mermyek

In Comitatu Ugochenfi

In Oppido Nagy Kolos Templum cum Domo Parocdiali

In Beregiensi

In oppido Munkacs unum, & Derog Kacs, duo Tempia
cum Schola et Beneficiis

In Comitatu Tornerfi

In Almas, Kocveles, Gergo, Hudeg - Arto, Vendezi, Barota,
Luska, et Torna, Urfalu, Uovarnod, Sztas, Szigleget, Sablonca,
Sarnoko una cum Scholis, et proventibus occupata

In Comitatu Tomocrenfi

In Oppido Rosnyo duo Tempia: Bettler nagy, et his respectis
cum Beneficiis, Henczo, Turcod, Calomus, Parocdialis, Teleransis,
de Senye - Urfalu

In Comitatu Dorfodrenfi

In possessione Karsany, et Sipo - Reges

In Comitatu Szebenfi Montensi

In libera Regia Civitate Montana Bakabanya oppidii
Sens

tem Datis & Dordony

Nec non possessionibus

Sujik, Maros, Del, Sap, Pall, Keszidok, Kevito, Keszolto, Lilla, Ledotta, Alsó Balonca, Kalkas, János gyarmat, Hellenba, Felsőember, mi, Szecse, Mária, Antal, Penicigalva, Szemle, Lencse ac alia nonnulla. In Comitatu Neogradensi

In Oppido Tulek oratoria, in possessionibus Nagy orosl, Dalas, gyarmat. In Comitatu Hevesensi

Templum Gyöngyösiense, per Heluetica Confessione addictum, edificatum, ac per Dominos Terrestres tam Evangelicos, quam Catholicos, donatum, cum omnibus Beneficiis occupatum, item Oppidi Szécsényi dicitur.

In Pest, Pilis et Solt

In Possessione Sent-Maxton, Kato, Szécsény, Alsó-remedi, Mogyoró, Szada, Vörösegyháza, Kis-Kent, Miklós, Hartyan

In Kabolcensi

In Szécsényi post annum 1715

In Oppido Unguariensi

Templum Unguariense, vulgo alio Templum vocatum, in oppido, his Kapos, Nagykapos, Palber, cum filialibus, Vinnacienfia duo occupata

Post annum autem 1715

In Oppido Darnó, Homok, Sasloz, Gajac, Körté, Kis-rat, Dobocskia, Matyocz, Sedna

In Comitatu Szatmarien

In Abazia Regia, sive Nagy-Danya, duo Templa

In oppido Felső-Danya unum

In Possessionibus

Grotz-Tot-falu, Dubrovicza, et nagyar Kékes

Etidem in Comitatu Neogradensi

In Oppido, Verocze et Notene, ubi Plebanus Catholicus habet

ipia permissione introductus
In Pezive, a frequentatione Templi Evangelici sunt delusi
Votum sequitur

Contra expressam autem, gravamini huic inserta articulari clausula determinationem, et positivam eundem Dispositionem in eisdem nominatis Comitatus, non obstantem, quod velut Partes in toto, et species in genere, praemanibus Evangelicorum perpetuo usu relicta fuissent, et vigere alterius clausula, posthaec vero nulla Templorum, Scholarum, et Parochiarum occupatio fieri, sub poena decretali, ne occupentur, prohibuitur, et eadem Evangelici, Tempore Dietae Szeprensiensis possederunt ac in super, ad possessionem huiusmodi comprobendam, hinc, hinc Agentes ex hyperabundanti etiam, inquisitiones moluerunt; attamen in serie specificata Templa, cum Parochiis, Scholis, et accessoriis, quae hinc per saepe dictas Commissiones, aut earundem sub delegatos Mandatarios, sive per Camera Hungaricae, aut Dominorum Terrestrium officiales, hinc per Vicarium, hinc per alios quoscunque, vel quocunque modo, acceptu et Potestate Evangelicorum a tempore Dietae Szeprensiensis post annum 1681. et quidem tam ante, quam post ultimum anni 1715 Dietam, in praesentiarum usque, adempta, et occupata fuisse, ac per hoc expresso articuli 26^{ti} Tenore palam contrarium esse comperimus.

At proinde specificata Templa cum Parochiis, Scholis et quibusvis appertinentiis, beneficiis, intuitu huius Articuli 26^{ti} Paragraphi, ex capite, Tempore Dietae Szeprensiensis per Evangelicos habiti usus et possessionis, iuxta legitimum Possessoribus Evangelicis, restituenda, et assignanda de iusto et aequo humillime censemus.

ACTUM IN ORDINE
NUMERO XIV.

Id est
DECISSUM DICTUM de

de Confiniis

Respectu quorum sonat Paragraphus Articuli
26 in Ordine Quartus, in hac verba:

Præterea in Confiniis Regni, et quidem in Generalatibus
contra Carisiam, in Rent Prot. in Generalatibus Sauriensi
in Thany, Walsory, Pasa, Vespriem, Saurini et Coma com
in Generalatibus etate Montano: Leve Saxponæ, et Falt
ni: in Generalatibus Superioris Hungariæ, in Putnok, Gnod
Kertico, Tokaj, Kalló, Rattsmar, Equo Templar, in Locis
ibidem specificatis pro Evangelicis relicta haberi, eluceferet

Sequitur Generale Evangelicorum Prau
men tenoris sequentis

Quod per occupationem, et ademptionem, quam plurimum
in præmissis Locis Templorum Scholarum et Parochiarum, e
exercitibus, Turbationem, tam Legi quam Libertati comuni, et ve
maxime eorumdem locos admodum sit controuertum

Intuitu cuius ex parte Venerabilis Sen
reponatur

Paragraphum hunc Articuli, pro latione Temporis, con
Saurorum resolutum haberi, quæ, quia jam defuissent esse con
finita, et milita Hungarica confinitaria, eius Articuli, pro
muis 1606. Pacificationis Nurembergensis, et 12to 1608 ante corona
tionem, mentionem facerent, ibidem evanuisse, adeoq. causa causæ
cessasset, ideo etiam causatum, Evangelicorum utpote Libero
Exercitium, cessare debere, lationemq. Articulare, in hoc pass
etiam vigore Resolutionum, anni 1691 ex prædicta latione parit
evanuisse: consequenter redisset ad Jus Dominicum Terrestrium
quod in Locis ibidem specificatis, libere operari poterat, et posset
ad occupationem non tantum Templorum, Scholarum, & Parochiarum
Verum etiam ad Sublationem totalis Evangelicorum Exercitii.

Quia cum contra Replens Evangelicorum, ac reliquis Partibus utri
usque partis, aduersusque Legalibus Rationibus, atque respons
ad invicem combinando, percoluendo, & Dammando, adiuuimus
Quod, quia

Tam in verbis Paragraphi specificatis, quam et reliquis confini
ariis Locis, etiam antequam confinia esse coepissent, et Lege publi
ca, universale beneficium Liberi Exercitii exercitii competere,
lat. Imo

Virtute eiusdem non tantum antecedenter, et antequam confi
nia esse coepissent, sed etiam iam a Tempore Dicta Saxonienfis
exercitii in Usu, aut Templocum, aut liberi Exercitii fuissent.

In iisdem Locis confiniariis degentes, non intuitu solius Con
finii, sed velut Magnatibus Nobilibus, alijsq. Oppidis, & Villis, non
attenta Conditionis Qualitate, indifferenter, virtute universalis
concessionis Liberi Religionis Exercitium, eisdemq. usus
permissus quod sit, verba Fili, Omnibus et ubique per Re
gnum, Comitatus, Oppidis et Villis, clare conicerent.

Et licet in Filo l. 1608. ante coronationem, sit expressa mentis
militum Hungaricos, id tamen non ex alia, quam universalis Liberi
Exercitii latione factum fuisse, ibidem expressa vocula, quoque
agerte remanserunt, qua veluti omnibus, ita militibus quoque
Hungaris, & quemadmodum ubiq. ita in confinis quoque, eundem Li
bri Exercitii Usu tribueret, neq. ut causa Libertatis, sed ut Decla
ratio Locis, in quibus præter alia, qua iam nominata successerant, et no
minanda sequebantur, erigeretur Templum, & hoc quidem, ut utriq.
populo, et militari, seu Oppidano equaliter deserviat, Pro
pore pro

Quod Particula seu Propositio in, videlicet in Confiniis, con
tra naturam sensum, & significationem, ac etiam constructio
nem hui, non denotaret causalitatem, ac si præter partem
vula in numeretur, pro qua, vel ut præter, in Confiniis, vel qua Confiniis
solum concessum esset Liberi Religionis Exercitium, quum
potius localitatem, seu Demonstrationem Locis, ubi & in quo Locis, ad
instar reliquorum Articuli Paragraphorum et Locorum, similibus pro
specificando Templo Evangelicis expensenda Commoditas concessa foret
indigitaret, significaretq. diserte patet. Nam pro

Veluti per in serum obvertitur, sola et unica, sine qua n.

Confiniis

Confinitio et militia ratio, concessi Liberi Exercitii causa fuisse
qua itaq. ratio intercessisset, propter quam uniuersis Statibus, &
viciis Regni, Liberi quoq. Ciuitatibus, nec non Oppidis & Villis
idem Liberam Religionis Exercitium, sponte et benivole, acceptu
re volentibus, legaliter concessum haberetur, Sed quia propter uniu
uersalem publicam Legis sanctionem, alia dari non potest, ideo ita
veluti in toto Regno, inque solis confinitis, ac solis militibus Hungaricis
Liberum Exercitium, & quidem ad Tempus duntaxat durans confinitu
concessum fuisse, nequaquam ex Lege demonstrari potest: ita cessante
Confinitio, cessare debere Liberum Religionis Exercitium, legaliter
a Parte V. Per eumci nequit. Sumpe pro

VII Per id, quod Loca quaedam Confinita esse desissent, per hoc
tamen ciuitates, Oppida et Villae quibus uniuersaliter Liberum
Religionis Exercitium concessum est, esse permanere nequaquam des
quunt. Summo pro

VIII Leges de libero Religionis Exercitio non ex privato, erga hunc, vel
alium Locum, respectu, sed propter bonum Pacis, et publicam Reg
tranquillitatem, & per consequens, publici causa conditas esse, et
nec per expressum testarentur; hinc Loca quoq. eorum confinita
ex ratione Legis uniuersali, eodem gaudere deberent, vel maxime

Quandocumque
IX De tollendo, in Locis antea Confinitis, obrationem cessante
Confinitio, Libero Religionis Exercitio, vel occupandis Templis, na
la Lex sancita haberetur. Summo

X Sumante penultima Articuli 26i clausula nudante Paragrapho. Sed
haec vero nulla Templorum Scholarum, & Parochiarum
Occupationes, vel Exercitii Turbationes ab utring. Subpo
na in Articulo & Vladisl. Decret. 6i expressa fiunt. Si omnia
occupationes Templorum, clavis et discretis verbis prohibita habentur
tunc ideo si in genere, nulla scripta occupationes, vel Turbationes
fieri possunt, quae ratione in specie, aliqua admitti valeant, vera
et genuina, tam clara et prohibitoria clausula Articularis ratio,
nullo modo admitteret, & alioquin

XI Si semel concessa Libertas citra expressum Legis statutum
et

et Dispositionem tolli, deberet, nullus in iure substitutus, et securus
esse & permanere posset, quibus accedit

II Si ex sola ratione, quod Confinita existierint, et esse desierint
ex supposito V. Per Tempora occupari, vel Liberum Religionis Exer
citium tolli deberet, manifesta est sequela, complura Confinita
a, & eorumdem inhabitatores, eorum pro Rege & Patria, vitam et for
tunas discrimini obijcentes, quod longe deterioris conditionis redder
entur, quam ea quae extra Confinitum Exercitii Loca factam constituta
tantas vicissitudines, et discrimina non subissent. Vbiominus ac
tualitate Legalis Possessionis gauderent, cum tamen Confinita &
successores eorum, in grauissimis Periculis per copiosam sanguinis effu
sionem promerito Praemio Loco, turbationis & ademptionis teme
porum poena, manere deberet.

III Sed veluti clementissimis Regum, de se & Republica Christi
ana bene meritos, eorumque successores, praemiis decorare po
tius, taliterq. ad maiora quae excitare, maxime consentaneum ius
tissimum, usque receptum esset. Ita post exanthlata Confinitorum
refusi sanguinis discrimina, uniuersali Lege restituta, sicut Exer
citi Turbationes ita Templorum occupationem, mibi attentari,
munificentia Regia, supremam, iustitiam ratio non permittecer.

IV Et secum de Resolutionibus anni 1691. in Praemio Prauamini
& de Extensio iure Domino Terrarum, in ductis signanter hie
muni 3i & precedenti proxime 12i ad diluenda ex Parte V. Per
reiteratas rationes, representata quae sufficiant, nulli ambigunt

Et hinc quoniam in specie factorum Puncto hoc per Agentes
Catholicorum, intuitu Confinito hinc in compendium missa Templorum
et Oratorum ab anno 1691. post Dietam Sopronien occupatio
representata haberetur, taliaq. essent.

In Oppido Le. Vroth
Oratorum Augustanae et Helueticae confessioni addictorum
Praemio Praemio proptius sumptibus adificata, ac a memoria
hinc per eodem Possessa, via facti adempta

In Oppido Tibany
Oratorum Heluet confessioni addictorum a memoria hinc, adeoq.

1790

iplo etiam Anno 1681 per eorundem professum, cum Parochia, Schola
aliisq; accessoriis, per Reverendum Dnum Amandum, et Studen-
batem Franzensem, non curato etiam contractu, catenus intercipi
et opprimere mita, via facti, ante proximae sopitae motus, ad
emptum. In Oppido privilegiato Lapa

Oratorum Parochiam & Scholam, quorum fundi,
a duobus fere seculis, in Confessione Evangelicorum existere, ac
quidem possident Helvet. Confessione addicti, clariss. Oratorum
manibus eorundem haberetur, tamen cultum Divinum, non in or-
tino, verum in certa alia laicali Domo, peragere coguntur.

Augustana vero Confessione addicti, quamvis proprio Ore
Oram Domum laicalem, pro comoditate cultus Divini co-
parassent, attamen nunc eorum militum cum assistentia, via
cti, Domus laicalis occupata, Judaeis exarandata, & iam per
eodem in stabulum conversa.

In Oppido Vesprim
Oratorum Helvetica Confessione addictorum, una
cum Parochia & Schola, non pridem occupatum; Augustana
vero Confessione addictis, nullus adhuc Locus, pro templo,
rochia & schola excisus.

In privilegiato oppido, simul et praesidio Laurin-
ensi. Quamquam adhuc in Anno 1647, vigore Art. 9. per ead-
pressum determinatum haberetur, ut ibidem Laurini, Ministri
Evangelici, intra Moenia habitare, & in Domo concionari possent,
tamen id ipsis non permittitur, licet aegrotum, inq; repen-
tibus cadibus constitutorum, summa esflagitaret necessitas, igitur
mo extra Moenia Domus propriis sumptibus comparata
ibidem habitae, & via facti adempta, hodie dum existere, et
gelici.

In privilegiato Oppido Rev. Romaxon.
Licet praeterea, quae in Puncto 11. vigore Art. 9. Anni 1647 con-

cessa Evangelicis sunt, uberiori appositae essent, in alio quoque
fundo, Helvetica Confessione addicti, Oratorium edificassent, ac
usq; ad annum 1688 possiderent, Augustana vero Confessione ad-
diti, loco Oratorii, certa Domus comoditate, pro cultu Divino
edificassent, verum contra Artus Supra^{scriptis} utriusque
Confessionis Ministris, ab eodem tempore, reedificatio Ora-
torii, ususq; ipsis non admittitur.

In Oppido Leva
Lucumvis tam templum, quam Parochiam, in qua nunc
episcoporum Minister, resideret, actu etiam possiderent, Helvet
Confessione addicti, verum circa annum 1719, ab usu eunti
templi inhibiti sunt.

In Libera Regiaq; Civitate Carponiensi
sexmille quingentis circiter florenis per Curiae,
licet edificatum Templum, Parochiam & Schola, post di-
atam Carponiensem occupata, ac ex post edificatum aliud
Oratorium, Domusq; et fundus, cum rebus argenteis, et
aliis mobilibus in Puncto 18. fassus specificatis.

In Oppido Tokaj.
Templum Parochia & Schola, propriis sumptibus Helvet
Confessione addictorum edificata, & in Anno 1681, post annum
1681, circiter 4. Annis, cum universis beneficiis compara-
tis, in Puncto 13. uberiori declaratis, militari assistentia medi-
ante sunt occupata, contra intentionem, tam aquisitorum,
quam testatorum, nondum destituta.

In Oppido Tulok
Oratoria tam Augustana quam Helvetica Confessi-
onum, per eorundem usuata, una cum Campanis per ipsos
comparatis, aliisq; beneficiis, adempta sunt.

licet praemissa, quia contra tenorem Paragraphi occupa-
ta adempta fuissent, contraentionem Legis esse comperimus
proinde, ut modo praevio adempta & occupata Templo, et
Oratori

Oratori

Oratoria, domusq. cum quibusvis accessibus, procebus seu Augustana & Helvet. Confessione adhaerentibus Possessoribus restituere, nec non expensis & Levantibus Helvet. & Confessionis, cultus Divinus in Oratoribus propriis; quae quidem possident, sed sub statu resolutionis, in statu quo velle non permittuntur; libere exercendus permittatur; re qua vero sonantia Loca, veluti Gaurini, Kendro & alibi ubi Evangelici utrimq. Confess. de presenti quoq. in usu perstant, imperturbate permanant ac deniq. saliter Para grafo hinc exornata et aejtatis Vestra Sacratissima gratia et clementia Satisfiat, demisse conferemus.

DECRETUM IN ORDINE

NUMERO XV

DECEMBER VENTUM

de
Excisione Locorum pro edificandis Templis, Parochiis et Scholis, in Liberris Regnis pariter ac Montanis Civitatibus.

Paragapho in Ordine, cuius locum haec habet.

In liberris vero civitatibus, utpote Soloniensibus Augustanae confessioni addictis liceat edificare suis sumptibus Templum unum, in suburbio, in loco per eodem commissarios designando, Civitas porro Soloniensis, maneat in Possessione, seu Exercitio sua Religionis, quam modo profitebatur, neq. in hoc turbetur. Tandem in Liberris, ac Montanis Civitatibus, utpote Trencsimensi, Noxensi, Kremnitenti et Noxensi

Cicero strictus est.

hinc, ac in Superiori Hungaria, omnibus itidem Civitatibus, similiter Loca pro edificandis Templis, Scholis & Parochiis assignanda conceduntur.

Sequitur Generale Evangelicorum Praevenerum haec etiam denommata civitates, Septurbantur, dum ut plurimum commissariis Cameralibus, in Negotio Regiis, contra positivas Patris Leges, variis modis impediuntur. Verum ne his quidem Locis pro Templis, Parochiis & Scholis, ubiq. commode & sufficientes summi excipi, adantur etiam excipi, in quibus edificare Tempora Evangelici praevenerunt, imo in nonnullis aliis civitatibus, specificis in titulo non denotatis, plura nulla adhuc essent assignata pro erectione Temporum, accessorum Loca.

Ita, quae, ex parte V. Per Summarie Legationis Rubrica tituli quadriembrali contentas civitates, Soloniensem nimirum, & Soloniensem, habere contentum tituli, ulare, prout & in aliis nominatis specificatis excisa Loca esse.

Imo Soloni, & in Archibus Superioribus civitatibus, utpote ex silentibus, exceptis Rev. Libertatis, qua Archibus non ingredierentur, fatam fuisse excisionem.

Ita si autem vel retarentur in excipi Locis edificare, aut quocumq. modo regulari viderentur per commissarios Regis, id licere sua Majestati, absq. ulla Antecuram Responsione, libere exercere, qua Principi, & qua Domino. Terrestri in pecuniis.

Si autem nulla essent assignata Loca, in civitatibus in Archibus non denommatis, latro esset, quia non omnes essent Archibus, ideo nec Loca excipi debebant; sed nec excipiendi possent, vel ex eo, quia attenda tituli clausula ac Superiori Hungaria omnibus itidem civitatibus.

terminus Leg. omnibus, quae ad Superiorem Hungariam spectant.

Actum

igitur in aliis partibus Requiruntur ex utroque
militia, publicum Exercitium praestare non possent, sed
privato sustentari, idque etiam sine iudicio Romano,
etolica Religionis, quoad bene placitum adhuc Regum
cesso Religionis sua Exercitio, contenta esse deberent.

praemissa cum statu propositi Ravennatis, eadem
subiectis, & in aliis similibus partibus etiam adductis
legibus, et rationibus perpendis, consideratis, & examinati
admiramur, nos, quia

I. Quam ea civitates, quae nominatim appositae non sunt, cano-
nicis, ibidem nominatis civitatibus, eisdem iuribus, Privilegiis, & immu-
nitatibus gaudent, ideo neq. a beneficio habendorum Temporum
liberiq. Religionis Exercitii usq. coacti possent. Namq.

II. Quae in conditione & statu, paresq. in fide & fidelitate erga
Regni Majestatem, Sacramq. Regni Hungariae Locorum par-
tibus quaeque clementia & beneficio, et benigni Diplomati Regum
suis & gaudere valent, utq. deberent, quod ipsi

III. Publici Domini datus exigeret, quippe

IV. Omnibus per Regnum communiter notorium est, qualiter lib-
rae Regiae ac etiam Montanae fides, ab ea Regiarum Majesta-
tum pecunia, per & propter Liberi Religionis Exercitii usum & tem-
porum concessionem, omne incrementum & permanserunt, immo
ad miram usq. florebant & locupletabantur, eoque vero ea tenu-
turbata & impedita, cum eadem publici totius Regni, ac unquam
Majestatis Vestrae Sacratissima, Araxi Detrimto, deficerent
& decreverent, quoniam praesumit, prout exempla complurima
ad notitiam publicam viva perhibent testimonia. Quibus

V. Quod & Neo-libertate aut Libertate Civitates Superioris
Hungariae si quae ne forte Tempora aut Oratoria non possiderent
Beneficio articulari Civitatis competentis, frustrari nullo modo
possent, cum velut Nobilitas, ita Civitas quoque una eademq. con-
retur Libertas, quae si uni, prius, alteri vero servit conferatur,
aequalis, aut minor alterutrius dici nequit. Hinc

Ubi contra manifestum Aeternum tenorem, imo contra expressa
verba Legis, & positivam Majestatis Vestrae Sacratissimae & Divae
saliter declaratae mentem, per Comites pro liberatione
Magistratuale excedit Commissiones, et vel maxime
non attento eo, quod Negotium Religionis, Juris publici
est, nihilominus in Adificatione Temporum, Scholarum
& Parochiarum, aliisq. accessoriis turbantur Evangelici
et Majestati Vestrae Sacratissimae servit in obsequium
his Legibus in natam Sanctam Moniam, & plus quam Peter,
nam Reverentiam Christianus admiratur, & veneratur or-
dit, quod quomodo imputari non posse sanctum & mutabile
credunt, Naturae Evangelici, sancta Regum Regum fides,
quidem loquantur oraculum est & quodvis verbum eorum
vondus habet, eo magis quod

Majestas vestra Sacratissima, ea quae articulariter &
Distaliter Sancta haberentur, sancte non solum semet offer-
naturam sed & quod per omnes alios offerunt faciet clementer
suis appromittere, designata hanc fuisse, ut sic dubium nullum
est, cuncta ea quae contra Leges publicas, per quoscumq. & his
qualicumq. tandem pteptu attentarentur, omnimode ultra Legum
Regumq. mentem immutabilem fieri, etenim vel solo naturalis
rationis Lumine

Ubi quicquam abiq. Aeternum lapone fieri potest, quod
est contra Articulos, unde
sum Virtute Pacificationis Vinnensis, nunquam & nul-
quam turbandos voluerunt Sacratissimi Reges Evangelicis
non subesse Legalem causam, cur eisdem ex parte E. servire,
licantes Reverendissimi Domini Plenipotentiarii, tam faci-
ac si nulla Lex pro Evangelicis, ac eorumdem publica per-
petuaq. in Regno per mansione, sancta foret, et nullis am-
plius Pacificationum, et Diplomatum praesentium munitatis
provisi haberentur ad beneplacitum quasi momentaneum
est, utiq. ac per hoc eliminari posse, contra mutam praese,
fere

teris Augustissima Domus Austriaca clementiam
Aequanimitatem, & Justitiam, nisi positam benignam
Voluntatem, publicis Regni Legibus ad notitiam omnium
deducatur confirmataque inducere, & persuadere nitetur.
Nam si nusquam & nunquam turbandi sunt, multum magis
Eliminandi. Ad hoc

X. *In Comitatu Hungarico omnibus
dem civitatibus, & reliquis partem civitates
quaque excluderet. Nam*

XI. *In vocula: omnibus istis civitatibus in suo
naturalibus, considerentur, manifestum est, tam Superiorum
Hungaria Civitates, reliquis nequaquam opponi, sed con-*

ungi.
XII. *Si vocabuli istidem, proprie, aequalitatem semper, &
paritatem significantis, quae quid Superiorum Hungaria
civitatibus tribuitur, id reliquis quoque tribuatur, paritas
& aequalitatis ratio efflagitaret, cum et alia velideo, quae
civitates in genere istis insertis habentur, opera praesentibus
haud erat, universas & singulas enumerare, seu de nominibus
specificare. Idem quoniam ex parte Evangelicorum, contra
in sextum huius Paragraphum, secundum verum in specie
factorum deductum, & hic in comite subnexans, demissis
praesentata essent, respectu Civitatum sequentia. Et quidem*

*In Comitatu Istri ferrei
In Civitate Synzensi*

*In Comitatu Sopronensi
In Civitate Rost*

*In Comitatu Posonensi
In Civitatibus*

*In Comitatu Tyrnavia
In Civitate*

In Civitate Laponensi

In Comitatu Tomorrensi

*In Comitatu Tomorrensi
in Pospis
Pobnye Banye, & Tolva.
Quamvis ad mentem Sancti numero Indecimus
agere Actus Paragraphi huius, ex capite Adificationis
Evangelicis Tempora ibidem specificata, qua per Evangelicos
specificata, cum suis accessibus, sicut nunc plenditur, vesti-
ti debuisse. Unde utimus neque pro exigendis Templis
Parochus, & Scholis, Loca assignata et excisa. Quae propter
ut loca comodo exsolvenda, vel potius Tempora illa, per
Evangelicos Adificata, restituenda humillime expetuntur.*

*In Comitatu vero
Danubensi & Montensi
In liberis Regis, & Montanis Civitatibus Belobanya
Raccabanya, & Uj-Banya nec non*

*In Comitatu Tolnensi
In Civitatibus liberis Regis, Veterobolensi & Pri-
nensi, ac Montana Libeti-Banya
Loca sufficientia pro exigendis Templis, & accessibus exse-
canda, demisse efflagitantur.*

*In Comitatu Jrensimensi
In Civitate eiusdem Nominis posteaquam in loco Actica,
riter exciso, Oratorium Parochia & Sedola, per Evangelicos
Adificata, sub plerisque motibus in praesens redacta, & so-
laquata surgent, aliud in eodem fundo Oratorium, ex me-
ris duntaxat Materialibus Lignis, facile dum & quando
indisicibile Adificari coeptum, per Locum comendantem impe-
ditum, materialiaque pro eodem Adificando convecta, in ar-
tem ablata, rursusq; obtento Domini ad hunc Locum comendantis
consensu, postquam memoratum Oratorium erigere coepit,
per iudicem Civitatis inhibita fuerunt, saliterq; lega-
li hoc beneficio Constituti, in praesentia cupis par, erga gra-
tiam annuum pensum, conducta domus arca, propter infen-
deriam aëris oblecta, non sine incommoditate, Praesentis pra-*

In lo,

sertm

Sexto tempore, exercitum suum aliunde / ut ex promissione
patet / satis constructum adhucdum continuare coguntur
Evangelici Non secus

In Comitatu Saxoniensi

In loco Commissionaliter assignato, Pactenus erecti ang
sti Oratorii, vel extensis, et pro sufficienti comoditate,
Quia ampliatio non permittere.

Quorum aedificia libere proseguenda, & ad perfectionem
pauca, ad amplianda humiliter idem Episcopienses
Evangelici supplicent.

In Comitatu Alba-Uvaticensi

In Civitate ad Noviciensi

Evangelici utriusq[ue] Confessionis, Oratoria sua, procul a
Civitate aedificare coacti, propter longinquitatem & im
unitatem itineris, in frequentandis iisdem, vix ob
noxii sunt incommoditatibus, imo interea exorto intera
ria incerto, non parum damnificatos fuisse, testis ex
perientia docuit, & subletroribus nequius famulatio
Sanius vero quoq[ue] discreti exposito fuisse, palam constat
Davido vero tempore, tam propter agrorum expansionem
quam & numerum lutosam vram, nisi equis vel curribus
vedantur, seors cultu divino vacare non possunt. Am
Augustanae Confessionis addicti, locum intra moenia
m[un]da aedificando templo exsurgendum
Helvetica vero Confessionis addicti Templum propriis sum
ptibus aedificatum, restituendum supplicent.

Præ qua præmissa, respectu præmissarum Libera
Regiarum, ac etiam Montanarum Civitatum, quoad nond
subsecutam excisionem, Articulus Paragraphi huius
in effectuationem; quoad interurbano vero in Locis con

missiona

missionaliter iam excisis, aedificior proseguendam contm
tionem, et amplificationem manifestam Legis contraventionem
et abusum esse, compemus

De proinde ut in locis praespecificatis, aut Tempora per E
vangelicos aedificata, & non reconciliata, ad mentem puncti
simi, iisdem restituenda, vel si eorundem legalis restitutio, pro
omnem spem, implorari non possit, pro erectioe Tem
porum Parochiarum & Scholarum sufficientia, eximenda.

In Civitatibus vero ubi loca Commissionaliter iam excisa sunt
aedificia libere proseguenda, clementissime disponere, Ma
jor vestra Sacratissima non dedignetur, demisse censens

Punctum in Ordine
Numero XVI

Id est
Secundum Sextum
de
Iure Templorum in genere, una cum eisdem
Parochiis, proventibusq[ue] eorundem, in quorum actuali
possessione, tempore Diatae Coproniensis fuerant Caer
elici,
ita et

In Sepultura & Campanarum
Eodem articulo 26, in quo super omnia
in Naturæ in Paragrapho 6. for
malibus.

Templa demum, in quorum actuali Posses
sione idem Augustana & Helvet. Confessionis ad
dicti de facto sunt modo præmissa, præmissibus
eundem, una cum Parochiis, Scholis Proventibusq[ue]
eorundem propter bonum Pacis, ut nimirum quiete
et Pa-

et Pacificè vivant, reliquantur: Ipsi Sepultura et Campanarum, pro Catholicis eisdem degenantibus aequè ac christiano libero relicto

Sequitur Generale Articulus Tradamentum
Quod licet datus dare hocce articulo mediante statutum fuisset, ut quæ et qualia Tempora una, cum Parochia de Solis et eorum proventibus, occasione celebrata Dieta Soproniensis, non solum in quodam modo nominatis, sed et nominari omnibus Comitibus, et tam sementia divina, et utilibus sua Majestatis etiam acquisitis, in quo et futuris temporibus, quam plurima fuerint, in quorum numero et actuali, & pacifico usu Evangelicos eo tunc per Articulos, nunc quoque in parte perditore, est in comperto, nihilominus tamen quædam aperte eidem contrarium sit, documento est plurimorum Temporum, Parochiarum et Canoniarum, Beneficiorum et Proventuum post eandem Dietam Soproniensem in parte hactenus facta ademptio & Occupatio. In Locis autem plurimis Sepultura et Campanarum usus pro Evangelicis, vel absoluta Denegatio, vel vero non minus, quam ad Libitum Ducum Plebanorum, Solitariorum Taxam excedentis Solutionis exactio.

Intuitu cupis Evangelicorum Tradamentum in Comitibus, ex parte V. scribi in Replis ac Duplicis reponeretur:
Quod clausula illa potius de Comitibus loquitur, de cetero de Comitibus, et licet tamen ex multis intelligenda esset, et hoc cum ea consideratione, si per ipsos adificata, et licet Catholico nondum reconciliata fuerint.

Comitatum Neoaquisticorum, in quibus Jus Patronatus Supremum, sua Majestas sibi reservasset, in eisdem, siquidem quæ talium, nulla esset mentio, adeo nec ea trahi vel quodpiam in illis ostendere possent Evangelici.

Præ

Præterea, contra Possessionem tempore Dieta Soproniensi habitam, per Evangelicos allegata Dieta Soproniensis facta, eoque tempore factam confiscationem occupatorum et demptorum Temporum, obverti

Ipsum denique Sepultura & Campanarum, pro Locis duntaxat articulis permissum haberi, hinc in Locis aliis, aut omnino denegari, aut erga majorem solutionem concedi. Quod et in Locis Articularibus passim Campanarum usus nisi cum consensu Plebanorum Catholicorum competere debet, inter se collatis, ac utriusque Partis, quoad primis, in Tradamentum comitionalibus scriptis, et Actis examinatis, & ponderatis admoventur, et quidem

Respectu Possessionis, et Usus Temporum quod

Præsertim Articulus huius 26^{ti} Paragraphus in ordine sextus, titulum Possessionis, et Usus Temporum, tempore Dieta Soproniensis habitam, pro fundamento Articularis Juris posuit, & decrevit, et hoc quidem, pro

Deo absolutum, universaliter, et in genere, ut sic Legem generalis generaliter etiam accipienda veniat, cuius generalitas tanto impudius patet, quanto expressius clausula hæc ab aliis distincta, non obstante eo, quod videlicet iam in Paragrapho 1to ex Capite Adificationis, et non Reconciliationis, restitutorum: Paragrapho 2do ex Capite Denominacionis in Andecorum Comitibus excedentem proventuum Temporis Locorum.

Paragrapho 3to ex Capite Possessionis in Comitibus per expressum specificatis, seu denominatis, tempore Dieta Soproniensis habitam

Paragrapho 4to de consensu
Paragrapho 5. De Decisione Locorum in Comitibus, satis discrete sancitum fuisset.

Ad idem hic attendendo ab altero per clausulam

le d

Respecifica enumeratione, in Verbis: Tempora demum
absque ulla distinctione et exceptione, in Senore
Euderet, ut Tempora, in quorum actuali possessione
gelici, tempore Dietae Coproniensis erant, per manibus
manerant.

Quam ob rem, indiscriminatim, de Templis per
quam, in Comitibus sine specificis denominatis, sine
non nominatis, sine nequaquid per Evangelicos usu
tis, & possessionis, loqui, ex verbis Legis evidens & innegabi
le est.

3 Et sicut in Sancto 13. insertus Paragraphus: Quod
admodum & quod Tempora eorum Comitatus, quod
comitatus ibi nominantur: ita hic Paragraphus: Tem
pla demum, tanquam alius eundem precedentibus gen
ralior, sine in nominatis, sine non nominatis, & nequaquid
sticis Regni Comitibus, oppidis, et villis, non rationem
dificationis, templorum, sed precise solius sub Dieta Copro
nensi habita possessionis usum, pro retentione et revindica
tione Templorum, substratum haberet. hinc

4 Si iuxta suppositum V. flexi, hac quoque clausula
De Templis per Evangelicos edificatis, & ritu Ca
tholico non reconciatis, per omnesarios assignan
dis quae intellecta fuerit, vel nunc intelligi deberet, tan
contra evidentiam, et iuris & facti, totus hinc Articulus 20.
ex solo Paragrapho. de quo in Sancto XI actum est, et non
eandem adhuc subsequentibus ab eodem distinctis, respici
Paragraphis novem, constaret, ut recte, quibus hoc modo nec
opus fuisset, sed verba Articuli 20. iam in terminis assigna
da descendunt, aut quia totus articulus ex Paragrapho
sen Clausulis 20. constat, et finaliter, in verbis: Talis
semper Legibus, et Articulis Diplomate Reg
o firmatis definit. Diversorum vero diversa esset

tura

ura, et ratio, ideo expressa Legis Dispositio neque negari
neque in alium, quam verba forant sensum, transferri pos
sunt, vel maxime

Quoniam Clausula hac, nulla habita adificationis refle
xione, de Templis per Evangelicos usatis et possessionis
per manibus Possessorum relinquenda statuta fuerit, n.
pro de Templis per Evangelicos edificatis, et non reconci
atis, loqueretur, quia eiusmodi edificata, Evangelicis ideo
per omnesarios assignanda erant, quia tempore Dietae Co
pronensis per manibus Dni Athlor fuerant, quibus sac
cedit, pro

Si Secundum Regulam 136. bona fides tantumdem
confidenti praestat quantum veritas, quoties leg impediri
mento non est, quanto magis, ubi nulla penitus lex Evan
gelicos, in usu et possessione Templorum tempore Dia
tae Copronensis habita, impediret, vel impediendos concederet,
quoniam potius aperte in possessione eiusmodi stabiliret, pro il
legitima et minus articulari possessione censeri posset.

Quod Loca pro adificatione Templorum, in XI. articulis
sunt denominata, id ipsum reliquis per Evangelicos, ante &
tempore Dietae Copronensis possessis, haud derogaret, nisi
to minus per hoc Tempora hac legitimi iuris Evangelicorum
esse desierunt, quoniam, sicut in II. Comitibus designata, et
relaxata non sunt, Contrarium hac ipsa Clausula & sanctione
positivae, ac per expressum dicente, & praecipiente in eo quod
nimirum, virtute eundem Tempora et Parochia, per mani
bus Evangelicorum, tempore Dietae existentibus, optimo &
quidem publico iure, eidem competant, ut sic ex capite pos
sitionis universaliter per Regnum, quilibet Locis in cuius
possessione et usu Evangelici tempore Dietae Copronensis
perstituerunt, & de nomine articulari, et ex plano, no
velut loca denominata, & ex ipsa, inter quae videlicet

& hac

& hac, nulla alia differentia, quam, quod hac ex fundamento
Possessionis pro Evangelicis, & Articulate ubique relicta
illa vero in ill. Comitatus, propter ea ipsa, Tempore Diata
iam possessa, loco ademptorum per excisionem, de omnibus
anem, impedata sint. Et tandem

Quandoquidem, vigore Art. 10. Paragraphi huius Tempora
per Evangelicos edificata, et loca ad solios non reconcilia-
licet tempore Diata Sorroniensis, pro manibus Dominorum
Catholicorum habebantur; nihilominus Evangelicis, ut per
omnes annos affigebatur, sanatum est, quatenus ergo Tem-
pla hac, inter quae talia etiam, qua Evangelici edificaverunt, et
pore Diata Sorroniensis possederunt, nec pro reconciliatis pro-
pudi possunt, reverentur, adiri, occupariq. poterunt.

Prorsus Juris Neo-aquistici: Respectu quorum Mari-
sem vestram Sacratissimam Jus Patronatus, sibi soli re-
servasse adstruitur / rationem quod eadem in Regatio Re-
gionis, in Privilegium Evangelicorum quidpiam operari possit
nulla Lex allegaretur, nec ex Legge doceri potest, quinimo, dum
occasione ultima Posnienfis Diata, ut ad Neo-aquistica, universa
Articulorum Sorroniensium in puncto Religionis Juris benefici-
suo specie reservati Juris Patronatus non extendatur, ex Pat-
te Venerabilis fieri adurgebatur, Marietas vestra Sacratissima
pro Clementissima Articulorum maintenance, perbenigne, impedi-
dignata est.

Respectu autem usus Sepulturae & Campanarum
ex Parte Catholicorum demonstratur

Quod hic Paragraphus Art. 20. ejusmodi usum, non man-
Dominis Catholicis, quam Evangelicis indiscriminatim concedat
nec Evangelicos a beneficio tali Sepulturarum, & Campanarum
excludat.

Ita & Regum Diploma, Art. 5. Anni 1647. ejusdemq. Anni
Art. 10. Evangelicis, hoc beneficium Sepulturarum, et Cam-
panarum quodlibet quam luculentissime impertitur

Sed non solum illegale esset, verum et contra humanitatis et
Christianae Charitatis officia foret, Sepulturae, & Campanarum
usum

usum Evangelicis depercare.

Quippe, qui nullius in vita convicti, ex solius v-
fessa Evangelica Religionis causa, eodem honesta sepultura
vivare, Legibus, & Rationi repugnaret
Quod enim vita durante liberum & lege admissum, id post
mortem in eximium, in aggravatum trahi non deberet, cum

et alias
Apud omnes gentes, tantus mortuis tribueretur honor, ut
ne barbara quidem gentes, et Nationes, vel hostibus suis se-
pulturam invidere, ipsa natura mortuos terra condendos im-
perante, qua sicut nascentes excipere, potos alere soleret, ita de-
ing, a reliqua natura abdicatos, complexu suo ut mater, open-
re deberet, quanto igitur minus, in Regno Legibus constituto,
firmato, Evangelicis christianam sepulturam impedire
et graves & insolitas solutiones, ab ipsis exigere, fas & equum
foret.

Hinc quoniam templa, Parochiae & Schola, cum
eandem Proventibus, non tantum ea, qua in Puncto 13.
Comitatibus in Paragrapho: In aliis vero Comitatus &
nominante, nominatenus specificatis, occupatorum nomine et
numerata habentur; verum etiam in reliquis Comitatus,
secundum Rationem in specie factorum, ex parte Evangelicorum,
hoc Puncto subnoxam, specificata, non excepto eo, quod Evangelici
in usu & Possessione, Tempore Diata Sorroniensis fuerint,
attamen contra expressa verba, & Articulaem Paragraphi huius
Propositionem adempta, occupataq. fuerint, & signanter quidem

In Comitatu Viterbenfi
In Possessionibus

Caq. Corvethye, Rader, Delek, Petra, Serda-
lly, Terra Arables in Alakurt, item Sebucte, Cormin,
& Mibaly-Ur, cum Martonfalva, Kes Manya, Tarkad

In Comitatu Ariforei
in Possessionibus

Kenyer

Comperit, s. Tama, s. Tabian, s. Levant, Polmier,
Selle, s. Polmar, Pasa, s. Kyal, Eden, s. Mibaly,
Sai, Martynas, Nefen, Czirngel, s. Franca, Kivaly, pat
cum 5 Sacerdotibus fumentis inferrati

Post Annum 1715 autem
in Possessionibus
Kolta, Kapacs, Eyy, Sabos, Holes, Eyharas, Rado,
Eyy ha ros - Leodin, Terebthysa, seu Takfa, Jani, cum
hali Lak, Alfo Peresek, Nagy Atke, cum filialibus, An
ke, s. Tokoros, folfo Mesteri, Hetye, folfo, s. Alfo, kal
ranc, cum filialibus Marac, s. L. Marton, Alfo, A
Bogate.

In Sopronienfi
In Locis, Kali & Farad

Post annum 1715 autem
Toren, Remere, Janofsa, Nemedtadony, cum
alibus Bar, Ladony, Mesterbara, Tompahaza,
Deregallye,
Item Nemeti, Pasarosfalu, s. Andras, Sabos, s.
Peresek, Kes, falud

In Trencsienfi
in Possessionibus
Sullyo, s. Lay, Agros

In Aragonienfi
in Possessionibus
Dator, Kesi, Mocs, Nagy Olud, Tarnad, Mar

Post annum 1715 autem
In Pop, Uny, Bonak

In Somorienfi
Nagy & his, Vas, Jores, cum Heny, s. s. & Petler

In Unguarienfi
In Or, s. Darna.

In Barbenfi
in Oppidis

Leua, Nagy clallo, possessionibus, Saram, Mikollya, W
bar, Lember, Nagy, Gyred, Alfo, s. s. Nagy, Lok, cum his, Lok,
Andred, Uny, Demenyec, Kives, Nagy, Kelesin, Tobot, Da
mad, his, Tara, s. Pogyogy

In Zelenfi
in Oppidis

Lipote, cum Pottonio, s. Briadel, item Bonik, cum
Mudlosa, s. Dubraviegra, nec non Dobcarina, Kaszi, cum
Mudlos, s. Dobabek, Padany, Nagy, Kalatna, Octava
Possessionibus, item

In Samit, Rebar, Daderny, folfo, s. Alfo, Micsina, sel,
to, Lehotka, cum Lopez, Duboro, s. Andras, Predappa
Kelez, Ostroluka, cum Dacuz, Saram, Deregaci, s. Ro
Zelmik, prout et Prosdat, Templo Parochia & Schola,
cum appertinentiis contra expressum Actu Tenorem
occupata et adempta.

Secundum specialem specificatorum Deductionem, sam,
Panarum Usus alibi prorsus denegatur, alibi non obsta
te eo, quod per Evangelicos sint comparata, duplo tamen
majoris, quam per Dominos Catholicos penditur Taxa, per
solui debet. Alibi etiam in maribus suis habitis Campanis
uti, non permittuntur, Evangelici.

Usum autem
Sepultura vero in Religione Evangelica satis duar
tis, alibi in pomeriis et locis ad inhumandos ex ar
ques destinatis, peragenda prohibetur, alibi Possessionati
stram Nobili, s. Corpora suorum demortuorum, subtrahit quag
afferata, non nisi in agris ubi Segetes procreari solent et
Hortis, Sepelire coguntur: alibi, ne in propriis quidem Ege
ppis nisi erga Depositionem arbitraria Inocum Debaroi
Taxa, eiusdem Usus permittitur, alibi contra usum a longa
annorum serie observatum controuertitur.

Nebis

Plures autem misera, alibi in semeteriis sepelirentur, alibi in unum, quantum ex ecclesia Solari Tana, ageratur; alibi scelerum, in unum ad in Star, quod quod Religionem Evangelicam noluerunt, in locis in unum honorat, alibi sub sepibus, & in compositis marum, alibi in finibus Territorii sepeliri necessitantur; alibi in semeteriis occupatis, sepulchra familiarum aperiebantur corpora exhumabantur, ibidemq; reperta Res aurea & argentea, & in genus mobilia, contra naturam, s; quae Legem Divinam, & in genus mortuos sanxit, auferrebantur & distrahebantur.

Quo in passu tam respectu Occupationis, Templorum cum suis appendiciis, & accessibus, quam respectu communis usus Sepulchrorum & Campanarum, Paragrapho huic palam contrauentum fuisse comprobimus.

Ac primum, ut specificata Tempora Parochiae et Schola cum pertinentiis et quibusvis accessibus, iam a temporibus Dietae Soproniensis adempta & occupata, virtute Praesertim Paragraphi ex capite, Tempore Dietae Soproniensis habita Possessionis cuius intuitu Inquisitiones conspirandas produxissent, Evangelicis s; utpote qui alioquin etiam paucissimi sicut in specie facti videre esset, exceptis, sere soli, eadem Temporum Loca in colonias et excolunt, s; restituerentur.

Sepultura autem & Campanarum communis usus, neq; impediatur, neq; denegaretur, multo minus in solata & excostrata Tana, aut maior quam a Dominis Catholicis ostenderetur, neq; innoxia, cum primis pro manu tentione, et conseruatione miserae Plebis, iustum et legale, perquam demisse censetur.

Junctum in Ordine
Numero **XXVII**
id est
LXXVIIII.

de
Solutions per Catholicos Parochos Catholicos
per Evangelicos autem Evangelicos pendendis

Paragrapho Art. 26. in ordine
Septimo, cuius haec formalia sunt?

Interea vero, nec Catholicis ministris Augustae & Helvet: Confessione addictis, nec vero horum sequace, Plebanis Catholicis ad mentem Art. 11. 1647. obere obligentur. Qui Art. 11. sic sonaret: De Solutionibus prout Evangelici status Catholicis Plebanis, ita et status Catholicis Evangelicis Ministris ad nullas Solutiones pendendas sint obligati: in eisdem anni 1647.

Subsequentis 17. Art. explicatio sunt verba haec: Ubi vero Parochias non haberent auditores Evangelici, Solutionem pendant sua Religioni Ministris, cuius videlicet ministerio seu opera usi fuerint: sicut et Catholicis, Parochis Catholicis, ubi autem hactenus auditores Evangelici non soluerent Plebanis Catholicis, impetorem etiam ad nullas Solutiones pendendas, alio sub pretestu rogantur prout nec Catholicis Evangelicis. Et haec quoad Solares proutus & personae eius Art. 12. 1647. immediate subsequentia verba formalia: et Solares autem proutus seu Solutiones in quibus Plebanis Catholicis & Ministris Evangelicis, sua Religioni Auditoribus totaliter percipiunt.

Sequitur Generale Evangelicis Trauam non modo Domini Plebani Catholicis, ab Evangelicis, tanquam indignis, quam ignobilibus vel sub stola vel amica oblationis vel alio quocumq; sub pretestu Solutionem exigere, & interueniente quadam difficultate, impetrata ab officialibus vel militibus, vel militibus, a solentia militari, eos non etiam nobilitati inuaderent, uideantq; damnum inferere.

Handwritten signature or mark.

In quibusdam autem liberis parochiis, & aliis locis, ex
causa publica, ad quam Evangelici communiter, cum appropria
contribuerent, Ministerii Evangelici solutiones fieri non
permitterentur, sed eadem sibi soli Catholicis Parochi reperi-
rentur.

Respectu cuius Praeambulis ex
te V. Veri in titulis & scriptis omni-
nibus hoc repositum habetur.

Præcipuum articulum II. anni 1647 ratione solutio-
num Solarium, esse per Explanationes seu Resolutiones
ni 1691. ad loca etiam restrictam.

In extra et titulis autem Evangelicos obligari ad
verum Plebanis.

In titulis locis etiam h. 1647. tanquam abliterata
verri in considerationem.

Item quod loca extra et titula, per se Jurisdictionis Ple-
banorum essent.

Consequenter ad benigna regia mandata & signanter anni
provocati, tanquam quibus similes stola & solutiones Parochi
Catholicis præstanda præciperentur.

Reliquis de his circa præmissa, pro & contra per
per se, & Partium scriptis examina-
ad muerimus, quod

I. Clarissimus esset titulus 26. & ibidem per expressam
firmati tituli II. Tenor, qui proprie, nec aliter intelligi potest,
quam per se, & in se clara eundem verba sonarent, dum videlicet
prout Catholicos a Evangelicorum Ministerium, ita e converso
Evangelicos a Domnicorum Plebanorum solutione immunitatem
debet, idemque titulus 12. anni 1647 exprimeret
& confirmaret.

II. In lege & equitate alienum esset, ut solutio operam
la expectata, mercesque petantur & solvantur. Quae tamen
morem legi solet, sed et

Regnicolis Evangelicis onerosum esset, si adbo-
lico Plebano, non servienti, & Ministro Evangelico se ser-
vienti solvere, valiterque duplici solutione gravari deberent.
Cum tamen sicut Catholicis, Ministerii Evangelici non sol-
vant, ita Plebani Catholicis ab Evangelicis nihil extendere
possent, aequiparatorum enim, una & eadem ratio haberi solet,
sicut secus

Evangelicos titulos 26 & 11 frustraneos esse portaret, si
Evangelici Plebanis Catholicis solvere tenerentur, & hoc
modo etiam Catholicis, non Evangelicis deseruissent, con-
tra suam Tenorem, quandoquidem titulus II etiam in bene-
ficiis gl'icorum confirmatus esse, liquido dignoscere

Resolutio 1691 in tituli 26 & 11 frustraneos esse portaret, si
Evangelici Plebanis Catholicis solvere tenerentur, & hoc
modo etiam Catholicis, non Evangelicis deseruissent, con-
tra suam Tenorem, quandoquidem titulus II etiam in bene-
ficiis gl'icorum confirmatus esse, liquido dignoscere
non possent. Haec edictis titulis, nempe Diata Agno-
scentis 26 & 11 1647 per 30. 1718 non sublatis, sed con-
firmatis existentibus, eorundem clero, & Civis conspicuo
Tenori, contra firmatam extra Diatalem Resolutionem
standum. Co ipso autem

Dum sua Majestas sacratissima omnia ad titula ven-
tatum VI dicti tituli 30 respondenda clementissime constituit
per hoc ex omnia, qua per titulos confirmatos Diataliter san-
cita, non autem publice sancitis & confirmatis contraria
sunt effectuanda, benigne cuperet. Præterea
sive Plebani Evangelicis Ministerii per suos Auditores
factam stola solutionem extendunt, sive clero intercipi-
unt, utroque modo Evangelicis iniuriam inferunt, in illo enim
Regnicolorum duplici onere gravantur, in hoc medio
Ministerii Evangelicis adiuvant. Unde eam Ministerii Evan-
gelici, honeste sustentabatur, si solutiones clero d. que
tanquam stipendia pro sustentatione necessaria in re,

manu scripta

generationem Laicis, Ministriis Evangelicis & hanc, &
Plebani non operantibus intercipiantur. Nam

¶ Si Evangelicis Auditoribus, Ministriis Evangelicis non salu-
certum est, beneficium legibus & sic modis vivendi Ministri
desitui oportebit; siquidem in Laicis pro edificatione ter-
plozum excipis, tanti non degerent Evangelicis, qui eisdem
tanti, vel anni Ministrii sufficerent; ut autem Ministrii Evan-
gelicis vivendi desituantur modis, id ipsum pariter pro
ana promissio: Quod tibi non vis alteri ne feceris, adu-
faretur.

10. Constat et hoc quod Evangelicis respectu illi omittatur, quod
Templa, occasione Diata Soproniensis, Diplomaticam San-
factionem consecrati non fuerunt, sed cum Templis, bene-
ficia & redditus suos ad solius Plebanis vel monachos debeat
Jurisdictione, Evangelicis Ministriis ab eisdem locis suis
na merito relicta fuerunt, ut in partem Salarii Mini-
stria Evangelicis cederent.

11. Quod vero respectu Liberi Religionis exercitii, totum
Regnum articulare, in quo etiam si foret iam in duno
li. remonstratum haberetur, hinc neque et ptenso ratione Juris-
dictionis spiritualis in Evangelicis Plebanis & ad solius
ptensa solutionis competere, quia V. servus, eisdem ex-
suum civile esse affirmat, ac si praeterea hac Jurisdictione
Evangelicis antecederet, quoque competisset, ac de facto compa-
teret, legalis in negotiis Religionis Libertatis, ex integro
ram sublata existisset, & ptenso huius Jurisdictionis som-
Leges, in Puncto Religionis condito, omnia item Diatorum
La hodie quoque tolli quirent et tollerentur. Quibus tamen
mediantibus, & omni Plebani propter bonum Pacis
tranquillitatem, Regni, Dictantibus Regni Artibus vivere
tenerentur. Itaque

12. Si in Rasterano & aliis, cum ad solius auctos, nec legi-
reptos Plebani locorum Jurisdictionem spirituales

nec

nec exercent, nec exercere possunt, eo magis in Evangelicis
cod, Legibus Regni receptos, & per hoc, non tantum in Rebus
quod suis, sed et Legum quoque beneficio, a Jurisdictione eorum
exemptos. Huiusmodi Jurisdictione per Plebanos et eorum in spiri-
tualibus Superioribus, legaliter ptenso & exerceri non valeret;
qua propter

13. Si contra Vocacionem & officium muneris Passivus esset, a
vina & non vere velle vices, ptenso quoque ab adverso
usus, sicut violentus, & contra Legem inter statuta ad publi-
cam corruptelam & Legum contravenzionem pertinet. etc.
nisi idem, ut ptenso, legalis foret usus. Leg quoque non
firma a Parte V. hinc remonstrari deberet, qua remonstrata
ut ex pmissis, apparet remonstrata, illegalitas ptenso
suo per se evidens & perspicua est, cui cedere iustitia
legalis suaderet, mo ad proferret.

14. Ibi autem in civitatibus Evangelicis, ad commun-
erarium contribuere & eisdem solutionem hanc Ple-
bani acciperent, Evangelicorum quoque Ministria beneficio
tati excludi non deberent, siquidem in iura Regula dicitur.
secundum naturam esset, ut quem comoda Legere videret
eundem sequantur & incomoda. Prout &
15. Plurimis in civitatibus, ante & post Diatam Sopro-
nensem in usu huius beneficii Evangelicis fuerant, ut in
nonnullis civitatibus de ptenso quoque essent.

16. Nec propterea quod ab olim ad solius existit iura
dus, ex eorum Evangelicis solari non debere consequitur,
quia de quod contribuere Evangelicis, si fundus non am-
plius, ut olim, pure pro solo ad solius ptenso valeret, si
ubi ab olim in aliqua civitate servari fuerit & incolam
fuerit, nunc vero degerent, & contribuere fundus
dus quem contribuere servari, nonne etiam in servari,
nico habendus foret, nisi ab eius beneficio servari,

Excludere

Regitudo, de iusto et aequo conferetur.
 In fine quoniam Domini Sebastiani (S. P. H. ab Episcopis) in
 la Episcopata opera, multoties per eodem efflagitata, vix
 ut in supra scripto Praeambulo, tenentali expressis, & in
 speciebus facti uberius deductis, violentis modis, quae
 libertate rationes ac universos Solares proventus, tam
 Comitatus, quam etiam plurimis parochiis pro se
 differenter exigunt, mo in quibusdam parochiis, et
 hoc seu comuni Civitatis Orario ad quod Evangelici pro
 honore concurrunt, se solos exsolvi faciunt. Quae
 si vero Ministris suis extraordinarie & prope in pro
 tris modis profficeri arduatur, nonnullis committuntur
 & in illis in illis, ea qua Evangelici ex libertate & mer
 itis Operatione honorari loco & benevolentia
 sefanda Lausa pro Opera a Ministris suis Episcopata
 concedebant, per Sebastianum in sua & obligationem tra
 hantur.

Praemissa contra positivam Civitatis Aetate 26. m. Imper
 to S. P. H. Inter cetera vero factam publicam Legem de
 minationem, manifestam contraventionem & abusum
 per Sebastianum & Deorum in spiritualibus Superiorum
 fore humillime comperimus.

Ne proinde hoc in ipsa Civitate Regni Legibus in
 harentes quatenus in parte huiusce Paragraphi ex
 Ar. 26. ibidem citati II. de Anno 1647 omnes Evan
 gelicos, ab omni proffus solutione Parochiarum Catholicarum
 postanda, mures pronunciare, etiam eorum non
 usum sed abusum tollere, ac ut quilibet status huiusmodi
 servientes in textenat ac exsolvat, ut demum etiam
 suos pendat Solares proventus. Nec non in libertate

usque, ac etiam Montanis (S. P. H. ab Episcopis) ex communibus Pro
 vincibus sicut a tempore Ducis Saporonensis in
 quibus fuit, veluti Domini Parochiarum Catholicarum, ita etiam
 Ministris Catholicis solutiones in posterum evolvent
 ad, huc per Commissiones Camerales & alios
 orarios ne impediantur, multoties sub malebris in
 abeantur, clementissima eaq. Justitia congrua satisfi
 catione, providere Mattias vna Sacra non dedigne
 tur, per quam semise censemus.

Punctum in Orario
 Numero XVIII
 Id est
 Decimus Octavus.

de
 iure Magnatum & Nobilium, prout cupiscuntque
 Professionis Oratoria & Sacella in Atribus & parochiis
 Aetate. Residentis edificandi & dotandi, & S. P. H. 26.
 Cupis formalia haec sunt
 Omnibus porro Magnatibus & Nobilibus in Regno
 regentibus in Atribus & Atribus Residentibus suis pro
 cupiscuntque, Professionis & Oratoria & Sacella
 edificare & dotare liberam sit.

Sequitur Generale Evan
 gelicorum Praeambulo

Quod tamen Evangelicis Magnatibus & Nobil
 itibus Praedicantibus inter tenere, Oratoria pro Gre
 quibus Praedicantibus edificare & dotare permittentur.
 verum illud Beneficium quoque ita iam restringe
 retur

retur, ut extra familiam domesticam, tam proprie
Subditos, quam & alienos vicinos ad talia Oratoria
mittendi, vel & ubi Tenentis sortis Nobilitum inter
tionem Ministri non admitteret, vel ex loco Parochia
etiam in casibus Necessitatis precepti, Matrimonii
Moebi, Luctuistia, & aliis consimilibus ad se vocandi
cultas admitteret.

Respectu cuius Praeambulis
parte V. per omnia quae ob
hantur ex Resolutionibus Anno
1691 de praesumpta dignoscere fac
ita hoc in passu sonant.

Facultatem erigendi Capellas & Oratoria pro
privatis duntaxat mihi habendis praebus & Sepultu
ris concessam, & in illis cum familia sua, prout & in
eis Articulariter omnis curia in Domo sua orare,
Nullas legere, nullatenus tamen alios vicinos vel proprie
os Subditos, tantominus Predicantes, tanquam ad Privi
legium duntaxat sua Domus aut Residentia orationis
locum admittere integram esse aut licere.

Et hinc per V. perum deducitur, Oratoria, Sacella
& viti cuiusque Professionis edificare licere, sed ibidem
Predicantium & Missae necquam ubi, taliter quae
liberum Religionis Exercitium duntaxat privatim
sed non publicum permittum esse.

Quibus in Camera Sumptibus, & Scri
ptis utriusque, factis, per vultum
& excussis admoenimus, quod
1. Satis Carus est contextus peritatis Paragraphi
adeo manifestum evadat, Imperatam Resolutionum

1691 Paragraphum, cum expressis Verbis Acti
nullatenus conberire, imo pro
Ulteriori V. perum, in Scripulis suis potentissime ut
at, quod Actus 25. De privato, & autem De pu
lico Religionis Exercitio intelligi debeat, ergo ex
concessis suis vel rectius ex Fundamento proprio privi
legii, peritatis & Acti Paragraphus de Publico Exer
cicio, opera Ministri peragendo sumi debet, quam vis

Certum est Actum 25. concedere liberum Religionis
Exercitium, omnibus ubique per Regnum civitatibus
villis & villis sponte ac libere acceptare volentibus
et expressam facere mentionem Predicantium, ac per hoc li
bere peragendo, & exercendo. Libera Religionis: & autem
Actum, addere plus, ut videlicet pro tali Exercitio per
missio, in Arcibus, Domibus, Curia, Castellis nobilita
ribus, Capellarum Electiones et earum dotationes
heri possint, ideo pro

Quod si ad Oratoria, Sacella & Capellas Ministri
& Auditores admitti non deberent, per hoc liberum Ex
ercitium, in comoditate publicorum Templorum, Orato
riorum, & Capellarum consistere tolleretur. Nam
Oratorium, Sacellum & Capella absq. Ministro pro idem
esset, ac Fortalitium sine gregio, Mola sine Molitore, fan
telabrum sine candela. Summo

1. Omne debito & legali sine taliter careret edificatio
Oratoriorum, & Sacellorum, nisi sacerdotes pro viti cuiusque
Professionis ad peragenda sacra introducere eorumque opera
ut liceret. Sed privato enim Exercitio, solus locationis
edificatione & dotatione opus non foret, sed &
Quosum & cui bono dotatio erit Oratoriorum Sacel
lorum, & Capellarum, si sacerdotes et Ministri, qui de
H-

Attari vivere solent, ab Oratoribus excludantur, nec ex
Potestate intertexeri permittantur. Etenim Potestas
fert alicuius Dei collationem, collatio acceptationem.
Quero Collatio fiet? si non erit qui accipiat, cum seipsum
excludat qua iam ante in reali possessione habuit, ut
re velle est, non enim, neq ad hoc exigenda Capella, ut
pbi. secularis homines familiae eius Verbum Dei
dicent. Quia hoc non secularibus, sed ad id vocatis &
te ordinatis Ministris competit.

III. Dum omnibus pro Magnatibus & Nobilibus
in Regno degentibus, in Arcebus & Solitiis
dentur, pro vita cuiusq. Professionis non in sola
uata oratione, Possillarum Lectione, sed
deo Sacerdotum & Ministrorum sacrorum
administratione consistere, neminem fugit. Unde pro
peragendo vita, sine sacrorum celebratione, Ministris ad
mitti debere, in Aperte est. Nam

I. Pro vita cuiusq. Professionis Oratoria adificata
liberum esse, et in vident vitam pro quo edificata esse
exercere non licere, naturaliter ad invicem duo ob
separata esse, qua sicut simul subsistere requirent, ita
neque intelligi nec admitti valerent.

II. Eadem Paragraphus. Arce pro vita cuiusq. Professionis
Domus Cathedralis etiam includeret, & Sacelli mentione
faciendo, ritum quoque Romano Catholicam Religionis de
notaret, in qua cum iuxta vitam suam, ad Sacella
cerdotum admitti concederetur, nec Evangelicis Ma
gnatibus & Nobilibus id retari deberet, quia omni
am Magnatum et Nobilium Regni una & eadem
beatas, & quod uni partium suarum, alteri aequum
esset.

Cum itaque Lex indulgeret Sacella & Oratoria eris
iterum exercitium in eis habere, ad ea pro cultu
divino & fundendis pro Matre Vra Sacra
rebus vacantes, ab aditu arce, humanitatis et
Christianitatis officia non permitterent. Imo

Accipere impedire est publica Legis manifesta contra
sentio, quia vigore et huius Liberum est Religionis Exer
citiis omnibus & ubique per Regnum, & libera
nientis Religionis Professio, tanto magis
Quod ipsum Consuetudinem repugnaret Evangelicis, siquidem
Decreti Anno 1704 & resolutionibus Diabaticis
Regnum Maritimum per neminem, alterius
sentia vis inferenda, tanto minus per exclusionem &
admissionem Subditorum & Vicinorum ad Oratoria
Magnates & Nobiles ad omni propria conscientia inferri
indam adigi valerent. Ac

III. Si Oratoria Magnatibus & Nobilibus, pro peragendis
sepulturem adificanda conceduntur, nulla tenus famer alii
viri vel proprii Subditi tantomnis praesicantes eo ad
mitterentur, tunc Magnates & Nobiles, condigna Sepulta
privari deberent. Nam
IV. Sequeretur medio Solius familiae sua exclusio sub
ditis, imo ipsi etiam consanguineis Sepulturae Magna
tum & Nobilium peragi debere, quo stante.

V. Non modo iuri vicinitatis & obligationi Subditi
Domos Terrestres Verum iuri quoque Sanguinis
quod alia iuxta Regulam iuris & tunc Nullo iure
viri dirmi potest, imo ipsi naturali affectui, quide
hunc nos honeste sepeliendos minueret, derogaret.
VI. Ne quoniam in specie Factorum ad hoc punctum
patet, quod Magnates & Nobiles in Arcebus, Castellis
Arcebus & Solitiis suis Residentibus ab Oratoriis
Sacellarum adificatione, Praedictarum Inductione eo
randema

vandemque Ministerialium functionum Ipsi, arcantur
& in hibeantur, nro propter Artaxi sapie beneficentia
dum Ministeriorum eorum opera pro lita confessoris
in Castellis, curis, & Residentiis eius utantur, quatenus
alibi misera Plebs Loca talia cultus Divini causa accedat
& frequentare volens vel non permittitur, vel corpora
abstinentia poena afficitur. Dotes seu pna legata
uangelicorum, pterea, que in puncto 13. specificata habentur,
quod adempta & occupata fuerint sub puncto 14.
representatur, et sequitur.

In Comitatu Sarsiniensi

Senatus Sarsinensis: qui Evangelicos contra
Ius & equum excludit, iam ex solis Romano patre
eis constat. Jecitas Vinea in Promontorio Sarsinensi
situa, cum Domo in eodem oppido habita, ex parte
per Dominum eandem Petrum Straboulli, et Nicolaum
Sensi Augustano Evangelicos, testamentaliter collato
quo legato comparatus, non obstantibus Literis quoque
a Secularibus, per pdecessores suos: Super eo, quod nunquam
in Iphanos usus, sed duntaxat in promotionem Scholae
quosano Evangelicos, conversi sunt. Sub Ausdentico
uicinis eorum datus, una cum certa Portione Possessionum
Sarno per eandem Evangelicos, ab egregio condam Janu
Lecot Dno, et auctore iudice adquisitam & apprehensam,
communibus civitatis vuentibus applicuit.

Publica pariter per Evangelicos
comparata ex multis libris Evangelicis constat
adempta, ad hoc usq. Tempus detinetur.

D. J. Alberti Bucholtzianus Hocht

olm

olm per Evangelicos pro Ministeris Religionis sua
collati adempti sunt.

In Comitatu Abbaivariensi

Quatuordecim intra Moenia Civitatis eius
sentes, unus Hortus, & certa Terra arabiles, nec non Vi
nea, in Promontorio Tokayensi sita alia Varga dicta.

Præterea Possessio fonsa, per Dnum eandem
Sarsinensi, pro Ecclesia, Potestatis Templi, Parochie
& Scholæ, edificatione, ac Ministeriorum in hęc tenore
testamentaliter legata, inspectione Ecclesie Sarsinensis
submissa, cum omnibus Proventibus per Rom. Sa. Solicos
occupata, contra omne Jus & inter honorem Testatorum deti
nentur.

Præmissa autem, & his similia, contra expressa clara ver
ba Artaxi Paragraphi, in Oppressionem Evangelicorum
de anni & perpetuam, eorum ipso publica Legis a per tam con
ventionem & non levem ab usum esse compertum.

Ac prout et virtute hujusce clausula Travammi
imposita, uti Distaliter sancitum est, & verba, Sac
sæ eundem sensus loquitur Omnibus Magna
tibus & Nobilibus in Regno, in Archibus,
Castellis, & quibusvis Residentiis Oratoriis
Sacella erigere, Ministeris Religionis sua inter
tenere, eorumdem omnigena functionum Opera imper
turbate uti, liberum est, neque propter Ministeriorum
in hęc tenorem, & eorumdem Ministerialia omnia in
Castellis & Domibus Residentiarum eius erga Nobiles
Personas sive eorumdem Domesticos, sive peregre eo ve
nientes peracta, sive Magnates & Nobiles, sive prædicar
tes Italici concionatores dicti, sive per Comitatum

Ma

Magistratus, sine per Sacram Sedem citentur, conuincantur
& damnentur, misera autem Plebs propter frequen-
tationem Sacrorum nequaquam puniatur aut arceatur.
Humili armorum modestia censemus.

unctum in Ordine

Numero **XIX**

id est.

De M. M. N. O. D. R. E. P. L.

De

templis non occupandis & non turbandis
libero Religionis Evangelici Exercitio, sub Decretali Poena Articuli
laetere expressa

In ipsa Clausula Articuli 26
Paragraphe eiusdem q. sonant
in haec Verba.

Post haec vero nulla Templorum, Scholarum
vunque & Praeceptorum, occupationes, vel Exercitia
turbationes ab utroque sub poena in Articulo
& Vladisl. Decret. 6. expressa fiant.

sequitur Generale Evangelicorum Praeceptum
usque Legi scriptum, postquam omnia prius modo
sanctae fuerint, licet expressim contravenientes ad
tranquillitatem Regnicolis praestandam & conservandam

6. dan

eam aditum & positum esset, cum omnis vis Legis in eo signifi-
ficando consisteret, ut non solum quemquam ad sui observan-
tiam tringeret, verum etiam aduersus contravenientes
poenam statueret, quae tamen quoliter effectu suo debito
desistatur, id continua & fere inmemorabilia Evangelicorum
Praecepta luculenter ostenderent, nequissimi in tanta
tam mole in qua sunt et cetera exhiberent, si contra tem-
plorum occupatores & Liberi Religionis Exercitii Tur-
batores hucusque procedum fuisset.

Respectu cuius Praecepti in Replicatum
de V. Sexi Replicatum

Quod in proprio nemo sit violentus
in Patum Articulum & Vladisl. Decret. 6. de temerari-
is & violentis Decretorum pravae interpretationibus loqui, in
sua autem hoc positus eodem utentes, nec occupatores
nec turbatores animadversionem mereri, adeoque non
Evangelici evidentem doceant, ipsos in Legi et laetere
turbatos fuisse non posse saepius citatum articulum
conformiter pro sui parte allegare.

Notissimum ea etiam de causa quod soli Evangelici
proharam eiusdem incurserint, cum contra Resoluti-
ones anni 1691 iudicare & incommodare veriti haud
fuisset, in eadem contra tenorem Articuli 26.
1715 palam impugnare non abhorret, & per id Artus
contravenire genant.

Sed et si bene ruminetur, haec clausula Articuli
eam non obligare potest, verum Evangelicorum
patere ex Clausula q. ab utroque, hoc est ex una et quae
na altera vero Helvetica confessionis, adeoque utraque par-
tibus, ad ipsos praecise extensam, haberi consequenter
Evangelicos ab utroque poena regali exiectos esse.

Quibus
L. O.

In his moralitate in precedentibus punctis ob-
servata cum actis consensionibus partium utriusque
combinando et examinando ad invicem multum
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. et 10. Tempora vero contra Tes-
tamentum Abi 20. punctis 11. 12. 13. 14. 15. 16. de nomine
pacificata adempta & occupata, adeoque non minus sepe
Liberi Religionis Exercitii, quam respectu Templorum
Evangelicorum omnino in sensu ubique Actibus turba-

Quoad commoditatem Templorum vero cum Parochi-
is Scholis & proventibus vigore Art. 20. ea Loca ubi
velicet Tempora vel Evangelicos edificata & tunc de
Catholico non reconciliata, vel pro erectione exigendo
Templorum denominata, vel tempore diata exponerentur
Evangelicos usata, & possesit fuerunt, et fiscalia sunt
sic Evangelici tam in Liberi Religionis Exercitii
intuitu Templorum proprio publica equum et structore
fate concessio inducta, et a fabricis huc gaudeant, et
quidem eo sane modo ut postea nulla Templorum
Turbarum et Parochiarum Occupationes, vel exercitia

Admodum certum est, in proprio quod quis possidet
de ne in violentum, sita in palam ac publice om-
bus manifestum est, Liberi Religionis Exercitium et
Templa publico pacificationum Sacrorum Diploma-
tum & patriarum Regni constitutionum, iure Evangelicis
eis attributa et concessa fuisse, quod ipsum per
neminem secus negari possit, nisi contra evidentiam
Leges in Regno Religionis nullas conditas fuisse, ne
in corpore patrum Paris ex latere fatuatur, deo hoc
ipso nulla lege nullare legis ratione. V. scilicet, ea quae
de lege fuerit, & locorum indubitate sunt propria
affert, aut in legali proprietate Juris Anglicanum
nam de hoc & iudicare potest. Quin potius

3°

noniam Exercitii turbatio et Templorum oc-
cupatio ab utroque & poena prohibita est, Liberi
Religionis Exercitium, et tamen ubique concessum, mul-
tariam turbatum fuisse iam superius & signanter in
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. et 10. Tempora vero contra Tes-
tamentum Abi 20. punctis 11. 12. 13. 14. 15. 16. de nomine
pacificata adempta & occupata, adeoque non minus sepe
Liberi Religionis Exercitii, quam respectu Templorum
Evangelicorum omnino in sensu ubique Actibus turba-

Postposita et non curata ad eo Severa Leges propter
publicam Regni tranquillitatem emissa prohibitione Exerci-
tium Anglicanum turbando, ac Tempora occupando, tales contra
manifestam Leges prohibitionem egisse, acco facto pro-
nata et tamen inveniisse, in proclivi est iudicare.

Si sensu Art. 48. 1. 6. 5. Tanti ne ipsos quidem Va-
fiant & civiles fundos alias actuali Dominorum Ter-
restrium Jurisdictioni & censuum solutioni obnoxios,
quos sive Nobiles sive alios in Libellum subditi, sub
eodem onere solutionis & censuum possident, ut ab eodem
propria auctoritate Domini Terras occupent ab
poena violentiae cautum et vitatum est. Quia tamen
ergo Tempora et Liberi Exercitium Evangelicorum,
in virtute tot et tantarum Regni constitutionum publico
legali & insuperabili Jure, competentia, contra tam
clara Legis verba turbare & occupare cuius tan-
dem licet, Luppe

Etiam Bonorum Occupatores causa Tituli 68. par-
tis secunda operis Decret. Tripact non nisi in tracta-
tum & Dominio violenter occupatorum pari violentia
ejiciendi permittentur. Quomodo ergo Tempora & li-
berum Exercitium qua iure publico ad Evangelicos

per me

pertinebant pertinet, ac non modo anni unius spacio
 rum plurima a viculo & altero per Evangelicos possidebantur
 tra laesionem Legum occupari & interturbari poterint, nisi
 la Legio iustitiam ratio admitteret. cum & alia
 7. Non curque Exercitium turbatum est quia idem om
 bus & ubique per Regiam concessum est, contra
 Sopronienses evidenter sine turbatum fuisse manifestum
 imo eque.

8. Articulus 30. equidem facere mentionem explanat
 num Sed non Resolutionum Anni 1691. neque has tan
 quam articuli Sopronienses difformes & contrarias
 rerum benignas rerum gloriose Regnantium Maestatur
 Diatales per & planationibus Regis haberi, & intelligi
 das venire, nam in praesentio gravam man sufficienter
 ductum est.

9. Viculam ab uterque non ad solos Evangelicos ut pote
 gustana ab una, & Helvetica Confessionibus addictos ab
 tera partibus, rerum ad Dominos Catholicos extendi, quia
 gotium Religionis Tempore Diata Soproniensis non ma
 Augustana & Helvetica Confessionibus addictos, quorum d
 Lege Regni eadem est Societas & causa unitas, fuit controv
 sum; verum & Augustana & Helvetica Confessionibus addict
 conuenerit pro legali remedio graviter laesi Liberi Religio
 nis Exercitii contra nonnullos Dominos Catholicos Celest
 ficos & seculares agebant et supplicabant. Quamobrem

10. Relatis vel obiter articulis Soproniensibus unicuique
 patet, quod in vicula ab uterque partes, Augustana
 videlicet & Helvetica Confessionibus addictos in comuni Qua
 gelicos dictos ab una, Dominos vero Catholicos ab alter
 ra comprehendi, ut adeo.

11. Non aperte, sed neque relicta, sola graditabit et ma
 turitatis consilii ratio viculam hanc in re tam aperta
 in eadem modo mandatum et exoticum sensum detorquen

hanc

quaquam admitteret
 Eadem est Ratio vicula ab uterque articulo 1mo
 Specificationis Viennensis in Sexta quippe eadem occasio
 Equoque, inter Dominos Catholicos ab una, et Evangelicos par
 tus ab altera vigentes controversias in Regeio Re
 gionis Sopitas fuisse Tenore & contextus Articuli per se
 aperte exprimit. Quamobrem
 Non minus Dominos Catholicos quam Evangelicos Liberos
 Religionis Exercitium Turbantes, et Tempora occupan
 tis artati poena subiacere innegabilis est ex Lege, veri
 tatis. Quapropter
 An Evangelici qui neque Exercitium inturbant neque
 Tempora Dominos Catholicorum occupant, vel potius non nul
 li ex Dominis Catholicis qui Liberi Exercitii Usum inter
 turbant et Tempora occupant incurrant ex combi
 natione partis utriusque gravam man eam articulis
 Soproniensibus ad oculum liquet.

Tunc quoniam in specie factorum ad hoc punctum quoda
 loca in quibus cum prius Liberi Religionis Exer
 citium in Artic. 25. post Tempora Diata Sopronien
 sis introductum et continuatum, tractu vero Temporis
 inturbatum, sublatumque fuit, specificarentur, ea
 dem discernit sine subijungenda humiliter duximus.
 et Signanter quidem

In oppido Strisovei

In oppido
 Anos hanc, Caspary, et Simon Augustana Confessionibus ad
 dicti, a memoria huius adeo, & sub Diata Sopronienfi
 abierunt Liberi Religionis Exercitium. In priorita
 tem oppido ab hinc 15 in posteroribus vero ante 30 an
 ter annos sublatum est.

In Pos.

In Possessionibus
 Kenyeri Doliner, Keasler, R. Rixal
 Mohari Vassalya, L. Lerand, Magyar Nagy
 Cicelle, A. Mally, Marhyaner, Filvagy
 S. Fabian, Vatt, La, Posa, Teo
 In Anno 1681 libero exercitio gaudebant
 sed tamen tempore unguis sublatum est, cultu.

In Civitate Comaromiensi
 In Urbe Nagy Mezőre Templam Anno 1681
 per Comissarios Regio. Melchiora Confessione additis
 signatur iterum occupatum & acta per Dominos ad solvenda
 producit.

In Comitatu Lobocensi
 In Libris Regisq. Civibus
 Petrolui in Domo Radanffiana in Presno bano
 in privatis adibus.

In Oppido Spese in Curia Ruthiana
 In Belcaz in Curia Familia Selecziana
 In Oppido Radvany in Castello Familia Duos Radvan
 sly de eadem.

In Oppido Kasz, in curia Nobilium Kovacs, et alibi
 ferturbatum prohibitum & sublatum. Hoc in pto in
 missis clausula huic contraventum fuisse con
 perit. Ad eius generalis clausula universalis
 beneficium omnes gravaminum species in proceden
 Pubetis, ex utroq. articulo deducta referri, non tant
 possent sed deberent, quippe veler hac sola clausula ve
 ventissime patet.

Quae cuncta in praemissis representata abusus & con
 ventiones Articulorum opponen sum sint. quia
 rum Exercitium turbare, et Tempora occupare in

notum prohibitum est, et erat, mo qua abusus & contraven
 nes de Natura rei legaliter medenda ac denique
 contravenientes Articuli haece poena animadverten
 m venire, nam eo sme, ut videlicet in Negotio Religionis
 a Negotio publico publicam auctoritate sancita
 in vi o labiliter referrentur tanta poena in clausula
 haece per expressum statuta haberetur.

proinde ut contra expressum Articuli clausula hujus
 morem non solum turbatum liberum Religionis exercitium
 Art. 26 Omnibus & ubique per Regum idem spon
 ac benivole acceptare volentibus concedum eiusdemque
 in integrum restitatur. Verum etiam adempta & oc
 ppata Tempora Parochia Schola Proventus legata ac bene
 fia cum suis pertinentiis & accessoriis Evangelicis red
 antur, hactenus necdum effectuatam iam tandem effectuentur

postquam in Negotio Religionis omnia pto legalis modo
 mnata Maestatis Vestra Sacratissima clemen
 mitate & Justitia ad articularem statum reposita fue
 it, contra quavis Liberi Religionis Exercitium turbatores,
 Templocum Occupatores sine Discrimine Religionis na
 nis ac conditionis et Status ad Desumptionem Articuli
 vi Poena irremissibiliter procedatur, tanto majore can
 ducia per quam demisse censemus quanto nihil

ctius quod Secus, nullus Legis, nullus presentis Commissionis
 actus et nulla Evangelicis tranquilla per Commissionis
 securitas Cesidua esse potest, quam potius sub spe falli
 lis impunitatis, creuit hactenus ita & in posterandm con
 muis & ne fors majoribus adhuc persecutionibus set

notissimis opprobriis aequae Fidelis Maestatis
 Vestra Sacratissima Subditos Evangelicos lamen
 biliter ingemiscere benignas aures in vestris precibus
 humillime interpellare neque unionem publicam sumpti
 quam, sed disensionem amioram, servitio Maestatis
 Vestrae Sacratissimae dispendiose prejudicio san ma
 jora

iora in dies incremento sumere necessarium erit

**Junctum in Ordine
Numero XX
id est**

FRSVM.
DE
jure Evangelicorum pro Diplomatice Satisfactione in Regno

Diœtis Instantias suas proponendi

**Di. Hac enim Casulatozia Casula
hæcæ Artus 26 clauditur**

**Per hancque Artorem concessionem
eisdem Augustana & Helvet. Confessione addictis,
ferior pleniorum suorum via in futuro Diœtis
Instantias suas proponendi: non obstantibus
& aliorum secularium Catholicorum contra
dictionibus: immo petudatæ Salvis semper
tenus Regni Legibus, Diplomate Regio firmatis.**

**Qua finali Casula mediante
non minime Evangelicis, via in futurum
petudatæ, sed potius ulterius quoque & benignam
Majestatis Vestre sacratissimæ & clementissimæ
am & futuras Diœtas facultatibus recurrendi con-**

Cedat

datæ exposuerunt. Cuius Legis præsidio inique, pro ulterio-
ri Diplomatica Satisfactione consequenda, vel eo firmiore
Fiducia, competentem facultatem referant, quanto tuti-
us ex integra iudem demisse in harenis, post Deum omni-
um in Majestatis Vestre sacratissimæ clementiam
conerent.

Quam Articularem Evangelicorum propositi-
onem V. Cæci prætereundo in Locum eius-
dem assumptis: Quod Explanations non
aliæ in Art. 20 ultima Diœte intelligi debeant
sed Resolutiones anni 1691 transmissæ, quas si-
quidem Evangelicis, audacter impugnant, & per
hoc iuxta proprium suum præterea Art. 20
promissæ satisfacent, solummodo præstatetur.

**ERUM enim vero antelatas Anni
1691 Resolutiones fore Commissionales, ad dissentiendum sub-
iudicis & Partibus tam ea idem quam in quarum pro Explanat-
ionibus Regis. haberi intelligi, debeant, contraveniendi facult-
atem nequaquam ademptam fuisse, aliis rationibus prætermis-
is vel benigna contentione Majestatis Vestre Sa-
cratissimæ Mandati die 10 May 1721 clementer em-
issæ præcipuum revelent.**

eisdem vero anni 1691. Resolutiones diversimode a proprio
verbali ægenum Art. 20. Supponitur ac Psonis sumi Sen-
tentiæ, pro contrarium Naturæ regge pro Regis illis, quorum
Art. 20, meminit, Explanations intelligi posse, sed
eisdem posteriores, easque publicas ac Diœtales revera Regis
Art. 20 magis conformes iam Superioris & Principaliter ex Parte
vestra demisse præsentavimus.

Quod autem ex Parte V. Cæci in favorem præcitate
arum Resolutionum Legalis Artorum Supponitur pa-
blica Autoritas, audacter in dubium vocetur & oppugnetur
neque ad genuinum Artorum sensum sed ad

eversione

eversionem eorundem a Partibus V. S. S. Commissionariis
Acta directa haberentur, de & super eo reciproca ex
Parte Anglicana interfecta est Remissio

Quod missio hinc restat humillime subnectendum
membris Generalibus regni Danicorum Praesentibus
clausura eorundem Evangelicorum primum quidem Humilliter
Applicationem ab Anno 1716 tanquam contra non Commissionariis
occupatorum, ademptorum, & interurbatorum praeferendo, de
nisi Partio & Partium iure competenter simplicem in integro
restitutionem demisse efflagitarunt. Ex parte vero de Partio
eum conformia contentibus Praesentium postulata subnectendum
runt ac denique finaliter Articulis oppositis & Respon-
sibus ibidemque comprehensis renovatis & in casibus ulictis
nec ullo modo sublati Decretis & Diplomatebus firmata
conformem Praesentium Praesentium humillime
Expetierunt interim quia quoad singulum Praesentium
uamum Punctum, & sine legali rotum, & demissa opinio
nostra jam praecessit.

Ita ut ab simili quoad postulatam respectu
occupatorum, ademptorum, & interurbatorum ab Anno
1716. circiter centum quadraginta Templorum
simplicem in integro Restitutionem, superius antequam
ad Partium & Praesentium seriem deventum fuisset, &
& opinio deducta haberetur. Ideo eorum postulatorum
Conclusionem comprehensam amplius reassumere, & per
iusdemi Resumptionem in vota & opinio nostras reitere
remissum necessarium existimamus.

Ceterum quantum ad species factorum, seu particul
ria Evangelicorum Praesentium subnumeratis diebus
May & 6. 7. 9. 11 & 13 Junij Praesentium Commissionariis
quibus mediis Generalitas Praesentium in Territa
facti ad casum de Puncto ad Punctum per exempla illu-
strata sunt, et quorum Synoptica mentio in quolibet

Punct

post Conclusionem Rationum partibus utriusque
de nos deducta haberetur, quod eadem de ipsa contigif-
ent ac ut plurimum in factis innegabili representantur
proxi ex Parte Anglicana, & ex utroque pducta
actione quod haud erat, quoniam Commissionaria ex Parte
V. S. S. tam respectu Generalium, quam Particularium
ita luculentum prohibere testimonium, quod per e-
numerationem speciei factorum deducta particularia
omnia sepe vix aliqua reperirentur, quorum factum
dubium vocatum fuisset, quoniam cuncta approbande
ene, seu Legatibus facta fuisset, ut die fieri oportuisse
tam Naturas affereretur & propagaretur, quo in pa-
sonem Commissionarium partis utriusque Actorum
sunt provocare non ambigimus.

Et haec interea
haec circa tum Generalia tum Particularia Evangelicorum
Praesentia qua idem et tunc in conspectu Commissionariis humil-
lime praeposuerunt & Legibus, Rationibus, & motivis per e-
dem ubertim in voluminibus Commissionarium Actorum de-
ductis, ac per nos in praesenti opere conspici causa haud
quaquam est toto adductis non sine vocacione de eadem de
nisi una cum Voto & Opione nostris Maiestati
Iustre Sacrae gerunt pro devotione perpetuo fidelis
sequi representanda Commissionariis nostris in re
suis P. Salva in religio in conformitate Praesentium
& Parte Evangelicorum Actarum in casibus ulictis Di-
plomatica Satisfactionis pterpore permanente.

Extransitis itaq; modo prioribus active ppositis pmissis
Generalibus & Particularibus Praesentibus

Tandem progressu Facto
AD

Acta

Acta ex Parte V. Veri cuiusdam
ne Reverendissimi Domini Nuntii Pontificii, partem
comuni Romae, medio secularis Domini Agentis, partem
per Diocesanos, utemque tamen Active egerunt, conde
omnis, quorum locum sicut Commissionem exhibita, facere
ita etiam reassumimus

Idem
Premisit V. Verus Generali sua Instantia
die 21 May, Festini exhibita

Protestationem
na mirante, in negotio Religionis conditis Legibus
perinde ac recentissimis quoque promissis, & Defensio
pro Diocesanis Actis contrahit, ac speres, per annex
Sub litteris A & V. certa Protestationis qua tempor
Pacificationis Viennensis exhibita fuisse ptende ba
paria subripit, & in reliquis non confectiendis in Com
sionem, id per expressum declaravit, quod non nisi ad bene
quam Matris V. Verus Sacrae Mandatum & Com
missionis in Verbo Regio factam cononitionem, salvo
protestatione, pro exigentia & munere Pastoralis, in
Conspectu eiusdem agere velit, idem Protestationis
Beneficium ad Secularem quoque Statum in Diocesi
cum contradicentem extendendo, salvo nihilominus
Majestatis Vrae Sacrae & Commissionis Auctoritate

ius communicationem postquam Anglici obtinuerunt
sent, idem die 20 Junij 1721 Commissioni sua
in contrarium exhibuerunt.

De protestationem exponendo.

Quam

namque eadem, tum publicis in negotio Religionis
conditis patris Legibus, tum supremam Auctoritati
Regie, tum positive Majestatis Vrae Sacrae voluntati
resaxetur, suapte pro nulla confenda veniret, quoniam
leges & Diplomata publica, publice receptarum Reli
gionum Jura, non contradictionibus lacescenda; verum in
actos abusus, & contraventiones tollendas, nondum effe
ctuata effectivanda, ac omnia in Actum Legaliter Acti,
lares reponenda et per Majestatem Vram Sacra
mentissime manu tenenda statuerent, quoniam, non ut pa
sificationibus Legibus, & Sacris Diplomatum, a Seculo
firmata & usu corroborata Evangelica Religionis Jura ad
antur, verum secundum eadem, iam tandem Legalem
causam mun suorum medelam, consequi valeant Anglici,
Majestas Vra Sacra clementissime concessisset, quam ob ren
dem Protestatio, a scopo Diocesanis Conclusionis & missi
to presentis Commissionis aliena pro eadem contraria foret
nihilominus ne subtrahendo, in eadem consentire videretur,
de Paragrapho in Paragraphum, ad contentas tam huius
quam illius Sub litteris A & V. annexa duo modo replicando
protestati sunt, cum Declaratione, quod interposita contradic
tio Beneficium, et Commissionalia V. Veri acta, ad Secula in quoque
Statum Catholicum, qui nomine suo nihil scripta exhibuit extendi
non possent. Huic in contrarium rursus ex parte V. Veri, die 15 Julij 1721
ad contentas Protestationis Anglicae, contra Replicand

Contradictio

Et tandem, et finaliter vice versa ex parte Anglicorum seu An
stana & Helvetica Confessione addictorum die 9° Februarij An
1722 exhibita in forma Dupplicis.

Recontradictio.

Jam.

Iam sequitur

Supra citata die 23 Maij exhibita Protestationi co-
rens, a que die eadem Commissioni presentata,

Generalis V. Ceri Instantia

Generalia eiusdem Gravamina active, et quo ad nonnulla
Eglicorum Gravamina passive, in se Replicam continens
suis contentis quasi uno eodemque Tenore contextu, per
continua in sermone adornata, quia neque ordinis, neque
firmitatis Materialium congruam Distinctionem exhibeant
Ideo ad Subsistingendam, et dilucidandam eiusdem Seriem
inter Postulata, ac inter Gravamina, active nec non in firmis
spectu nonnullorum Eglicorum Gravamina adiunctam Re-
cam passive, totius Instantia huius Tenore, in Generali
eorum desuper Replicam, die 20 Junij, et sequentibus
ni 1721 per Agentes Eglicorum pro diversitate Materialium
in universum ad **X** Membra Principalia reducta fuit, quae
do siquidem in Actis Commissionibus, per utrumque partem
observatus, ino & Decretis provocaciones in Replicis &
tra Replicis, non tantum in genere ad instantiam, verum
am in specie ad Membra, facta, idcirco & nos quoque observat
hujusmodi Primi Membrorum & Serui in instantiam ex-
marmus.

Et autem

Generale Venerabilis Ceri Membrum in
Ordine Primum

Quod videlicet Tranquillitas Regni, & v-
no Regnicolarum, non aliter quam in unione Re-
gionis consistat, hinc eosque Evangelicos eliminando
venire.

Maestas namque Vra sacra hanc
ce Commissionem omnino eosque, ut Pa-

& Tranquillitas in Regno, ac unio inter Regnic-
las conservetur, adeoque propter bonum Pacis futu-
ritatem habere voluerit.

Hac vero Tranquillitas & Pax do-
mestica, atque amicorum unio, non aliter, quam vero cultu u-
nus Dei, qui in unione fidelium valet, conservari & consistere,
ne possit, neque magis Populorum animi, cum Principe eodem
existat, quam si colantur amittere illam Religionem, quam
inceps colit.

Atque proinde cum & alias unis Pastor & unum Coilecf-
debeat, ut sensu Acti 12 Anni 1680 evulsis haeresibus,
quam Domesticorum motuum causis, & quanto Tranquilli-
& Vno Amicorum in Hungaria ex Religione Rom. Ca-
bolica prorsus suo Naturi reponenda, ut a schismatibus Ad-
versariorum iniquantium erroribus & Altiis inuicis omni-
bus, nunc iam speraretur & congruum esset, scus Pax et
tranquillitas cessaret, adductis hanc in rem exteri, nec non
reliquarum Ecclesiarum Prae sacra haereticarum Pro-
miliarum, in quibus in ipsum sancte offerre dignaretur,
exemplis, concludendo, quod in Unitate Religionis Tran-
quillitatem Regni consistere, ita & certum est, ut in Unitate
ma iam abiret & dici soleat, unitas Religionis
est Firmitas Regionis & Varietas Religionu,
est perditio Regionum.

Verum cum vero
Parte Evangelicorum desuper Re-
plicatum

Quod Propositio Membri huius nec Lege,
ac benigno Maestatis Vestrae Sacratissima

Decreta merita & moderna Confessionis, Jamini, &
milla haberetur multo minus ex Parte. Veri coe
Conditione e tgen ham Disquisitioni Subiaceret, qu
potius Securos in eo fore. De in stant ed, Sima
Replicantes Evangelicos, et Mattem Vestram Sacra
quibus quod Legibus Regnum, quam felicissime, cum
mortali Gloria gubernandum ea de pot, u idem qua
conseruare non aedignabitur, vel maxime, cum ideo
Ancientur, ut secundum eas subiecti gubernare
Populi, omni autem Iustitia & Legum sanctitate, no
Secus ac Tutis, firmarentur, manerentur & Regna
Tunc cum Religio Evangelica publicis Legibus, Sacra
plomatibus Regis atq, perpetuo fidei publica fun
mento, nixi Pacificationibus, recepta & admilla
mo non solum admilla, sed iteratis publicis Con
tationibus, securitas eiusdem confirmata habere
ipsum vero Legum ob bonum Pacis & tranquillitatis
Negotio Religionis conditarum, gerama causa & inter
ratio, in uadem ex preta, luculentis sine coicere, a
conseruandam in Regno internam Tranquillitate
pacemq, Domesticam, nihil expedien tius, nihilque
lubius fore, quam et Leges pro ecoppo eandem Pac
ac pacificam Tranquillitatem habentes exacte sect
Suprema Maiestati Vrae sacrae & auctoritate
gia clementissime manuteneantur. Viam m. i. n. i. g.
unt, Evangelici in toto Orbe Terrarum Vno
Virtualis fidei & religionis vigeret, inde tam
vilem Consononem & unionem Amicorum absolute
& necessariis haud dependere, dicitur vfanag, h
Aonia & ferme quotidiana etiam, inter unius

ligion

gionis non potest luctuosa bellorum exempla, idque
Tempora receptarum etug: & Helvetica Religio
am diffensiones, mala domestica, ac intestini motus
llaq, iustia monumentis Historicarum memoria pro
ita, abunde testarentur. Neque enim disensus Religi
um per se turbat quietem, sed intemperatus & illega
s felus, quo an sa ab hoc dissen su sumpta legibus in
uliam in Negotio Religionis, Tranquillitatem & Pacem
perturbatam fuisse experientia docuit. Et o namque in
dogmatibus Religionis disforme sunt eorum cententia
Negotio tamen Civilitatis, Stabili colli potest ab omni
bus inu potest neq, perturbatio Tranquillitatis publi
a diversitati receptarum Religionum Christianarum
computari, ad exhibiq, potest, ea quippe omnibus mansue
dum in Christianam, & omne erga Magistratus civiles
anquam Dei in terris vicarios, reverentiam atq, obedi
entiam inculcant, ac ideo porfuso vitio hac in parte ca
rent, neq, ullatenus Vitia pravorum alicui Religio na,
dictor hominum, ipsi Doctrina eiusmodi vitia non p
ant, sed clamanti attribui possunt.

tribus accedit, ne Religionis causa discrepantes
Regum Tranquillitatem interius perturbent Dis
dus, eo sine apud Christianos adinventum positumque
Legem humanarum fundamentale Remedium, vi
namque unicuiq, Religioni limites, in qua quos vive
e continere debeant, qui si p Legum Sancta monia,
sa est, in violabiliter obseruentur, manuteneantur
illa cupere esse poterit publica Ratio, cui non fidei
nimo unio & interna Regni Tranquillitas obdive
tatem Religionum, in Regionibus durare conserua

vig)
15

vique & permanere possent, ut hic non tam *Unitas Re-*
ligionis, quam potius invariabilitas Legum, sit firmi-
tas Religionum.

circa qua *Emissa, tam in Instaurata V. Scii quam Gene-*
rali Evangelicorum Replica die 26 Junij & sequentibus
1721 exhibita ab eorum deducta parte ab utraque e-
quidem ex Parte V. Scii in Generali sua contra Rep-
lica die 6 Decembris 1721, ex Parte vero Evangelicorum
in generali eorumdem de Superduplica, ad Discepta-
ones non tantum Legales, sed & Politicas atq; Histor-
cas ad Naturam Propositionis postulati et minimi, ut
descendendo quamvis plene ad hocce promissum Mem-
brum egerint, haud absimilitudo ad hanc Materiam
in contra Replica Diocesis Agrinensis die 6 Janu-
arij 1722 & e converso Duplica Anglicana die 28 Feb-
ruarii subsecuta aequae non pauca a utroque Licta
reperiuntur. Nihilominus, quia ea omnia, respectu
huius Membri huius nullatenus ad institutum sum-
onis pertinere, tam a commemoratione eorum, etiam
succinctissima, quam voto, & opinione nostris prece-
mus, transeundo ad

Senecate V. Scii
Membri in Ordine II
quo mediante omnes Leges & Actus in Negotio
Religionis conditos abolendos optendit.

Et hoc quidem propter oppositam Semper non tan-
tam esset V. Scii, sed & Dno secularium Actus
in contradictionem.

Jam autem
face undique stabilita id quod sub armis extorqu-
erit ac pro dono Pacis indulgere placuit abrogari

Causula tamen absque iudicio Religionis Rom-
anae & Pacificationi Viennensi infesta haberetur.

Per ipsam adhuc Evangelici pene placen-
tario modo tollerati: neque Acti & Lege utcum danti-
at dispositione Regia habendi, & neque Leges esse, neque
licuisse sed quos a beneplacito Regis quam securita-
tem habere dicit quod dum & quando velut tempora-
ri adeoq; tolerati, quoad eorum Dogma, per Madem. Fran-
cofurtum amandari possint, Leges autem Pacificationis, si-
dem publicam, verbum seu Juramentum Regiam, Diplo-
mata, Concessionis, indulta, in Negotio Religionis referendi
tantum posse sed & debere, ac denique
Evangelicos Falsa Dogmata de Religione Catholica pariter,
eo eidem iudicare, eorum ipso sola hac ratio sufficiet ad
culpatores.

Haec omnia, & his longe plura, cum Dissertationibus ac
potissimum ex Jure Canonico, & Theologico decompertis
argumentis prolixè deducta habentur ex parte V.
Scii

In Contradictione sua die 26 Mayi
1721 Posoni, in Generali contra Repli-
ca & signanter tam ad primum, quam se-
cundum Membra die 6 Decembris 1721

nec non in contra Replis intuitu propriorum par
cularium Gravaminum Diocesani, ac vel maxime quod
Generalia VII promissa ex Parte Apriensis, nec non
ensis, diebus 5 & 29 Januarij, 1722 Comissioni exhibita
Respectu quorum omnium in contrarium tam in genere
quam in specie, ex parte quoque Episcopi Legibus legalibus
publicis politica politis, historica historicis & The
ologica Theologicis opponendo, efficienter responsum
fuerit

- I. In Re Contradictione Episcopi die 26 Junij 1721
- II. In generali Republica ad Membra 1 & 2 die 9
Decembris 1722 nec non
- B. In Particularium Republica intuitu Galatarrum
accessum & signanter quod eandem Apriensem
in Septem Comissionum, sub Titulo Generalis Mem
bri 10 diebus 28 Febri & sequens 1722 Posoni
comissionaliter exhibita quosum facta simplici proca
one, vel a Sacramenta, que ad obiecta V. Ceri de Arm
de Fide publica de Pacificationibus, de Diploma
sacro Verbo Regio, & Jurata Juris Regum Fide, format
ac aliis abm. Encepis questionibus ex Jure Divino, na
tura item ac Gentium nec non publicis, & Patria Jure Rep
cative dicta sunt deductione hic supercedendo hoc un
ce a tragep. dum occurrit

Quoniam ex Parte V. Revi omnis Vis, ac quadi
rum fundamentum, quoad tollendas & abolendas om
Leges, Diplomata, & Pacificationes, de Regali recepta
tionis Evangelice Libertate publica fide, & aucto
tate sancitas in es pneretur, quod videlicet eiusdem
Legali Receptioni & Jure publico facta Concessioni, na

Solu

plum V. Cerus, sed & omnes Rom. Catholici, semper con
radixerunt, nec unquam in eadem conditas eatenus
publicas Leges consenserunt, hoc ipsum vel maxime medi
ante pterisa sub Litteris A. & V. Adhuc Postmi ad
& mediate Typis quoque mandata & passim divulgata
contradictione, comprobare videbatur.

Quantum itaque ad hanc ipsam sub Litteris
A. & V. per annessum comissionaliter produ
ctam Protestationem seu contradictionem
reproposere Evangelici.

Virute Tituli 17 Partis 2^a Operi Decret
preparat. in examine & inspectione quorumlibet Histori
um Instrumentorum, ut pateat, & legaliter cognosci possit
videlicet: Lege die Loquenti iusto, vel in isto modo ma
verunt, datum, scripturarum, sigillorumque appressio pemci
aliter, & essentialiter investigari consuevit, abtelata vero
sub A. & V. protestatio, cuius pterisa originalia tempore
communicationis eandem per Agentes Evangelicorum Vi
la fuere, hac ubi nominum, quove Anno. Mense. & die,
descripta fuerunt. ea per absolutum omnia habet, pro
Luca de Reverendissimos Petrum Radovic. Episcopus V
riensem, Ladislaum Martinij veteris Rude propositum
Nicolaum Dalla si & Martiniam Submontanum, qui ean
dem subscripsi se pterduntur, nulla sigillorum appressio
eorum obla sunt, & cetera Pappo lecta cernitur, ut tal
amen, non minus in illa, que nonispmi Typis mandata est,
quam pterisa Concessioni exhibitis partibus, ita omnium
sigillorum loca per d. serum appressa habeantur, ac si re vera
prateriso originali, ve ipse, sigilla appressa forent ad idem, vel ex
sola ratione, inter scripta legali exceptioni obnoxia, censenda videntur.

111

111
Sive eiusdem formalis Tenor & contentus in Verbis
Paragraphi I. in Tamen Legibus & Articulis libertatis ac potestatis
habetur portam patefacere, earum libertati & exercitio defen-
sionem, & hoc in iure Protectionemque suam promittentem
Item Paragraphi decurdi in Verbis ut hanc Libertatem
Religionis omnibus Legibus Regni nostri con-
cedere, et aliisq. in forma non patiatur. Ne
Paragrapho 3. in Verbis: Si vero, quod absit, aliter
sciendum statueret, probe inspicatur, sive verum
novissima Testam. exhibita V. C. Protestationis, in Verbis
novis sequentibus: Eodem vero Anno 1608 Articuli 1. Pacifi-
cationis Viennensis, absque Prauidio (Prolicia Religione
sanctum haberi, legemur, mox eiusdem conditi tempore
Predecessorum nostrorum circa admissionem Acoliticorum
in hoc Apostolico Regno Hungariae tollerandam, et
sua Matris Regia exhibita Solemni interpositam
Protestationem, & Contradictionem, huic Protestationi
nostra in genuinis Copiis sub litteris A & V notatam, anno
& si opus fuerit, in Originali dum & quando remonstra-
re oculis nostris intueremur, penitus consideretur. Et
omnibus luce meridiana clarius patet, quod Protestatio
A & V. Protestatio adornata habeat, ac si revera ante
cedendam adhuc per Pacificationem Viennensem, recipi-
da Religionis Eclie Libertatem, per ibidem extensive
scriptos, concinnata fuisset, emanasset; Verum enim verum
certo certis expressis Pacificationis Viennensis condi-
cione, eiusdemque nomine omnium Statuum & ordinum
qui per ibidem subscriptum (Tit.) Franciscum condam
gacis, qua etiam Episcopum Viennensem facta spontanea
& benevola Receptione, constat, quod idem Franciscus
gacis, non modo ante sub. verum etiam post conclusam
dem Pacificationem Viennensem Episcopatus duntaxat

Matr

Viennensis officio functus, ac nondum in Cardinaliatum di-
gnitatis Eminentiam erectus fuerit, quomodo itaque eadem
libet & V. Protestatio, ita ac si ante Pacificationem
Viennensem, & Receptam Evangelicorum Libertatem, con-
firmata per eundem Franciscum qua Cardinalium, congru-
subscribi potest, qui tamen adhuc eorum fuit non, verum
ipse quoque Pater & Societas Jesu Martinus Bentiva,
in dissertatione Paralypanemica pag. 85 Nota 15 Seci,
Anno duntaxat 1607 die 5 Novembris Cardinalis crea-
& confirmatus erat, quod ipsum, nec cum Veritate, nec
in sana Ratione convenire videtur, adeo eadem non ma-
gis, ac Testam. de rebus & Negotiis ante Nativitatem
grandem factis, confessis, iuxta Titulum 24. Part. 2. Oper.
Rever. Tripart. a sumenda veniret, etiam quantum Verita-
tribuendum sit, cuiuscunque tandem Iudicis scripto, si
dem prorsquam Iudicis officium adimicatur, per eundem
na Iudicem subscriptum fuerit, & annon istam Tituli
Part. 2. Oper. Rever. Tripart. si merea tur censu-
ram a quavis cuiusvis Iudicio a Parte Evangelicorum
submitteretur.
Cum uti memissum est, Eundem Franciscum, tam antequam
sub Tempus Pacificationis Viennensis Cardinalem non fu-
isset, dignoscitur & consequenter Protestationem
subscribere quidem taliter potuerit, quinimo & com-
matione circumstantiarum Temporis, ut qua Cardinalis
qui tum non fuit, coram Regia Matre, Sub Cardinali &
dignitatis Titulo, contradixisset quidem excedit.
Quod si vero ne fas aseretur, iam Repuram Cardinalian
eundem qua Cardinalem subscripsit, iam ex ipso ne fas admitti
debet, quod eadem Protestatio, ante Pacificationem
Viennensem ne subscribere quidem taliter, multo minus tanquam
non subscripta Regia Matris exhiberi potuisset, et plus
namque eiusdem cum subscriptione, Veritate Rei, taliter ge-
ra haud congrueret, cum si revera taliter adornata fuisset,
ac si

ac si ante Pacificationem Viennam & concessam Evangelicorum libertatem conernatus fuisset. Vide evidenter sequitur, scriptum hoc, non ante Pacificationem Viennam quia eius scriptus Franciscus eorum ut omnium summus Cardinalis in rerum natura non fuit; non post conclusam Pacificationem, siquidem Stylum eiusdem tanquam ante concessam Evangelicorum Libertatem, et ante ipsam Pacificationem Viennam adonare Paculum creditur, ac primo ex praescripto, nullo modo legitime emanasse, ac nequaquam cum Dei veritate convenire, adeoque nullam praetensam Protestationem ante conclusam Pacificationem Viennensem, Venerabilem Regem Hungariae & Croatiae, quae potius

Tempore tractatus Pacificationis Viennensis in concludendam adhuc eorum supplicata recipienda Religione Evangelica libertatem, eundem aperte confersit, ex Superabundante testatur Cardinalis Rossellus Episcopus Viennensis, qui scribit anno 1606 ipso utpote tractatus Viennensis Pacificationis tempore, Rex Hispaniarum, in Archiduci Mattheo II Imperatori, de Die & loco Reverentissima Remissione, eandem Venerabilem Hungariae Regem de iure Opinionem in haec Verba: Quamvis igitur ad Primum Articulum spectat, haec non debet quum responsum superius ubi de Religione tractatur, sicut hactenus & propositum Regis Matthei nullus in ea turbetur fuit.

Quod denique protensa subest & Protestatio non ante, verum etiam post Pacificationem Viennensem, in anno quaque 1608, quae tractatus ante coronationem, conditus est iuxta factis &

Veritate

veritatem, Regia Matthei exhibita fuerit, documento Liberrimum Summi Pontificis Romani Pauli V. anno 1609. Calendaris Maij, emanatarum, ac ad eundem Franciscum Cardinalem, futurumque Venerabilem Hungariae Regem de iure copia, sub litteris O & C annexa, Summus Pontifex, hoc expresso verborum Tenore scribit: Inter alia quia Articuli illi pernitiosissimi serunt in Vita, & conclusione vestrum nomen cum detrimento vestrae fame, sicuti apud nos questi estis, debetis propterea Scriptura Regi directa, quae damnationem eorum continet, hanc imposturam detegere, et veritatem, ad fidei catholicae tutelam & Ecclesiastici Juris conservationem manifestare. Cum itaque Venerabilis Hungariae Regis Anno 1609, etiam sumptum quendam, quod Articulum damnationem continet, Regi Matthei dirigere et etiam summi Pontificis iussu fuerit, quod promittente etiam eundem simile scriptum exhibuerit, res esset manifesta, sed & acceptis etiam Romani Pontificis litteris eundem etiam summi Pontificis iussu exhibita fuisse patet, tum idcirco, quod ipse, iussu confidente, etiam eundem ad idem scriptum exhibuit, etiam deo, idcirco, idcirco, Regia Matthei eorum exhiberi, & per V. secundum scriptum non potuit, tum vero quod idem Regia Matthei articulum exhibuit fuisse, nullo confecto & valido probet testimonio. Et tamen pro

Privatum, cuius scriptum, quantum vis privatis signetur, et subscriptionibus, per tamen de exhibitione, et publicatione eiusdem credere, quod conveniret, priusquam eadem aliunde probata fuerit, quam obrem etiam vetus illa, iam ab olim invaluit per eundem consuetudo, quod ubi quisquam ytestatione utitur, eadem palam publice et manifeste, propterea usus dicendi, fieri oportet, ne aliquam facta fuisse creditur.

mi

in si illius, eorumque intercessisse aseritur, Testimonio
alio fide digno comprobatur documento, ceterum adeo ab
iudicio metuenda esset consequentia, ut vel proprium scriptum
pro catholice officio probaret, tum privatim quoque pro
vire cui firmare instrumenta posset, adeoque pro se, contra
sua, officio probaret Testimonium, quod nullo gentium
iure a semet ipso, verum alicuius, petere conareret.

I quantum autem ad inter se D. C. & Sec.
Larum Dnos abbatum in Diocesi contra
dictionem.

I iuncti contrarium, quod videlicet haudquaquam
contradictio essent, sed potius usque ad 1647 consensisse
eodem vero Anno facta contradictione legaliter annullata
inter reliqua in medium adduxerunt G. & quidem

I iura in Actis Regni l. anni 1608 ante coronationem
17. 1618. 2. 1622. in conditione 22. 1625. 3.
1030 29. 1635. 10. 1655. 1059 in conditione 1. & 2.
la contradictionis legitur mentio, hinc clare eorumdem
textu, mo pro

II In eodem articulo 1. anni 1608 ante coronationem alia
per compromissum articulum 25 renovato, quod per Statum
& Ordinem Inelyti Regni Hungariae respectu Pacifica
oris Viennensis, & iure publico iam recepto, ac Diocesi
ter recipienda Religionis Evangelicae, deliberatum est

III expressimur, & hinc pro
si deliberatum est, fide publica, nemo est qui delib
rantes & in deliberando coalescentes inelytos Status & Or
dines contradixisse, vel privare posset, quinimo

IV Postquam Anno eodem Diocetialiter per Status & Ord
ne Regni deliberatum fuit; nemini ex Status & Ord
nibus contradicere, ac mutuo eoque deliberato ad mu
cem consensu datam publica lege fide infringere inte
gram erat tanto magis pro

V. Sequi

Siquidem V. C. & Dnos seculares, Catholicos, p
suo in Negatio Religionis sanctis actis consensisse, sive patet
subsecuta Pacificationis Viennensis in Anno 1608 per Art
lenfis Septembris ratificatione, quam videlicet non seculares
tantum, sed etiam Ecclesia Aevi, nomine omnium Status & Or
dinum Inelyti Regni Hungariae, & Partium sibi annexarum
approbaverunt, ut de spontanea a magis deliberata, sicut forma
eiusdem innuunt, ipsam Pacificationem receperunt, & in ean
dem evidenter consensisse, ubi Christiano notum est, nec seors
ipsum negare conveniret, nisi subscribentes, tam V. C. Re
verendissimos & Illustrissimos Episcopos, quam seculares, ac u
niversos de numero Status & Ordinum Regni, neque in genere
verum, aut in toto partes contraxerunt, contra eandem &
facti Status & Ordinum.

I V. C. neque V. C. neque seculares Dnos abbatos contra
xisse, non tantum ex articulo 1. An. 1608 dato verum etiam
in descriptione Diocetali Actis. Anni eundem in Verbis. Quia est
Actus universis scilicet Superioris apostolice Sedis Praelatis, Pa
tribus, Magnatibus, & Nobilibus, Status denique & ordinibus Re
gum. Ante omnia Status Viena in accuratam delibera
tionem, reasumere ponderare, ac in certam Metho
dum perpetuo validuros, redigere, item quatenus soli
dictos Status Viena, abosq; etiam denuo pro
tempore, conditione, et rerum Status, commun
mum eorum deliberatione sancitos, & conclusos. Unde vi
re est, absq; ulla omni contradictione, tam Pacificatione
Viennensis, quam Actus 1. 1608 ante coronationem
de perpetuo valida Ecclesiae libertate, communi omnium Sta
tus & Ordinum Regni, adeo quoque ipsius V. C. tanquam
omnis ex quatuor Status, deliberatione, sancitos & con
clusos fuisse, pari ratione

II Quod si Annum eundem 1608 subsecuta ex arte
pendantur Tempora & generales Regni Diocetia quibus
de singulis & signanter de Anno 1618 per Artum 11.
de Anno 1622 articulum secundum, in conditione 22.
de Anno 1625 per Artum 22. de Anno 1630 Actum

33

de Anno 1035. Adum LG recepta. Reliquis
nis publica iura, comuni Dno. Praelatorum Baronum
Magnatum & Nobilium, universorum Status & Ordinum
Fidelium, ac Supraquis pariter ac unanimo consensu. Ipsi idem
et Praefationibus Diatribus limpidissime patet. Ipsi
confirmitate stabilitaque fuisse, riva publicarum Legum
et specificatis Annis testantur Documenta, quod ipse
santo, utius, quanto evidentius.

III Exemplo in Gratia Regis Decretis Testimonium
et signanter in Verbis, demptis Actis, facta ex
nalia & honestatem clericam concernentibus
ad quos ipsi Dni. Praelati consentire non po-
erunt, ea in qua P. Consensum non prae-
publicis Regni Decretis expressa declaratione, a consensu
supra eximere in more habuit, eiusmodi autem demptis
nis, aut cuiuscumque praetensa contradictionis, sive ex
te P. Sive Dni. Secularium Capitulum, a tempore
ficationis Finnen usque Anno 1047 ne Vestigia
quidem in Decretis Patris reverentur, ac denique

IX Hoc quidem scripto Anno 1047 V. S. B. non
nulli seculares Dni. Rom. Capituli, proinde contradicere
luisent; attamen expositi Actus 5. eiusdem Anni legum
Universi Status & Ordines Regni Sacrum Diploma
Ferdinandum acceptarunt, approbarunt & confir-
marunt, contradictione Dni. Cleri, & aliorum
vumoris secularium Catholicorum pro non
obstantibus ino usdem in perpetuum nullam
vigorem habentibus, positive, ac per expressum
deklarunt, & pronunciarunt, adeoque hac protectione
Diplomatica per universos Status & Ordines facta appro-
batione, ipsius quoque V. S. & aliorum quorumvis Dni. D.
Secularium Rom. Catholicorum praetensa contradictio,

nes

qua approbationem Diplomaticam praecedentes, ultro ali-
quis haberi, & ipse contra contradictionem contrarium super-
se consensum in fidei nequit, nisi & ipsi. Secundo
universitatis non esse unum, assertari possit, Ad
P. Clerus ipse facto consensu. Super executione
idem benigni Diplomatica, emanata & ultima Quange-
cum reprotestationi subell & P. in Coma annee 1ae,
Dnum eorum Episcopum Vicerem subscribita tes-
moniales Documento forent, quippe qui & contradicti-
inhabisset, & in restituendis pro parte Catholicorum scriptis
omnia executoris hanc obviset, quis non videt? Com de V. S.
in Pragmaticas de Libertate publica sine recepta
nensis Evangelica conditas Leges, consensu, nequaquam
no, veluti in Confessionalibus et aliis necessanter ptebabat.
am eandem, quam omnes seculares Dni. Rom. Capitulum
idem continuo contradictiones suas opposuisse. Veritas
Lipsum exprimitur & subsequentium Diatribarum in
Negotio Religionis publica Societate sancit. Reliquum
quod praetensa eiusmodi contradictio, pro non affante,
ita & nullat, etiam in ultima Diatriba Arto 20 declara-
& Actariter pronuntiata haberetur, formalia,
tentia quorumvis contradictione, palam desarentur.

De promissis nihil tates iterum atque iterum
passim & ubique in Confessionalibus scriptis, ex parte
V. S. allegatam, sive in specie sub litteris A. D. Sive in
genere occasione Diatribarum Confessionum praetensa contra-
dictionem, qua non ens, quocumque tandem tempore, & loco,
perpetuitati & securitati Catholicorum, obstarere potuisse; At
ficalos vero in Negotio Religionis conditas, Leges esse
ordine reliquarum Legum insertos fore, Vestram Ma-
estatem sacratissimam & legibus cle-
mentissime recognovisse & nunc recognoscere, in
Diatribarum Legum Articulorum, 21, 1087, & 30, 1715.

Lecht

Effectuationem benignissime velle, eoque sine p[re]sentem hanc
Commissionem clementissime rescribere, ac per consequens
tam a beneplacito. Sed fide Regia, qua apud perpetuo
justissimum Romam Ecclesiasticam, nihil magis, nihil
licet, nihil durabilius unquam esse potest, nec non a
numerosis Sacrificationum, Sacrorum Diplomatum, & pa
licarum Regni Constitutionum, etiam perpetuitatis, p[er]
omnia eandem atque talem, sicut reliqua Leges Regni
bene securitatem, & sic, non, dum & quando, neq[ue] velut tem
porarii, beneplacitorum, quorum nulla in Legibus mentio
sed qua hereditarii Regnicola, neque quoad Personas, neq[ue]
quoad suum Dogma, tanquam Regni Regni, acceptum, ac p[er]
no amandari possit. Ergo, concludunt & quidem ideo etiam
quod Religio Catholica, nec Dogmata admittit, quibus
Catholicorum Imperantium, iuribus, aut parandi obsequio, p[er]
Subditos debita, aliquid detraheretur, qui potius premittit
urget, & miculcat, erga Terrarum Dnos, ac Reges suos per
petuo fidelis obsequii cultum, omnigenamq[ue] Reverentiam, ex
qua p[ro]p[ri]as vero, Sincera dilectionis Caritatem, et vel non
Deo paucorum Historicorum Politicorum Actorum iudicio
in Christianitate profelici tam Imperantiam, quam
veram Regimie, nulla Religionum concordia cessat
quam Evangelica. Neque in Praesentia Commissionis, Ratio
nem Dogmatum deducenda, aut in Examina mendum,
Sed et tota Effectuationem, absump[ti]o & Contraventionem Le
gale examina ordinatum esse, ab ideo neque a Dogmatum me
liminationem Religionis, rationem quam p[ro]p[ri]as induci posse, defen
dunt.

Finaliter quoad Casusam absque tamen p[re]iudicio Re
ligionis Rom. Ca[tholice] Sacrificationi Vicinensi imp[er]
sam de geramo eiusdem atque Legali sensu, iam in
nummibus Ecclesiarum & signanter in Sancto in Ordine 13
actu

actum est, & eo convenientius adhuc in Membrot, quia tra
habitur, nihil hic Loci, in Sancto 13. ad delictis, addere volui
mus. p[ro]p[ri]o
Noniam Generale hocce Membrum Se
cundum, eiusdemque illegale postulatam Dia
taliter ordinato Legali Commissionis Instituto, edis
ametro & proprie loquendo naturaliter repugnat
atque per totum adorsatur, ideo absque peculiarivo
to & Opinione nostris condescenditur.

Ad Generale V. Ceteri
& Membrum in Ordine III

Id est
I. R. T. V. M
de

Articulis Soproniensibus & eorum den
genuino sensu.

ubi transire videtur V. Ceteri
ad Actos 1081 & 1087 Anorum
afferendo negotium Religionis usq[ue] clemen
tissimum Matris No. Concepta actio non nisi
Secundum eosdem 1081 & 1087 Anos
Actos, Resolutionesq[ue] Anni 1091, quas
Seco explanatione allegat, p[re]cedentibus
Universis Actis, quocumque modo expe
tis, p[ro]p[ri]is non attentis, adhuc admittit
Sendum seu tollendum & Regulandum Mat
ter Vran Sacram. Ordine, idque ha
potissimum explanatione, quod supra Actos
182

182. 1715. priores, de Anno 1681. 1682
conditos Arlos & secundum eorundem cond
Leges, iura, et antiqua Privilegia, adeoque et
ipsum Leopoldinum Diploma in Paragra
pho salvis semper & inconvulsis ma
nentibus, quae per ultimas Diatas
& Diplomata sunt mutata, aut in ma
liorem formam redacta, Mattas via Sacra
clementer confirmasset.

Quod Negotium Religionis proce
dentibus Artili mutatum ad alios priores pertra
hi non possit.

Quod quod Mattas via Sacra nullos pri
ores Arlos, quae non confirmatos observare teneretur
ambus cum publicis Replis, adductis, lat
onibus motibus & Argumentis combatis & in Ed
men scriptis admittimus, quandoquidem

I Leges & Sacra Diplomata Regia tam priora, quae
benignum Leopoldinum de libero Religionis Exercitio
subiudicem Artili 26 in Artilo relicta sunt, mutata

II dici ac p'tendi nequeunt. Nam pro
ex ipso Artili 26 in 1715 Sacro Diplomate, ad quod vide
licet p'cedens Artili 1. semel videretur, patet: qualia
ternam leges, priores mutari, tollique consueverunt, et
quidem in Paragrapho: exclusa tamen & servata
Artili 31. Decreti Divi Andrea Regis Secun
di de Anno 1622 clausula incipiente: Quod
vero nos, usque ad Verba in perpetuum facit
tatem unde liquet eiusdem Andrea Regis Decre
tum, mutata seu abolita clausulam expresse

specer

specificatam exclusam et servatam haberi, quod ipse
de abolitione priorum Legum in Negotio Religionis condi
tarum asseri plane non possit, & hinc pro
III. Libero eoque illimitato, atque irrestricto. Omnibus
ubique per Regnum concessa Religionis Exerci
tio, condita priores Leges & Sacra Diplomata Regia per
25. Artilum in scriptis, vel maxime clausula: omnibus et
ubique per Regnum, quod mutata non sit, mo Artili 1.
Specificationis Viennensis ac altere eidem l. 1608 ante pro
nationem per eundem 25. expresse confirmati & renovari
si habeantur, ipse tenor eiusdem Artili 25. luce meridiana
clarius emicet. etc. primae, quaedam omnibus & ubiq
concessum Liberae Religionis Exercitium, mutata p'p
riores Leges fuisse, eundem probari haud possit, ideo haec vel
maxime in parte citatus per V. Artilum 26. 1715. Para
grapho, ad p'tensam illius omnibus & ubique concess
Liberae Religionis Exercitii, utpote: quod taliter in Artilo
Artilo 25. 1681 expressatum & nullatenus mutatum est,
ad restrictionem applicari nullo modo potest. Hinc
Quod non modo Artili, ut p'missum est. p'ius 1608
& altere eidem p'ius 1608 ante coronationem editus in
Artilo 25. nec non Artili 11. 1607, in 20. Artilo copponen
tis Diata, sint in specie inspecti & renovati, nec non reli
qua etiam Leges & Sacra Diplomata, in genere in Paragra
pho Artili 26. haverit. Salvis semper, ea tenus de
quibus Diplomate Regio firmatis, sint aperte
in Artilo relicta & confirmata, secus negari non pos
set, nisi prius Leges Dphi: salvis semper ea tenus
Legibus, contrarium illum Dphi, qui alia de de bla
tione Legum Religionis Evangelicae iudicis favor
in favore in publica eiusdem receptionis Artili 1. 1608
in Artilo 25. sonat. Non obstantibus unquam
ea tenus Legibus aut vero aliam ex Artilo 2. 1715

Spina

Paragraphum hinc verbi: exclusis tamen & semper
Semper Legibus. hinc ipso articulo 26 1681 incertum fuit
sicut per se merito est impossibilitatis, ita etiam accide-

vet. pro
I. Quod velut per clausulam: Salvo Jure Dno. Electo
Archiepiscopi Cantuariensis Jus Dni. Territorium, respectu
Territorium antea habitum, non est sublatum, sed confir-
matum: prout in gratia Gravaminum Anglicorum demissa in
stantia, ad Sanctum D. et in Prologo sub Littera S. a
Paragraphum II ubi verus demonstratur et stat. ita pariter
quod dicitur & dicitur ratione, ut repetitum dicitur: Salvo Semper
per eatenus Legibus Diplomate Regio firmata
Leges & Diplomata priora non sublata, sed confirmata
ita haberi evidens est & hinc pro

II. Quod ex Parte C. Terri. totius citata clausula
Salvo Jure Dno. Territorium, non ad confirmationem
tantum sed Juris Dno. Territorium, etiam terrena ha-
biti, verum ad inductionem etiam novi Juris in confirmationem
quod dicitur de lege antea quoque non competebat. Per-
tendendi, altera vero ex clausula: Salvo Semper
eatenus Legibus in contrarium, a confirmatione
& saluatione Legum plane excludenda, ptenetur,
hoc ipso quam in aequali, & revera ex diametro ab im-
contradictoria interpretatione eiusdem Naturae
Significationis vocula: Salvo convelleatur, nemo
pntentius rem. considerans, dissimularet.

III. Quod si in Titulo 22. Partis 22. Oper. Decret.
res. ptermissa cum letmire consecrissent vigore m,
tanto magis Leges illae, quae alia in genere, aliam in spe-

cu

re. Articulis opponitur in Sexta & p. salvis, nunciata sunt
vigore suo privari, & ex qui non potuerunt

III. Et quavis per Artic. 26 1681 Tempus virtute p. d.
Legis & sacrorum Diplomatum Anglicorum competentiam, restituis ple-
naria, & ex integro rendum haberet determinata, quia tamen
transitio eorumdem expressis verbis Artic. 26 non p. clausula declarata
fuit, raso nulla superest, ppter quam, priores Reges, tanquam in
salvo relicta, & non confirmatio, multum ab abolitio fieri possent.
Ut autem eo clarior constet, quanam sint eae Leges, & Artic.
26 1681 & salvis Semper nunciata, Regio firmata
Diplomate, hoc ipso eadem caeterum Legum mand. Diploma
per Artic. etiam 1. 1715 confirmatum, Art. 1689. Artic. 1. n. con-
stitutione ibi 1. sic se habet: Quod universales & singulas
Regni libertates, immunitates, Privilegia, Statuta
Jura & consuetudines simul & conclusionem Tra-
ctatus Sinnenfis omnesq. Artic. eor. comprehen-
dit, ita et reliquos ante & post Coronationem Mat.
II felix & misericordis Divi Ferdinandi

II. 1622. 1625 & alius etiam Annis editos,
non modica etiam Imperatoris Regiae Matris conclusio-
nem novissimi Tractatus & Pacificationis Unigenitae
Artic. ibidem specificatos, simul & constitutiones Regni
Ann. 1647 1649 atque etiam p. sentis 1688 in omnibus
Artic. punctis clausulis & Artic. sua Reverentia firmiter & ante
observabiliter per alios omnes inviolabiliter observari fecit. Quia ex
hoc sacro & p. articulo Diplomate clarissime patet, quod non modo Pacifica-
tionis Sinnenfis etiam 1688 quibus etiam 1647 aliorumque in
idem denotat. Annorum, ut verba Diplomatis dicunt, Johannes
Artic. adeoq. etiam in Regibus Religionis conditi in omni hinc hinc
Artic. clausulis & Artic. hoc benigno diplomate firmati sunt et con-
sequenter, tam per Artic. 26 Data exponitur in clausula: Salvo
Semper eatenus Legibus Regni Diplomate Regio
firmata, quam & in novissima Dieta tanquam uti p. d. f. f. f.
Artic. Artic. exponitur non in parte duntaxat, verum p. totum adeoq.
p. clausula quoque clausula: Salvo Semper eatenus Legibus Re-

gni

qui Diplomate Regio firmatis renovatio aequo confirmata
ad id ut quoties ea occurrerent quodvis. Invidelicet per Actum 30. 1711
provisis in Regio Religiois condita Leges, sicut ex Parte V. Seci p[er]tendit
sublata & ideo non attendenda, vel vero p[er]m[itt]it p[er]mittit comprobant q[ui]a
salvo relicta, adeo confirmata p[er]tendit, quam p[er]tendit sublata dici debeant.
p[er]mandum eadem rectum consilium, omnes simul hoc modo consideranda
reputant. Quod

- 1° Idem Actus 30. Actus p[er]p[et]uum renovat.
- 2° Actus vero soproniensis Leges Diplomate Regio firmatas, semper pro
salvo, nequaquam vero p[er] sublatis deinceps.
- 3° Diplomate autem regio, non solum p[er] confirmationes Viennae et 1688, verum
1647 quoque, et aliis annis omnes Actus confirmati sunt, atq[ue] p[er] hoc
occurrit annos constitutiones & nova Legum Diplomata, cum nonnulla d[ic]ta
Actus 30 continet et quali concatenata sunt, ut eadem, et eadem, ab
Soproniensibus concludere, et velle ut nihil aliud esset, quam genuinum
Actus Soproniensium sensus in clausula h[uius] citata, nempe: Salvo
v[er]o semper eatenus Legibus q[ui]p[er] d[ic]t[um] re, & convelle re,
et enim ip[s]o q[ui]d ex parte V. Seci, contra Verba Actus 28° Sopronien
s[is] Regis Diplomate Regio firmatas non pro semper salvo verum
sublatis et amplius non attendendis, tam aperte asserere h[uius] testatum
reddidit manifeste, quod non genuinus Actus Sopronien[sis] sensus, sed ei
dem e diametro p[er]p[et]uo contrarius, et illegalis adhibetur.

X Nec obstat, quod in Actis 30 1715 duorum duntaxat Diatar de Anno
p[er]te 1681 Soproniensis, et de Anno 1687 Soproniensis Actus, et in his p[er]
viter aliqui vultem p[er] expressum utati p[er]specificaverunt. Quoniam in p[er]
citata Actus 20 generali clausula, omnino aliter in genere Leges Diplomate
Regio firmatas, semper salva pronuntiata sunt, adeo, quidem in sacro
Leopoldino Diplomate omnino idem p[er]specificat Actus Actus confirmati
sunt, eo facti a confirmatione nulli Actus excepti dici possunt. Nam

IX Si omnes, et singuli priores Actus, non obstante eo, quod relaxiter in Actu
relicti quosdam, propter id unicum, quod videlicet, in Actus Sopronien[si]bus
p[er]viam, et numerice citati, & p[er]specifici in textu non sunt, ad evincendam
eorum sublacionem sufficere, ea infallibiliter omnimode illegalis ererit
geret consequentia, ut quoties minime, in Decretis Regni alia quoque Leges,
in specie renovarentur, et reliqua in genere confirmata h[uius] toties p[er]viam
te p[er]tendit, et illegalis huiusmodi rationis, omnes in genere confirma
tas tolli, ac p[er] sublatis haberi p[er]viam, quod saluti omnium p[er]viam
cavari. Fundamentalium Regni Legum, naturaliter repugnat, imo p[er]viam
tu illegalis huiusmodi rationis, et p[er]p[et]ua consequentia, eo quod in sacro e[st] h[uius]
Actus Vestra sacra Diplomate, Libertates, Jura, & Privilegia, in q[ui]bus
V. Secus

Actus, Dignitates, Beneficia, et amplius bonis rebus usualibus p[er]viam
p[er]viam, & p[er]viam cautionem, sed in genere duntaxat p[er]viam
p[er]viam, & p[er]viam sublatis censeo debent, tunc p[er]viam p[er]viam
viam ab ip[s]o p[er]viam p[er]viam, et usum p[er]viam p[er]viam p[er]viam non
valeret.

XII Nec obstat Suppositum V. Seci dum toties citatum Actus
clausulam: Salvo semper eatenus Legibus Regni, tanquam
p[er] eo tempore late-patentem, iam Actus p[er]viam p[er]viam p[er]viam p[er]viam
p[er]viam p[er]viam, & p[er]viam, non amplius late-patenter, ver
viam p[er]viam esse intelligendam, adstruit.

Quidem Actus Soproniensis p[er]viam 30 non p[er]viam d[ic]ta in genu
mo suo sensu non in parte duntaxat, verum p[er]viam p[er]viam p[er]viam p[er]viam
Actus solus iterata clausula tanquam in Actus Soproniensis com
p[er]viam, alium, quam tempore d[ic]ta Soproniensis, habuit seu
dum, et intellectum ad hoc, non maiori cum veritate licere,
quam eodem Actus Soproniensis, non in genumo suo sensu verum
eodem e diametro contrarius p[er]viam 30 confirmatos & renova
tos asserere. Nam iuxta V. Seci suppositum p[er]viam p[er]viam p[er]viam
tempore, qua Actus Soproniensis conditi sunt, eadem clausula la
te-patenter intellecta fuit, et iam nunc taliter in genumo suo
sensu intelligi non deberet, ea ratione, plane inutiliter Leges
condi & sanari consequeretur manifeste, nec ulla p[er]viam
Legibus vis, atq[ue] auctoritas constaret, si Legem roborat
que firmitatem sensum & intellectum eandem, pro sola
ratione temporis, tam inconuenienter metici, et in contrarium
pro arbitrio vagare, conueniret.

Hinc ex p[er]viam v[er]viam Legibus argumentis, et motibus in
Comissionalibus Actus ubi v[er]viam p[er]viam, quoniam p[er]viam
Actus 30 1715 Actus 28 & 20 Soproniensis non in parte d[ic]ta
taxat, sed p[er]viam in suo genuino sensu p[er]viam p[er]viam p[er]viam
p[er]viam benignae confirmatio mediante respectata ultima de
t[ic]tuli 20 Sopronien[si] clausula: Leges priores in negatio Religio
nis conditas Diplomate regio firmatas, semper pro salvo
pronuntiata, quoniam p[er]viam Leopoldinum Diplomate
p[er]viam quoy, arar p[er]viam, Actus 1715 benignae reno
vatum, et confirmatum, omnia in eodem p[er]viam p[er]viam p[er]viam
Actus

Artes, in omnibus suis Sunctis clausulis, et articulis confirmatis
 & renovatis legimus, et comperimus.
 Promittit nullus priorum Artoles Soproniensis, precedentis, in negotio
 Religionis consulas Leges, sublatas esse, verum sensu etiam citato
 Titulo 2° partis 2^e Operis Decreti Tripacti, cum priore
 & de presenti per omnia retinere vigorem, nullibi abolutas, Artoles
 missime censemus.

Quantum autem negotium et questionem resolutionum anni 1691
 et 1701, qua Explanandum docet obvertuntur a bonis, bono
 passu nosmet ad priorem nostram demissam, semel pro se
 permissam, opinionem habuimus provocamus, ut
 hac eo pleniori cum fiducia, quod videmus ipso, tot et tantis
 publicis Legibus & constitutionibus Regni prioribus, qua omnia
 nos per Artoles 2° Sopronien, semper pro saluti declarata
 habentur contraria resolutiones, pro genuino Artoles Sopronien
 sensu nullatenus censeari possint.

Generale Venerabilis Cleri
 Membrum in Ordine III
 Id est
 QUARTUM
 In quo Generalia V. Cleri Prauam
 na continentur
 ut sunt

- I Quod Evangelici quodlibet privatim Liberum
 Decretum convertant in publicum
- II In fundis quoque, Dni Terrestrium idem exer
 ceant.
- III Quod Praedicantes pro lubitu ad Loca communia
 et promiscue excurrant, & sua munia ibi

de vi

de ritu sua Professionis peragant.

II Quod extraneos ad suas ceremonias pertineant in
 Matrimonio contrahendis Catholicos &iam
 Plebanos Paucos adstant, introductiones
 Baptismatis & alia huiusmodi, extraneos quoque
 admittant & gerant, nisi

III Quod in perceptionem Artolesum, Catholicis Plebanis
 prestandarum, in valetudine, & abstrahat.

IV Quod sub pretestu Confusionis, qua talia esse desierunt
 publicum Executium continuant.

concludendo. Quod licet haec omnia etiam per Commissiones
 et alios legias, ab Anno 1682 inchoata, & ex
 parte sussecuta, in eum Ordinem reducta minus
 tamen servata, nisi violata fuerint.

Respectu quorum ex parte Cleri
 premum & ante omnia, in genere Replis
 catum.

Præmissa ex parte V. sedi Prauam, eorum
 quod non est Leges publicas, & Artoles Sopronienibus verum
 ex resolutionibus Anni 1691 de prompta habere tunc
 speciem quidem Prauam pro se ferre posse, dicitur Artoles
 Sopronien & Sopronien, non autem resolutionis Anni
 1691 Artoles eorumdem eversione, & etiam Clero non diffi
 cente, nosdem contraria, examinandorum Prauam.

Præmissa & fundamentum sunt, quia potius haec omnia, tum
 quam aperte contra Legem publicam sub specie gravami
 num proposita, ubicunque similia Clero peragenda atque exer
 cenda prohibebantur & impediebantur, ea ipsa nequaquam V.
 Cleri, sed potius quod Clero in Clero reliquos

deducta realia & legalia in fundamento Artoles
 Sopronien redicata Prauam hinc sunt recesserunt, pro
 vocando semel ad demissam generalem Prauam in suo
 instantiam, & in specie quidem, respectu uniuscuiusque

a

a parte V. Veri oppositi Praeammissi Agillatini suo ordine
ne per provocacionem ad Puncta in Praeammissis & Prae-
graphos in fado sub Libera P. Replica loco adducto
Eidem Leges & rationes citando, quas nos hic repetere tan-
to minus necessum existimamus, quanto verius alioquin
etiam & signanter

Quoad Praeammissum in Ordine I

Respectu liberi Religionis Exercitii cuius illegalitas
in publicum & privatum Distinctio hic observatur, tam-
es in posse de legali per Regnum omnibus Statibus &
Ordinibus, Civitatibus item, Oppidis ac Villis sponte
ac libere acceptare Volentibus vigore Acti 25. Geor. 2. in
Puncto Generalium Anglicorum Praeammissum in Ordine I

Quoad Praeammissum in Ordine II

Quod idem Exercitium in Tandem Dno Terrestrium
peragant, hoc ipso nihil Terrens. seu Terrestrium Dno
suis decedere neq. suis eorum ad spiritualia & Conscien-
tias legaliter extendi posse, tam in Puncto Generalium
Anglicorum Praeammissum in Ordine Numero III id est Sexto

Quoad Praeammissum III

Respectu Praedicatorum, qui munia sua Professionis
comunitate peragunt, id etiam de Naturae liberi Religio-
nis Exercitii, legalis esse libertatis tam in Puncto, tam I
id est primo quam in Ordine V id est Quinto Generalium
Evangelicorum Praeammissum

Quoad Praeammissum IV

Respectu ministerialium Sacerdotum in
administrandis Corporis Baptismatibus, Introductioni-
bus, & id genus etiam organo extraneos, quos volentes
et multo ad ceremonias pertinerent, sicut Religionem

Quoniam

Evangelicorum adversaret: ita etiam ultro nec & sponte
ad sacra Anglicorum remittentes Evangelicos respiciere, non modo
legali libero Religionis Exercitio, verum etiam Ministrorum
tum vocationis tum Professionis obligationi repugnaret,
quod id ipsum, aequale legatum esset libertatis tam ad Punctum
Generalium in Ordine I id est primo & II id est se-
cundum

Quoad Praeammissum V

Respectu Sola, quod mediante eisdem ab Evan-
gelicis perceptione, per hoc Praeammissum Dno Plebanos non
subtrahant, Lex id ipsum, ut Catholicus & Solus
& Evangelicus Anglicus solus, habens dicitur,
tam in Puncto Generalium Anglicorum Praeammissum in Ordine
XVII id est decimo septimo, nec non

Quoad Praeammissum VI

Respectu Confessorum, qui talia defensione intendunt
quod ea non obstante, legali liberi Religionis Exercitii
usu, privari non possunt, tam in Puncto Generalium
Evangelicorum Praeammissum in Ordine XIV id est decimo quarto u-
berius & contra non tantum tractatum seductum que
verum etiam circa promissa omnia ad quodlibet in promissis
utatur Generalium Punctum legalis Oppositio nostra de-
misse subnexa haberent. Ideo ibidem demisse promissa, &
& opinioni nostris, absque ulteriori hic Loci reiteratione,
firmiter & simul humillime in hacemus.

Tantum denique ad pri-
ores Commissiones ab Anno 1682
inchoatas reponant Anglici.

Quod eadem alia per se, alia per Deputatos, seu
Sub-Commissiones maximam Parte Actus Oppositio, in
sensum contrarium interpretando, Praeammissum an-

gustias

quasias, quod legalis Complacitio, pro auctoritate Principis
Leopoldum, ad huc clementissime appromissa, mirum quod
tam auxiliis, quam obrem, neq. in Arto 30 nouissima
Acta illorum commemorata, multo minus confirmata habent
neque in benigno illustri Vra Sacra Commissionali Decreto
la eandem esse mentio: Sed & ipse V. Seruus, in Epistola
quoad Particularia Anglicana Praeammissa, & quidem in
eie, quoad Comitatus Responsensum, nunc dictas Com
ones impugnet.

Quibus in accuratorem considerationem sumptis, quod
nam de Natura omnium publicorum Regni Legum, neq.
Arto 30 Commissionibus; Sed Acta Commissionalia
post An. 1082 delegata Commissionum Arto conformata,
da, atque secundum eodem Regulanda, non inuito
reperimus, notorium quippe est, aliud Legem in
tribus sub poena publice disposuisse, aliud Commissionem
ordinasse.

Idem eadem Voluntas, supra recepta ex Pacto
V. Serui Praeammissa Intentione, tanto minus militare
posse, quanto euidentius, neq. ex Pacto V. Serui, per totum
neque per Anglicanum, qua utdem mediis quauiter loq.
acceptarentur, demisse censemus: cum & illud Actus
30 Negotium Religionis, non ad Commissionem illam, cuius
Acta & Pacto V. Serui commemorantur, Sed Acta
id est Legalem Naturam, reponendum Distaliter sanxerit.

Hinc procedimus
Ad
Generale V. Serui Membrum
in Ordine V
id est
LVI. N. T. V. M.

DE

De Clausula Saluo Jure Dominorum Terrestrium

Qua mediante, Jus, seu Jurisdictionem eorum
Terrestrium in subditos quoad spiritualia, adeoque in
conscientias subditos & sacra eorumdem, extendendam, p
tendit quem in finem: Sicut in Originali ipso videre est,
non ex Jure Publico Legalia, sed dicta scriptura &
Patrum citando, mere Theologica Argumenta in medium
adduxit, qua cum Agentes Anglicani Mentio spectare
in conueniens duxissent, de Super hoc membro die
de scriptura & Patribus, tanquam eodem ex fonte ad ob
recta equidem replicauerunt, in dilectissimi tamen tali ex
pressa cum precautione, quod videlicet ea, qua ad Theologos spe
ctant, non nisi defensionis & Respondentis causa inite
eos adducere oportebat.

Quo in dilectissimi non obstante ultionis Commissionis
lis contra replica Loco nomini V. Serui exhibitum fuit,
opusculum illud Theologicum, quod pariter
de Instantia Anglicana, qua Matris Vrae Sacrae, respectue
eandem opusculi demisse exhibita & repraesentata fuerit,
in conformitate ultimarum Matris Vrae Sacrae benig
ni Mandati, partibus in Commissionem agentibus, Ante
Sessione, Commissionales respicitata sunt.

Ut sic ad hoc Membrum ex Ducte nostra nihil aliud
quam quod Puncto V. Serualium Anglicana Praeammissa,
in tunc omisse clausula, quo ad Jus Dni Terrestrium ex
lege dicta sunt repraesentandum occurrat, quo in pas
su data ibidem legali opinionem nostram demisse in
sistimus.

Facto Hinc Transitu
AD

Tene

Generale Venerabilis Ceteri Mem-
brum in Ordine VI

id est

SEPTIMUM

Juris dictione Sacra Sedis Ro-
mano Catholica.

quam V. Ceteri in Evangelios & eorum in
Ministeriis in causis spiritualibus, & matrimonialibus
extendendam extendit, in quibus quod Anglici utriusque
Confessionis Superintendentes Juris dictionem ab
vi munitis eorum propriam exerceant, per hoc in Juris
dictionem Sacrae Sedis Rom. Catholicorum eodem
moxare causasque eos spectantes impedire obuertit.

Quo sine ex Parte V. Ceteri hoc membro citata Leges
rationes, quoniam in Generalibus Anglici Praeviam in
Quinto in Ordine VI id est quarto, ubi nimirum de Jure
Jurisdictione Superiori, seu Superintendentium Anglici
Ecclesiastica ex offeso actum fuerit, iam reassumpta cum
Replicis Anglici combinata, saluberrimam in Ceteri Rom.
pta fuerit.

Ides eadem hic repetere haudquaquam necessum cen-
sumus, utrum nosmet hac in materia ad continentiam
Ceteri Quinti III. Generalium, ibidemque subnexa VO-
tum et opinionem nostram, demisse vocamus, eius-
demque legalitati, cum omni submissione in haerendum ex,
ostendimus.

Subjungimus Ulterius
Generale Venerabilis Ceteri
Membrum in Ordine VII
id est

Septimum

SEPTIMUM

Quo mediante diversa Religionis sponsorum Copulas
in tali Matrimonio, in sola Religione Rom. Catholica
Educationem, nec non Evangelicis a piis Legatis & fundatio-
nibus excluderemur

Hoc solum pro ratione adiungendo quod so-
la Religio Rom. Catholica in hocce Apostolico Regno haeredita-
ria, Evangelicorum vero tollerata esset.

Ex Parte Evangelicorum Replicatum
Quod veluti majores nostri ex libertate conscientiae suae, sub
sancto Rege Stephano, Protestantam prosequendo Religionem
per hoc Regnum suum, & Patriam, quam ut gentes depti
non amiserunt, ita haereditarios Evangelicorum per hoc, quod
per propagationem Verbi divini, secundum sua conscientiae li-
bertatem, derelicta Religione R. Catholica, Evangelicam ample-
xi fuerunt Religionem, ne palmam quidem terrae de suis ha-
ereditatibus & Juribus amiserunt nullis, sub titulo Juris a-
mittere potuerunt, ut sic, non Religionem R. Catholica haereditariam
sed in dyltos status & Ordines Regni conscientiarum Legati Libero,
tate gaudentes, legitimos autarum, haereditatum suarum
Possessores, haereditariosque, Regnicolas esse, & ex consequenti ex
tribus Legaliter & Diplomatice receptis Habitibus, ac privilegiis
abris, cum in suam Religionibus & libero, sua Voluntatis arbitrio
alterutram eligere, amplecti, & profiteri posse, pro libitu vero
optantes, ad invicem quoad libertatem tam Conscientiae, quam
Ceteri Juriumque Civitatis Civitatis, adeo pares esse ut par in pare
Imperium non habeat, multominus sine una, sine altera Reli-
gio haereditaria dici, aut Jus excellentiae, vel prerogativa alle-
gare queat, tantominus quoniam neque Patris Regni Leges,
neque solennes publicae fidei Pacificationum Tractatus, neque
Sacra Regum Diplomata, quae haereditatis excellentiae
aut prerogativa, vel nimirum facere mentionem, aut distin-
ctionem notorum & innegabilem, quoniam potius elementis,
sine Tractatibus suum gloriose regnantium clatorem Defo-

latis

lucis, Trunci Religionum in Hungaria receptarum securi-
tati. Quicquid in consuetudine tot publico
Regni Legum, in Negotio Religionis sancita
quod domino. Tres essent in Regno Hungario re-
cepta religionis, absq, ullo Discrimine & sine
restrictione ad unum expressit.

De clausula vero absque Praiudicio
Religionis Romano Catholice, Pacificationi Viennensi
secto de cuius generis eo legali sensu in Puncto
Articuli 13. Generalium Evangelicorum Praemissis actus
est. Reponunt Evangelici

Quod eadem secundum benignam Serenissimi
Matthiae Archiducis deinde Imperatoris & de-
quod, declaratoriam assurationem, non mala fide ad-
iecta, verum ut pars utraque in sua Religione, confessio-
ne, usu, Exercitio & Templo non turbetur, necq, non al-
o sensu tempore Pacificationis Viennensis intellecta
fuerit, nec secus intelligi poterit, id res ipsa & euen-
tus docuit, & per consequentes, tam ab anno 1. Junii
1608 ante pronationem quam & reliquos in quibus
nulla amp eius clausula facta mentione, & liberum
Religionis Exercitium, Omnibus & ubique per
Regnum sponte ac libere acceptare volentibus,
assumunt & Templo sine publico que antea servanda
sunt facta, proquam eadem Religionem Catholicam
sponte ac benevole acceptassent, in legitimum Evan-
gelicorum Possessionem & Dominium concesserunt quod
ipsum hoc modo Distaliter per Inclitos Status & ex
Amis Regni deliberatum, Articulate Patente
ac deinde Diplomaticè quoque stabilitum haud

fuisse

fuisse, ito neq, statui potuisset, si clausula absq, prauidicio, hoc
sensu, prout perus in Actis suis Commissionibus, & quoad libe-
rum Religionis Exercitium & Possessionem, Ususq, Temporum
universaliter & in genere extendit, intellecta fuisse aut intelli-
gisset, hoc ipsum vero asserere nihil aliud inferret, quam
quod Acti in Negotio Religionis, nulli unquam per Pacifica-
tionem, Leges & Diplomata conditi fuisse, neq, in se posse iuris
Patris reperirentur, aut rerum naturam exstarent, cum tamen
nihil magis immutabili Juri Sentium & communi civili societati
Romanae, conveniens esset, quam semel promissa, conclusa, ac longo usu
stabilita, sancte & inviolabiliter observare.

Quibus & aliis in originalibus Actis uberrime ex Lan-
guage Gallico adductis Legibus rationibus & Motibus, promissa ad
Religionis Rom. Catholice, in Regno hereditate excellentia
proximitate adducta rationem veluti in nulla lege, ab anno
1608 committam, fundam. ita etiam clausulam absq, Prauidi-
cio, non secus, quam ea, per assumunt pacificationem sacratis-
simam Principem Archiducem, Matthiam deinde Imperato-
rem & regem, gloriosa reminiscencia declarata, & explicata
fuit, & quomodo sensu natura Pacificationum secum subli-
tes, publica admittit, eandemque Pacificationem subsequentes
Leges & sacra Diplomata expresserunt & stabilierunt, usus
vero Legum optimus inter praes, a Temporibus Pacificationis
illustrem ultra Revolutionem unius seculi in per petuum
corroboravit, legaliter intelligi posse, comprobamus.

Ac proinde nihil adversus ea, qua Lege Evangelicis pu-
blica, competunt, sensum Legibus ignotum hereditatis, &
excellentes, praeservari, neq, sub specie clausula illius, absq,
Praiudicio Legalis Evangelicorum Jura, invalidari, ac den-
que expressam poenalem Legis Dispositionem, sine Usu liberi
Religionis Exercitii, & accessorium, turbari, sine Templo, oc-
cigari posse perquam demisse censuimus.

Quia vero respectu popularum, ubi Diversa Religionis
Personae Matrimonium, contrahunt, & respectu Baptismatum
Introductionum ac Educationis prolium in sola Religione Rom.
Catholice, quod haec in arbitrio Personarum diversae Religionis sit
sint, utpote cuius Religionis & Ministri, copulando, introducendo
& Baptizando operantur, & in qua Religione proles educare na-
lim, nec secus omnibus & ubique concessum Liberum Religio-
nis Exercitium turbetur, & Parentes in Educatione, quam

Jus

Ius Naturae in eadem propria attribuitur, impediantur, eorum in passu
arbitrio Dominus. Pluribus dependere non adigantur, tam in
ad Sanctum de rebus Evangelicorum Numero V. Sicut fuisse,
idem nosmet de iure provocamus, & simul ibidem data tum illi
opinionem hanc quoque in hanc tenemus

Quarta denique ad pia Legata & Foundationes.

Quod ab eisdem Leges Evangelicos non excludant, quin potius
mediantibus, ac in specie publico Pacificationis hinc inde
ac eandem concomitantes Regni Constitutiones Sacrae Regiae
Diplomata, cuncta quae manibus Possessorum Evangelicorum, relicta fuerint, ac
ut possessa Tempora, cum omnibus appertinentiis & beneficiis, cum
eorum nomine ipsa quoque pia Legata & Foundationes retineant, tan-
quam ad eadem in eadem exceptis, neque exclusis in posterum quiete &
sine ulla molestia possideantur, & non occupentur, legum beneficio data, a iure
primatum possessorum in Evangelicorum legitimam possessionem
Dominium. Quae quoque longissimo roboratum transierunt, ut sic pia
Legata, & Foundationes, eandem vix publici naturam & titulum
habeant, ac retineant commperimus.

Ad primum neque a beneficio foundationum & Legatorum Evan-
gelicorum, in quibus Usu, ut Patrimonium regni legum fuisse, in posterum
excludi posse, conclusos vero in integrum restitendos de iure cen-
semus.

Generale Venerabilis Cleri Membrum in Ordine VIII id est

Octavum Duo mediante

Facte V. Cleri, in Facto Occupationis & ademptionis
Temporum, nec non interurbationis, & sublationis Liberi Re-
ligionis Exercitii Usus, factum eundem non negatur, sed ratio sa-
cti, & quidem tam respectu eorum, qua ante, quam qua post novis-
simam Diatam 1716 ab Evangelicis adempta, occupata, & inter-
urbata fuisse.

Circa

Circa qua, ut ordine ibidem contento procedatur, occurrit

I

Negotium Explicationis benignorum Mandatorum,
Imperii Electoris V. Perus, quo prima omnium maxi-
me principali, & quasi fundamentalitate facti, sa-
ctenus ab Evangelicis per Dominos Rom. Capitulos ad-
emptorum et occupatorum Temporum, beneficiorum
& proventuum, interurbatiq, et pluribus in locis
sublati Liberi religionis Exercitii, ponitur quae-
sitionum in Expeditionibus Mandatorum benignorum,
pro parte sua, & ad instantiam nonnullorum dno-
rum Rom. Capitulorum emanatorum, vigore quorum
praetextu sub Titulo Supremae Auctoritatis
Regiae, universa, qua hactenus fuit ante, sine post
novissimam Diatam Posoniensem, absque commissionis
Examine ab Evangelicis adempta occupata, & inter-
urbata sunt, eo ipso legitime facta fuisse asserit, hoc
allegando potissimum quod Suprema auctoritas
Regiae, in facto Religionis nullatenus dispa-
rari possit.

Pro in Puncto & signanter sub hoc Membro, 8° in Actis
interurbati ab utriusque ductis Legibus, rationibus, motivis, & Ar-
gumentis per nos in Examen sumptis, non sine cura demissa, erga illa-
restatis Vestrae Sacratissimae Supremae Auctoritatis Regiae, per-
petuae fidelis Obsequii Subiectione advenimus. Quod
Praesens hanc, Summa Auctoritati Regiae inferatur iniuria, per eos
qui securitatem Evangelicorum contra Leges, Pacem & Tranquillitatem
domesticam, pro scopo habentes, Suprema Auctoritate Regiae
confirmatas adeo impune convellere non dubitaverint, ac si nulla
Confirmatio Publica, nulla Sacra Diplomata, nulla in fide publica,
ad sacro verbo regio, promissio, nulla denique tum Maiestatis
Vestrae Sacratissima, quam Praedecessorum eiusdem Praedecesso-
rum, Auctoritate confirmata Lex, & Constitutio publica
intercessisset. Verum enim vero quia tam in priorum, quam
novissimae Diatae, & Articulorum, inter quos de negotio Religi-
onis conditi comprehenduntur, Conclusionibus, clementissima

con

confirmatoria Verba hinc sonant: Regiaq pariter Auctoritate nostra approbavimus, acceptavimus, ratificavimus & confirmavimus.

Ac praeterea in Clementissimis Anni 1704 & Diatribus publicis Trinum gloriose regnantium Majestatum Explanationibus, magna Auctoritate Regia, in manu tenendis Evangelicis clementer approbata, & interposita his verbis: Regia Manu, & Auctoritate, omnimode praepedituram, haberetur. Jam eisdem legali huic, & expresse benignae Auctoritati Regiae, in clementissima Legum maintenance, cum primis consistenti, de ministerio constanter innixi Evangelici, ea, qua publici Juris & iustitia essent, legaliter proponant, imerito arguuntur, quasi illegitimo modo Supremam Auctoritatem regiam disputarent: Quod quod per expeditiones benignorum Mandatorum, ad Instantiam Sive V. Ceteri, Sive privatorum Dnorum Terrarum emanata, ea, qua publica vestra Materis Sacrae & Legum Auctoritate stabilita sunt, in Negotio Religionis, turbari, & occupari non potuisse, legaliter demonstraverint, per id, non contra, sed pro Suprema, Leges confirmante Auctoritate Regia egerunt, ut prout non teniter Suprema Auctoritate Regia judicari commperiat, dum ex Parte V. Savi, ad factum Religionis ead non obscure restringatur, cum tamen Leges publicae Auctoritate Regia confirmata, eandem non minus in aliis quam Religionis Negotiis fuisse & esse Supremam Auctoritatem Regiam declarant.

II Negotium Religionis esse Juris publici, de cuius securitate per Art. 25, 1681 Suprema Auctoritate Regia confirmatum, his verbis sancitum est: Ut nullus Religioforum in libero sua Religionis Exercitio quoquomodo turbetur, aut impediatur, per Art. 26 Ut nulla Templorum, Scholarum & Parochiarum occupationes, Exercitiiq Turbationes, a modo impofterum fiant; ac ideo per Expeditiones benignorum Mandatorum in Negotio Religionis V. Cetero, vel aliis Dominis Romano Catholicis, Evangelicis, turbare, minimi licitum fuit, cum aliunde, pro

III Vi positivarum Legum, & signanter articuli 30. 1681

1681. Legalitas Mandatorum, coram suo Iudice competente, examinari, disputari & edoceri solet; sed quia in Negotio Religionis propter hanc Commissionem, alius Legitimus Iudex Articulariter constitutus non habebatur, ideo ad Comitatus, vel Altes, qua Iudices minus competentes, mandata dirigi non potuerunt, quoniam

virtute hanc 17 April 1715, in causis quidem Iudice legali constitutis, peres benigna Mandata Regia, alii ad qualitates & Merita causarum convenientes Iudices delegari consueverunt, quia tamen Negotium Religionis, ordinata Altes Commissione, Iudice legali non desinitur, Altes autem Commissionis, partim ex Proceribus, partim ex praecipuis utriusque Religionis Membra ordinata fuerat, qua in hilominus Iudicem ea non pollet Auctoritate, ut auditis etiam Partibus, ex parte sua absq gravia benigna Materis Vrae Sacrae, sufficiens, ratificatione, vel modificatione, in Executionem sumere possit, tanto minus itaq Comitatus vel Civitatis, aut alius occupationis Templorum, ac Turbationis Liberi Exercitii, quod adhuc sola revisio, ab Examine Commissionis, pendebat, simplex Executio, qua parte non audita nulla admittitur, & competebat. & hinc pro

Quoniam de Regula Juris 170 Factum a Iudice quod ad officium eius non pertinet, ratum non est, ac Iusto Titulum 14 Prolog. per Decret. Tripart. Iudicia etiam per multo magis simplices Executiones & occupationes per eos, qui ex Jure publico introductam Auctoritatem & Jurisdictionem ad ea faciendam non haberent, facta haud licita esse censerentur, ideo ipso Jure & facto scripta simplices Templorum Occupationes, & Exercitii Turbationes, non obstant benignorum Mandatorum expeditione, pro legitime factis reputari non possunt.

Et si iuxta Art. 18. 1655. ne ipsos quidem Russicos fundos, citra poenam violentia occupare licitum foret, quanto major ratio tot Legibus, & Sacris Diplomati bus firmati Liberi Religionis Exercitii, usq & Possessionis Templorum haberi deberet, atque sic

VII.

VII Dum vel in privatorum negotiis, etiam modum expediendorum benignorum Mandatorum scitata, quam alia Leges & Signanter per ora Diplomata 1622. Art. 2. & 1639. Art. 1. Conditione & facteclare exprimerent & prescriberent, usque adeo, ut secundum Articulum 11. 1492. Juxta formalia eisdem Verba, Ad simplicem querelam & sinistram suggestionem, Regia Majestas neminem Regnicolarum necorum cupiscens Status & Conditionis existat, in Persona, Possessionibus, seu quibuscunque rebus, aliquomodo, prater viam Juris & parte non audivita, impedendum permittere velle credatur, ac ideo, cum vel minimi pretii Penam, absque previo legali Ordine a quoquam non audito, non convicto, auferri non possit; Quod itaque absque legali Commissionis examine, nemini ad Occupationem Templorum & interturbationem usus Liberi Religionis Exercitii progredi, Expeditionesque benignorum Mandatorum exoperari liceret, atque contra non auditos, non convictos Evangelicos, contra omnia Jura processus ab Executione inchoari legaliter nequiverit, palam esset. Et hinc est quod pro

VIII Quod vi, tam praesentiarum Legum, quam Articuli 80. & 1566. benigna Mandata semper cum Clausula Justificatoria: rebusque sicuti praesertur Antibus seq. habentibus expedienda veniant, ut, uteriusquam causam habeat, in Judio discutatur, quem confirmant Articuli 4 & 5. 1625. 12. 1635. 33. 1655. & 45. 1659. Honorum, distinctionem quoque inter legitimorum & illegitimorum Mandatorum Expeditionem, per expressum continentis, mo supra citatus Articulus 30. 1691. per Art. 19. novissima Charta confirmatur, in hac Verba loquitur: ne preceptoria, executoria, cum insolitis Clausulis expediantur, expeditis vero per Judices inferiores nullus Locus detur, li-

ceatq,
B

ceatq, omnibus causantibus, cum honestate Quis, citra in casum alicuius poena, contra similia Mandata exasperere; Mandata vero gallegata sine Clausula Justificatoria potissimum, cum insolitis coninationibus, contra Evangelicos non auditos expediebantur, qui, dum pro remedio, ad Excellam Cancellariam recurrebant, ad eos, contra quos conquirebantur, pro danda Informatione remittebantur. Quoniam nemo contra se informationem dare velle supponatur, Informationes contra sui evidentiam submittebantur, & vix aliquando, petentibus Evangelicis, ut ad eadem respondere potuissent, comunicabantur, & ideo Experientia teste, ex Occupatis Templis, ne viuis restitutionem, Quoad Oratoria vero, & interturbatum liberum Exercitium, raro & non sine gravibus fatigis, imo plerumque ex Officio duntaxat expeditiones resolvebantur, vel si benigne, qua etiam Mandata interdum impetrata fuissent, ea potissimum, cum Clausula Justificatoria, & sapienter, usque alteriorem duntaxat resolutionem, extra dabantur.

X Mandata sine Clausula Justificatoria etiam in privatorum Juribus extradata in praallegatorum Mandatorum, cum honore seponi; cum clausula vero emanata per Partes disputari & per Judices tam Ordinarios, quam pedaneos discussi, imo iuxta Titulum 72. Part. 2. & Art. 53. 1665. illegitima Mandata ad sinistram Expositionem impetrantes, in poena sinistrea Expositionis, convinci consueverunt, Ast in Negotio Religionis, hoc factum non fuit, qui potius cum Juri postulabatur, postulantes, qui praesens refractari, & Mandatorum contemptores tractabantur, prout id in productis subsec, duplici L. R. & S. & in specie factorum sub Ho. 4. supus actum est.

XI Expedita benigna Mandata, per quoscunque, Jures Res qui ad normem patriarum Regni Legum examinantur

et

et discutuntur, ac deniq. non nisi illi, qua Legibus conformata esse comprobarentur, a Potiori Locus datur, in Negotio vero Religionis, hactenus expedita, quomodo diversim ab Artibus Soproniensibus percipiebant, non secundum eodem titulo examinabantur, verum titulum clara verba, per Expeditiones Mandatorum, in diversum traherentur sensum, Quam obrem

XI Si hic phantus et excusatio exoperandorum benignorum Mandatorum Regionum, ad Occupationem Templorum, & interurbandi Liberi Religionis Veritatem Legitimationem sufficeret, vel sola experientia teste, indubie, sicut non pauca adempto, ita & reliqua omnia, qua pro manibus Evangelicorum sunt, actus possidentur, adiri & occupari possent, in Caerionem Artium Soproniensium & reliqua in Negotio Religionis, conditarum publicarum Regni Legum publica item fide, canitarum Pacificationum, & Sacrorum Regiorum Dignitatum.

XII Nec opus fuisse Diutalis huius Commissionis sumptuosa reaspiratione, & ad Leges per Artibus Sopronenses pro Instituto Substantis, directione, si ea, qua hactenus in Expeditionum Mandatorum occupata sunt, iuxta titulos carum nari & remideri non deberent, Quibus accedit

XIII Notum esse, in etiam ex previo, tam in specie factorum, per annexam, sub Artibus 3° & 4° a Libero benignorum Mandatorum productis, diversis Copiis constat, tam pro Parte V. V. aliorumq. Domorum Catholicorum, quam Evangelicorum, varia pro, & contra expedita fuisse benigna Mandata, quorum Regale Crater ex ipso Commissioni ad Formam Legum competere, innegabile foret.

XIV Quia Mattas Vra Sacra prius Expeditionibus perab, solutum non in hoc modo, eadem ad presentem Commissionem, pro ea, a muni clementissime dirigere dignata fuit, & quidem eo sine,

IV

Ut omnia, in articulare satum, iuxta genuinum Articulorum Soproniensium sensum reponantur, quod fieri haud potest, si praetensa benignorum Mandatorum ratio, in quantum etiam emanassent, legali huius Commissionis Examini, non subiaceret. Quapropter

XV Quicquid sine benignis Mandatis, sine aliis qualitercunque, pro ratione Occupationis, Interturbationis & Ademptio, ex Parte V. V. V. Substrueretur, obverteturq. idemne, si salva post novissimam Dietam occupatorum Ampliciter, Institutione: legali Commissionis Examini Mandata Vra Sacra pro innata Augustissima Domus Austriaca Legum sanctissima, & erga Legatem Justitiam benigna Authoritate Regiae clementissime pponderant, & unanimitate, omnino adimota, ~~sententia~~ Casareo Regia Dignitatis gloriam, clementissime commisit

XVI Ipsum quoq. V. V. V. pro parte Evangelicorum emanatorum, quomodo legitimorum benignorum Mandatorum expeditionibus, coram moderna Commissionis impugnasse palam constat, dum in plensa particulari Replica, die 20 Junij anni proxime praeteriti 1721 Pesthini, Commissioni exhibita, in Comitatu Sacrosiensis, quoad litteram Experientiam, haec continentur verba: Quaeque praesumendum est, Regias Mandata: sed quidpiam in favorem doli & fraudis, intercedente ad id etiam per Juris Partis informantis, applicantis, etiam si Mandata, verisimiliter ex sinistra informatione, prouti saepius usu venire solet emanata sint, concedere aut praecipere velle. Item quoad Civitatem Dissensum, in verbis: Cum autem in omnibus benignis eiusmodi Mandatis Regis, clausula illa Justiplicatoria: Rebus uti praesertur,stantibus, Reg. habentibus, tamen si non explicite, implicite tamen annexa censenda haberi sit, consequenter defectu expositionum, ipsa etiam Mandata pro defectuosiss, immeritam poenam ea

impe.

impetrantibus, haberi debeant; Item particularibus plerisque
V. Alexi Prava Minibus 26. Maii Anno proximo preterito, et
eque Peshini exhibitis in Gelio sotto Arsofensi, quoad
notatam civitatem Epirensem, de benignis mandatis, haec
habetur expressa V. Alexi sententia: Regia etiam Man-
data universa Jus alienum Imperii in hoc esse reb-
quendum intelligerent, ex quibus missi universi con-
stat ipsius etiam V. Alexi sententia: Jus alienum per
benigna Mandata periri & convelli non posse, & con-
sequenter non minus in Religionis, quam alius quibus
vis Negotiis, Discrimen legitimum & illegitimum Man-
data locum obtineat, oportet adeoque eadem in universa
semper ad normam Legum revocari, & annon publico
Evangelicorum Juri praedicentur, ut examinentur Legum
& Communis Justitiae interest, quia in Negotio quoque
Religionis, aliis vel maxime publico, vigore Legum
& Artorum, de Mandatis sonantium requisita non ob-
lum in generali Evangelicorum Duplica, sed Dupli-
ca impudens deducta & declarata necessario & de omni Jure
Adhibeantur.

Procuratorum & aliorum, in Actis suis Commissionibus
uberius comprehensorum intuitu, cum demissa perpetua
a fidelitatis subiectione humillime apud Matrem
Vestram Sacram supplicans Evangelici, ne dedignetur
pro annata Gratia & clementia, Justitiae, sic, de
fidelitate fidelium chororum subditorum Evangelicorum
futuram Libertati & Tranquillitati, eo in passu vel maxime
Vestri clementissime consulere, ut post prava eorum, quae
hactenus penes benignorum etiam Mandatorum, ad
importunas Instantias emanatas Expeditiones, ab Evan-
gelicis adempta sunt, in integrum restitutionem,
a modo in processum similis Mandata, plex tu quoque

130
non citatos, non auditos, non convictos Evangelicos, in Ne-
gotio Religiosis turbari, & impediri, an se suppeditari possit
nullatenus expedirentur, verum in occurrentibus, sine inter-
verum sine quovis Dno Rom. (Abbas, ac Evangelicos sa-
hibus, semper penes Partibus interressatis, citatis suffici-
entibus ex auditis, rectam Judicium, & legalis Justitia admi-
nistratur, ne secundum contra non auditos, & non convictos
Evangelicos processus ab Executione inchoetur, & hoc modo
Sicuti hactenus factum in causis & Negotiis Jura
Religionum receptarum tangentibus, non ab Executione,
de Revisione procedatur.

Hinc ubicunque hactenus in textu
Expeditionum benignorum Mandatorum, a tempore Di-
cto Soproniensis, sine Tempore manibus Evangelicis
adempta, & occupata, sine exercituum ablatum, aut
qualitercunque interturbatum haberent, hoc ipso factum
per & propter illegalem benignorum Mandatorum, tam
impetrationem, quam expeditionem, legitimum & Justitiam
cari non posse, quia potius eo in passu, manifeste
Soproniensibus contraventum esse, benigne remediandum,
& laesos Evangelicos in integram restituendos venire,
per quam demissa censetur, & quidem tum ideo, Quod illud
26. 1681 ut nulla Templorum, Scholarum, & Paro-
chiarum Occupationes, vel exercituum turbationes fiant,
absolute prohiberet, tum vero quod etiam si per incon-
cessum, contra Actos Soproniensis, quodquam Templum
Evangelicos possedisse, plene potuisset, id nihilominus post
ordinatam vel maxime proclamaandis in effectibus
abusibus & contraventionibus Artorum Commissionum
non ab executione, non citatis non auditis non con-
victis Evangelicis inchoandum, sed ab euentu Com-
missionis Gotholandum fuisse, adeo non via facti, Sedor,

non

line

Done per Actum 30. 1715. Præcise præscripto, procedi de-
 buisset, eisdem aliisq. Templis eadem, tempore Diata Spro-
 nienfis etiam in Possessione Evangelicorum fuisse, productis
 coram Commissione Inquisitionibus comprobant, & ideo, tamquam
 per Actum 26. Spronien, præ manibus eorundem relicta
 Articulate, rite, & legitime de Jurisdictio competunt.

Se autem in futurum, tot querelis, & Lamentis
 ac numeribus quasi Evangelicorum Gravaminibus Pul-
 rior Ansa lociusq. superfit; quoniam potius sua cuiq. constet
 quies, & Tranquillitas, ut Majestas Vra Sacra. Mentis
 ordinare dignetur, nulla amplius contra Evangelicos in Regia
 Religio expedirentur Mandata, prætextu quorum
 citati, non auditi non convicti, Sive in Possessione Templo-
 rum, Sive liberi Religiois Exercitii usu, Sive prætextu
 lutionum, Sive aliter qualitercunq. sub Sacratissimo
 præma Auctoritatis Regie Titulo, turbari aut impediri
 possint, Verum si quæpiam differentia, aut querelam circa
 missa contraherent, Evangelicorum. Relata fuerit, ea per
 accusati in præsentiam certorum, ex utraq. Religione a quali-
 numero, per Majestatem Vram Sacram. Benigne delegandorum
 Deputatorum Commissionum, intra Regnum Natione, au-
 ditis sufficienter Partibus, Majestati Vra Sacra hu-
 millime referatur, ac tandem, pro innata toti Augusto Do-
 mini Austriacæ Imperatoris & æquanimitate, decidatur, tali-
 terq. audita sufficienter utraq. parte, & querulantes im-
 pensis expensis, atq. fatigis liberentur & Majestas Vra Sa-
 cratissima, innumeris non citatorum, non auditorum, non
 confictorum Laceris & Lamentationibus, hæc quaquam
 oneretur, Summe necessarium, Summe propinuum demisse ex-
 istimamus.

Ratio V. feri II y DE
 NEOAQUISTICI

Att

Alterius plensa rationis loco V. Herud Allegat,
 quod in Partibus Regni è Potestate Turcica
 gloriosis Matris Vra Sacra Armis recu-
 peratis, seu, ut vocant Neoaquistici, h.
 præma Auctoritas Regia sub Patronatu Sibi
 reservasset, ac exinde inducere nititur, ac sic,
 dem Regni Partes beneficio Legum & Actuum
 eodem libero Religiois Exercitii Sanctorum
 seu non deberent.

Hinc in contrarium ex Parte Evan-
 gelicorum in actis eorundem Replicatum adveni-
 tum, quod videlicet:

Neque de Jure summi Patronatus neq. de Jure
 Neoaquistico, quidnam proprie, eo nomine intelligendum?
 quotne Comitatus ad Neoaquistica pertinerent, ad præsens
 Commissionis institutum spectare dignoscetur, verum
 Sufficere Evangelicis plensivam Juris Neoaquistici
 Nationem, universali per Regnum Hungaria, in Regio
 Religiois concessa Libertati, nihil derogare, aut effi-
 cere, multominus in recuperatis Regni Comitibus
 degentes Regnicolas Evangelicos, salvo in libero Religi-
 onis sua Exercitii Usu, ac Templo-
 rum Possessione, Tur-
 bari posse, ex rationibus sequentibus & quidem
 In articulo 1. Pacificationis Viniend deliberatum est,
 quod intra ambitum Regni Hungaria liberum
 Religiois Exercitium, nusquam & nunquam
 Majestas sua Sacra turbabit nec per alios tur-
 bari aut impediri sine. Hinc siquidem collus glori-
 ose victriabus sua Matris Sacra armis recuperati
 revera intra non extra ambitum Regni Hungaria, ac
 culis fuissent, & essent, quod, si hujus Legis nusquam
 & nunquam turbari possint ex inserto Legis con-

testa

textu pateret.
Articulus Soproniensis 15 1687 liberum Religionis Cereve-
simum omnibus subique per regnum concedere, ne
nullum regnicolarum quocumque modo turbandum admitteret, quia
vero, tam praeter se totus Neoaquistici in regno essent, quam Qua-
gelici etiam, in iisdem degentes, in dubio Regnicolo forent, ex
eo universali, de non turbando Legis beneficio, ac securitate
legitimo modo privari haudquam possunt, tanto emma-
tius, quod pro

Epistate Turcica vindicata, ac Regno rein corporata
Partes, atq. saltus, velut ab olim, ita nunc quoque, eadem
reliquis fidelibus Regnicolis Libertate gaudere, iisdem
Legibus Regni gubernari, experientia dum testaretur, non
nec in Negotiis Religionis conditarum Regni Legum Liber-
tate, tanquam in genere reliquarum comprehensa, eodem
deserui debere clarum evaderet, nam pro

Luctu admodum unius corporis Membra, non sicut quam
omnia, pari alimento nutrir & conservari possunt, ita
unius, eiusdemq. Regni Incolas, tanquam unius corporis
Membra, conformibus et aequalibus Legibus & Liber-
tatis, Regi & tutari, Naturaliter conveniunt, ac sa-
luberrimum foret, & quidem eo magis, siquidem pro

Nulla aequitatis ratio superesse possit, ut in qui sub
idgo infidelium Libertate Religionis & Conscientia
tranquillitate fruebantur jam nunc, sub victoribus
Augustissimae Domus Austriae illis & clementissimo
Legitimi Regis Regimine, in Libertate Religionis &
Conscientiarum, qua ceteris partibus Libertatibus pro-
stuleret, deterioris esse deberent, conditionis, cum ali-

unde
Licet occasione novissima Diata Dni Caroli Iam suppli-
casset, ne Tenor & contentio articulo- rum Soproni-

ensum

ensum, ad partes Aramis & Jareo Regis recuperata scien-
tiantur, Lora tamen Mattias Pa. sac. Ma. in benigna desoluti-
one & Explanacione Regia Diatali, in Prologo sub Libera
Contenta & sic incipiente: Trum Religionum in Hun-
garia receptarum & adeo universaliter, quod nimirum
Trum Religionum in Regno Hungaria receptarum
Libertati & securitati, clementissime ita providebit, ne contra
Arlos Soproniens, vel Domini Terrestres Jure suo abutantur
vel unicuique praemissarum Religionum conscientia vis inferat,
clementissime resolvere & declarare dignata fuisse, jam nisi
prius generalis Termini cuiuscunque genuina signifi-
catio & Proprietas vere subverti posse statuatur & recu-
perata in Regno Hungaria non existere evincatur, sed
praedictam Libertatem & securitatem, ad Partes illasque
in Regno existentes, & quancumque praemissarum Religionum,
ibidem degentium, hac etiam benignissima explanacione
extensam haberi, negari haud valebit.

Plurimi autem Comitatus, veluti Zalainensis, Vegri-
mensis, Faurinensis, Comaromensis, Abauvarienensis
Castri ferrei, & Somorunensis, Montensis, Tornensis, Porbo-
diensis, Neogradensis, Szalnoti & Heues,
Pest, Pilis & Solit, ac nonnulli alii, quorum quosdam in
Parte, quosdam vero per totum P. Terrus pariter Neo-
quisticos asserit, per expressum in Arlo 26 1687 spe-
cipici denominati, ac in Possessione Templorum relicti
Articulariterq. confirmati habentur, unde quanto cla-
vius in praedictis vincitur, illos etiam Comitatus, qui
in Arlo specialiter denominati non sunt, a generali
Legis Beneficio excludi non posse, tanto evidentius
est Comitatus specificatos, contra ipsa Arli verba
nullo modo turbari, aut impediri quidem, imo vel sola
hac ratio, ad securitatem omnium Comitatum

recur,

recuperatorum sufficeret, quod videlicet, quandoquidem
& tanti finitatus, ex iis, s. quos V. Alexus Mesagisticos
fecit in Arlo enumerarentur, ideo nullo modo induci pos-
set, de illorum etiam finitum, qui post Diatam copronien-
recuperati sunt, Tranquilla, in Libertate Religionis per-
mansione, per Arlos copron prospectum non fuisse, cum
sive prius, sive posterioris recuperatorum, ac sive no-
minatorum, sive non nominatorum, ad invicem tamen
in facto recuperationis similitum similis esset ratio
neq; alia in contrarium. circa pmissa, Legis Dispositio
quocumque, pro

VIII Quod iuxta Regulam 22 quoties dubia etiam Li-
bertatis interpretatio est, secundum Liber-
tatem respondendum veniret, imo secundum 155
Regulam in dubiis quoque semper benignio-
ra sunt praesentia: Nam vi Regula 136 bo-
na fides tantum possidenti praestat, quantum
Veritas, quoties Lex impedimento non est; tanto ma-
gis ubi tam aperte Lex, iam in specie & universaliter
sub nomine Regni, eadem Religionis Libertate gaudere
re inueniet, imo in multis finibus, tam Liberi Reli-
gionis Usus Exercitii, quam Templorum Possessio le-
gitima, pro Evangelicis hac in parte militaret. Sed
nec ulla penitus Lex Evangelicos in Usu & Possessione
praescriptorum impediret, vel impediendos concederet, ideo
contra favorem Religionis Libertatis, Lex pro Liberta-
te condita, interpretari, vel potius detorqueri nequaquam
potest.

IX Huc pertinet Regula Juno 10. Dictans: secundum
naturam esse, comoda cuiusq; Rei, sequi eum, qui
sequuntur incomoda: quoniam autem recuperato-
finitatum Regnicola Evangelici, eadem cum reliquis
publica Regni ferunt. Onera, ac Mattis Vrae Sacra

promis-

promoveant securitia, imo tempore Delli, pro reliquis pro-
pugnatores essent, ad sustinenda non minus gravissima Del-
ta incomoda, quam Excursionem hostium, vitae ac fortunatum
Pericula. Quo pacto proinde comodo & Beneficio de Liber-
tate & securitate Religionis, conditarum Regni Legum
provari possint, naturalis Aequitatis Ratio non admittit.
In Arlo 26 vi Paragraphi: Tempora demum esse
prout & Synagoga Posthac vero nulla Templorum Schol-
larumq; & Parochiarum occupatione assu-
mnis ulterius Templorum Occupatio, & Exercitii Tur-
batio, clare & universaliter, ac absolute ita caute veti-
taq; habetur, ut nemo id diffiteri possit, nisi Voculam
nullae contra naturalem eiusdem usum in Voculam
quadam transformare valeat.

X Illo obstat sententia Synagogaensis & Saepe Deriniensi-
bus data 1691 Resolutio, tum id eo quod ut in priori-
bus remonstratam, pro genuino Arlo sensu, Relaxatione
explanationibus censeri nequit, tam vero, quod eandem
aliunde etiam ex e, & per se iam esse palam esse, eo
quod idem Synagogaensis & Saepe Derinienses, in ver-
bis praesentis Resolutionis: ideo eosdem supplican-
tes ab Ordinatione Politica Regni successive
sua, vel a futura Diata complanationem duocum
Pravaminum postolari, ad interim autem in statu quo
iam sunt, permanere, nullatenus tamen ulterius pati-
ter turbari aggravariq; debere ad futuram Ordinati-
onem Politicam, et futuram eorum tum iam vero pteritam
Diatam, delegatos fuisse constat, iam autem in Diata
iuxta Arlo 26 vi 1719 verba: neo Status & ordines
Regni eadem Sacra Regia Maestas Secus Legi aut
dirigi vult, quam observatis ipsius propriis Re-
gni Hungariae hactenus factis vel in futurum Dia-
taliter Constitueendis Legibus, benigna Mattis Vrae
Sacra declaratio, adeo clara & perspicua esset ut nul-

la

la mōsus, facta Negotii Religionis exceptione, ueluti in aliis
suis, ita & in hoc, conditarum & condendarum Legum, Regni
men & Puberium, nequaquam ad ea duntaxat, quae Anno
1687 possedit, restringere, uerum in genere ad Regnum
clementissime extendere uoluit, quemadmodum uel ipse
quoque, Partes Regni Mesagusticas, non aliis quam uel
causis Regni Hungariae Legibus, dirigi, palam esset
quod ipsum tractatus etiam compositionis Rademans
ensis, per Actum 49. 1715. confirmatus, palam redde
ret, his formalibus, uniuersos & singulos quos
praesens Negotium quoquo modo tangeret, Ver
bo nostro Regio, & fide publica affecurantes,
sunt uero, quod aliunde constat, eundem tractatum, quae
admodum non eolum & ipse respectu illarum, quae Anno
1687 in Potestate Mattis Vrae Sacrae fuisse Pretulerit
Regni, uerum totius Regni, interuenisse, & confirmari
tut haberi, ita etiam neminem sine Mesagusticis, &
re ubicunq; in Regno Hungariae Regentem, beneficiis, &
cularis in Negotio Religionis securitatis frustrari,
aut prouari posse, certum & euidens esset,

XII Sed nec id obstat, quod obicitur ex Parte V. Regi, quasi
uero de Partibus illis, quae tempore Dietae Soproniensis
sub Potestate Turcica fuisse, Rex & Regnum seclariter
disponere non potuerit, nam licet nonnullae Partes Re
gni, in Actuali potestate eorum Regnantis Maiestatis
non fuerint, erant nihilominus intra ambitum Regni
praeter indubitatum Suis, & tunc Regnantem Matrem,
qua legitimam & coronatam Regem, in eadem habu
isse innegabile est. Quod autem & Porrofi Mattis
Vrae Sacrae Praedecessores, de Jure disponere pot
uerint, disposuerintq; ac Mattias Vrae quoque, eius
craissima, elementer disponat, ratione Iurium in
Partibus Turcica Potestate subjectis documento sunt,

unus

innumerae fere Collationes & Donationes Bonorum
in Partibus Turcica Potestate existentium, in quod
facile dum Donatori uel statuerent nequeant, uel
miliam Bonorum Statutiones, in tutioribus Locis
fuerint. Acto 45. Anni 1563. Sancitum legitur.

Ad haec uel solus V. Rex hoc in Passu Sufficien
tissimo Argumento est, qui Episcopatus quales essent,
inter reliquos Soproniensis, Amaduriensis, Horuensis,
Soproniensis, Orbasiensis, Rosonensis, Turaensis, Scard,
nensis, Segniensis, Modrusiensis, Posnensis, Almisun
fis, Temnensis, Pharenensis, Delgradensis, Sibinicensis,
Scaturiensis, Tribunicensis, Abbenensis, Veghienensis, Sata
riensis, Ansariensis, Macariensis, uti ex Conclusione
Soproniensis & ultima Posnensis Diatarum patet, a
Matte Vrae Sacrae qua legitimo Hungariae Rege,
deiq; de Jure, partium Regni Hungariae, etiam sub Tur
cica Potestate, existentium, disponere ualente collatos
non obstantes eo, quod anno 1687 fere omnes sub Potesta
te Turcica existerent, tenere consueuissent. Iustam pro
inde causam non uideri, cur redeuntes sub Legitimi Prin
cipis Potestate, beneficio Legum Regni frustrari
deberent.

Hinc tam praeiudicis, quam **III** in serie Acto
Partis utriusq; comprehensis Legibus, rationibus ad
in uicem collatis & examinatis, quoniam plenam su
as Mesagustici rationem, in facto liberam Religi
onis exercitum, eisdemq; Usus, & Possessionis Templor
Euangelicorum, in nulla Regni Lege radicatum, & ip
sae ex Resolutionibus Anni 1691. Acto Sopronien
sibus de promptam eorum ipso illegalem esse, neque
de iure eisdem contra Oppressam Acto 26. non tantum
Dispositionem, sed & Seueram Inhibitionem, sine
Libertate Religionis exercitum Turbari, sine Tem

ola

pla & Oportoria occupari potuisse, aut per hoc, illegalitate facti, de q. senti excusari posse, quin potius, quod p. ten. sa ratio, propter evidentem Legibus Regni in Negotio Religionis respectu totius Regni sancitis, contrarietatem non pro ratione, sed contraventionem habenda sit, corpe, vimus.

Ac proinde praetextum Senae sub specie Neoquisticorum rationis, Religionis Libero Exercitio, eiusdemq. Usui, actualiq. Possessione Templorum nihil ob. stare, per hoc factum non excusari, verum sicut p. sen. facti. rationem, ita etiam factum Interturbationis & occupati. onis illegale esse, valiterq. hactenus interturbata, & occupata, prioribus possessoribus Evangelicis Restitui. enda venire, imposterum autem, ne sub specie huius. modi illegalis Neoquisticorum rationis, intra ambitu. Regni Hungariae. solum omnibus & ubiq. Liberi. Religionis Exercitii, Turbatio. Templorumq. Oportor. orum cum Parochiis, Scholis & suis accessoriis, oc. cupatio attentanda permittatur, sed ad mentem Legis. ex Suprema Maestatis Vrae Sacrae Auctoritate. p. canatur, in contravenientes vero, pro demerito Legum. animadvertatur. Lege sic suadente, nos quoque hu. milissime censimus.

III

Venerabilis Serii Ratio est.

Quod nonnulli solus in Arto 26 + 68 non. Ant. expresse specificato.

Verum quia, in modo pmissis, ubi de Neoquist. Aris agebatur, per Evangelicos est remonstratum, tam nominatos, quam non nominatos, quales essent. Strigonienfis, Albenfis, quorum uterq. in Arto 8. Comaromienfis fuerant, Mothonienfis & Cottus,

& in usibus p. stantes Regnicolas Evangelicos, imo Moset, am Cottus, qui post Annum 1681 gloriose e Potentia Turci. ca liberati sunt, ut Tolnensis, Baranyensis, Congruen. ensis, Bekesensis & reliquos, sed & partium quoque nomine insignitos, ut Biharensis & alios Liberi exer. citii Usui, & Templorum Possessione, de Lege excusari non. posse. Hinc nos quoque ex adductis, tam circa Neoquisti. ca, quam in Ordine ad Puncta Generalium Evangelic. orum Praeamina 16th & 19th rationibus Argumentis & Motivis, Comitatus quoque in eodem Arto specificae non. denominatos, tanquam in Regno existentes, eorundemq. Incolas, beneficio Legis & Arto. Libertatamq. omnibus Evangelicis Regnicolis communi, frustrari non. posse, neq. debere, in quantum autem hactenus, in in. possessione Templorum, sive Liberi Religionis Exercitii. Usui, sicut in generalibus Praeaminis demonstratum. Turbati sunt, e iusto et aequo integro restituendos. humillime censimus.

Pro ad Rationem V. Serii

IV

DC

Jure Dominorum Terrestrium. siquidem actum haberetur in Praeamini. bus Evangelicorum in Ordine ad Punctum 1um

Respectu autem Rationis Vrae.

V

DC

Resistantibus Consensu. Sicut in Praeaminibus 1° & 2° ad Punctum in Ordine XV tam.

Instituto vero Rationis. VI

Locus in Arto 26 non specificatis

Similiter in fraductis Evangelicorum Prava, in omnibus, & signanter respectu Liberi Exercitii, ad punctum in Ordine I. Respectu Templorum autem ad puncta in Ordine 13, 16. & 19. ubi etiam actum est.

Hinc, ne citatis in Locus adductarum Rationum, hinc millimarum Opinionum nostrarum repetitione, Mater Vre aertm, molesti sumus, ad priores eisdem Locus haec in Materia datas Opiniones nostras, nosmet humiliter, tunc vocamus. Quantum vero

Rationem V. Ceteri VII

DE Templis per Anglicos edificatis & Ritu publico reconciliatis

Hic V. Ceteri allegat Articulum 26. Respectu Reconciliationis & Firmitatis & futurum Tempus de notari, hoc est: quod Tempora etiam per Anglicos edificata, non alias eisdem restitui debeant quam si Tempore futura Reconciliationis Ritu publico, reconciliata non comperiantur. Sive eadem Reconciliatio praecesserit, sive subsequuta fuerit Diatam Sopronien. Verum enim vero quoniam Clausula Arto 26. incipit: adhuc Tempora, & de Reconciliatione illa Episcopali, solenni & rituali, quae usq. ad Tempus ad

ta Sopronien intercessit, sancita est, & hoc ipsum positive & satis diserte, in vocula nondum tanquam ad Tempus, & per, tum Latina, exprimitur, eoque ipso, contra Cautentiam Articuli 26. Status ad Tempus, post Diatam Sopronien subsecutum, nullatenus referri possit, actum declaratumq. habet, nam Superioris ad punctum Reconciliationis Evangelicorum Prava, quantum Undecimum, ideo ibidem dato, demissa opinione nostra demisse subscribitur.

Ratio Venerabilis Ceteri VIII

DE Templis per Evangelicos non edificatis Unde Venerab. Ceteri Argumentatur Quod quaecunque Tempora per Evangelicos edificata non sunt, ea legitime, & eisdem adimere occupari poterunt.

Quo in passu, cum ex Rationibus, fundamentisq. & motibus Argumentis in Praxaminibus Evangelicorum ad puncta in Ordine 13. 16. & 19. adductis, nostram ex millimarum adixerimus Opinionem, & aliunde Articuli 26. b. prouidendi indifferenter, in Usu Templorum, eo tam per Evangelicos possessor, eisdem reliquisset, ac mediante actualis Possessionis Beneficio, pro eiusdem Temporis Possessoribus, Evangelicis Titulum Juris, ac legitimi Domini solidasset, & confirmasset, sed nec in statu ret, vel preperet, ut sive per Evangelicos: prout V. Ceteri tendit non edificata, sive alia quacunque demum Tempora, Tempore data Soproniensis per Evangelicos possessa, Dni Articuli qualicunque tandem sub preceptu, ab Evangelicis vel praetendere multominus occupare possent, aut poterint, quinimo, ut nulla Tempora Occupationes, vel Exercitii

Turba,

Turbationes ab utringue fieri, sub poena expressè prohibuit.
Ideo nos quoque, quædam in Locis data Opinio-
nem nostram, ut supra ab eodem calculum demisse censuimus.

Ratio Venerabilis Seri.

IX
DE
Simplis Tempore Diata Sopronien per
gelicos: uti V. Serus splendidus non possedis.
Vand quidem utraq. Pars, semet ad Replica sua circa
Generalium Anglicorum prædita in Minam 15. 16. & 17. Functi
data, poscaisset, & aliunde Tempora in Seru eorundem in Functi
Specificata, Tempore Diata Sopronien per Anglicos Possedis.
Quædam coram Commissione Inquisitionibus doceret. Hinc ad
millenam Opinionem nostram utroque empetatis in Lunetibus
reperam, nosmet perquam demisse hic quoque vocamus.

Ratio V. Seru.

X
Ira mediante ex Actis Diata Sopronien
& signanter Memoriali Anglicorum estum regnantibus
exhibito V. Serus eorundem contentis, quasi universa
Tempora, in eod. Specificata, tanquam inter occupa-
ta connumerata, Anglicorum estum non possedis. Sed
respectu eorundem Actis, qua Modalitate videlicet
quo fine, ead. tunc temporis per Anglicos concinata
& non tam fine assequenda, quam manutenenda, &
vixus legaliter habitanda Possessionis causa
sentata fuissent, neq. contra Actum publicæ Legi-
Testimonium neq. Contra ad ductam respectu Anglicorum
ad Possessionem facti, & Tempore Diata Sopronien
habiti, actualis Usus per Inquisitiones Probati, ad
legari possent, sufficienter iam superius ad
eam Generalium Anglicorum Prædita in Minam
remonstratum, nos quoque demissa Opinio ibi sub
aduneta haberet, ideo nosmet eo demisse vocamus.

Ratio

Ratio Venerabilis Seru

XI
DE
Repositione in Statum ante Disturbialem
Vbi Allegat V. Serus
Quod si quidem Virtute benignæ Matis vna Sacram
Patentium omnia in eum, in quo ante propinè copiosissimo,
quæ fuerit Statum reponi debuerint, ac propterea Tempora,
ab Evangelicis ea occasione adempta & occupata sunt, per
hoc nullatenus contravenies & abusus ad hoc sub inferri
possent.

VI
Vbi etiam Evangelicorum Replica in Examen sumptis
præter, quod repositio in illum Statum, in quo Negotium
Religionis ante, usq. motus fuerat, Jus Anglicorum legale
non tolleretur, idem Status vero, qui ante motus fuerat, n.
ultra quam ad modernam Commissionem duraturus erat,
ut in ipsum in demissa Anglicorum Instantia die 30 Aprilis
1727 Commissioni exhibita demonstratum est, æst quam gra-
viter ead. hæc repositionis hæret & occasione eiusdem
per Officiales Comitatuses factos contra Leges, & contra
mentem etiam benignorum Mandatorum, lasi fuerint
Anglici, abunde tum species facti, ab Ad 1715 occupatorum
sub prædita puncta tum reliqua sub numero 4. man-
festum viderent, gravamina, nec non suspecta eatenus
Replica, ex quibus limpidissime videre est, quod ut plurimum
nulla Inquisitione, vel cetera duntaxat Investigatione præmissa
superes, annon Anglici ante motus possederint; nec ne. vi,
discriminatum ante, & usq. motus per Anglicos Possessa Tem-
pora, occupabantur, Exercitiumq. turbabat, atq. adeo non
in eum, in quo ante motus fuerunt Statum, verum lon-
ge ad diversam, eam, re ipsa afflictam conditionem res
Anglicorum reducebantur, coarctabanturq.
Hinc non obstante præmissa in Statum, in quo ante Di-
sturbia Negotium Religionis fuit, repositione, quæ ali-

unde

unde, v. illo Iurata tempore, & usq. modernam Commissionem
duratura erat, ratione Templosum, quo Tempore Di-
ta copronum per Anglicos possidebantur, ac epposita
ipsis adempta sunt, imo & respectu illorum quae ante
& usq. motus, etiam in Anglicor. Possessione fuerit, ac nihilo-
minus precepta pmissio & positionis, eorundem in
Particulari Possessione, illegaliter privati sunt, pariter
etiam contra Statum eiusdem positionis, non leviter
contravenitum esse, comperimus.

Ac proinde benigne remediandum & Evangelicos in
integrum restitutos, per quam humillime censemus.

Ratio Venerabilis Seri. XII

De
Explicationibus Regis & Novello
Arto 30. 1715

De quibus siquidem specialiter adhuc in
Preliminio actum est, sed nosmet ad datam eatenus
in pmissis humillimam opinionem nostram demisse pro-
camus, ac simul quoniam Artus 30. novissima Diata
pcepta Explicationum ante modernam Commissionem, in
his quidquam in Negotio Religionis innovandum statu-
isset, sed pro moderna Commissionis Examine, ac Matris
Vrae Sacrae Ratificatione vel modificatione, omnia
in Statum Anticam reponenda decrevisset, ideo, pcepta
pensationum Explicationum, Anglicos in quibus Possessione
Templos legitime turbari non potuisse, demisse cen-
samus.

Jam itaq. sequitur

Generalium V. Serii Pravamunum

MEMBRUM IX

Quo mediante
Obertit V. Perus quod in nonnullis Partibus in qui-
bus specificae Locos denominationis ex Arto 26. 1681 ex-

missa

missa haberetur, non duo Loca, uti in 11 Partibus
sunt, verum plura in suis scriptis apponerent.

Anglici, imo in 12 Partibus plura penderent,
vicia quae quod diversa esset in Facto Possessionis Tem-
plorum Conditio, & Status, respectu 11 Partium, ab aliis
Partibus pter excisa Loca, tempore Diata copronum per
Anglicos possessa & hoc solo, sicut excisa & Acta de,
nominata sunt, siquidem in Prava munibus Anglicorum
& quidem respectu liberi Exercitii, ad Punctum 1° respe-
ctu Templorum autem ad Puncta 13. 16. & 19 nostram
Humillimam dederimus opinionem, igitur hic loci eiu-
dem quoq. humillime insistimus.

Finaliter Generale Venerabilis Serii Membrum in Ordine X

In quo
eiusdem Particularia respective grava-
mina continentur.

Quae eo plani modo sicut superius in membro 11.
generalia ita hic particularia non ex Lege introitu
Arto copronum sed introitu Resolutionum Anni
1691 accommodata proposita fuerit.

Secundum quas v. evidentia facti, ut abusus & con-
traventiones, ab Anglicis facta representantur, addu-
citur productum sub Literis, R. R. R. eiusdem m. q.
annexum sub Litera D. in quo p. quidam casus
fid. enormes, qui ad huc priori seculo, Belli Turcici,
& In testinor. Toholianor. motuum Temporibus simi-
tercesserunt, exponuntur, Post hac vero, particularia
quoque, per nonnullas Dioeceses & Signanter Archi-
episcopos, Perigonensem, Nitrensem, Laurinensem Agrunsem,

varan

Varadunsem, representantur.

Ex Parte quidem Diocesis Nitronensis, ut plurimum tempore novissimorum plexitorum motuum in Religionem (Art. 5. d. 1. p. ut glenditur) Comissa Conotia & Conminationes, ad id genus perpetrati excessus.

Ceterum tam huius, quam & aliarum Diocesum sine Ordine, & peculiari Methodo presentata, particularia Praxima, ut hinc in Compendium mittantur in eorum marii ac principaliter consistant, nimirum

Quod liberum Religionis Exercitium in quibusdam Locis in Art. 26 non expressis exercetur.

Ministri Ecclesie ex Locis in Art. specificatis, ad alia exire, muniaque ibidem obire solent, & ab aliis Locis, ad suorum Templorum Loca venientes, ab accessu non impediunt.

In Locis in Art. 26 specificatis uno plures Ministri interteneantur.

Schola ultra Trivialia promoveantur contra instituta Commissionum Camerae huius in Libero Regno, ac etiam Montanis partibus, Processiones per Ecclesias non frequententur.

Festa Decretalia violentur, Juramenta per Sanctos deponi recusantur.

Multi Apostasiam committant.

Solutiones Plebanis denegant.

In arcibus, Castellis, Curis Nobilitaribus & aliis Locis, exercitium publicum Scholae habeantur.

Quin & templa universa per Catiblos olim edificata, restitui petuntur, ac imprimis ex Parte Diocesis Agricensis (Art. Catalogus Blasphemorum & Bigamorum, subnectitur.

139
Respectu quorum a Parte Evangelicorum Replicatum.

Quod ea, quae in supra dicto Producto tripliciter notata & eiusdem sub D. anneo continerentur, talia essent, quae ad institutum Commissionis non pertinerent, quia teste eorundem claro contextu, appareret, non in statu regali, eoque paccato Regni Tempore, verum sub intestinis Tumultibus & motibus, adeoque sub illegitimo Magistratu à Tumultuariis & violentis usque, incertis, ductoribus, perpetrata fuisse, quae quidem iam antea Evangelicis, sub retroactis Diocesis, obiecta, nunquam tamen an? per quem? & curis Religionis addictos, & quando? & ubi commissa. probata & de facto non nisi simplici Narratione specie novorum Gravaminum transvestita, reterantur, quorum nonnulla, & si per incoerentem solum contigerint, cum tamen eadem in statu illegali & Tumultu, esse, cum videlicet sacra & Propria & publica & privata res, in discrimine versabantur & Latrociniis in apertam Licentiam erumpentibus, nec Ecclesiae parceretur, haec & talia non culpa Religionis, sed ex ipsa rerum temporumque vicissitudine, & Confusione accidisse & evenisse tanto manifestius est, quanto certius in serie productorum, ea etiam Evangelicis imo Religionis imputantur, quae ipsos quoque Catholicos occasione Tumultuorum annorum perpetrasse, ad publicam notitiam constat.

Quae vero sub plexitis proximis motibus commissa esse ostenduntur, ea quoque non solum ex parte Veri non probata, sed & si per incoerentem probari possent, velut sub detestandis motibus, & universa per quoscumque sine discrimine Religionis

acta & facta cassata, amnestiata, & annullata, obverti neque
possent, neque deberent. Quapropter cum retroactum tem-
porum acta, quae tam antea tam coproniense quam prof-
furbato tamen patria statu, sub nefario Tumultuario
q̄ Dominio contingerunt, moderna Commissionis Examine
tanquam publica Lege amnestiata & perpetuo obli-
ta, haud subiacerent, commemorationem eorundem, tanquam
extrajudicialium absq̄ voto & Opinatione nostris permittimus.
Quod ulterius attinet, reliqua supra recensita Prava Minu-
ta, siquidem nihil aliud, sed ea ipsa sunt, quorum Illegali-
tas ex Parte Anglicorū in Clerice suo Prava Minu-
ta, & in Sponsionibus deducta habetur, In Punctis vero eorundem
Generalium Prava Minu-
ta Anglicorum p̄missa ad normam
Articuli examinata iam sunt, ac de novo rursus cum eisdem
hic repetantur, eatenus iam ad singulam Punctum
Loco, data Opinatione demisse in haeremus.

Ubi autem plene Blasphemias enarrantur, eas. hae fors
contigisse probari possent, quod tamen non factum, sicut com-
petentibus Magistratibus vigore Legum Patrarum &
signanter Art. 42 1563 & 43. 1659 servatis Juris
Ordine punire interest, & oportet, ita frustra huiusmodi
plene excessus, Religioni Evangelicae quae Blasphemias
as detestatur, imo abhorret imputarentur ac in conspe-
ctu plenas Commissionis proponerentur. Cum & alia p̄-
nae semper nos tenerent Art. 3. An. 1569
excessus privatorum, omnibus imputandis essent.
Quo in Passu, Replicis & Contra Replicis Partem
perpenis, atq̄ consideratis comperimus. Quod si ne-
fors realium Blasphemiarum quispiam
excessus respectu unius aut alterius privata
Persona, sufficienter edoceri possent, vigore p̄-
batarum

Legum.

Legum in competenti, suo foro, confucto. Juris Ordine
adversus criminis Blasphemias eos, animadvertendum
humillime censemus.

Quantum denique ad Parochia cum primis
ex Parte Diocesis Ayrensis Helvet Con-
fessionis addictis Bigamiarum Titulo exaggerata.

De his prolixè in Actis Commissionibus, quam-
vis ab utringue Actum replicatum, legitur, interim quod
Natus plene controversia Pragmatica involveret, &
pro Citu Helvet. Confessionis, Jurisdictionem Superiorum
sive Superintendentium concerneret, de hac autem & in spe-
cie etiam quoad Jus Divortandi ad Punctum Generalium
Anglicorū Prava Minu-
ta in Ordine Utum sufficienter de
Legalitate huius Jurisdictionis Actum fuisse
Ideo ad data ibidem votum & opinionem nostra nos
met demisse provocamus.

Quantum denique ad Tempora quae nunc per
Anglicos possidentur & ideo quia olim p̄-
fata vel edificata vel possessa fuerint, de p̄-
sentia, & solis restituenda, ex Parte Usurpatorum

Reposuerunt de super Evangelici.

Non esse in questione, quisnam olim ante Tempo-
ra Pacificationis Viennensis, de Anno 1606 Tempora haec
sive edificasset sive possideret? Sed in cuius Legitimam
Possessionem & Dominium via Juris publici transire
vult? Et enim quemadmodum sub Regimine S. Stephani
Regis postquam majores nostri, ad Christianam Religionem
aversi fuissent, eo facta Tempora quoque, quae ante hac Gen-
tilium fuerant, talia esse desierunt, et talis Christianos
Juris esse coeperunt, qualem Incole Locum Religionem Chri-
stianam amplexi, professi sunt & professionem continua-
verunt, ita & omnia ante annum 1606 dum Religio
totum fere Regnum inundasset, & Regnicola delecta

Rom.

Rom. Cat. Religione, Anglicam amplexi fuissent, pari Jur
possessio Templorum & Ecclesiarum in Dominium transiit
Religionis Anglicanae, utpote: quam Incolae Locis sponte ac bene
vole amplectendo pfecti sunt, suodissimum, ut tanto solidius
& eo magis durabile firmitatis assignatur Cobur & unum
alterum in sua professione non turbet, neq. impediatur mal
fominus sine hinc alterutra partium Tempora volentes
ad invicem occupent, tandem primum ad Inca pacificationis
Viennae ex mutuo paciscentium consensu, deventum est,
et Religio Anglicana in Anno 1608 recepta atq. stabili
ta, ac demum in Anno 1609 libera eisdem pfectis omnibus
Nativis & Ordinibus Civitatibus Oppidis & Villis sponte
ac benevole acceptare volentibus Acta citius quoque, quae
nunc in Anno 1622 sacro Regio Diplomate firmata, quae
bus mediante Anglici in Negotio Religionis, eiusdem in
libero Usu, & Exercitio, perpetua securitate donati, & pfecto
Temporum Cat. habita, sine publica in perpetuum ap
probata & confirmata sunt, atq. hoc Pacto & via Juris pu
blici, per Resolutions, & Diplomata & via publicarum
Constitutionum, id quod antea Juris Dno. Cat. Regia
condam & Regni Auctoritate factum fuerat expressum
cursum Regni & Regni Auctoritate, postquam Anglicam spo
te ac libere acceptassent Religionem, factum est Juris
Evangelicorum.

Qua pmissa, in Actis Commissionibus Partis
utriusq. uberius deducta, ad invicem combi
nando & examinando compremum.

Quoniam Actus U. de Templis Anglicis, quoniam & quae
vel ex Capite Edificationis non reconciliator per Commissionis
quanda, vel ex Capite Denominacionis, p Edificatione exigenda, vel
Generaliter ex Capite Tempore Diata Sopronien habita possessionis,
indiscriminatim ulterius quoq. usanda & ablatiter possiden
da, non tantum disposuisset & sancivisset, verum etiam, ne post haec
Templor occupaciones et Exercitii Turbationes fieri, sub
preca nota Infidelitatis prohibuisset, de his autem in Pur

ctis

141
ctis Generalium Anglicor. Praeviam a Puncto Undecimo usq.
ad finem actum fuisse ac desuper demissa quoq. Legatis
no. nostra iam pcessisset.

Idem eadem humillime inhaerendo, quod Tempora in quor
Anglici actuali possessione & Usu persistunt, licet olim ante Tempo
ra Pacificationis Viennensis, Cat. per eandem edificata fu
issent, nihilominus quia Jure publico in legitimam Possessio
nem & Dominium Evangelicorum, deinde transivissent, ac
de p. senti, vigore Acti U. possiderentur, usarenturque, tam
quam modicis actualibus Possessoribus Evangelicis ad
viri posse, quin potius eisdem, in ulteriori quiete Possessione,
Usq. Actari, Suprema Auctoritate Regia clementissime
manutendos & protegendos demisse censimus.

Et haec sunt Augustissime Im
perator & clementissimi Rex quae circa tam Gene
ralia quam Particularia, non minus Dominos Cat. lo
quam Evangelicorum Praeviam, in quantum ex vasta
mole Commissionum partis utriusq. Actorum e
xvi & concentrari poterant, cum profunda Submissione
representare, ac penes, humillam quoque Opinionem no
stram, ex Lege pro Lege, perpetuo devotissima Obligationi
nostrae demisse adungere incumbere, ex quibus, ad iurium
Combinatis primo obtutu, per benigne videre licebit, quod
Praeviam, &

Parte Evangelicorum ex ipsis Verbis & Tenore
Articulorum Sopronien, ibidemq. citatorum, & continen
torum, de Paragrapho in Paragraphum de prompta &
in iisdem, qua Basi & Fundamento Commissionali Canica,
ta, nihil aliud, quam quae respectu eorundem Sopronien
Actor contraventionum, Abusum, & ineffectuorum no
mini veniunt, contineant & tam Legi, quam Instituto Com
missionali conformia sint.

Ex Parte V. Per vero, tam in generalibus

quam

quam Particularibus opposita maiori in Parte, ab Instituto Commissionali non tantum aliena, verum etiam eidem e Diocetio contraria forent, eaverio qua ad Statum Commissionis quatenus pertinere dignoscuntur, et non ex lege sed potissimum ex Resolutionibus Anni 1691 ad Conversionem Actus Approbationis directo tramite tendentibus, de prompta atque deducta haberentur, quod ipsum, vel ideo plusquam certum & innegabile evaderet, quoniam Beneficis & quasi sub prelo eorumdem, Anni 1691 Resolutionum, sepe omnes hactenus interuenti abusus, contraventiones & ineffectuata, pro legalibus factis a Parte V. fieri deservunt, ita ut quodquid hactenus in Negotio Religionis sicut ex Parte Anglicorum demisse representatum fuit, recte contra Actos Approbationis & Posonienis ultimarum Diocetarum, Actum, factum, perpetratumque est ea omnia facta sub spectu Resolutionum Anni 1691 pro legalibus excusantur, sed quam illegaliter, hoc vel unicum, sufficienti ad omnium notitiam Documento esse dignoscitur, quod in mixtum, quibus ex latronibus omnia facta in Ravennate, inibus Anglicis Commissionali representata, nomine V. fieri in Commissionibus eiusdem Actus, & signanter in Membro 8. contenta excusantur, & ratio facti, quasi legalis dari splendat, ex iisdem ipsis nationibus, & liberum Religionis Exercitium, per Actum 25 restitutum, etiam ibi, ubi in presentiarum usque Ang. & Helvet. Confessi, omni addicti in usu sunt, tollendum, Tempora vero virtute Acti 2. Diocetia Approbationis publico, eorum indisputabili iure, Evangelicis utriusque Confessionis propria, ab iisdem adhibenda, & Dominis Ecclesiis assignanda, splendunt atque efflagitantur, ac per consequens, sub specie et spectu legalitatis Resolutionum Anni 1691 non nisi ex veris publicis Legum, & Actus in Negotio Religionis sancitorum, omnimode adargetur, & intentatur,

quo

quo sine, eaq. de causa, tristi quotidiana experientia teste, non obstante benigno Matris Vrae Sacrae clauso Anno 1721 clementer emanato Patentali Rescripto, ut nihil innovetur, a mutuis violentis abstinatur, omnia in statu quo maneat, neq. interna Rex Domestica per turbet, nihilominus quam Graves, non sine iusto Cordis Dolore, acerbissimam animorum amaritudinem, exprimentes, stante presenti Commissione, sum de publico omnium iniuriarum & malorum Remedio, res agebatur, quibus permissi fuerint, afflictionum persecutiones, non tantum sed, sedini sub Decursu Commissionis, diebus 2. 5. 7. 21. & 27 Mensis Junii, non secus 3. 18. 19. & 30. Mensis Julii Anno 1721 sed etiam Posonii die 17 Decembris item 27 Commissioni exhibita, & rursus diebus 27 Januarii, non absumptis 3. Februarii, cum additamento novorum, adauctas & reiteratas exhibuerunt, Qualem afflictionum & Persecutionum Denega, contra expressa Actus Approbationis Verba, Tenorem genuinumque, sensum, imo contra benignum scriptum Rescriptum, cum ad publicam Notitiam in dies tantopere incessanter imo nunc quoque iam, post publicam tam Regni Diocetiam impuni auceantur, ut spes & periculum in publicis Legibus, vix superesse videatur, nisi plus quam Casares Paterna Regia Maiestatis Vrae Sacrae Legalis Pietas & Clementia, ex Suprema Auctoritate Regia afflictis Evangelicis, quo citius, eo opportunius subveniat, quem inferni quod Anglici, apud Augustissimam Matris Vrae Sacrae Aula suos ordinarios Agentes, Negotia Religionis capta, communi nomine prosecuturos, continuo intertenere, necessum habeant Anglici, semet coram Commissione non tantum declararunt sed etiam id ipsum Matris Vrae Sacrae referendum, demisse expectarunt.

Et quia finito modo pro legalis Ravennatium Partis utriusque Gamine, Abscultaque

desuper demissa in presentiam Matris Vrae Sacrae Commissionis
in Relatione vigore Art. 30. ultima Dieta Posoniensis de Anno
1718 expressis Verbis, soli Matris Vrae Sacrae Commissionis
Caminis revisio, approbatio, aut modificatio, nec non in casu
Arbitrarij Legalis Legatio, Competit.

Ac proinde ut perspecta Partium una ab utringue
Praesentia representata, & Injurias Contractuum
ventionum Abusum, & Ineffectuum respectu Arto. 30. supra
prohibe degentium, legalis causa Justitia, & equitate ad hunc
Patrimonium Regni Legum, de congruo, & condigno Legalis Legatio
quorumvis Legalium Praesentium, & quidem tam de praesentibus
quam de futuro, patetne prospicere & providere, Accunctarum tandem
tam in facto Liberi Religionis Coarctatione, eiusdem accessorium
Legalis ultra seculum usus secundum Arto. 25. in Facto vero
Possessionis & Usus Templorum, Parochiarum, Scholarum, Proven-
tuum, ac quorumvis Beneficiorum & appertinentiarum, se-
cundum Arto. 26. Arbitrarij in salvo relicta Diplomatica
Satisfactionis plenarie permanenti in statum Arto. 25. eam
publicis Regni constitutionibus conformem, reponere, ex
cessus praesentibus tollere, futuro impedire & prohibere, in contra-
venientes, pro merito facti, cum desumptione Legalis poena
vigore Patris Regni Legum, realia & effectiva executione me-
diante procedendo, animadvertere, ac in omnibus Negotiis
Religionis quovismodo concernentibus Occurrentiarum
Casibus viis Legum modum Normamque stabilem ponere,
atque hoc modo, dissolutos Regnicularum animos reparare
fontes continuorum dispendiorum benignae extinguere
ulteriores Liberi Exercitii in Praesentibus Ecclesiarum
tam generalibus quam Particularibus per enumeracionem
partium, summi numero viginti representata
sive Dno. Terrestrium, tam Ecclesiasticum, quam Seculari
Statu, sive quovismodo Secularium Magistratum Tur-
bationes, graves persecutiones, divas Coarctationes, Captivi-
tates, verbera, illegales, sive per sacrae Sedis, Rom. Catholice
sive

143
sive alios incompetentes Mag. Arbitris Citationes, convicti-
ones, ac Damnificationes, Templorum cum suis Appertinen-
tiis, & Accessorij Occupationes, sive Restituentium
Restitutione, ac iniuriatorum & Damnificatorum in in-
tegrum repositione, clementissime antevertere, Pacem Do-
mesticam, & internam Tranquillitatem reducere, Stabilitatem
ac denique in omnibus ulteriori felici Regnicularum praesentibus
sive publica Regni, ac totius Christianitatis commode, nec
non Matris Vrae Sacrae Commissionis sive ubi, ac proficuo publico
Securitate, tam ad Sacratissimi Romanis, quam Sanctissimae
Romanae Hungaricae Imperatorum, ne non Augustissimorum
Sedis utriusque Haereditarij Successorum, gloriose felicitatis,
ac perennis Regiminis Successum, patetne prospicere, ac
consulere, taliterque nemini Fidelitate credentis Regniculas
Ecclesias, in Lege & Regno conservare, manuteneat, ac effica-
citer protegere non dedignetur, humillime iterum atque iterum
demisse censemus, ac insuper sive demissa Legalia Postulata,
ad Augustissimam Matris Vrae Sacrae, perpetua Legum
& Sanctimoniam & Justitia & clementiam Imperatorum Thronum,
degeni humillime prosternimus.

Quae omnia, ita & nos dum in perpetuam Sacrae Regia
Gratiam & clementiam, sive sive acum submissione demisse
recomendamus, In reliquis

Pacem inconvulsam, Regimen
Gloriosum, de hostibus Triumphos con-
stantes, haeres masculos & Successo-
res Augustos, in Patria nostra perpetua
haereditarios, ac omnia denique ea, quibus
ad invidiam totius Christiani Orbis, hu-
mana cumulatur Felicitas ardentis-
simis Precibus, ac votis comprecamur,
ad

ad cineres usq. perseveraturi.

Sacratissima Caesareo Regiaq.
Majestate Vestra

Humillimi perpetuorum Fideles
Subditi

Ex Parte Augustanae & Helveticae Confessio-
ni addictorum, in Negotio Religionis
Arbitrarij denominati, & in Locum demor-
tuor per Majestatem Vestram
Sacratissimam Clementissime
Surrogati Commissarii

Johannes Iodofredus
Liber Baro de Helken-
baed. p.

Andreas Jay Liber
Baro de Jönörp

Stephanus Török
de Telkes p.

Thomas Firmay de
Firma Besenö p.

Franciscus Radvanyi

Adislaus Vaj de
Waja p.

Paulus Radvay de
eadem Rada p.

Stephanus Keneffej

Theorgius Nyik-
kazy

Samuel Pat.
kazy p.

ÜRIS
LAPOK

144

—

163

MTA KÖNYVTÁRA
KÉZIRATTÁR

DISZMŰVEK

150.

ACTA PROTESTANTIUM

UTRIUSQUE EVANGELICAE
RELIGIONIS.

KÉZIRAT, 18.sz. 163 lev.

VEGE